

Emnekatalogen for høsten 2005 er delt i to deler.

Lavere grad er først, så kommer høyere grad fra side 164 og utover.

Sidenummerering starter på nytt igjen i delen for høyere grad.

DET TEOLOGISKE
MENIGHETSFAKULTET
Emnekatalog
for lavere grader og program
(100-/200-nivå)

Innholdsfortegnelse

GRUNNEMNER PÅ 100-NIVÅ	4
KRL101 BIBELFAG OG KONFESJONSKUNNSKAP (10 STUDIEPOENG)	4
KRL102 KRISTEN TRO OG LIVSTOLKNING (10 STUDIEPOENG)	8
KRL103 RELIGIONSVITENSKAP, LIVSSYNSKUNNSKAP OG FAGDIDAKTIKK (10 STUDIEPOENG)	11
KRL104 BIBELFAG, RELIGIONSPEDAGOGIKK OG LIVSTOLKNINGSTEORI (10 STUDIEPOENG)	14
KRL105I KRISTEN LIVSTOLKNING I DAG, RELIGIONSVITENSKAP OG LIVSSYNSKUNNSKAP -KRL (10 STUDIEPOENG)	18
KRL105II KRISTEN LIVSTOLKNING I DAG, RELIGIONSVITENSKAP OG LIVSSYNSKUNNSKAP -TEOL (10 STUDIEPOENG)	21
KRL111 (30 STUDIEPOENG)	23
KRL113 (20 STUDIEPOENG)	25
KRL112 (20 STUDIEPOENG)	27
KRL114 (20 STUDIEPOENG)	29
EXPHIL101 EXAMEN PHILOSOPHICUM (10 STUDIEPOENG)	31
EXFAC101 EXAMEN FACULTATUM (10 STUDIEPOENG)	34
EMNER PÅ 200-NIVÅ.....	37
KRL201 – RELIGION, ANTROPOLOGI OG FORSTÅELSE (10 STUDIEPOENG)	37
KRL202 JESUS KRISTUS I KRISTEN GUDSTRO (10 STUDIEPOENG)	41
KRL203 REFORMATORISK KRISTENDOM: VEKKELSE, MISJON, ENHETSARBEID (10 STUDIEPOENG).....	43
KRL204 TEOLOGI OG LITTERATUR (10 STUDIEPOENG)	46
KRL205 RELIGION OG ETIKK I MØTE MED PLURALISME OG SEKULARISERING (10 STUDIEPOENG)	48
KRL208 ISLAM (10 STUDIEPOENG).....	51
KRL211 (30 STUDIEPOENG)	53
KRL212 (30 STUDIEPOENG)	55
KRL213 (30 STUDIEPOENG)	57
KRL214 (30 STUDIEPOENG)	59
KRL215 (30 STUDIEPOENG)	61
KRL216 (30 STUDIEPOENG)	63
KRL217 (30 STUDIEPOENG)	65
EMNER TILHØRENDE STUDIEPROGRAMMET TVERRKULTURELL KOMMUNIKASJON	67
TK101 GRUNNLEGGENDE TEORI (15 STUDIEPOENG).....	67
TK102 STUDIEOPPHOLD(15 STUDIEPOENG).....	70
TK203 GRUNNLAGSSPØRSMÅL I TVERRKULTURELL KOMMUNIKASJON (10 STUDIEPOENG)	74
TK204 VALGEMNE I TVERRKULTURELL KOMMUNIKASJON (10 STUDIEPOENG).....	76
TK205 ETNOGRAFISK PROSJEKT (10 STUDIEPOENG).....	79
EMNER TILHØRENDE STUDIEPROGRAMMET UNGDOM, KULTUR OG TRO.....	81
KRL131 – KULTURANALYSE (10 STUDIEPOENG).....	81
RP111 GRUNNLAGSPROBLEMSTILLINGER FOR FAGET UNGDOM, KULTUR OG TRO (10 STUDIEPOENG).....	83
RP112 KREATIV MENIGHETSDIDAKTIKK (10 STUDIEPOENG).....	85
PT113 UNGDOMSLEDEREN OG PERSONLIG UTVIKLING, MED PRAKSISFORBEREDELSE (10 (9+1) STUDIEPOENG).....	88
PT114 LEDELSE OG MEDARBEIDERSKAP (10 STUDIEPOENG).....	91
PT201 KIRKEKUNNSKAP, FORKYNNELSE FOR UNGDOM, IDENTITET & SPIRITUALITET OG PRAKSISSTUDIUM (10 STUDIEPOENG)	94
PT202 FORKYNNELSE OG GUDSTJENESTELIV (10 STUDIEPOENG).....	98
PT203 UKT: UNGDOMSDIAKONI OG SJELESORG MED PRAKSIS (10 STUDIEPOENG).....	102
PT204 UKT-OPPGAVE. PRAKSISAVSLUTNING (10 STUDIEPOENG)	106
PENTEKOSTALE EMNER	108
KRL110 PENTEKOSTAL TEOLOGI, HISTORIE OG SPIRITUALITET (10 STUDIEPOENG)	108
PT151 LEDERSKAP OG PERSONLIG UTVIKLING (10 STUDIEPOENG)	111
PT152 LEDELSE OG ENDRINGSPROSESSER I ORGANISASJONER (10 STUDIEPOENG).....	113
PT161 KOMMUNIKASJON OG FORKYNNELSE (10 STUDIEPOENG)	115
KRL236 PENTEKOSTAL BIBELBRUK OG HERMENEUTIKK(10 STUDIEPOENG).....	117
KRL237 KRISTEN INITIASJON: TRO, DÅP OG ÅNDSDÅP (10 STUDIEPOENG)	119

KATOLSKE EMNER	121
KAT171 KATOLSK PRAKTISK TEOLOGI: LITURGIA, DIAKONIA, MARTYRIA (10 STUDIEPOENG).....	121
KAT232 KATOLSK LÆRE I FORTID OG NÅTID: HISTORISK OG SYSTEMATISK TEOLOGI (10 STUDIEPOENG)	124
METODISTISKE EMNER.....	127
KRL231 METODISMENS HISTORIE OG TEOLOGI (10 STUDIEPOENG)	127
DELTIDSEMNER	130
KRL106 RELIGION, ETIKK OG FILOSOFI (15 STUDIEPOENG)	130
KRL107 BIBELN OG KRISTEN LIVSTOLKNING (15 STUDIEPOENG)	133
KRL108 BIBELN, RELIGION OG LIVSSYN, FAGDIDAKTIKK (15 STUDIEPOENG).....	137
KRL109 KRISTEN LIVSTOKNING, ETIKK OG FILOSOFI (15 STUDIEPOENG)	141
KRL 223 RELIGION OG ESTETIKK 1 (15 STUDIEPOENG)	144
KRL224 RELIGION OG ESTETIKK 2 (15 STUDIEPOENG)	147
KRL226 KRISTENDOM OG BILLEDKUNST (10 SP).....	150
KRL227 KIRKEHUS OG KIRKEROM (10 STUDIEPOENG)	153
KRL228 ESTETIKKEN I RELIGIONENE (10 SP).....	155
VEDLEGG 1: OVERSIKT OVER HJELPEMIDLER VED SKRIFTLIG EKSAMEN.....	157

Grunnemner på 100-nivå

KRL101 Bibelfag og Konfesjonskunnskap (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i Årsstudium KRL, Bachelor i KRL, Bachelor i teologi, Profesjonsstudiet i teologi, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

Emnet består av to delemner: *A. Bibelfag* (8 sp), med lik vekt på Det gamle og Det nye testamente, og *B. Konfesjonskunnskap* (2 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Kjerneemne	-	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL111		reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL113		reduseres dette emnet med	10 sp
Med DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	1 sp

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjonberegnet individuelt.

Studiekrav

- Delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL101 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer) (Kan noen semestre bli utvidet til 6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Klausurprøven kan være todelt der første del er en prøving uten hjelpemidler. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått. Eksamen i to emner kan i enkelte semestre slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste I*.

Mål og innhold

A. BIBELFAG (8 SP)

Studiet av Det gamle (GT) og Det nye testamente (NT) presenterer og drøfter de bibelske skrifter, deres tilblivelse, innhold samt deres bruk og betydning.

Hvert semester innledes med et bibelkurs. For studenter som skal ha mappevurdering, er det et studiekrav å bestå prøven etter kurset. Studenter som tar avsluttende eksamen i KRL 101, kan bli prøvet i dette stoffet til eksamen. Bibelkurs A er for nye studenter, mens bibelkurs B er for studenter som har studert et semester.

Bibelkurs A: Bibelkunnskap

MÅL

Studenten skal ha

- oversikt over innholdet i 1. Mosebok, 2. Mosebok 1–34, 5. Mosebok, Josva 1–8 og 23–24, Dommerne 1–8, Rut, 1.–2. Samuelsbok, 1. Kongebok, 2. Kongebok 1–5 og 15–25, Esra, Salme 1–24; 37–39; 77–78; 110–118; 137–139 og 146–150, Jesaja 1–12; 40–45; 52–55 og 65–66
- oversikt over innholdet i Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Apostlenes gjerninger, Romerbrevet, 1. Korinterbrev, Hebreerbrevet og Johannes' åpenbaring

LITTERATUR

Anførte tekster fra Bibelen

Bibelkurs B: Bibelen som helhet – dens tilblivelse, bruk og betydning

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til GTs og NTs teksthistorie
- kjennskap til GTs og NTs kanonhistorie
- kjennskap til hovedtrekk i Bibelens historie i Norge og til aktuell oversettelsesproblematikk
- kjennskap til Bibelen som helhet og til grunnlaget for å tale om denne helheten
- kjennskap til spørsmål knyttet til hva Bibelen formidler
- kjennskap til hvordan Bibelen gir hjelp til livstolkning
- kjennskap til spørsmål knyttet til å forstå Bibelen som Guds ord

LITTERATUR

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-64, 385-470.

Det gamle testamente

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til GTs historieverk
- god kunnskap om 1. og 2. Mosebok
- oversikt over Israels historie i gammeltestamentlig tid og metodiske problemer knyttet til en slik historie

- kjennskap til utvalgte emner fra gammeltestamentlig teologi: skapelse, antropologi og gudsbilde
- kjennskap til tekstanalytiske tolkningsmetoder
- evne til å anvende disse metodene i analyse av utvalgte bibeltekster

Tekstutvalget i Det gamle testamente er følgende:

- 1. Mosebok 1,1–2,3; 2,4–3,24; 12,1-9; 22,1-19
- 2. Mosebok 3,1-22; 20,1-17

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*

- * Albrektson, Bertil og Helmer Ringgren: «Bibelteologiska grundbegrepp» i *En bok om Gamla testamentet*. 5. omarb. oppl. utg. Malmö: Gleerup, 1992, s. 85-103.
- «Et utvalg» i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval*. 3. utg/ redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 25-69, 73-104, 116-122, 125-153, 159-182, 200-227.
- Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: «Et utvalg» i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 69-97.
- * Smith-Gahrsen, Carl og Tor Vegge: «Oversyn over Israels historie» i *Innføring i boka om Evas ætt : bibelkunnskap*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 2000, s. 31-58.
- L. Weyde, Karl William og Karl Olav Sandnes: «Et utvalg» i *"Forstår du det du leser?" : en innføring i bibelfaglig metode*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2003, s. 1-30 + arbeidsskjemaet.

Se også *Vedlegg 1, liste I*: Bibelutgaver og hjelpemidler

Det nye testamente

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til evangeliernes tilblivelse og det synoptiske problem, og til sjangerspørsmålet knyttet til evangeliene
- kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- kjennskap til Jesu liv knyttet til evangeliernes fremstilling, og til spørsmålet om den historiske Jesus
- god kunnskap om Matteusevangeliet
- kjennskap til tekstanalytiske tolkningsmetoder
- evne til å anvende disse metodene i analyse av utvalgte bibeltekster

Tekstutvalget i Det nye testamente er følgende:

Matteus 3,13-17; 5,1-32; 6,1-15; 8,23-9,8; 16,13-23; 21,1-17; 25,31-46

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*

- Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: «Et utvalg» i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 176-200, 211-222.
- Kvalbein, Hans: «Et utvalg» i *Fortolkning til Matteusevangeliet*, bind 1. Oslo: Nye Luther forlag, 1989 eller senere opplag, s. 40-59, 102-108, 124-158, 164-179, 201-211, 226-236, 252-263

Kvalbein, Hans: «Et utvalg» i *Fortolkning til Matteusevangeliet*, bind 2. Oslo: Nye Luther forlag, 1990 eller senere opplag, s. 63-75, 135-144, 223-230

Sandnes, Karl Olav og Oskar Skarsaune: «Et utvalg» i *Mannen som ble Messias*. Oslo: Undervisningsredaksjonen NRK, 2000, s. 8-64.

* Smith-Gahrsen, Carl og Tor Vegge: «Jesu liv og urkristendommens historie» i *Innføring i boka om Evas ætt : bibelkunnskap*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 2000, s. 153-178.

L Weyde, Karl William og Karl Olav Sandnes: «Et utvalg» i «*Forstår du det du leser?*» : en innføring i bibelfaglig metode. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2003, s. 31-50 + arbeidsskjemaet.

Se også vedlegg 1, liste I: Bibelutgaver og hjelpemidler

B. KONFESJONSKUNNSKAP (2 SP)

I konfesjonskunnskapen studeres både de kristne kirkesamfunns historiske bakgrunn og deres aktuelle utforming i dag. Kirkesamfunnenes tro, lære og praksis er ofte preget av deres historiske utgangspunkt. Samtidig bidrar konfesjonskunnskapen til et økumenisk perspektiv på studiet av den kristne tro og lære i dag (*dogmatikken*).

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til de viktigste kristne kirkesamfunn og deres historiske bakgrunn
- kjennskap til kirkesamfunnenes lære som ulike varianter av kristen livstolkning
- kjennskap til de ulike kirkesamfunnenes trosuttrykk

LITTERATUR

«Et utvalg» i *Kristne kirker og trossamfunn*/ redaktør Peder Borgen, et al. Trondheim: Tapir, 1993, s. 9-18, 41-68, 77-94, 111-126, 143-170, 179-206, 217-242.

KRL102 Kristen tro og livstolkning (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i Årsstudium KRL, Bachelor i KRL, Bachelor i teologi, Profesjonsstudiet i teologi, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

KRL 102 handler om kristendommen som livstolkning i historien og i dag.

Emnet består av to like store delemner: *A. Kristendommens historie* (5 sp) og *B. Kristen livstolkning i dag I* (5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Kjerneemne	-	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL111	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL113	reduseres dette emnet med	10 sp

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjonberegnet individuelt.

Studiekrav

- Delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL102 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Klausurprøven kan være todelt der første del er en prøving uten hjelpemidler. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått. Eksamen i to emner kan i enkelte semestre slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste I*.

Mål og innhold

A. KRISTENDOMMENS HISTORIE (5 SP)

Studiet av kristendommens historie (KH) omfatter hovedtrekk av den kristne kirkes historie fra begynnelsen til våre dager, norsk kirkehistorie og konfesjonskunnskap. KH er et historisk fag som drøfter og fremstiller kristendommens utbredelse, de historiske prosesser i kirkens institusjoner, kirkens praksis (som liturgi, misjon og diakoni), teologi og tros- og fromhetsliv, gjerne under perspektivet bibelens virkningshistorie. Faget omfatter også kirkens historiske forhold til samfunn og kultur, og hvilken virkning kristendommen har hatt i de troendes liv og levnet.

I dette emnet omfatter studiet historien om den kristne kirkes opprinnelse, kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen og norsk kirkehistorie fram til ca. 1940. Det legges vekt på studiet av kristen tro, fromhet og livstolkning og deres uttrykk i kirkelig praksis, kunst og arkitektur.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til kristendommen som kulturarv og som levende kilde for tro, moral og livstolkning gjennom tidene
- oversikt over viktige utviklingslinjer i kristendommens historie i Europa til og med reformasjonen
- kjennskap til de ulike perioder av kirkens og kristendommens historie i Norge fram til ca. 1940
- oversikt over uttrykk for kristen tro, fromhet og livstolkning i disse periodene i salmer, kunst og arkitektur
- evne til å redegjøre for og drøfte et historisk forløp

LITTERATUR

Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: «Et utvalg» i *Billedspor: kunst- og kulturhistorie*, bind 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149.

Haraldsø, Brynjar: «Et utvalg» i *Kirke og misjon gjennom 2000 år: allmenn kirke- og misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1997, s. 13-26, 28-30, 35-45, 47, 49-66, 69-71, 77-90, 91-120, 127-143, 149-183.

Oftestad, Bernt T., Jan Schumacher og Tarald Rasmussen: «Et utvalg» i *Norsk kirkehistorie*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1993, s. 13-53, 62-80, 90-263.

«Salme nr.: 1, 45, 59, 172, 222, 322, 487, 492, 518, 641, 741, 780» i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt.

«Salme nr.: 40» i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt.

B. KRISTEN LIVSTOLKNING I DAG (5 SP)

Kristen livstolkning i dag skal bidra til å framstille og drøfte den kristne tro slik at den kan bli relevant for mennesker i dag.

Kristen livstolkning i dag I (KLT I) omfatter et studium av sentrale tema i kristen dogmatikk og disse temas plassering i en økumenisk sammenheng. Delemnet gir oversikt over kristen tro som livstolkning og reiser spørsmål om kristendommens relasjon til andre religioner og livssyn. Sentralt i delemnet står studiet av en luthersk kristendomsforståelse. I

emnet inngår også arbeid med de oldkirkelige trosbekjennelsene, Luthers lille katekisme, Den augsburgske bekjennelse og nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til kristen tro som livstolkning
- kjennskap til den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse, Luthers lille katekisme og den augsburgske bekjennelse og disse bekjennelsers betydning for kristen dogmatikk
- god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikken, om kristen forståelse av allmenn og spesiell åpenbaring, om skapelse og frelse og om kristendommen og religionene
- god kunnskap om sentrale emner fra troslæren knyttet til første, andre og tredje trosartikkel
- evne til å plassere emner fra troslæren i en økumenisk sammenheng
- kjennskap til salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning

LITTERATUR

- Brunvoll, Arve: «De oldkirkelige trosbekjennelsene» i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter: ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 17-31 (Finnes også i "Konkordieboken").
- Brunvoll, Arve: «Den augsburgske bekjennelse (art.1-20 og art. 28)» i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter: ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972 eller senere opplag, s. 32-60, 86-96 (Finnes også i "Konkordieboken").
- Brunvoll, Arve: «Luthers lille katekisme» i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972, s. 98-148 (Finnes også i "Konkordieboken").
- «De oldkirkelige trosbekjennelsene» i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter/* redaktør Jens Olav Mæland. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag., s. 15-21 (Finnes også i "Den norske kirkes bekjennelsesskrifter").
- «Den augsburgske bekjennelse (art. 1-20 og art. 28)» i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Ny norsk oversettelse utg/ redaktør Jens Olav Mæland. Oslo: Lunde, 1985 eller senere opplag, s. 23-39, 53-58 (Finnes også i "Den norske kirkes bekjennelsesskrifter").
- * «Et utvalg» i *Nådens fellesskap : rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke*. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste, 1994, s. 15-27.
- L «Et utvalg» i *Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren*. Oslo: Mellomkirkelig råd, 1997 eller senere opplag, s. 11-16.
- Henriksen, Jan-Olav: «Et utvalg» i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 15-284.
- Jensen, Oddvar Johan: «Et utvalg» i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag utg. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 37-90.
- Luther, Martin: «Den lille katekisme» i *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Ny norsk oversettelse utg/ redaktør Jens Olav Mæland, et al. Oslo: Lunde, 1985, s. 278-295.
- «Salme nr.: 2, 22, 41, 45, 113 (eller tilsvarende salmer)» i *Salmer 1997 : tillegg til Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1997 eller senere opplag, s. ikke angitt.
- «Salme nr.: 104, 196 (eller tilsvarende salmer)» i *Norsk salmebok*. Oslo: Verbum, 1985 eller senere opplag, s. ikke angitt.

KRL103 Religionsvitenskap, Livssynskunnskap og Fagdidaktikk (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Årsstudium KRL, Bachelor i KRL, Master i Teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

Emnet består av tre delemner: *A. Religionsvitenskap* (7 sp), *B. Livssynskunnskap* (1 sp) og *C. Fagdidaktikk* (2 sp)

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Kjerneemne	-	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne*	Kjerneemne	Kjerneemne

*Hvis man skal studere teologi kan man ta KRL103 i stedet for PT101. Dette forutsetter at man tar KRL105I.

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL111	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL105II Kristen livstolkning...	reduseres dette emnet med	4 sp
Med KRL114	reduseres dette emnet med	4 sp

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjon beregnet individuelt.

Studiekrav

- Delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL103 har bare én *vurderingsform*, en klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Klausurprøven kan være todelt der første del er en prøving uten hjelpemidler. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått. Eksamen i to emner kan i enkelte semestre slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste I*.

Mål og innhold

A. RELIGIONSVITENSKAP (VERDENSRELIGIONENE) (7 SP)

Religionsvitenskap gir en beskrivelse av verdensreligionenes historie fram til i dag og deres særpreg når det gjelder tro, kultus og plass i dagens samfunn. De enkelte religioner behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. 0

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til religionsvitenskap som fag
- god kunnskap om hinduisme, buddhisme, jødedom og islam med vekt på historisk bakgrunn, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv i disse religionene
- kjennskap til verdensreligionenes stilling i Norge

LITTERATUR

«Et utvalg» i *Verdensreligioner i Norge*/ redaktør Knut A. Jacobsen. Oslo:

Universitetsforlaget, 2001, s. 44-69, 87-122, 138-163, 188-209.

Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: «Et utvalg» i *Hinduismen og buddhismen*.

Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 37-131, 177-266, 305-316.

* Kværne, Per: «Tanker omkring studiet av religion» i *Religionshistorie og religionsundervisning : noen fagdidaktiske synspunkter*/ redaktør Per Kværne, et al. Trondheim: Tapir, 1983, s. 9-29.

Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: «Et utvalg» i *Jødedommen og islam*. 2. utg.

Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 5-103, 123-221.

B. LIVSSYNSKUNNSKAP (1 SP)

Livssynskunnskap gir en beskrivelse av ulike livssyn og deres historiske bakgrunn. De enkelte livssyn behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Studiet inkluderer også en drøfting av fenomenet livssyn, dets relasjon til livstolkning og religion og mer generelt til menneskers søking etter mening.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til hva et livssyn er, til forholdet mellom begrepene religion, livssyn og livstolkning, og til religionenes og livssynenes betydning for kultur og samfunn
- kjennskap til historiske bakgrunnen og sosiokulturelle rammer for livssynsmangfoldet
- god kunnskap om humanisme som livssyn/livstolkning
- kjennskap til human-etikk og til Human-Etisk Forbund

LITTERATUR

* Hegstad, Harald: «Religion som sosialt fenomen» i *Ung teologi* 37, nr. 4 (2004), s. 75-86.

L Human-Etisk Forbund: *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, [199?].

Aadnanes, Per M.: «Et utvalg» i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-50, 107-142.

C. FAGDIDAKTIKK (2SP)

Fagdidaktikken arbeider med undervisningsspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om bakgrunnen og grunnlaget for KRL-faget
- god kunnskap om KRL-fagets hovedoppgaver
- kjennskap til lærerrollen og til et kristent syn på barnet
- god kunnskap om fortellingsdidaktikk
- kjennskap til den kristne elementærundervisningens innhold
- kjennskap til undervisning i levende religioner og livssyn

LITTERATUR

KRL-boka : kristendoms-, religions- og livssynskunnskap : læreplan for den 10-årige grunnskolen. Oslo: Læringscenteret, 2002.

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: «Kap. 1-3, 5 (delvis), 6-8, 9 (delvis), 10-11» i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-80, 95-158, 173-217.

KRL104 Bibelfag, Religionspedagogikk og livstolkningsteori (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i Årsstudium KRL, Bachelor i KRL, Bachelor i teologi, Profesjonsstudiet i teologi, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

Emnet består av to delemner: A. *Bibelfag* (3 sp GT og 4 sp NT) og B. *Religionspedagogikk og livstolkningsteori* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Kjerneemne	-	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL112	reduseres dette emnet med 10 sp
Med KRL114	reduseres dette emnet med 10 sp

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjon beregnet individuelt.

Studiekrav

- Delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL104 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer) (Kan noen semestre bli utvidet til 6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Klausurprøven kan være todelt der første del er en prøving uten hjelpemidler. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått. Eksamen i to emner kan i enkelte semestre slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste I*.

Mål og innhold

A. BIBELFAG (7 SP)

Studiet av Det gamle (GT) og Det nye testamente (NT) presenterer og drøfter de bibelske skrifter, deres tilblivelse, innhold samt deres bruk og betydning.

Hvert semester innledes med et bibelkurs. For studenter som skal ha mappevurdering, er det et studiekrav å bestå prøven etter kurset. Studenter som tar avsluttende eksamen i KRL 104, kan bli prøvd i dette stoffet til eksamen. Bibelkurs A er for nye studenter, mens bibelkurs B er for studenter som har studert et semester.

Bibelkurs A: Bibelkunnskap

MÅL

Studenten skal ha

- oversikt over innholdet i 1. Mosebok, 2. Mosebok 1–34, 5. Mosebok, Josva 1–8 og 23–24, Dommerne 1–8, Rut, 1.–2. Samuelsbok, 1. Kongebok, 2. Kongebok 1–5 og 15–25, Esra, Salme 1–24; 37–39; 77–78; 110–118; 137–139 og 146–150, Jesaja 1–12; 40–45; 52–55 og 65–66
- oversikt over innholdet i Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Johannesevangeliet, Apostlenes gjerninger, Romerbrevet, 1. Korinterbrev, Hebreerbrevet og Johannes' åpenbaring

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*

Bibelkurs B: Bibelen som helhet – dens tilblivelse, bruk og betydning

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til GTs og NTs teksthistorie
- kjennskap til GTs og NTs kanonhistorie
- kjennskap til hovedtrekk i Bibelens historie i Norge og til aktuell oversettelsesproblematikk
- kjennskap til Bibelen som helhet og til grunnlaget for å tale om denne helheten
- kjennskap til spørsmål knyttet til hva Bibelen formidler
- kjennskap til hvordan Bibelen gir hjelp til livstolkning
- kjennskap til spørsmål knyttet til Bibelen som Guds ord

LITTERATUR

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: «Et utvalg» i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-64, 385-470.

Det gamle testamente

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til GTs poetiske bøker og profetbøker
- god kunnskap om Salmenes bok og Jesajaboka

- kjennskap til utvalgte emner fra gammeltestamentlig teologi: messianisme, gudsbilde
- kjennskap til tekstanalytiske tolkningsmetoder
- evne til å anvende disse metodene i analyse av utvalgte bibeltekster

Tekstutvalget i Det gamle testamente er følgende:

- Salme 8; 23; 46; 51
- Jesaja 6,1-13; 7,1-17; 9,2-7; 11,1-10; 40,1-11; 52,13–53,12

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*

«Et utvalg» i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval.* 3. utg/ redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 231-235, 255-308, 319-325, 343-368.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: «Et utvalg» i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning.* Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 107-123, 138-151.

* Lindström, Fredrik: «De bibelske salmer som bibelsk teologi» i *Bibelsk teologi/* redaktør Sigfred Pedersen. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 2000, s. 75-96.

L Weyde, Karl William og Karl Olav Sandnes: «Et utvalg» i «*Forstår du det du leser?*» : en innføring i bibelfaglig metode. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2003, s. 1-30 + arbeidsskjemaet.

Se også *vedlegg 1, liste I*: Bibelutgaver og hjelpemidler

Det nye testamente

MÅL

Studenten skal ha

- oversikt over kristendommens eldste historie
- kjennskap til sjangeren "historie" og Apostlenes gjerninger
- kjennskap til sjangeren brev og Paulus som brevskriver
- kjennskap til sjangeren apokalypse og Johannes' åpenbaring
- god kunnskap om Lukasevangeliets, Johannesevangeliets og Romerbrevet
- kjennskap til tekstanalytiske tolkningsmetoder
- evne til å anvende disse metodene i analyse av utvalgte bibeltekster

Tekstutvalget i Det nye testamente er følgende:

- Lukasevangeliets 10,25-42; 12,13-21; 15,1-32; 18,1-14
- Johannesevangeliets 1,1-18; 2,1-12; 11,1-57
- Romerbrevet 1,1-17; 3,21-4,12; 6,1-14; 8,1-39; 11,1-36; 12,1-8; 13,1-10

LITTERATUR

Anførte tekster fra *Bibelen*

Donahue, John R.: «Et utvalg» i *The Gospel in parable : metaphor, narrative, and theology in the Synoptic Gospels.* Philadelphia, Penn.: Fortress, 1990, s. 126-138, 146-162, 176-193.

L Hvalvik, Reidar: «Et utvalg» i *Romerbrevet : en kommentar.* Foreløpig utg. Oslo: [MFs skrivestue], 1988, s. 10-20, 29-38, 46-50, 57-68, 75-83, 83-87, 88-93.

- Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: «Et utvalg» i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 222-245, 248-262, 264-292, 368-382.
- Kysar, Robert: «Et utvalg» i *John*. Minneapolis, Minn.: Augsburg, 1986, s. 27-34, 44-47, 172-187.
- Sandnes, Karl Olav og Oskar Skarsaune: «Et utvalg» i *Mannen som ble Messias*. Oslo: Undervisningsredaksjonen NRK, 2000, s. 65-88.
- L Weyde, Karl William og Karl Olav Sandnes: «Et utvalg» i *"Forstår du det du leser?" : en innføring i bibelfaglig metode*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2003, s. 31-50 + arbeidsskjemaet.

Se også vedlegg 1, liste I: Bibelutgaver og hjelpemidler

B. RELIGIONSPEDAGOGIKK OG LIVSTOLKNINGSTEORI (3 SP)

Religionspedagogikk er i vår tradisjon en del av den systematiske teologi. Disiplinen arbeider med undervisnings- og oppdragelsesspørsmål i skole og kirke i spenningen mellom teori og praksis.

Livstolkningsteori gir et overgripende, tverrfaglig perspektiv på religions- og livssynsstudiet generelt og på emnene på 100-nivå spesielt. Arbeidet med livstolkningsteorien gir et grunnlag for å forstå Bibelen, kristendommen, andre religioner og livssyn, etikk og filosofi som ulike former for livstolkning.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om skoleteoretiske og oppdragelsesteoretiske grunnlagsspørsmål
- god kunnskap om teologiske begrunnelser for kristen skole, kristen oppdragelse, pedagogisk mandat og forholdet mellom teologi og pedagogikk
- god kunnskap om skolens formål og verdigrunnlag
- kjennskap til hermeneutiske og kommunikasjonsteoretiske spørsmål i forbindelse med undervisning og oppdragelse
- kjennskap til teorier om moralsk og religiøs utvikling
- kjennskap til utvalgte litteraturvitenskapelige problemstillinger
- kjennskap til det teoretiske grunnlag for å tale om kristendommen og andre religioner og livssyn som livstolkning
- evne til å bruke livstolkningsteori i møte med materiale fra Bibelen, kristendommen og andre religioner og livssyn

LITTERATUR

- Asheim, Ivar og Sverre Dag Mogstad: «Kap. 1, 2 (delvis), 6-7» i *Religionspedagogikk : tolkning, undervisning, oppdragelse*. Rev. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1987, s. 13-45, 80-133.
- L Gravem, Peder: «Livstolkning» i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 235-273.
- * Hartman, Sven G.: «Barns tanker om Gud» i *Barnesjel og kristentro/* redaktør Dagfinn Rian, et al. Trondheim: Tapir, 1988, s. 9-32.
- Svensen, Åsfrid: «Et utvalg» i *Tekstens mønstre : innføring i litterær analyse*. Oslo: Universitetsforl., 1985, s. 19-40, 101-128, 170-184 (Sidetallene er hentet fra 9. opplag 1997).
- * Sødal, Helje Kringlebotn: «Kap. 3» i *Kristen tro og tradisjon i barnehagen*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 2003, s. ikke oppgitt.

KRL105I Kristen livstolkning i dag, Religionsvitenskap og Livssynskunnskap – KRL-variant (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Årsstudium KRL, Bachelor i KRL, Bachelor i teologi, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

Emnet består av tre delemner: *A. Kristen livstolkning i dag (etikk)* (4 sp), *B. Religionsvitenskap* (3,5 sp) og *C. Livssynskunnskap* (2,5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Kjerneemne	-	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne*	Kjerneemne	Kjerneemne

*forutsetter at en tar KRL103.

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper. Dette studiet er tilpasset for de som har tatt eller skal ta KRL103.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL105II	Kristen tro og livstolkning...	reduseres dette emnet med	8 sp
Med KRL112		reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL114		reduseres dette emnet med	8 sp
Med DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	3 sp

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjon beregnet individuelt.

Studiekrav

- Delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL105I har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Klausurprøven kan være todelt der første del er en prøving uten hjelpemidler. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått. Eksamen i to emner kan i enkelte semestre

slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste I*.

Mål og innhold

A. KRISTEN LIVSTOLKNING I DAG (ETIKK) (4 SP)

I delemnet Kristen livstolkning i dag (etikk) studeres kristen etikk med utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. I etikk behandles utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og etisk argumentasjon relatert til konkrete etiske emner.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og om forholdet mellom kristen og annen etikk
- kjennskap til ulike tilnærmingmåter i etikken og til etisk metode
- god kunnskap om utvalgte emner fra områdeetikken
- evne til å bruke etisk metode i arbeid med emner fra områdeetikken

LITTERATUR

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 19-288.

B. RELIGIONSVITENSKAP (3,5 SP)

Religionsvitenskap drøfter begreper og problemstillinger knyttet til studiet av religion som fenomen. Delemnet gir også kjennskap til nyreligiøsitet i et historisk og aktuelt perspektiv og til religionsdialog i skole og samfunn.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til religionsvitenskapelige begreper, metoder og problemstillinger
- kjennskap til noen religionsfenomenologiske emner
- kjennskap til nyreligiøsitet
- kjennskap til religionsdialog i skole og samfunn

LITTERATUR

Alver, Bente Gullveig, Ingvild Sælid Gilhus, Lisbeth Mikaelsson og Torunn Selberg: «Et utvalg» i *Myte, magi og mirakel : i møte med det moderne*. Oslo: Pax, 1999, s. 7-21, 43-56, 122-133, 200-223.

Eliade, Mircea: *Det hellige og det profane*. 3. utg. Oslo: Gyldendal, 2002.

Eliade, Mircea og Einar Thomassen: «Innledende essay» i *Det hellige og det profane og andre skrifter*. Rev. utg. Oslo: De norske bokklubbene, 2003, s. IX-XXXVI.

* Furseth, Inger og Pål Repstad: «Et utvalg» i *Innføring i religionssosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2003, s. 26-42.

Gilhus, Ingvild Sælid og Lisbeth Mikaelsson: «Et utvalg» i *Nytt blikk på religion : studiet av religion i dag*. Oslo: Pax, 2001, s. 15-26.

Heiene, Gunnar: «En ny global etikk?» i *Mange religioner - én etikk?*/ redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 215-236.

- Leganger-Krogstad, Heid: «Dialogisk religionsundervisning» i *Prismet : pedagogisk tidsskrift*, nr. 2 (2002), s. 24-29.
- Leirvik, Oddbjørn: «Et utvalg» i *Religionsdialog på norsk*. Ny og utvida utg. Oslo: Pax, 2001, s. 44-93.
- Aadnanes, Per M.: «Et utvalg» i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 195-204, 222-271.

C. LIVSSYNSKUNNSKAP (2,5 SP)

Livssynskunnskap gir en beskrivelse av ulike livssyn og deres historiske bakgrunn. De enkelte livssyn behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Studiet inkluderer også en drøfting av fenomenet livssyn, dets relasjon til livstolkning og religion og mer generelt til menneskers søking etter mening.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om naturalisme som livssyn/livstolkning
- kjennskap til marxisme, nazisme, feminisme og økosofi som livssyn/livstolkninger
- god kunnskap om forskjellige menneskesyn og deres aktualitet
- kjennskap til dikt eller sanger som uttrykker livssyn

LITTERATUR

- Cranner, Alf: «Din tanke er fri» i *Treklang : med noter og besifring*. 4. utg/ redaktør Øivin Sønnesyn. Oslo: Norges KFUK-KFUM ; i samarbeid med Norsk Musikkforl., 1997, s. 151.
- * Hauge, Astri: «Feminisme : livssyn eller politisk ideologi?» i *Ung teologi*, nr. 3 (1997).
- Henriksen, Jan-Olav: «Et utvalg» i *Menneskesyn : historisk arv og varig aktualitet*. Oslo: Gyldendal akademisk, 2005, s. 9-15, 45-56, 106-161.
- * Næss, Arne: «Økosofi T» i *Økologi, økofilosofi*/ redaktør Arne Vinje, et al. Oslo: Gyldendal, 1975, s. 150-163.
- Pottier, Eugene: «Internasjonalen» i *Vi synger : arbeiderbevegelsens sangbok*. Oslo: Tiden : Arbeidernes opplysningsforbund, 1974, s. 132.
- Preus, Anne Grete: «Vrimmel» i *Vrimmel*. Oslo: Warner Music Norway, 1996, s. ingen.
- Aadnanes, Per M.: «Et utvalg» i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 142-195.

KRL105II Kristen livstolkning i dag, Religionsvitenskap og livssynskunnskap – TEOL-variant (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Bachelor i teologi og Profesjonsstudiet i teologi.

Emnet består av to delemner: *A. Kristen livstolkning i dag (etikk)* (4 sp) og *B. Religionsvitenskap* (ca 4,5 sp) og *livssynskunnskap* (ca 1,5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL105I	Kristen livstolkning i ...	reduseres dette emnet med	8 sp
Med KRL112		reduseres dette emnet med	8 sp
Med KRL114		reduseres dette emnet med	10 sp
Med DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	3 sp

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjon beregnet individuelt.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL105II har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Klausurprøven kan være todelt der første del er en prøving uten hjelpemidler. Studentene får én eller to oppgaver og en samlet karakter for hvert emne. Hvis det gis to oppgaver, må begge være bestått for at eksamen skal være bestått. Hvis en oppgave består av flere spørsmål, må svarene på disse samlet vurderes som bestått. Eksamen i to emner kan i enkelte semestre slås sammen til en 8-timers eksamen. Det gis da en oppgave fra hvert emne og separate karakterer.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste I*.

Mål og innhold

A. KRISTEN LIVSTOLKNING I DAG (ETIKK) (4 SP)

I delemnet Kristen livstolkning i dag (etikk) studeres kristen etikk med utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. I etikk behandles utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og etisk argumentasjon relatert til konkrete etiske emner.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og om forholdet mellom kristen og annen etikk
- kjennskap til ulike tilnærmingsmåter i etikken og til etisk metode
- god kunnskap om utvalgte emner fra områdeetikken
- evne til å bruke etisk metode i arbeid med emner fra områdeetikken

LITTERATUR

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. [2. utg.]. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. s. 19-288

B. RELIGIONSVITENSKAP OG LIVSSYNSKUNNSKAP (6 SP)

Fordelingen i emnet er ca 4.5 studiepoeng religionsvitenskap og ca 1,5 studiepoeng livssynskunnskap

1. Religionsvitenskap [ny plan er under utarbeidelse]
2. Livssynskunnskap

Livssynskunnskap gir en beskrivelse av ulike livssyn og deres historiske bakgrunn. De enkelte livssyn behandles i samsvar med deres selvforståelse og i lys av deres aktualitet i en norsk sammenheng. Studiet inkluderer også en drøfting av fenomenet livssyn, dets relasjon til livstolkning og religion og mer generelt til menneskers søking etter mening.

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til hva et livssyn er, til forholdet mellom begrepene religion, livssyn og livstolkning, og til religionenes og livssynenes betydning for kultur og samfunn
- kjennskap til historisk bakgrunn og sosiokulturelle rammer for livssynsmangfoldet
- god kunnskap om humanisme og naturalisme som livssyn/livstolkning
- kjennskap til human-etikk og til Human-Etisk Forbund

LITTERATUR

- * Hegstad, Harald: «Religion som sosialt fenomen» i *Ung Teologi*, no. 4 (2004)
- Aadnanes, Per M.: «Et utvalg» i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 2002, s. 9-50, 107-174
- L Human-Etisk Forbund: *Humanisme: et livssyn*. Oslo: Human-etisk Forbund, [199?]
- Heiene, Gunnar: «En ny global etikk?» i *Mange religioner - én etikk?*/ redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 215-236.

KRL111 (30 Studiepoeng)

Emnet, evt enkeltemnene KRL101, KRL102 og KRL103, er et *kjerneemne* i studieprogrammene Årsstudium KRL, Bachelor i KRL, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

KRL111 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL101, KRL102 og KRL103. Oppbygningen av KRL111 framgår av følgende tabell.

KRL111		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL101 – Bibelfag og Konfesjonskunnskap	a. Bibelfag (GT og NT)	8
	b. Konfesjonskunnskap	2
KRL102 – Kristen tro og livstolkning	a. Kristendommens historie	5
	b. Kristen livstolkning i dag (dogmatikk)	5
KRL103 – Religionsvitenskap, Livssynskunnskap og Fagdidaktikk	a. Religionsvitenskap (verdensreligionene)	7
	b. Livssynskunnskap	1
	c. Fagdidaktikk	2

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Kjerneemne	-	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Kjerneemne	Alternativt Kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL101	Bibelfag og ...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL102	Kristen tro og livstolkning	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL103	Religionsvitenskap...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL113		reduseres dette emnet med	20 sp

Studiekrav

For å få mappevurdering på KRL111 må den enkelte student

delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning

bestå en skriftlig prøve etter Bibelkurs A eller Bibelkurs B. Prøven vurderes til

godkjent/ikke godkjent. Ved ikke godkjent kan studenten gå opp til ny prøve én gang skrive en kort rapport (ca 1 s) knyttet til ekskursjon til moske, synagoge eller lignende skrive fem til seks mindre oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra

ha fått godkjent to til tre kortprøver. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.

delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Oppgaver, rapport og studieevaluering leveres gjennom Classfronter.

Nærmere orientering om studiekravene for KRL111 gis i emneheftet og i forbindelse med undervisningen.

Dersom disse studiekravene ikke oppfylles, har studenten selv ansvar for å melde seg opp til skriftlig eksamen i enkeltemner innen gitte frister.

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

Vurdering

Emnet KRL111 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Avsluttende vurdering består i at et utvalg av arbeider leveres i en vurderingsmappe.

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultetet én oppgave og én kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studentene velger ut de to andre oppgavene. Studentene velger de oppgavene som de selv mener er de beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgaver.

For KRL111 skal *vurderingsmappen* inneholde

- tre av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- én av kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord, i to eksemplarer) der studenten reflekterer over egen læringsprosess, til dette jf. anvisninger i emneheftet

Vurderingsmappen leveres til undervisningsadministrasjonen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av innholdet i vurderingsmappen. Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL101, KRL102 og KRL103, som til sammen utgjør KRL111.

KRL113 (20 Studiepoeng)

Emnet, evt. enkeltemnene KRL101 og KRL102, er et *kjerneemne* i studieprogrammene Bachelor i teologi og Profesjonsstudiet i teologi.

KRL113 utgjør 20 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL101, KRL102. KRL113 er spesielt tilpasset teologi- og UKT-studenter.

Oppbygningen av KRL113 framgår av følgende tabell.

KRL113		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL101 – Bibelfag og Konfesjonskunnskap	a. Bibelfag (GT og NT)	8
	b. Konfesjonskunnskap	2
KRL102 – Kristen tro og livstolkning	a. Kristendommens historie	5
	b. Kristen livstolkning i dag (dogmatikk)	5

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL101	Bibelfag og ...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL102	Kristen tro og livstolkning	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL111		reduseres dette emnet med	20 sp
Med DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	1 sp

Studiekrav

For å få mappevurdering av KRL113 må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- bestå en skriftlig prøve etter Bibelkurs A eller Bibelkurs B. Prøven vurderes til godkjent/ikke godkjent. Ved ikke godkjent kan studenten gå opp til ny prøve én gang
- skrive tre til fire mindre oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra
- ha fått godkjent to kortprøver. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Oppgaver, rapport og studieevaluering leveres gjennom Classfronter.

Nærmere orientering om studiekravene for KRL111 gis i emneheftet og i forbindelse med undervisningen.

Dersom disse studiekravene ikke oppfylles, har studenten selv ansvar for å melde seg opp til skriftlig eksamen i enkeltemner innen gitte frister.

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

Vurdering

Emnet KRL113 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Avsluttende vurdering består i at et utvalg av arbeider leveres i en vurderingsmappe.

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultetet én oppgave og én kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studentene velger ut den andre oppgaven. Studentene velger den oppgaven som de selv mener er den beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgave.

For KRL113 skal *vurderingsmappen* inneholde

- to av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- én av kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord, i to eksemplarer) der studenten reflekterer over egen læringsprosess, til dette jf. anvisninger i emneheftet

Vurderingsmappen leveres til undervisningsadministrasjonen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av innholdet i vurderingsmappen. Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL101 og KRL102, som til sammen utgjør KRL113.

KRL112 (20 Studiepoeng)

Emnet, evt enkeltemnene KRL104 og KRL105I, er et *kjerneemne* i studieprogrammene Årsstudium KRL, Bachelor i KRL, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

KRL112 utgjør 20 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL104 og KRL105I. KRL105 foreligger i to varianter: KRL105I og KRL105II. KRL105I forutsetter at en har tatt KRL103. Mens KRL105II er spesielt tilpasset teologistudenter som ikke har fulgt KRL103.

Oppbygningen av KRL112 framgår av følgende tabell.

KRL112		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL104 – Bibelfag, Religionspedagogikk og livstolkningsteori	a. Bibelfag (GT og NT)	7
	b. Religionspedagogikk og livstolkningsteori	3
KRL105I Kristen livstolkning i dag, Religionsvitenskap og Livssynskunnskap - KRL	a. Kristen livstolkning i dag (etikk)	4
	b. Religionsvitenskap	3,5
	c. Livssynskunnskap	2,5

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Kjerneemne	-	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	KRL104	Bibelfag...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL105I	Kristen tro og livstolkning...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL105II	Kristen tro og livstolkning...	reduseres dette emnet med	5 sp
Med	KRL113		reduseres dette emnet med	15 sp
Med	DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	3 sp

Studiekrav

For å få mappevurdering av KRL112 må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- skrive tre-fire oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra
- ha fått godkjent to kortprøver. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Oppgaver og studieevaluering leveres gjennom Classfronter.

Nærmere orientering om studiekravene for KRL111 gis i emneheftet og i forbindelse med undervisningen.

Dersom studiekravene ikke oppfylles, har studenten selv ansvar for å melde seg opp til skriftlig eksamen i enkeltemner.

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

Vurdering

Emnet KRL112 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Avsluttende vurdering består i at et utvalg av arbeider leveres i en vurderingsmappe.

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultet én oppgave og én kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studenten velger den andre oppgaven, den de selv mener er den beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgave.

For KRL112 skal *vurderingsmappen* inneholde

- to av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- en av kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord, i to eksemplarer) der studenten reflekterer over egen læringsprosess, til dette jf. anvisninger i emneheftet

Vurderingsmappen leveres til undervisningsadministrasjonen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av innholdet i vurderingsmappen. Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan ikke få bedre karakter enn D.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL104 og KRL105I, som til sammen utgjør KRL112.

KRL114 (20 Studiepoeng)

Emnet, evt enkeltemnene KRL104 og KRL105II, er et *kjerneemne* i studieprogrammene Disiplinbasert master i teologi og Bachelor i ungdom, kultur og tro.

KRL114 utgjør 20 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL104 og KRL105II. KRL105II er spesielt tilpasset teologistudenter som ikke har tatt KRL103.

Oppbygningen av KRL114 framgår av følgende tabell.

KRL114		
EMNE	DELEMNER	Studiepoeng
KRL104 – Bibelfag, Religionspedagogikk og livstolkningsteori	a. Bibelfag (GT og NT)	7
	b. Religionspedagogikk og livstolkningsteori	3
KRL105II Kristen livstolkning i dag, Religionsvitenskap og livssynskunnskap - TEOL	a. Kristen livstolkning i dag (etikk)	4
	b. Religionsvitenskap og livssynskunnskap	6 (ca 4,5+1,5)

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	KRL103	Religionsvitenskap, Livs...	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	KRL104	Bibelfag...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL105I	Kristen tro og livstolkning...	reduseres dette emnet med	8 sp
Med	KRL105II	Kristen tro og livstolkning...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL111		reduseres dette emnet med	4 sp

Studiekrav

For å få mappevurdering av KRL114 må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne der det er seminarundervisning
- skrive tre til fire oppgaver innen gitte frister. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra
- ha fått godkjent to kortprøver. Studenten har én mulighet i løpet av semesteret til å gå opp til ny prøve dersom en kortprøve ikke godkjennes.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Oppgaver og studieevaluering leveres gjennom Classfronter.

Nærmere orientering om studiekravene for KRL111 gis i emneheftet og i forbindelse med undervisningen.

Dersom studiekravene ikke oppfylles, har studenten selv ansvar for å melde seg opp til skriftlig eksamen i enkeltemner.

Når mappen leveres, skal studenten i tillegg skrive et avsluttende refleksjonsnotat.

Vurdering

Emnet KRL114 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Avsluttende vurdering består i at et utvalg av arbeider leveres i en vurderingsmappe.

Etter at samlemappen er godkjent, bestemmer fakultetet én oppgave og én kortprøve som skal legges i vurderingsmappen. Studentene velger ut den andre oppgaven. Studentene velger den oppgaven som de selv mener er den beste. Lærerne gir ingen konkret veiledning om utvalg av oppgave.

For KRL114 skal *vurderingsmappen* inneholde

- to av oppgavene fra samlemappen (i to eksemplarer)
- én av kortprøvene (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- en egenerklæring om at arbeidene i vurderingsmappen er selvstendige. For kontroll kan fakultetet be om at oppgaver leveres elektronisk
- et kort refleksjonsnotat (inntil 1000 ord, i to eksemplarer) der studenten reflekterer over egen læringsprosess, til dette jf. anvisninger i emneheftet

Vurderingsmappen leveres til undervisningsadministrasjonen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av innholdet i vurderingsmappen. Oppgavene til vurderingsmappen kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Dette gjelder ikke den godkjente kortprøven som skal legges i mappen. Hvis mappen ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappen kan da ikke få bedre karakter enn D.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL104 og KRL105II, som til sammen utgjør KRL114.

EXPHIL101 Examen Philosophicum (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i Bachelor i KRL, Bachelor i teologi, Profesjonsstudiet i teologi, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

Emnet består av to delemner: *A. Filosofi- og vitenskapshistorie* (5 sp), og *B. Etikk* (5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Alternativt kjerneemne*	-	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne

* Ved opptak til PPU regnes ikke exphil inn i et 60 poengs årsstudium i KRL.

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få mappevurdering må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne
- ha et muntlig seminarframlegg i ett av delemnene
- skrive to oppgaver innen gitte frister, en fra hvert delemne
- delta på en 60 minutters emneprøve ved slutten undervisningen. Karakteren er godkjent/ikke godkjent. Ved ikke godkjent kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Organisering og arbeidsform:

Organisering, arbeidsformer og evaluering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

- Studentene som skal ha mappevurdering, organiseres i *seminargrupper* som omfatter 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere/studentassistenter. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Studenter som tar Exphil uten mappevurdering, har anledning til å være med i seminargruppe hvis det er plass, med de retter og plikter som det innebærer.

Ved studiestart må studentene registrere seg på mappevurdering og melde seg på seminargruppe *eller* registrere seg på skriftlig eksamen. Studenter som tar skriftlig eksamen, må melde fra til studieadministrasjonen hvis de ønsker plass i en seminargruppe. Studenter anbefales å danne kollokviegrupper.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg og får undervisning og veiledning, og forelesninger i storgruppe. Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes: Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

Vurdering

Emnet EXPHIL101 har *valgfri vurderingsform*:

Enten mappevurdering der studenten må oppfylle alle studiekravene. Avsluttende vurdering består i at én eller begge oppgavene leveres i en vurderingsmappe. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av den/de oppgaven(e) som går til vurderingsmappen.

Eller klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.

Mål og innhold

MÅL

Gjennom arbeidet med *exphil* skal studentene

- gjøre seg kjent med sentrale problemstillinger fra filosofi- og vitenskapshistorien
- utvikle en viss evne til å forstå filosofiske og vitenskapelige teorier som alternative løsninger på foreliggende problemer
- få erfaring med problemorientert lesing av originaltekster
- gjøre seg kjent med grunnleggende etiske begreper og teorier, og kunne anvende dem i arbeid med etiske spørsmål fra fag, forskning og samfunnsliv
- utvikle sin evne til selvstendig refleksjon og kritisk tenkning
- kvalifisere seg for videre studier

A. FILOSOFI- OG VITENSKAPSHISTORIE

I delemne A skal studentene arbeide med sentrale tenkere fra filosofihistorien og med noen viktige tradisjoner fra vitenskapshistorien. Lesing av sekundærlitteratur kombineres med studium av et utvalg originaltekster. Studiet skal være problemorientert. Det skal bidra til å identifisere problemer og til å forstå ulike teorier som forskjellige forsøk på å løse problemer. Studiet skal også ha et visst fokus på hvordan problemer og teorier kan ha teologisk relevans. Arbeidet skal gi trening i å begrunne egne tolkninger.

MÅL

Studenten skal kunne

- gjøre rede for sentrale tenkere og tradisjoner fra filosofi- og vitenskapshistorien
- gjøre rede for ulike teorier som forsøk på å løse problemer
- bruke originaltekster til å belyse problemer og teorier

- begrunne egne tolkninger og reflektere kritisk over problemer og posisjoner fra filosofi- og vitenskapshistorien
- reflektere over hvordan teorier og problemer kan ha teologisk relevans

LITTERATUR

- L Skarsaune, Oskar: «Et utvalg» i *Der tro og tanke møtes : glimt fra den «naturlige» teologiske historie*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2002, s. 7-44, 52-84, 93-104.
- Svare, Helge: «Et utvalg» i *I Sokrates' fotspor : filosofi- og vitenskapshistorie*. 2. utg. Oslo: Pax, 1997, s. 34-171, 188-252, 265-287, 308-336, 354-360, 375-396 (stoff merket med stjerne er ikke pensum).

B. ETIKK

Mens delemne A er historisk orientert, har delemnet i etikk (B) i hovedsak et systematisk preg. Studentene skal legge hovedvekt på sentrale etiske teorier, og få trening i å anvende begreper og teorier i drøfting av konkrete etiske spørsmål knyttet til vitenskap og forskning og til samfunnsliv og yrkesliv forøvrig. Studiet vil ta utgangspunkt i dagliglivets etiske argumentasjon. Studentene skal også arbeide med meta-etiske spørsmål som kan gi perspektiver på forståelsen av etiske teorier og moral. Det legges særlig vekt på å drøfte etiske spørsmål av betydning for fagstudier.

MÅL

Studenten skal kunne

- gjøre rede for sentrale etiske teorier, for etisk argumentasjon og for meta-etiske spørsmål
- anvende etiske begreper, etiske teorier og etisk argumentasjon i arbeid med spørsmål fra forskningsetikk og yrkesetikk
- reflektere kritisk og begrunne egne standpunkter i etiske spørsmål

LITTERATUR

- L Den Nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora: *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, jus og humaniora : vedtatt av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora 15. februar 1999*. Oslo: Komitéen, 1999.
- Henriksen, Jan-Olav og Arne Johan Vetlesen: «Et utvalg» i *Nærhet og distanse : grunnlag, verdier og etiske teorier i arbeid med mennesker*. 2. utg. Oslo: Gyldendal akademisk, 2000, s. 107-213, 233-264.
- Svare, Helge: «Et utvalg» i *I Sokrates' fotspor : filosofi- og vitenskapshistorie*. 2. utg. Oslo: Pax, 1997, s. 253-264, 290-307.
- Thommessen, Bjørn og Jon Wetlesen: «Et utvalg» i *Etisk tenkning : en historisk og systematisk innføring*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996, s. 213-281.

EXFAC101 Examen Facultatum (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i Bachelor i KRL, Bachelor i teologi, Profesjonsstudiet i teologi, Master i teologi og Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

Emnet består av to delemner: A. *Kritisk tenkning* (5 sp), og B. *Teologi mellom fornuft og fortelling* (5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få mappevurdering må den enkelte student

- delta på minst 75 % av seminarsamlingene for hvert delemne
- ha et muntlig seminarframlegg i ett av delemnene
- skrive to oppgaver innen gitte frister, en fra hvert delemne
- delta på en 60 minutters emneprøve ved slutten undervisningen. Karakteren er godkjent/ikke godkjent. Ved ikke godkjent kan studenten gå opp til ny prøve én gang i samme semester
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Organisering og arbeidsform:

Organisering, arbeidsformer og evaluering skal bidra til at studentene fra første stund og gjennom hele studiet får en aktiv læringsprosess.

Organisering

- Studentene som skal ha mappevurdering, organiseres i *seminargrupper* som omfatter 20-28 studenter, og ledes av en eller flere lærere/studentassistenter. Seminargruppene brukes til undervisning, til veiledning i oppgaveskriving, og til å presentere og drøfte oppgaver og framlegg fra studentene.
- *Storgruppen* er en samling av seminargruppene, og omfatter et helt kull. Her blir det gitt felles undervisning, særlig i form av forelesninger.

Informasjon om gruppene gis ved semesterstart.

Studenter som tar Exfac uten mappevurdering, har anledning til å være med i seminargruppe hvis det er plass, med de retter og plikter som det innebærer.

Ved studiestart må studentene registrere seg på mappevurdering og melde seg på seminargruppe *eller* registrere seg på skriftlig eksamen. Studenter som tar skriftlig eksamen, må melde fra til studieadministrasjonen hvis de ønsker plass i en seminargruppe.

Studenter anbefales å danne kollokviegrupper.

Arbeidsformer

Denne organiseringen legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, seminar hvor studentene har framlegg og får undervisning og veiledning, og forelesninger i storgruppe. Som ressursbok om arbeidsmåter i studiet brukes: Olga Dysthe, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkenstgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000.

Vurdering

Emnet EXFAC101 har *valgfri vurderingsform*:

Enten mappevurdering der studenten må oppfylle alle studiekravene. Avsluttende vurdering består i at én eller begge oppgavene leveres i en vurderingsmappe. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av den/de oppgaven(e) som går til vurderingsmappen.

Eller klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.

Mål og innhold

A. KRITISK TENKNING

Denne delen tar først og fremst sikte på å øke studentenes kompetanse når det gjelder kommunikasjon og argumentasjon, samt arbeide med begreper og utsagn. Slik kompetanse er et sentralt element i all akademisk dannelse. Samlet sett er målet at studentene øker sin kompetanse når det gjelder kritisk tenkning og forståelse av vitenskapelig rasjonalitet og vitenskapelige arbeidsmåter.

MÅL

Studentene skal kunne

- gjøre rede for vilkår for klarhet og presisjon ved produksjon av tekster og ved annen kommunikasjon
- drøfte forholdet mellom kommunikasjon og forståelse
- gjøre rede for argumentasjonstyper og begrunnelsesmåter
- drøfte forholdet mellom argumentasjon og saklighet
- gjøre rede for definisjonsmåter og utsagnstyper
- drøfte forholdet mellom språk og sannhet
- drøfte hva vitenskapelig rasjonalitet og vitenskapelige arbeidsmåter innebærer, bl.a. med utgangspunkt i tradisjoner og skoler i moderne vitenskapsfilosofi

LITTERATUR

Johannessen, Kjell S.: «Kap. 1 og 3-5» i *Tradisjoner og skoler i moderne vitenskapsfilosofi*. 13. oppl. Bergen: Fagbokforlaget, 2001, s. 9-18, 92-177.
Rokstad, Konrad: *Kommunikasjonslogikk : elementære logiske forutsetninger for saklig meningsutveksling*. 2. utg. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002.
Utaker, Arild: «Kap. 1 og 3-8» i *Språklogikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 1991, s. 9-22, 32-113.

B. TEOLOGI MELLOM FORNUFT OG FORTELLING

Del B tar sikte på å presentere de teologiske fagene, både som deler av det tradisjonelle teologistudiet, og som komponenter i studiet av kristendoms-, religions- og livssynskunnskap (KRL). Det skjer ved at man studerer faghistorisk viktige og aktuelle eksempler på hva teologi har vært og kan være. Studiet skal ha et historisk-systematisk preg. Del B skal bidra til å knytte tematikken i exphil og exfac sammen med fagstudiene, ved å vise hvordan det teologiske arbeidet med bibeltekster har skjedd i skiftende filosofiske, ideologiske og metodologiske settinger.

En tematikk som går igjen i flere av de faghistoriske eksemplene er forholdet mellom fortelling og fornuft når det gjelder kunnskap om Gud. Denne problemstillingen blir gjort til overordnet systematisk problemstilling i del B. Studiene i denne delen av exfac konsentreres om den kristne teologis tilblivelse og utvikling, med hovedvekt på spørsmålet om hva slags type aktivitet teologi har vært og er. I noen grad vil også andre religioners tradisjoner for teologisk arbeid bli berørt.

MÅL

Studentene skal kunne

- gjøre rede for bakgrunnen for teologibegrepet og drøfte fagets egenart og utfordringer
- drøfte forholdet mellom fortelling og fornuft ut fra historiske eksempler
- drøfte teologiens karakter av å være vitenskap
- gjøre rede for hovedtrekk i bibeltolkningens historie
- drøfte bibeltolkningens vilkår i nyere tid

LITTERATUR

- L** Skarsaune, Oskar og Tore Wigen: *Teologi mellom fornuft og fortelling*. (Ny utg.) Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2004.

Emner på 200-nivå

KRL201 – Religion, antropologi og forståelse (10 studiepoeng)

Emnet består av tre delemner: *A. Religion og religiøsitet i dag*, *B. Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet*, *C. Forståelse og formidling*.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen*

* UKT-studenter bør velge to KRL-emner på 200 nivå, om de senere skulle ønske å ta master i Kristendomskunnskap.

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt annenhvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	1 sp
-------------------	--------------------------	---------------------------	-------------

Studiekrav

delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL201 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. RELIGION OG RELIGIØSITET I DAG (? SP)

Det 20. århundret har medført store endringer i betingelsene for religion og teologi i vår kulturkrets. Mange har hevdet at religionen er i ferd med å utspille sin rolle. Samtidig er det tegn som synes å antyde at religion heller blir viktigere for folk flest. Det er imidlertid ikke sikkert at det er tradisjonell kirkelig religiøsitet som dermed får oppslutning. Dette er rammen

for den som vil forstå og formidle kristendom og religion i dag. Det er også de perspektivene studiet skal legge til grunn i sitt arbeid med emnene kristologi og antropologi i Fellesdelen.

Studiet gir et kort møte med teori og erfaringsmateriale til spørsmålet om religion og kultur, samt et innblikk i hvilken rolle kristen tro kan spille i en aktuell livstolkning.

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvilke sosiale, intellektuelle og åndshistoriske betingelser står religion og teologi overfor i Norge i dag?
- Hva er særlig aktuelle områder og problemer i samtidig religiøs livstolkning?
- Hvordan kan religion spille en konstruktiv rolle i samfunnsliv og oppdragelse?

LITTERATUR

- Krogseth, Otto: «Nyreligiøsiteten - i spenningsfeltet mellom avsakralisering og resakralisering: et kulturanalytisk perspektiv» i *Troen er løs : bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro* / redaktør Arne Tord Sveinall og Leif Gunnar Engedal. [Oslo]: Egede institutt, 2000, s. 29-40
- Kraft, Siv Ellen: «New Age, sykdom og kroppsbilder i endring» i *Troen er løs : bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro* / redaktør Leif Gunnar Engedal og Arne Tord Sveinall. [Oslo]: Egede institutt, 2000, s. 41-53
- Brunstad, Paul Otto: «Skrekkfilmens religiøse univers» i *Troen er løs : bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro* / redaktør Arne Tord Sveinall og Leif Gunnar Engedal. [Oslo]: Egede institutt, 2000, s. 55-67
- Mikaelsson, Lisbeth: «'En voksende hjertebølge på Jorden' : kanaliserte budskap for en ny tid» i *Troen er løs : bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro* / redaktør Arne Tord Sveinall og Leif Gunnar Engedal. [Oslo]: Egede institutt, 2000, s. 85-95
- Romarheim, Arild: «Familieukeblader som barometer på folkelig religiøsitet» i *Troen er løs : bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro* / redaktør Arne Tord Sveinall og Leif Gunnar Engedal. [Oslo]: Egede institutt, 2000, s. 97-115
- Botvar, Pål Ketil: «Hvor individualisert er folkereligiøsiteten egentlig?» i *Troen er løs : bidrag til belysning av forholdet mellom folkereligiøsitet, nyreligiøsitet og kristen tro* / redaktør Arne Tord Sveinall og Leif Gunnar Engedal. [Oslo]: Egede institutt, 2000, s. 139-157

B. MENNESKET I KRISTEN TRADISJON OG I MODERNE RELIGIØSITET (? SP)

Studiet reflekterer sider ved samtidens sosiale, åndshistoriske og religiøse kontekst. Dette innebærer at man reiser emner med aktuell relevans og spør hvordan disse belyses i teologiens kildetekster. Spørsmålet om mennesket er ett slikt spørsmål.

Studiet går inn på oppfatningen av mennesket i nyreligiøs tenkning. Man skal også arbeide med relevante bibelske tekster og perspektiver særlig fra Det gamle testamente. Studiet vil berøre teologisk refleksjon om mennesket blant oldkirkens teologer, og det vil utdype menneskesynets betydning i kristen etisk tenkning.

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan oppfattes forholdet mellom mennesket og verden og mellom mennesket og Gud / det guddommelige i Bibelen, i kristen teologi og i nyreligiøs tenkning?
- Hvordan kan tekster fra Bibelen og fra oldkirkelig teologi bidra til aktuell kristen forståelse av mennesket?
- Hvordan reflektere etisk ut fra en kristen oppfatning av mennesket?

LITTERATUR

- L Sveinall, Arne Tord: "Et utvalg" i *Det virker jo*. Oslo: Credo, 1995, s. 13-30, 52-58, 97-141, 149-163
- Stordalen, Terje: "Et utvalg" i *Støv og livspust : mennesket i Det gamle testamente*. Oslo: Universitetsforl., 1994, s. 41-125, 136-168, 179-184 (Petit og noter er ikke pensum)
- * McCasland, S.V.: "Man, nature of, in the NT" i *The Interpreter's dictionary of the Bible : an illustrated encyclopedia* / redaktør George Arthur Buttrick, vol. 3. Nashville: Abingdon Press, 1962, s. 246-250
- * Taylor, Walter F.: "Humanity, NT view of" i *The Anchor Bible dictionary* / redaktør David Noel Freedman, vol. 3. New York: Doubleday, 1992, s. 321-325
- Henriksen, Jan-Olav og Gunnar Heiene: "Hele boka unntatt kap. 8" i *Moral og menneskeliv : et kristent perspektiv*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1998, s. ikke angitt

C. FORSTÅELSE OG FORMIDLING (? SP)

Nyere forskning hevder at det ikke finnes forståelse som er uavhengig av perspektivet til den som forstår. Et slikt standpunkt kan begrunnes prinsipielt. Det kan også belyses materialt – f.eks. ved analyse av hvordan Kristus ble forstått i forskjellige perioder, eller hvordan ulike teologiske modeller slår ut i ulikt pedagogisk grunnsyn. Samtidig må et slikt standpunkt brynes mot erfaringen av at den saken som skal forstås, preger forståelsen i bestemte retninger. Forståelse og formidling finner sted i en spenning mellom sak og tolkende subjekt.

Studiet i denne bolken vil kort berøre spørsmål om forståelse og læring prinsipielt. Videre skal man studere kristusbilder i kunst fra visse perioder og i utvalgte kunstneriske arbeider. Man skal også arbeide med pedagogisk teori i lys av spenningen mellom en antroposentrisk og en teosentrisk tilnærming.

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva er forståelse, og hvordan henger forståelse, læring og formidling sammen?
- Hvordan forstås og formidles Kristus i utvalgte estetiske tradisjoner og arbeider?
- Hva innebærer et kristosentrisk og et antroposentrisk perspektiv på religionspedagogikken?

LITTERATUR

- * Wetlesen, Jon: «Samtale med tekster i lys av Gadammers hermeneutikk» i *Norsk filosofisk tidsskrift* 18 (1983), s. 219-244.
- Hellemo, Geir: «Kristus i den kirkelige kunst» i *Kristusbilder : kristustolkninger i litteratur, kirkekunst, musikk og film* / redaktør Olav Hognestad og Renate Banschbach Eggen. [Trondheim] ,: Tapir, 1992, s. 41-62
- Svare, Marit Hallset: «Kristus i ikontradisjonen : en lysbildeserie» i *Kristusbilder : kristustolkninger i litteratur, kirkekunst, musikk og film* / redaktør Olav Hognestad, Irene Bergheim og Renate Banschbach Eggen. [Trondheim] ,: Tapir, 1992, s. 139-155

- Kulset, Stig: «'Jesus de Montreal' (regi: Denys Arcand, Canada 1989) : en presentasjon av filmen og regissøren» i *Kristusbilder : kristustolkninger i litteratur, kirkekunst, musikk og film* / redaktør Olav Hognestad, Irene Bergheim og Renate Banschbach Eggen. [Trondheim] ;: Tapir, 1992, s. 157-167 Arcand, Denys (regi). *Jesus of Montreal*. [Quebec]: Max Film Productions, 1989.
- L** Asheim, Ivar: «Et utvalg» i *Orientering i religionspedagogikken*. Oslo: Institutt for kristen oppseding, 1970 eller senere opplag, s. 104-234

KRL202 Jesus Kristus i kristen gudstro (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieretningen Profesjonsstudiet i teologi.

De oldkirkelige trosbekjennelsene har fulgt kristen tro i alle historiske faser. De står som de fremste uttrykkene for kirkens universelle enhet. Fellesdelens første emne tar innsteg til forståelse og formidling av kristen tro gjennom bekjennelsen til Jesus Kristus som sann Gud og sant menneske – slik den er gitt i rammen av bekjennelsen til den treenige Gud.

Studiet fokuserer kristusbekjennelsens bakgrunn i en rekke bibelske tekster og forestillinger. Videre skal man arbeide med dogmets teologiske historie og dets tolkning i aktuell, økumenisk systematisk teologisk sammenheng.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, Del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Kjerneemne	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt annenhvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL202 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- På hvilke måter gir NT uttrykk for Jesu særstilling og egenart, og hvilke gammeltestamentlige tradisjoner kommer til anvendelse i den forbindelse? Hvordan kan forskjellige bibelske uttrykksformer ha betydning for kirkens bekjennelse til Jesus Kristus i dag?
- Hvordan ble bekjennelsen til Jesus som Kristus formet i kirkens første århundrer? Hvilken betydning har dette for vår aktuelle forståelse av Kristus-dogmet og for økumenisk arbeid dag?

- Hvordan kan Kristus forstås i en aktuell afrikansk kontekst?
- Hva utgjør de grunnleggende elementene i misjonsteologien?

LITTERATUR

- L** Mettinger, Trygve N. D.: «Et utvalg» i *Namnet och närvaron : gudsnamn och gudsbild i böckernas bok*. Örebro: Libris, 1987, s. 13-55, 85-116, 123-146, 154-168
- L** Weyde, Karl William: *Messias i Det gamle testamente: pensummateriale til emnet "Jesus Kristus i kristen gudstro": den gammeltestamentlige og mellomtestamentlige bakgrunn*. Oslo: Menighetsfakultetet, 2003.
- L** Brown, Raymond E.: *An introduction to New Testament Christology*. New York: Paulist Press, 1994.
- * Aalen, Sverre: «Jesu kristologiske selvbevissthet : et utkast til en 'jahvistisk kristologi'» i *Tidsskrift for teologi og kirke* 40 (1969), s. 1-18.
- Skarsaune, Oskar: «Et utvalg» i *Troens ord : de tre oldkirkelige bekjennelsene*. Oslo: Luther, 1997, s. 25-240
- «Et utvalg» i *Vi bekjenner den ene tro : en økumenisk utlegning av den apostoliske tro, slik den bekjennes i den Nikensk-konstantinopolitanske trosbekjennelse (381)*. Oslo: Verbum, 1994, s. 13-118 (Greske og latinske kildetekster er ikke pensum)
- * Austad, Torleiv: «Gud i Jesus Kristus : Jesu oppstandelse som kristologiens utgangspunkt» i *Jesustolkningar idag : tio teologer om kristologi*. Stockholm: Verbum, 1995, s. 119-143
- * Jeanrond, Werner: «På väg mot en kristologi i dag» i *Jesustolkningar idag : tio teologer om kristologi*. Stockholm: Verbum, 1995, s. 235-262
- * Jørgensen, Knud, Tormod Engelsen og Jan-Martin Berentsen: «Grunntrekk i misjonens teologi» i *Missiologi i dag* 2.utg/ redaktør Knud Jørgensen, et al. Oslo: Universitetsforl., 2004, s. 173-186.
- * Bediako, Kwame: «Biblical christologies in the context of african traditional religions» i *Sharing Jesus in the Two Thirds world : evangelical Christologies from the contexts of poverty, powerlessness and religious pluralism* / redaktør Vinay Samuel og Chris Sugden. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1984, s. 81-121

KRL203 Reformatorisk kristendom: vekkelse, misjon, enhetsarbeid (10 studiepoeng)

Protestantiske kirkesamfunn – eksemplifisert ved lutheranere og metodister – oppstod ved at forsøk på å reformere ”moderkirken” ikke førte frem, slik at det i stedet oppstod nye kirkesamfunn. Dette utgangspunktet har ført til at protestantiske kirker ofte har vært mer opptatt av å begrunne nødvendigheten av den kirkesplittelse som skjedde da de oppstod, enn av å overvinne denne splittelsen. Samtidig har disse kirkene gjort erfaringer gjennom vekkelse og misjonsarbeid som klart viser nødvendigheten av et arbeid for å overvinne unødvendig kirkesplittelse.

I dette emnet arbeides det først med reformasjonens grunnleggende periode, 1500-tallet. Dernest studeres to sterke vekkelsesbevegelser på 1700-tallet; pietismen på luthersk hold og metodismen på anglikansk. Vekkelsene resulterte i fornyet misjonsengasjement, men også i øket motivasjon for enhetsarbeid. Siste del av emnet er derfor viet misjon og økumenikk.

Emnet består av to delemner: *A.Reformatorisk teologi* og *B. Kirkens sendelse og enhet*.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt annenhvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekra

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL203 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. REFORMATORISK TEOLOGI

Både lutherdom og metodisme startet som reformbevegelser innen henholdsvis Den romersk katolske og Den anglikanske kirke. Utgangspunktet var ikke kirkesplittelse, men fornying av

kirken knyttet opp mot Bibelen og det som ble forstått som den oldkirkelige tradisjon. Samtalene om teologi og reformer førte imidlertid ikke frem, og endte med brudd.

Studiet gir en innføring i bakgrunn, forutsetninger for og det sentrale innhold i de reformer som ble fremtvunget. Dette innebærer en drøfting av sentrale lærepunkter som rettferdiggjørelsen, helliggjørelsen, Skriften, sakramentene og Kirken.

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hva var de teologiske, kulturelle og politiske forutsetninger for den lutherske og metodistiske reform?
- Hva er innholdet i læren om rettferdiggjørelse og helliggjørelse i de to tradisjoner?
- Hvilken betydning tilkjenner de to tradisjonene den oldkirkelige lære?
- Hvilken rolle spilte Skriften i arbeidet med kirkelige reformer?
- Hvordan preget den pietistiske veknelsen luthersk kristendomsoppfatning?

LITTERATUR

McGrath, Alister E.: «Et utvalg» i *Reformation thought : an introduction*. 3rd ed. Oxford: Blackwell, 1999, s. 1-234, 249-260

Runyon, Theodore: «Et utvalg» i *The new creation : John Wesley's theology today*. Nashville, TN: Abingdon Press, 1998, s. 26-101

Davies, Rupert E.: «Et utvalg» i *Methodism*. Rev. ed. London: Epworth Press, 1976, s. 22-80

* Spener, Philipp Jakob: «Et utvalg» i *Fra pietismens tid* / redaktør Olav Hagesæther. Oslo: Lutherstiftelsen, 1969, s. 35-84

B. KIRKENS SENDELSE OG ENHET

1700-tallets vekkelser medførte endringer i de protestantiske kirkenes spiritualitet og teologi, og ikke minst i fornyelse av misjonstanken. Dette utgangspunktet førte til økt teologisk arbeid med spørsmålene om kirkens sendelse og kirkens enhet. I det 20. århundre resulterte dette i moderne økumenisk arbeid.

Studiet gir en innføring i denne historiske utviklingen, først ved å presentere misjonstankens utvikling siden 1500-tallet, dernest ved å presentere hovedbevegelsene innen moderne økumenikk og noen utvalgte økumeniske dokumenter. Studiet tar også opp forholdet mellom misjon og kultur og mellom kristendommen og religionene.

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

- Hvordan har misjonsforståelsen utviklet seg fra reformasjonstiden fram til slutten av det 20. århundre?
- Hvilke teologiske hovedretninger finnes innen misjonsteologien, og hvilke følger får de for misjonen?
- Hva er den historiske og teologiske bakgrunn for det økumeniske arbeid i det 20. århundre, og hvilke arbeidsformer og resultater har det ført til i form av dokumenter og avtaler?
- Hvordan skal forholdet mellom misjon og kultur forstås?
- Hva er de viktigste teologiske modellene for forholdet mellom kristendom og andre religioner, og hvilke følger får de for misjonen?

LITTERATUR

Berentsen, Jan-Martin og Tormod Engelsen: «Et utvalg» i *Missiologi i dag*. 2.utg./ redaktør Knud Jørgensen, et al. Oslo: Universitetsforl., 2004, s. 106-170, 220-261.

- * Engelsviken, Tormod: «Kristent enhetsarbeid» i *Kristne kirker og trossamfunn* / redaktør Peder Borgen og Brynjar Haraldsø. Trondheim: Tapir, 1993, s. 289-305
- * Meistad, Tore: «Et utvalg» i *Frelsens veg : teologi og etikk i wesleyansk tradisjon*. Alta: Alta lærerhøgskole, 1992, s. 353-377
- * Wainwright, Geoffrey: «Et utvalg» i *Methodists in dialogue*. Nashville, Tenn.: Kingswood Books, 1995, s. 13-19, 109-139
- * Tjørhom, Ola: «Økumeniske læresamtaler som mellomkirkelig arbeidsform» i *Snart enige? : glimt fra samtaler mellom forskjellige kirkesamfunn* / redaktør Rolf Tofte. Oslo: Verbum, 1992, s. 7-12
- * Tveit, Olav Fykse: «Synlig kirkelig fellesskap - bare en drøm?» i *Snart enige? : glimt fra samtaler mellom forskjellige kirkesamfunn* / redaktør Rolf Tofte. Oslo: Verbum, 1992, s. 70-77

Nådens fellesskap : rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke.
Oslo: Kirkens informasjonstjeneste, 1994.

Dåp, nattverd og embete. [Oslo]: Verbum, 1983.

KRL204 Teologi og litteratur (10 studiepoeng)

Bibelen er et viktig litterært verk i vår kultur. Dens litterære og kulturelle dimensjoner har i nyere tid stått sentralt i refleksjon over sammenhenger mellom litteratur og teologi. Dette fagområdet har to viktige impulser: På den ene siden analyserer man nyere skjønnlitteratur som bearbeidelse av teologisk og religiøs tematikk. På den andre siden tar man i bruk litterær analyse i tolkningen av Bibelen. I begge tilfeller er det et premiss at poesi og skjønnlitteratur har en særlig evne til å fange inn religiøs problematikk og livsfølelse.

Studiet skal dels beskjeftige seg med forholdet mellom teologi og litteratur generelt. Dels skal man også arbeide med en litterær lesning av to bibelske bøker – Jobs bok og Markus-evangeliet.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt annenhvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL204 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

Hvordan har man tilrettelagt forholdet mellom litteratur og religion, og hvordan kan dette bidra til å forstå og formidle religion og teologi i dag?

Hvordan reflekteres religion og kristen tro i nyere skjønnlitteratur og film?

Hvordan kan ulike lese måter gi impulser til forståelse og anvendelse av Jobs bok og av Markusevangeliet?

LITTERATUR

- * Stordalen, Terje: «Innledning til mellomfagets valgdelt B» i *Mellomfagstillegget i kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering : kopisamling til Valgdelt B*. Studieplan-utg. [Oslo]: Det teologiske Menighetsfakultet Studieløp for kristendomskunnskap, 2001, s. ikke angitt
- Sørbo, Jan Inge: «Et utvalg» i *Essay om teologi og litteratur*. Oslo: Samlaget, 1994, s. 209-315
- L Bjerg, Svend: «Et utvalg» i *Litteratur og teologi : transfigurationer*. Århus: Anis, 1988, s. 11-94
- * Blixen, Karen: «Babettes gjestebud» i *Skjebneanekdoter*. Oslo: Gyldendal, 1989 og senere opplag, s. 20-54
- Axel, Gabriel og Karen Blixen. *Babette's feast*. Danmark: Orion Pictures, 1988.
- «Jobs bok» i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978. [Oslo]: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978 og senere opplag, s. ikke angitt
- L Eaton, J. H.: «Et utvalg» i *Job*. Sheffield: JSOT Press, 1985 og senere opplag, s. 31-60, 62-68
- * Habel, Norman C.: «2. The narrative plot» i *The Book of Job : a commentary*. Philadelphia: Westminster Press, 1985, s. 25-35
- * Habel, Norman C.: «fra 4. Literary features and their significance» i *The Book of Job : a commentary*. Philadelphia: Westminster Press, 1985, s. 42-53
- * Clines, David J. A.: «The arguments of Job's three friends» i *Art and meaning : rhetoric in Biblical literature* / redaktør David M. Gunn, Alan J. Hauser og David J. A. Clines. Sheffield: JSOT Press, 1982, s. 199-214
- * Mettinger, Trygve N. D.: «Job och hans Gud» i *Namnet och närvaron : gudsnamn och gudsbild i böckernas bok*. Örebro: Libris, 1987, s. 169-191
- «Markus evangelium» i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978. [Oslo]: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978 eller senere opplag, s. ikke angitt
- * Lasine, Stuart: «Job and his friends in the modern world : Kafka's the trial» i *The Voice from the whirlwind : interpreting the book of Job* / redaktør Leo G. Perdue og W. Clark Gilpin. Nashville: Abingdon Press, 1991, s. 144-155
- * Spilling, Gunnar: «Fra Job til Faust» i *Kirke og kultur* 59 (1954), s. 436-444.*
- Rhoads, David: «Et utvalg» i *Reading Mark : engaging the Gospel*. Minneapolis, Minn.: Fortress Press, 2004, s. 23-43.
- Rhoads, David M., Joanna Dewey og Donald Michie: *Mark as story : an introduction to the narrative of a gospel*. 2. utg. Minneapolis, MN: Fortress Press, 1999.
- * Holmås, Geir Otto: «Markusevangeliets renessanse som fortelling i resepsjonsteoretisk perspektiv» i *Ung teologi* 38 (2005), s. ikke oppgitt.

KRL205 Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering (10 studiepoeng)

Religion og etikk står i dag overfor en rekke utfordringer. Overleverte tradisjoner har ikke uten videre løsningen i møte med endrede situasjoner og nye etiske spørsmål. Dessuten utfordres tradisjonell religion og etikk av alternative syn. Dette krever at man setter seg inn i disse utfordringene, og at man spør hvordan et moderne samfunn kan løse de vanskelighetene som ligger i situasjonen. KRL 205 nærmer seg problemfeltet ved å spørre hvordan religions- og livssynsmangfoldet er en utfordring til etisk refleksjon og ved å analysere sammenhengen mellom dette mangfoldet og de sosiale prosessene vi gjerne kaller sekularisering.

Emnet består av to deler, *A. Etikk og pluralitet* og *B. Sekularisering og religiøs forandring*.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt annenhvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL205 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. ETIKK OG PLURALITET

Hva er ulikheter og sammenhenger mellom ulike religioner og livssyn? Finnes det felles verdier? Hvordan kan man argumentere etisk i et pluralistisk samfunn?

Studiet fokuserer møtet mellom ulike livssyn i en pluralistisk kultur. Det tar også opp utfordringene til religion og etikk i et flerkulturelt samfunn, og det gir innblikk i etisk refleksjon knyttet til ett bestemt saksområde: bioteknologi.

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

Hvordan utvikles og brytes ulike oppfatninger av mennesket og verden mot hverandre i en moderne sammenheng?

Hva slags utfordringer innebærer moderne, religiøs og etisk pluralisme for kristen teologi, og hvordan kan man begrunne kristen etikk i en slik situasjon?

Hva slags utfordringer innebærer moderne bioteknologi og menneskerelaterte vitenskaper for en teologisk forståelse av mennesket.

LITTERATUR

L Bråkenhielm, Carl Reinhold: *Människan i världen : om filosofi, teologi och etik i våra världsbilder*. 3. omarb. uppl. Uppsala: Almqvist & Wiksell, 1994.

Kværne, Per: «Religionene og etisk pluralisme» i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 11-20

Klausen, Arne Martin: «Det fellesmenneskelige og kulturrelativt : et sosialantropologisk perspektiv» i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 21-35

Asheim, Ivar: «Religion og etikk i teologisk lys» i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 39-56

* Asheim, Ivar: «Et utvalg» i *Øyet og horisonten : grunnproblemer i aktuell etikkdebatt*. Oslo: Universitetsforlaget, 1991, s. 27-59

Heiene, Gunnar og Maud Marion Laird Stenseng: «Hva er etisk pluralisme?» i *Etisk pluralisme i Norden* / redaktør Lars Østnor. Kristiansand: Høyskoleforl., 2001, s. 47-68

Østnor, Lars: «Konsens eller dissens? : etikkteoretiske perspektiver på den nordiske befolkningens etikk» i *Etisk pluralisme i Norden* / redaktør Lars Østnor. Kristiansand: Høyskoleforl., 2001, s. 117-135

Østnor, Lars: «Finnes det grenser for akseptabelt, etisk mangfold i Norden?» i *Etisk pluralisme i Norden* / redaktør Lars Østnor. Kristiansand: Høyskoleforl., 2001, s. 199-216

Heiene, Gunnar: «Gudstro, religion og etikk i et pluralistisk samfunn» i *Etisk pluralisme i Norden* / redaktør Lars Østnor. Kristiansand: Høyskoleforl., 2001, s. 265-289

og enten:

«Et utvalg» i *Mer enn gener : utredning om bioteknologi og menneskeverd*. [Oslo]: Kirkerådet, 1989, s. 3-63

eller:

Christoffersen, Svein Aage: «What is bioethics?» i *Life and death : moral implications of biotechnology* / redaktør Viggo Mortensen. Geneva: Published for the Lutheran World Federation by WCC Publications, 1995, s. 2-8

Østnor, Lars, Jaana Hallamaa, Svend Andersen, Björn Björnsson, Gert Nilsson og Lars Thunberg: «The Lutheran approach to bioethics» i *Life and death : moral implications of biotechnology* / redaktør Viggo Mortensen. Geneva: Published for the Lutheran World Federation by WCC Publications, 1995, s. 9-34

Niekerk, Kees van Kooten og Per Sundström: «Genetic counselling and prenatal diagnosis : an exchange between a medical doctor and a theologian» i *Life and death : moral implications of biotechnology* / redaktør Viggo Mortensen. Geneva: Published for the Lutheran World Federation by WCC Publications, 1995, s. 36-40

Björnsson, Björn og Lena Kjems: «In vitro fertilization : a letter to a childless couple» i *Life and death : moral implications of biotechnology* / redaktør Viggo Mortensen. Geneva: Published for the Lutheran World Federation by WCC Publications, 1995, s. 41-49

Østnor, Lars og Anne-Marie Thunberg: «Fertilized eggs and pre-implantation diagnosis : a letter to a medical researcher» i *Life and death : moral implications of biotechnology* / redaktør Viggo Mortensen. Geneva: Published for the Lutheran World Federation by WCC Publications, 1995, s. 50-63

B. SEKULARISERING OG RELIGIØS FORANDRING

Mangfoldet i religion og livssyn er dels betinget av at religion og religiøs overbevisning mister innflytelse over offentlige livsområder – selv om de får stor oppmerksomhet både i media og i menneskers privatliv. Selve mangfoldet bidrar dessuten ytterligere til denne prosessen, som vi kaller sekularisering.

Studiet fokuserer de sosiale prosessene som påvirker utviklingen av religion og religiøse uttrykk i et moderne samfunn, med basis i religionssosiologisk teori. Dette danner bakgrunn for å vurdere hvorvidt nyreligiøsiteten i dag kan ses som en følge av sekulariserings- og pluraliseringsprosessene i Vesten.

MÅL

Studenten skal ha forståelse for følgende hovedproblemstillinger:

Hva er forholdet mellom sekularisering og pluralisering?

Hva er betingelsene for at religiøs overbevisning kan få gjennomslag og opprettholdes i et moderne samfunn?

Hvordan kan en si at nyreligiøse fenomener gjenspeiler sentrale trender i moderne kultur- og samfunnsutvikling?

LITTERATUR

Berger, Peter L.: *The sacred canopy : elements of a sociological theory of religion*. New York: Anchor Books / Doubleday, 1967 eller senere opplag. (Finnes også i dansk oversettelse).

L Repstad, Pål: «Et utvalg» i *Mellom himmel og jord : en innføring i religionssosiologi*. 2. oppl., utv. utg. Oslo: Gyldendal, 1984, s. 9-53

* Repstad, Pål: «Pluralisme og religion : paradigmeskifte i religionssosiologien?» i *Tidsskrift for kirke - religion - samfunn*, no. 7 (1994), s. 150-163.

* Martin, D.: «The secularisation issue : prospect and retrospect» i *British journal of sociology* 42 (1991), s. 465-474.

* Martin, David: «Sosiologi og teologi» i *Religionsfag - samfunnsfag* / redaktør Gustav Erik Gullikstad Karlsaune. [Trondheim]: Tapir, 1994, s. 109-121

L Romarheim, Arild: «Et utvalg» i *Kristus i Vannmannens tegn : nyreligiøse oppfatninger av Jesus Kristus*. Rev. utg. Oslo: Credo, 1994, s. 87-156

* Arlebrand, Håkan: «Hvor ble det av New Age?» i *Brytninger i en ny tid* / redaktør Audun Mosevoll. Bergen: NLA-forlaget, 1996, s. 7-20

* Rothstein, Mikael: «New Age-bevægelsen : tradition og fornyelse i den religiøse subkultur» i *Politikens bog om religioner & religiøse bevægelser : trossamfund der præger verden i dag* / redaktør Mogens Müller. København: Politiken, 1996, s. 372, 374-376, 378-397

KRL208 Islam (10 studiepoeng)

Islam står ved siden av kristendommen i en særstilling blant verdensreligionene når det gjelder oppslutning og utbredelse. Om lag femteparten av verdens befolkning hører til denne religionen. Emnet omfatter både det som er felles for de fleste muslimer og de variasjonene som finnes innen religionen. Sentrale aspekter ved islams historie, lære og praksis inngår i emnet, så vel som introduksjoner til ulikheter i konfesjonelle spørsmål, fromhetstype (sufismen) og politiske oppfatninger av islam. Emnet legger stor vekt på hvordan islam fortolkes og praktiseres av muslimer i nyere tid, med særlig vekt på norske forhold, hvor vi ser norske former for islam utvikle seg.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt annenhvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL208 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til islams bakgrunn og historie
- kjennskap til hvordan denne historie har preget religionens uttrykksformer
- kjennskap til de ulike former for islam
- god kunnskap om islam i dagens verden
- god kunnskap om hvordan muslimer i Norge utvikler sine fellesskap, sin praksis og sine fortolkninger av islam under norske forhold

- evne til å kunne kommunisere meningsfullt med muslimer angående kulturelle og religiøse spørsmål

LITTERATUR

Opsal, Jan: *Lydighetens vei. Islams veier til vår tid*. Universitetsforlaget, Oslo 1994, s. 11-312

L Kari Vogt: *Islam på norsk. Moskeer og islamske organisasjoner i Norge*. J.W. Cappelens forlag, Oslo 2000, s. 15-237

Kari Vogt: *Islams hus, verdensreligion på fremmarsj*, J.W. Cappelens forlag, Oslo 1993, s. 15-79

Østberg, Sissel: *Muslim i Norge. Religion og hverdagsliv blant unge norsk-pakistanere*, Universitetsforlaget, Oslo 2003, s. 9-210

KRL211 (30 Studiepoeng)

KRL211 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL203. Oppbygningen av KRL211 framgår av følgende tabell.

KRL 211: Religion, antropologi og forståelse, kristologi, reformatorisk kristendom	
KRL 201 – Religion, antropologi og forståelse	Delemner
	A) Religion og religiøsitet i dag
	B) Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet
	C) Forståelse og formidling
KRL 202 – Jesus Kristus i kristen gudstro (kristologi)	Jesus Kristus i kristen gudstro
KRL 203 – Reformatorisk kristendom: vekkelser, misjon, enhetsarbeid	A) Reformatorisk teologi
	B) Kirkens sendelse og enhet

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet anbefaler 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	KRL201	Religion, antropologi...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL202	Jesus Kristus i kristen gudstro.	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL203	Reformatorisk kristendom...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	1 sp

Studiekrav

For å gå opp til skriftlig hjemmeeksamen må studentene ha levert og fått godkjent tre mindre faglige bidrag for hvert emne, til sammen ni bidrag. Bidragene skal være individuelle og selvstendige, og ha et omfang på minst 500 ord. Tre små bidrag kan eventuelt slås sammen til ett eller to som er tilsvarende større. Bidragene skal skrives i tilknytning til fagstoff og undervisning i emnet, eller som øvingsoppgaver i oppgaveseminarene. Bidragene skal leveres i Classfronter. Ett eller flere bidrag kan også leveres som muntlige presentasjoner.

Studentene velger emner fra en liste som er satt opp av faglærer, eller de får andre emner godkjent av faglærer.

Det er også et studiekrav å delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL211 har bare én *vurderingsform*, skriftlig hjemmeeksamen.

Skriftlig hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel formuleres oppgavene med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes fra ulike emner. Det kan gis alternative oppgaver.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Kandidatene kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand i 2 eksemplar.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeeksamen.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL203, som til sammen utgjør KRL211.

KRL212 (30 Studiepoeng)

KRL212 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL204. Oppbygningen av KRL212 framgår av følgende tabell.

KRL 212: Religion, antropologi og forståelse, kristologi, teologi og litteratur	
KRL 201 – Religion, antropologi og forståelse	Delemner
	A) Religion og religiøsitet i dag
	B) Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet
	C) Forståelse og formidling
KRL 202 – Jesus Kristus i kristen gudstro (kristologi)	Jesus Kristus i kristen gudstro
KRL 204 – Teologi og litteratur	Teologi og litteratur

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	KRL201	Religion, antropologi...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL202	Jesus Kristus i kristen gudstro.	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL204	Teologi og litteratur.	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	DIA501	Bibelforståelse og etikk	reduseres dette emnet med	1 sp

Studiekrav

For å gå opp til skriftlig hjemmeeksamen må studentene ha levert og fått godkjent tre mindre faglige bidrag for hvert emne, til sammen ni bidrag. Bidragene skal være individuelle og selvstendige, og ha et omfang på minst 500 ord. Tre små bidrag kan eventuelt slås sammen til ett eller to som er tilsvarende større. Bidragene skal skrives i tilknytning til fagstoff og undervisning i emnet, eller som øvingsoppgaver i oppgaveseminarene. Bidragene skal leveres i Classfronter. Ett eller flere bidrag kan også leveres som muntlige presentasjoner.

Studentene velger emner fra en liste som er satt opp av faglærer, eller de får andre emner godkjent av faglærer.

Det er også et studiekrav å delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL212 har bare én *vurderingsform*, skriftlig hjemmeeksamen.

Skriftlig hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel formuleres oppgavene med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes fra ulike emner. Det kan gis alternative oppgaver.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Kandidatene kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand i 2 eksemplar.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeeksamen.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL204, som til sammen utgjør KRL212.

KRL213 (30 Studiepoeng)

KRL213 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL205. Oppbygningen av KRL213 framgår av følgende tabell.

KRL 213: Religion, antropologi og forståelse, kristologi, etikk og religiøs forandring	
KRL 201 – Religion, antropologi og forståelse	Delemner
	A) Religion og religiøsitet i dag
	B) Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet
	C) Forståelse og formidling
KRL 202 – Jesus Kristus i kristen gudstro (kristologi)	Jesus Kristus i kristen gudstro
KRL 205 – Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering	A) Etikk og pluralitet
	B) Sekularisering og religiøs forandring

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	KRL201	Religion, antropologi...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL202	Jesus Kristus i kristen gudstro.	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL205	Religion og etikk...	reduseres dette emnet med	10 sp

Studiekrav

For å gå opp til skriftlig hjemmeeksamen må studentene ha levert og fått godkjent tre mindre faglige bidrag for hvert emne, til sammen ni bidrag. Bidragene skal være individuelle og selvstendige, og ha et omfang på minst 500 ord. Tre små bidrag kan eventuelt slås sammen til ett eller to som er tilsvarende større. Bidragene skal skrives i tilknytning til fagstoff og undervisning i emnet, eller som øvingsoppgaver i oppgaveseminarene. Bidragene skal leveres i Classfronter. Ett eller flere bidrag kan også leveres som muntlige presentasjoner.

Studentene velger emner fra en liste som er satt opp av faglærer, eller de får andre emner godkjent av faglærer.

Det er også et studiekrav å delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL213 har bare én *vurderingsform*, skriftlig hjemmeeksamen.

Skriftlig hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel formuleres oppgavene med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes fra ulike emner. Det kan gis alternative oppgaver.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Kandidatene kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand i 2 eksemplar.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeeksamen.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL205, som til sammen utgjør KRL213.

KRL214 (30 Studiepoeng)

KRL214 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL202, KRL203 og KRL204. Oppbygningen av KRL214 framgår av følgende tabell.

KRL 214: Kristologi, reformatorisk kristendom, teologi og litteratur	
KRL 202 – Jesus Kristus i kristen gudstro (kristologi)	Delemner
	Jesus Kristus i kristen gudstro
KRL 203 – Reformatorisk kristendom: vekkelse, misjon, enhetsarbeid	A) Reformatorisk teologi
	B) Kirkens sendelse og enhet
KRL 204 – Teologi og litteratur	Teologi og litteratur

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL202	Jesus Kristus i kristen gudstro.	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL203	Reformatorisk kristendom...	reduseres dette emnet med	10 sp

Studiekrav

For å gå opp til skriftlig hjemmeeksamen må studentene ha levert og fått godkjent tre mindre faglige bidrag for hvert emne, til sammen ni bidrag. Bidragene skal være individuelle og selvstendige, og ha et omfang på minst 500 ord. Tre små bidrag kan eventuelt slås sammen til ett eller to som er tilsvarende større. Bidragene skal skrives i tilknytning til fagstoff og undervisning i emnet, eller som øvingsoppgaver i oppgaveseminarene. Bidragene skal leveres i Classfronter. Ett eller flere bidrag kan også leveres som muntlige presentasjoner.

Studentene velger emner fra en liste som er satt opp av faglærer, eller de får andre emner godkjent av faglærer.

Det er også et studiekrav å delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL214 har bare én *vurderingsform*, skriftlig hjemmeeksamen.

Skriftlig hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel formuleres oppgavene med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes fra ulike emner. Det kan gis alternative oppgaver.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Kandidatene kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand i 2 eksemplar.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeeksamen.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL202, KRL203 og KRL204, som til sammen utgjør KRL214.

KRL215 (30 Studiepoeng)

KRL215 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL202, KRL203 og KRL205. Oppbygningen av KRL215 framgår av følgende tabell.

KRL 215: Kristologi, reformatorisk kristendom, etikk og religiøs forandring	
KRL 202 – Jesus Kristus i kristen gudstro (kristologi)	Delemner
	Jesus Kristus i kristen gudstro
KRL 203 – Reformatorisk kristendom: vekkelser, misjon, enhetsarbeid	A) Reformatorisk teologi
	B) Kirkens sendelse og enhet
KRL 205 – Religion og etikk i møte med pluralisme og sekularisering	A) Etikk og pluralitet
	B) Sekularisering og religiøs forandring

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL202	Jesus Kristus i kristen gudstro.	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL203	Reformatorisk kristendom...	reduseres dette emnet med	10 sp

Studiekrav

For å gå opp til skriftlig hjemmeeksamen må studentene ha levert og fått godkjent tre mindre faglige bidrag for hvert emne, til sammen ni bidrag. Bidragene skal være individuelle og selvstendige, og ha et omfang på minst 500 ord. Tre små bidrag kan eventuelt slås sammen til ett eller to som er tilsvarende større. Bidragene skal skrives i tilknytning til fagstoff og undervisning i emnet, eller som øvingsoppgaver i oppgaveseminarene. Bidragene skal leveres i Classfronter. Ett eller flere bidrag kan også leveres som muntlige presentasjoner.

Studentene velger emner fra en liste som er satt opp av faglærer, eller de får andre emner godkjent av faglærer.

Det er også et studiekrav å delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL215 har bare én *vurderingsform*, skriftlig hjemmeeksamen.

Skriftlig hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel formuleres oppgavene med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes fra ulike emner. Det kan gis alternative oppgaver.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Kandidatene kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand i 2 eksemplar.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeeksamen.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL202, KRL203 og KRL205, som til sammen utgjør KRL215.

KRL216 (30 Studiepoeng)

KRL216 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL231. Oppbygningen av KRL216 framgår av følgende tabell.

KRL 216: Religion, antropologi og forståelse, kristologi, metodismens historie og teologi	
KRL 201 – Religion, antropologi og forståelse	Delemner
	A) Religion og religiøsitet i dag
	B) Mennesket i kristen tradisjon og i moderne religiøsitet
	C) Forståelse og formidling
KRL 202 – Jesus Kristus i kristen gudstro (kristologi)	Jesus Kristus i kristen gudstro
KRL 231 – Metodismens historie og teologi	A) Metodismens historie
	B) Metodismens teologi
	C) Metodismen i dag

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	KRL201	Religion, antropologi...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL202	Jesus Kristus i kristen gudstro.	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	KRL231	Metodismens historie...	reduseres dette emnet med	10 sp

Studiekrav

For å gå opp til skriftlig hjemmeeksamen må studentene ha levert og fått godkjent tre mindre faglige bidrag for hvert emne, til sammen ni bidrag. Bidragene skal være individuelle og selvstendige, og ha et omfang på minst 500 ord. Tre små bidrag kan eventuelt slås sammen til ett eller to som er tilsvarende større. Bidragene skal skrives i tilknytning til fagstoff og undervisning i emnet, eller som øvingsoppgaver i oppgaveseminarene. Bidragene skal leveres i Classfronter. Ett eller flere bidrag kan også leveres som muntlige presentasjoner.

Studentene velger emner fra en liste som er satt opp av faglærer, eller de får andre emner godkjent av faglærer.

Det er også et studiekrav å delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL216 har bare én *vurderingsform*, skriftlig hjemmeeksamen.

Skriftlig hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel formuleres oppgavene med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes fra ulike emner. Det kan gis alternative oppgaver.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Kandidatene kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand i 2 eksemplar.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeeksamen.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL201, KRL202 og KRL231, som til sammen utgjør KRL216.

KRL217 (30 Studiepoeng)

KRL217 utgjør 30 studiepoeng. Det består av enkeltemnene KRL202, KRL203 og KRL231. Oppbygningen av KRL217 framgår av følgende tabell.

KRL 217: Kristologi, reformatorisk kristendom, metodismens historie og teologi	
KRL 202 – Jesus Kristus i kristen gudstro (kristologi)	Delemner
	Jesus Kristus i kristen gudstro
KRL 203 – Reformatorisk kristendom: vekkelser, misjon, enhetsarbeid	A) Reformatorisk teologi
	B) Kirkens sendelse og enhet
KRL 231 – Metodismens historie og teologi	A) Metodismens historie
	B) Metodismens teologi
	C) Metodismen i dag

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med KRL202	Jesus Kristus i kristen gudstro.	reduseres dette emnet med 10 sp
-------------------	----------------------------------	--

Med KRL203	Reformatrisk kristendom...	reduseres dette emnet med	10 sp
Med KRL231	Metodismens historie...	reduseres dette emnet med	10 sp

Studiekrav

For å gå opp til skriftlig hjemmeeksamen må studentene ha levert og fått godkjent tre mindre faglige bidrag for hvert emne, til sammen ni bidrag. Bidragene skal være individuelle og selvstendige, og ha et omfang på minst 500 ord. Tre små bidrag kan eventuelt slås sammen til ett eller to som er tilsvarende større. Bidragene skal skrives i tilknytning til fagstoff og undervisning i emnet, eller som øvingsoppgaver i oppgaveseminarene. Bidragene skal leveres i Classfronter. Ett eller flere bidrag kan også leveres som muntlige presentasjoner. Studentene velger emner fra en liste som er satt opp av faglærer, eller de får andre emner godkjent av faglærer.

Det er også et studiekrav å delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL217 har bare én *vurderingsform*, skriftlig hjemmeeksamen.

Skriftlig hjemmeeksamen er en prøve av en ukes varighet (f.eks. fra mandag kl. 09.00 til neste mandag kl. 09.00). Som regel formuleres oppgavene med utgangspunkt i ett av de hovedproblemområder som studieplanen angir. Materiale for å besvare oppgaven kan hentes fra ulike emner. Det kan gis alternative oppgaver.

Grunnlaget for å besvare oppgaven til hjemmeeksamen finnes i den oppsatte pensumlitteraturen. Kandidatene kan også bruke annen litteratur som er relevant.

Besvarelsen ved hjemmeeksamen skal ha en lengde på maksimalt 6000 ord. Den leveres normalt i maskinskrevet stand i 2 eksemplar.

For lange oppgaver vil kunne bli trukket i karakter. Eksamensbesvarelsen skal være et selvstendig arbeid. Det gis ikke eksamensveiledning etter at oppgavene til hjemmeeksamen er kunngjort.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeeksamen.

Mål og innhold

Se *Mål og innhold* på enkeltemnene KRL202, KRL203 og KRL231, som til sammen utgjør KRL217.

Emner tilhørende studieprogrammet Tverrkulturell kommunikasjon

TK101 Grunnleggende teori (15 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Årsstudium i tverrkulturell kommunikasjon.

TK101 omfatter grunnleggende teori om kulturkonstruksjon, globalisering, kommunikasjon, livssyn og identitet sett fra faglige perspektiv som kulturteori, kommunikasjonsteori, religionsvitenskap, sosialantropologi og teologi.

Emnet er organisert i fire delemner: a) *Kulturkonstruksjon*, b) *Kultur og kommunikasjon*, c) *Globalisering* og d) *Livssynsdimensjonen*. Emnene er ikke delt opp i studiepoeng, men gir til sammen 15 poeng.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	Kjerneemne	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- delta i minst 75 % av undervisningen
- delta i et obligatorisk innføringskurs ved semesterstart
- skrive en oppgave på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet TK101 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

Det tas forbehold om at det kan bli gjort endringer i den oppsatte litteraturen.

A. KULTURKONSTRUKSJON

MÅL

Studiet skal gi studenten:

- kjennskap til faktorer som påvirker skapingen av menneskelige levemåter (kulturer)
- god kunnskap om teoretiske perspektiver på kultur og samfunn
- god kunnskap om forutsetningene for å forstå og håndtere møter mellom ulike kulturer

LITTERATUR

Berger, Peter L. og Thomas Luckmann: *Den samfunnsskapte virkelighet*. Bergen: Fagbokforl., 2000.

- * Gravem, Peder: «Perspektivpluralisme som metaposisjon' og 'Perspektivpluralisme og sannhet» i *KRL - et fag for alle? : KRL-faget som svar på utfordringer i en flerkulturell enhetsskole*. Vallset: Oplandske bokforlag, 2004, s. 343-365.

Sørum, Arve: «Sosialantropologiske grunnvoller» i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 11-44.

- * Vike, Halvard: «Norsk kultur : myte og realitet» i *Flerkulturell forståelse*. 2. utg/ redaktør Thomas Hylland Eriksen. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 134-152.

B. GLOBALISERING

MÅL

Studiet skal gi studenten:

- kjennskap til innholdet i globaliseringsbegrepet
- god kunnskap om ulike globaliseringsprosesser
- innsikt i hvilke utslag og konsekvenser globalisering har for ulike samfunn og kulturer i dag

LITTERATUR

- * Diamond, Jared: "Et utvalg" i *Guns, germs and steel : the fates of human societies*. New York: Norton, 1999, s. 157-191.

Eriksen, Thomas Hylland: "Sosial identitet, etnisk tilhørighet, nasjonalisme, tid og sted" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 239-273.

"Et utvalg" i *One world or many? : the impact of globalization on mission/* redaktør Richard Tiplady. Pasadena: William Carey Library, 2003, s. 1-8, 71-102, 167-187.

- * Fuglestad, Finn, Morten Løtveit og Anne Kathrine Eian: "Et utvalg" i *Latin-Amerika og Karibiens historie*. Oslo: Cappelen akademisk forl., 1994, s. 291-323.

Helle-Valle, Jo: "Fra modernisering til globalisering" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 345-386.

- * McNeill, J. R. og William McNeill: "Et utvalg" i *The human web : a bird's-eye view of world history*. New York: W.W. Norton, 2003, s. 41-44, 54-55, 60-61, 65-68, 79-94, 103-108, 121-127, 156-158, 162-167, 181-190, 196-200, 211-214, 245-248.

- * Simensen, Jarle: "Et utvalg" i *Afrikas historie*. 4. utg. Oslo: Cappelen akademisk forl., 2004, s. 327-362.

C. LIVSSYNSDIMENSJONEN

MÅL:

Studiet skal gi studentene:

- kjennskap til livssynsbegrepet
- god kunnskap om forholdet mellom livssyn og kultur
- innsikt i hvilke konsekvenser ulike livssyn får for menneskers verdivalg, holdninger og handlinger

LITTERATUR

- * Engelsviken, Tormod: "Tverrkulturell verdiformidling i kristen misjon" i *Mange religioner - én etikk?*/ redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 116-130.
- L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 235-273.
- Larsen, Kjersti: "Kosmologi og rituelt liv" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien*/ redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 275-304.
- Sire, James W.: "Et utvalg" i *The universe next door: a basic worldview catalog*. 4. utg. Leicester: InterVarsity Press, 2004, s. 13-44, 59-161, 211-241.

D. KULTUR OG KOMMUNIKASJON

MÅL:

Studiet skal gi studenten:

- kjennskap til grunnbegreper i tverrkulturell kommunikasjon
- god kunnskap om kommunikasjonsteorier
- innsikt i problemstillinger knyttet til kommunikasjon mellom mennesker med ulik kulturell bakgrunn

LITTERATUR

- Larsen, Kjersti: "Kosmologi og rituelt liv" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien*/ redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 275-304.

TK102 Studieopphold(15 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Årsstudium i tverrkulturell kommunikasjon.

TK102 representerer et konkret møte med en kulturkontekst i sør eller i øst i form av et studieopphold med en varighet på 4-6 uker. I det aktuelle kulturmøtet får studentene gjøre erfaringer med å kommunisere i møte med personer fra en annen kultur. Samtidig utfordres de til refleksjon omkring egen kulturbakgrunn.

TK102 forutsetter og viderefører det teoretiske studiet fra TK101. Studentene går *fra* de sentrale grunnlagsproblemene *til* et konkret møte med den lokale/regionale kulturelle konteksten.

Emnet er organisert i to deler: *A. Forberedelse til studieopphold* og *B. Studieopphold*. Emnene er ikke delt opp i studiepoeng, men gir til sammen 15 poeng.

Menighetsfakultetets tilbud om studieopphold er for tiden lagt til Kina.

Gjennom samarbeid med Mediehøgskolen Gimlekollen kan det være mulig å få et alternativt studieopphold i Sør-Amerika eller Øst-Afrika.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	Kjerneemne	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Før studieoppholdet skal studenten gjøre et forberedelsesarbeid som består av to deler:

- delta i minst 75 % av undervisningen
- følge undervisning og lese litteratur om den regionen studieoppholdet skal foregå i
- levere en skriftlig oppgave på inntil 1500 ord som tar utgangspunkt i pensum (se nedenfor) og omhandler regionen
- delta i et obligatorisk motivasjonsseminar der en gjennomgår praktiske, metodiske og teoretiske sider ved å gjennomføre et slikt studieopphold

I løpet av studieoppholdet skal studenten

- delta i forelesninger og orienteringer, i besøk til historiske, kulturelle og religiøse steder og i øvrige samlinger og aktiviteter slik det framgår av programmet for oppholdet. Denne deltakelsen er obligatorisk.
- gjøre fortløpende feltnotater på grunnlag av observasjonsøvelser

Etter studieoppholdet skal studenten

- levere og få godkjent feltnotatene som skal brukes til skriving av hjemmeoppgaven.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for

evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform og organsering:

Tematisk starter semesteret med å ta utgangspunkt i studentenes egen virkelighetsforståelse for å skape en bevissthet om at samfunnet er en konstruert virkelighet. Dette vil vi kalle *den lille konteksten*. I løpet av TK101 og videre under studieoppholdet vil vi sette fokus på *den store konteksten*: globalisering og dominerende utviklingstrekk. Studieoppholdet vil bringe studentene i nærkontakt med den lille konteksten til mennesker i et lokalsamfunn i en annen del av verden. Det skal skape grunnlag for refleksjon rundt sentrale tema i tverrkulturell kommunikasjon.

TK101 starter med et obligatorisk innføringskurs på ca. en uke. Deretter følger en periode på ca. fem uker med en kombinasjon av forelesninger, arbeidsoppgaver og seminarer. Når seminarformen brukes, danner studentenes bidrag utgangspunkt for samtale og drøfting. Dette skal gi hjelp til refleksjon rundt sentrale tema i pensum. De praktiske øvelsene har kommunikasjon og observasjon som tema. I denne perioden skal det skrives en oppgave på grunnlag av pensumlitteraturen, og den avsluttes med en skriftlig prøve. Innsikt fra TK101 skal også benyttes under studieturen og ved skriving av hjemmeoppgaven i TK102.

TK102 innledes med ca. tre ukers forberedelse til studieoppholdet. Her gis det innføring i tema som det er viktig å kjenne til før regionen besøkes. Innføringen bygger på et obligatorisk pensum på ca. 350 sider og gis i form av forelesninger. I løpet av denne perioden arrangeres det et obligatorisk motivasjonsseminar som skal gi praktisk og metodisk innføring til studieoppholdet. Det skal også skrives en oppgave på inntil 1500 ord om regionen studieturen skal foregå til. Under studieturen skal studentene ta feltnotater som skal ferdigstilles og godkjennes etter studieturen. TK102 avsluttes med en hjemmeeksamen hvor bruk av feltnotatene og innsikt fra TK101 inngår.

Høstsemesteret med TK I får etter dette følgende hovedstruktur (tilpasningen av undervisningen til ukene kan variere fra semester til semester):

Uke	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
	Inn- førings- kurs	Teoridel 1050 s.					Forberedelse til studieopphold 350 s.			Studieopphold				Etterarbeid etter studie- opphold			Hjemm e- eksame n
	TK201						TK202							TK201,202			
	Min verden				Den store verden				Deres verden				Vår verden				
	TK 202																

Vurdering

Emnet TK102 har bare én *vurderingsform*, hjemmeoppgave. Dersom studiekravene er oppfylte gis studenten anledning til avsluttende vurdering, som består i å skrive en hjemmeoppgave på inntil 3000 ord i løpet av en uke. Oppgaven er relatert både til det teoretiske pensum i TK101 og pensum i TK 102 og forutsetter bruk av de godkjente feltnotater. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av hjemmeoppgaven.

Mål og innhold

MÅL

Studiet skal gi studenten:

- god kunnskap om historie, kultur og religion i det landet/den regionen studieoppholdet skjer i
- god kunnskap om levemåter i et lokalsamfunn med en annen kultur enn ens egen
- innsikt i problemstillinger knyttet til å leve i en annen kulturell sammenheng og til å kommunisere tverrkulturelt
- evne til å sette seg inn i og forstå andre menneskers levemåter
- evne til å kommunisere med mennesker med annen kulturell bakgrunn

INNHold

Studieoppholdet inneholder:

- Forelesninger og seminarer ved egne og stedlige forelesere. Som forelesere benyttes i hovedsak lokale universitets- og høyskolelærere med kompetanse innen lokal og regional kultur, historie, samfunn, livssyn og antropologi, sammen med de fagansvarlige fra Norge. Undervisningen skal stimulere til dialog mellom studenter og lokale fagfolk for å fremme tverrkulturell dialog og forståelse.
- Ekskursjoner til steder, institusjoner og organisasjoner av historisk, kulturell eller religiøs betydning.
- I løpet av studieoppholdet vil det bli lagt til rette for at studentene får gjøre konkrete, personlige erfaringer i tverrkulturell kommunikasjon.

LITTERATUR

Det tas forbehold om at det kan bli gjort endringer i den oppsatte litteraturen.

Studietur til Hong Kong og Kina:

Litteratur

- * Bruun, Ole: "Kina" i *Fjern og nær : sosialantropologiske perspektiver på verdens samfunn og kulturer*. 2. rev. utg/ redaktør Signe Howell, et al. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996, s. 401-42
- * Eberhard, Wolfram: *A Dictionary of Chinese Symbols. Hidden Symbols in Chinese Life and Thought*, London: Routledge & Kegan Paul, 1986, følgende artikler: Bamboo, Dragon, Fish, Five, Gestures, Lantern, Medicine, Mountain, New Year, Phoenix, Red, Yellow, (totalt ca. 15 s. tekst)
- * Ebrey, Patricia Buckley: *Chinese Civilization. A Sourcebook*, New York, N.Y.: The Free Press, 2nd Ed., 1993, følgende utdrag: s. 17-22 (fra Confucius, *Analects*), s. 57-59 (fra Dong Zhongshu, *Chunqui Fanlu*), s. 64-68 (fra *Filial Piety*), s. 77-79 (fra *Classic on Medicine*), s. 186f (fra Zhen Dexius *Mutual Responsibility System*), s. 309f (fra Gaoyao county, *Boat People*), s. 360-63 (fra Deng Yingchao, *The Spirit of the May Fourth Movement*), s. 435-39 (fra Peng Dehuai, *Critique of the Great Leap Forward*), s. 496-500 (fra *Posters Calling for Democracy*) og s. 501-504 (fra *Defending China's Socialist Democracy*), totalt ca. 33 sider tekst.
- * Harbakk, Ernst: "Misjon og kirke i Kina i 1400 år" i *Missiologi i dag*. 2. utg/ redaktør Knud Jørgensen, et al. Oslo: Universitetsforlaget, 2004, s. 413-433.
- * Harper, Damian: "Et utvalg" i *China*. 8. utg. Melbourne: Lonely Planet, 2002, s.18-38

Lambert, Tony: "Et utvalg" i *China's Christian millions: the costly revival*. London: Monarch Books, 1999, s. 15-72, 95-108, 139-162.

* Sinclair, Kevin og Iris Wong Po-yee: "Et utvalg" i *Culture shock! : China*. London: Kuperard, 2003, s. 12-64.

Thompson, Laurence G.: "Et utvalg" i *Chinese religion : an introduction*. 5. utg. Belmont: Wadsworth Pub. Co., 1996, s. XVII-117.

* Uglem, Olav: "Et utvalg" i *Norsk misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1979, s. 111-113, 160-164, 171-175, 191-196, 199-203, 214-215.

For alternative studieturer til Afrika og Sør-Amerika henvises det til Medihøgskolen Gimlekollens studieplaner.

TK203 Grunnlagsspørsmål i tverrkulturell kommunikasjon (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Årsstudium i tverrkulturell kommunikasjon.

TK 203 representerer en fordypning i sentrale temaer i sosialantropologi, kommunikasjon, kultur og livssyn. En vil også vektlegge selve tilegnelsesprosessen av kunnskap om og forståelse av kulturelle og livssynsmessige fenomener, slik de forekommer i en konkret kontekst.

Emnet består av fire delemner: *A. Erkjennelsesformer i et tverrkulturelt perspektiv, B. Tverrkulturell kommunikasjonsteori, C. Globale kulturkonflikter og løsninger og D. Livssyn i sosiokulturell kontekst.* Emnene er ikke delt opp i studiepoeng, men gir til sammen 10 poeng.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	Kjerneemne	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe.	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-

Forkunnskaper: Studiet av Tverrkulturell kommunikasjon II (TK II) er en videreføring av Tverrkulturell kommunikasjon I (TK I) og innebærer både en fordypning og spesialisering.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet TK203 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. ERKJENNELSESFORMER I ET TVERRKULTURELT PERSPEKTIV

LITTERATUR

- * Barth, Fredrik: "An anthropology of knowledge with CA comment" i *Current anthropology : a world journal of the sciences of man* 43, nr. 1 (2002), s. 1-18.
- * Eriksen, Thomas Hylland: "Kulturoversettelse : felles praksis og kontekstualisering" i *Norsk antropologisk tidsskrift* 3, nr. 1 (1992), s. 22-36.

Goldblatt, David, red. *Knowledge and the social sciences : theory, method, practice*. 2. utg. London: Routledge, 2004.

- * Höem, Ingjerd: "Språk, tenkning og sosial praksis" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 161-191.

B. TVERRKULURELL KOMMUNIKASJONSTEORI

LITTERATUR

Fiske, John: "Et utvalg" i *Kommunikasjonsteorier : en introduktion*. Ny revid. utg. [Stockholm]: Wahlström & Widstrand, 1997, s. 11-136.

- * Simonsen, Anne Hege: "Syden i Sør-Afrika" i *Å se verden fra et annet sted : medier, norskhet og fremmedhet*. Oslo: Cappelen, 2004, s. ikke oppgitt.

Talle, Aud: *Om kvinneleg omskjering : debatt og erfaring*. Oslo: Samlaget, 2003.

C. GLOBALE KULTURKONFLIKTER OG LØSNINGER

LITTERATUR

- * Eide, Elisabeth: "Et bur av tøy? : sløret og blikket" i *Å se verden fra et annet sted : medier, norskhet og fremmedhet*. Oslo: Cappelen, 2004, s. ikke oppgitt.

- * Gupta, Akhil og James Ferguson: "Beyond "culture" : space, identity and the politics of difference" i *The Anthropology of globalization : a reader/* redaktør Renato Rosaldo, et al. Malden, Mass.: Blackwell, 2002, s. 65-80.

Krohn-Hansen, Christian og Halvard Vike: "Makt og symbolske former - perspektiv på politikk" i *Mellom himmel og jord : tradisjoner, teorier og tendenser i sosialantropologien/* redaktør Olaf H. Smedal, et al. Bergen: Fagbokforl., 2000, s. 307-343.

- * Palay, Julia: "Toward and anthropology of democracy" i *Annual review of anthropology* 31 (2002), s. 469-496.

D. LIVSSYN I SOSIOKULTURELL KONTEKST

LITTERATUR

- * Berger, Peter L.: "The Desecularization of the World: A Global Overview" i *The Desecularization of the World : resurgent religion and world politics/* redaktør Peter L. Berger. Washington D.C.: Ethics and Public Policy Center, 1999, s. 1-18.

- * Bruce, Steve: "Cathedrals to cults : the evolving forms of religious life" i *Religion, modernity and postmodernity/* redaktør Paul Heelas. Oxford: Blackwell, 1998, s. 19-35.

- * Jøssang, Asle: *Livssynsdimensjonen i tverrkulturell samhandling*. Kristiansand: Mediehøgskolen Gimlekollen, 2005.

- * Martin, Bernice: "From pre- to postmodernism in Latin America : the case of pentecostalism" i *Religion, modernity and postmodernity/* redaktør Paul Heelas. Oxford: Blackwell, 1998, s. 102-146.

TK204 Valgemne i tverrkulturell kommunikasjon (10 studiepoeng)

Dette emnet representerer en spesialisering med utgangspunkt i studentenes ulike interesser, behov eller yrkestilknytning. Her går en nærmere inn på konkrete sentrale problemstillinger som forskjellige yrkesutøvere møter i en tverrkulturell situasjon.

Møtet mellom de tverrkulturelle aktører og deres budskap tillegges stor vekt. Følgende temaområder vil blant annet bli berørt:

- den tverrkulturelle arbeiders kulturelle og livssynsmessige bakgrunn.
- konvensjonelle kommunikasjonsmønstre innen egen kultur.
- faglige/profesjonsmessige mål, motiver, midler, kriterier og ideal – og deres forhold til den lokale kulturs forståelseshorisont og etiske normer.
- den tverrkulturelle arenaens utfordringer: tverrkulturelle motsetninger og overensstemmelser, kulturelle likheter og ulikheter, muligheter for konfrontasjon og dialog, skillelinjer og samarbeidsmuligheter.
- den kommunikative bro mellom ulike tverrkulturelle aktører og deres respektive meningsunivers.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	Alternativt kjerneemne	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe.	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-

Forkunnskaper: Studiet av Tverrkulturell kommunikasjon II (TK II) er en videreføring av Tverrkulturell kommunikasjon I (TK I) og innebærer både en fordypning og spesialisering.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet TK204 har bare én vurderingsform, muntlig prøve (45 minutter). Prøven innledes med at studenten presenterer en selvvalgt problemstilling fra valgemnet i inntil 15 minutter. Til denne presentasjonen kan studenten bruke egne notater og hjelpemidler. Eksaminasjonen tar utgangspunkt i presentasjonen, men kan også utvides til å dekke andre deler av valgemnet. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av en den muntlige prøven.

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler tillatt.

Mål og innhold

TK 204 VARIANT A: MISJON, DIAKONI OG BISTAND

MÅL

Studiet skal gi:

- innsikt i sentrale problemstillinger i forholdet mellom kristendom og kultur relatert til tverrkulturell formidling av det kristne budskap
- god kunnskap om det teologiske grunnlag for og de ulike målsetninger og metoder i misjon, diakoni og bistand
- evne til faglig refleksjon over en yrkesrolle innen misjon, diakoni og bistand med fokus på livssynsmessig og faglig identitet

LITTERATUR

- * Bonk, Jon: "All things to all persons" i *Missiology : an international review* 8 (1980), s. 285-306.
- * Engelsviken, Tormod: "Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør" i *Hva vil det si å være kirke? : kirkens vesen og oppdrag/* redaktør Tormod Engelsviken, et al. Trondheim: Tapir, 2004, s. 69-92.
- "Et utvalg" i *Missiologi i dag*. 2. utg/ redaktør Knud Jørgensen, et al. Oslo: Universitetsforl., 2004, s. 15-19, 37-73, 130-186, 242-280, 327-355.
- * Gravaas, Hans Aage: "'Self-theologization" som missiologisk mål og prinsipp" i *Innsyn : tidsskrift for misjonsstrategisk informasjon og debatt*, nr. 1 (2000), s. 11-14.
- Hiebert, Paul G.: *Anthropological insights for missionaries*. Grand Rapids, Mich.: Baker Book House, 1985.
- Myers, Bryant L.: *Walking with the poor : principles and practices of transformational development*. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1999.
- * Wright, David W.: "The pitfalls of the international aid rationale : comparisons between missionary aid and the international aid network" i *Missiology : an international review* 22 (1994), s. 187-201.

TK 204 VARIANT B: DET FLERKULTURELLE NORGE

MÅL

Studiet skal gi:

- god kunnskap om de grunnleggende spørsmål i den norske debatten om innvandring og integrering
- innsikt i de problemstillinger en kan møte i et flerkulturelt arbeidsmiljø
- kjennskap til de tilgjengelige faglige ressurser
- evne til å kommunisere meningsfullt i et norsk flerkulturelt miljø

LITTERATUR

- Fuglerud, Øivind, red. *Andre bilder av "de andre" : transnasjonale liv i Norge*. Oslo: Pax, 2004.
- Gullestad, Marianne: *Det norske sett med nye øyne : kritisk analyse av norsk innvandringsdebatt*. Oslo: Universitetsforl., 2002.
- Prieur, Annick: *Balansekunstnere : betydningen av innvandrerbakgrunn i Norge*. Oslo: Pax, 2004.

TK 204 VARIANT C: BISTAND OG UTVIKLING

MÅL

Studiet skal gi:

- god kunnskap om sentrale utviklingsteorier
- god kunnskap om grunnleggende spørsmål i debatten om globalisering
- innsikt i ulike former for bistand; motiver og interesser, strategier og mål
- god kunnskap om aktuelle perspektiver på norsk bistand
- innsikt i hovedposisjonene i den etiske debatten om bistand
- evne til refleksjon over tverrkulturelle og kommunikasjonsmessige problemstillinger innenfor bistand og utvikling .

LITTERATUR

Degnbol-Martinussen, John og Poul Engberg-Pedersen: "Et utvalg" i *Bistand : utvikling eller afvikling : en analyse af internationalt utviklingssamarbejde*. København: Mellemfolkeligt Samvirke, 1999, s. 20-231.

* Eriksen, Tore Linne: "Globaliseringen: vinnere og tapere" i *Globaliser kampen, globaliser håpet : en annen verden er mulig*. 2. oppl. i.e. 2. utg. Oslo: Utviklingsfondet, 2001, s. 11-39.

* "Et utvalg" i *Åpen verden : et forsvar for globaliseringen*. Oslo: Civita, 2004, s. 19-43.

* Gasper, Des: "Ethics and the conduct of international development aid : charity and obligation" i *Forum for development studies*, nr. 1 (1999), s. 23-57.

* Kohr, Martin: "Globaliseringsprosessen" i *Kampen for en stemme : globalisering sett fra sør/* redaktør Vibeke Sørsum, et al. Oslo: Solidaritet forl., 2002, s. 24-33.

Nustad, Knut Gunnar: "Et utvalg" i *Gavens makt : norsk utviklingshjelp som formynderskap*. Oslo: Pax, 2003, s. 24-143.

Sen, Amartya: "Et utvalg" i *Development as freedom*. New York: Anchor Books, 1999, s. 3-110, 146-159.

* Sen, Amartya: "Hvordan dømme globaliseringen" i *Kampen for en stemme : globalisering sett fra sør/* redaktør Vibeke Sørsum, et al. Oslo: Solidaritet forl., 2002, s. 14-23.

Smukkestad, Oddvar: *Den innviklete utviklingen : en innføringsbok i økonomisk og politisk utviklingsteori*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1994.

TK 204 VARIANT D: MENNESKERETTIGHETER, FAMILIE OG KJØNN

MÅL

Studiet skal gi:

- god kunnskap om sentrale problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, familie og kjønn i et tverrkulturelt perspektiv
- kjennskap til de viktigste synspunktene i debattene om menneskerettigheter, familie og kjønn
- evne til refleksjon over tverrkulturelle og kommunikasjonsmessige problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, familie og kjønn

LITTERATUR

(Kommer)

TK205 Etnografisk prosjekt (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Årsstudium i tverrkulturell kommunikasjon.

På bakgrunn av en avgrenset etnografisk undersøkelse og aktuell litteratur skal studenten levere et essay på ca. 4000 ord. For retningslinjer for skriving av essay henvises til manual.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	Kjerneemne	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe.	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-

Forkunnskaper: Studiet av Tverrkulturell kommunikasjon II (TK II) er en videreføring av Tverrkulturell kommunikasjon I (TK I) og innebærer både en fordypning og spesialisering.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal:

- delta i metodekurset ved begynnelsen av emnet
- delta i gruppeseminar
- levere et prosjektutkast
- gjennomføre et etnografisk feltarbeid
- delta i to veiledningssamtaler
- levere et essay på inntil 4000 ord
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet TK205 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av essayet.

Mål og innhold

MÅL

Studiet skal gi:

- god kunnskap om anerkjente etnografiske metodeverktøy ved beskrivelse og analyse av 'menneskelig kultur'
- evne til ved hjelp av disse metoder å gjennomføre en avgrenset etnografisk undersøkelse
- evne til refleksjon over viktige problemstillinger knyttet til utøvelsen av sitt eget – nåværende eller fremtidige – yrke i en tverrkulturell sammenheng

LITTERATUR

Fetterman, David M.: *Ethnography : step by step*. 2. utg. Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1998.

I tillegg skal et selvvalgt pensum på 300 sider godkjennes av faglærer etter samtale med studenten i forbindelse med valg av oppgave for prosjektarbeidet. Aktuell problemstilling og fokus vil være avgjørende her. Det selvvalgte pensum skal danne en teoretisk ramme for studentens undersøkelse.

Emner tilhørende studieprogrammet Ungdom, kultur og tro

KRL131 – Kulturanalyse (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

KRL131 skal bidra til å utvikle ferdigheter i å tolke samtidskulturen med tanke på samspillet mellom kultur, identitet og livstolkning.

Emnet vil ha to litt ulike perspektiver, et samfunnsvitenskaplig og et humanistisk.

Det samfunnsvitenskaplig perspektiv omhandler ungdomskultur og subkulturer. Sentrale spørsmål vil være hvordan ungdomskulturen har utviklet seg, og hva som kjennetegner dagens ungdomskultur og subkulturer. Spørsmål om dagens populærkultur og kirkens forhold til denne vil også drøftes.

Via det humanistiske perspektivet søker en å lese eller tolke tegn i tiden. Studenten skal arbeide med fire ulike "lesemåter" av kulturelle uttrykk: Semiotikk, hermeneutikk, retorikk og narratologi. Begreper som "modernitet" og "postmodernitet" vil også bli behandlet.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Kjerneemne

Forkunnskaper: Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL101- KRL105 eller tilsvarende

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få avsluttende vurdering må den enkelte student

- delta på minst 75 % av undervisningen
- ha fått godkjent en kortsvarsprøve knyttet til hele det faste pensum
- levere et refleksjonsnotat på ca 800 ord
- levere 2 analyseoppgaver av en selvvalgt roman, film, musikkvideo, tegneserie eller sangtekst (ca. 1000-1500 ord)
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Organisering og arbeidsform:

Studiet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil preges av en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid, filmvisninger, selvstudium, klassesdiskusjoner og veiledning knyttet til de individuelle skriftlige oppgavene.

Oppgaver, rapport og studieevaluering leveres gjennom ClassFronter.

Vurdering

Emnet KRL131 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Dersom refleksjonsnotatet eller kortsvarsprøven ikke blir godkjent, har studenten bare én mulighet til å levere enten et bearbeidet refleksjonsnotat eller å ta en ny kortsvarsprøve.

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av de to analyseoppgavene. Begge analyseoppgavene må vurderes som bestått for at mappa kan få ståkarakter.

Hvis mappa ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappa kan ikke få bedre karakter enn D.

Mål og innhold

MÅL

Studiet i kulturanalyse skal gi

- kjennskap til noen av dagens subkulturer og til noen ungdomskulturelle uttrykk.
- kjennskap til sentrale problemstillinger knyttet til forholdet mellom tro, teologi og kultur
- god kunnskap om aspekter ved humanistisk kulturteori, med vekt på samspillet mellom kultur, identitet og livstolkning
- god kunnskap om forskjellige tilnærmingsmåter for å tolke kulturelle uttrykk
- evne til å bruke slike tilnærmingsmåter til å tolke ulike kulturelle uttrykk som livstolkning

LITTERATUR

Emnet er bygd opp slik at det har en grunnstamme av læringsmål og et fast pensum. I tillegg kommer det en pensumdel som er variabel, og som kan endres for hvert semester.

A. Fast pensum

Brunstad, Paul Otto: "Et utvalg" i *Ungdom og livstolkning : en studie av unge menneskers tro og fremtidsforventninger*. Trondheim: Tapir, 1998, s. 1-26, 53-82, 139-197, 228-261.

Grenz, Stanley J.: "Et utvalg" i *A primer on postmodernism*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1996, s. 1-121.

Gripsrud, Jostein: "Et utvalg" i *Mediekultur, mediesamfunn*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2002, s. 13-39, 107-228.

Spor etter Gud i ungdomskulturen, Prismet, nr.2, 2004 Oslo: IKO-forlaget

B. Variabelt pensum

I tillegg til dette *faste* pensumet kommer et *variabelt* pensum som oppgis av faglærer ved starten av semesteret, tilsvarende ca. 250 sider (vel 3 studiepoeng). Se i emneheftet.

RP111 Grunnlagsproblemstillinger for faget Ungdom, kultur og tro (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

RP111 fokuserer på ungdom og ungdomsarbeid som en spesiell kontekst for teologisk arbeid. I denne kontekst reises problemstillinger både relatert til ungdom som en viktig gruppe i den kristne menighet og ungdomsarbeid som en vesentlig side ved kirkens oppdrag. I videste forstand gir emnet øvelse i å tenke teologisk omkring kirke og ungdom.

I emnet RP 111 stilles to hovedspørsmål: Hvem er ungdommen, og hva er forholdet mellom ungdom og kirke. I arbeidet med det første spørsmålet kombineres perspektiver fra psykologien og sosiologien med teologiske perspektiver. Forholdet mellom ungdom og kirke analyseres ut fra ekklesiologiske perspektiver og ut fra kunnskap om ungdomsarbeid i menighet og organisasjon. Begge spørsmålene behandles innenfor en praktisk-teologisk modell.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	Kjerneemne

Forkunnskaper: Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL101-KRL105 eller tilsvarende.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til undervisningen

- delta på en studietur *
- levere og få godkjent en rapport (2000 ord) fra studieturen. I rapporten skal det inngå en analyse av studieturen i lys av teoripensum. **
- bestå en 4-timers klausurprøve
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

* = studenten kan etter søknad bytte ut studieturen med et likeverdig opplegg

** = alternativt en rapport fra et likeverdig opplegg

Arbeidsform:

Arbeidsformene består av fellesundervisning i forelesninger og seminarer hvor man vil legge vekt på casestudier og bearbeiding av praksiserfaringer fra PT 202, fra studieturen og fra erfaring med ungdom og ungdomsarbeid mer generelt. I tillegg legges det opp til selvstudium og studentorganiserte kollokviegrupper.

I studieturen inngår observasjon av ungdomsarbeid og såkalte ungdomsmenigheter.

Siktemålet er at studentene skal gjøre erfaringer som siden bearbeides teoretisk. Slik kan

studentene få utvidet sin kunnskap om ulike former for ungdomsarbeid og få hjelp til å overføre denne kunnskap til praksis også i en norsk kontekst.

Vurdering

RP111 har bare en *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å reflektere kritisk omkring begrepet 'ungdomsteologi'
- kjennskap til 'ungdomsteologi' som kontekstuell teologi
- god kunnskap om ungdoms utviklingsfaser, sosialisering og identitetsdannelse
- god kunnskap om ekklesiologiske perspektiv på ungdomstiden og ungdomsarbeid
- kjennskap til ulike former og teoretiske modeller for ungdomsarbeid og konfirmasjonsarbeid i Norge
- evne til å analysere, vurdere og anvende kunnskapen fra målene ovenfor praktisk-teologisk

LITTERATUR

Evenshaug, Oddbjørn og Dag Hallen: "Kap. 13-15 og 19" i *Barne- og ungdomspsykologi*. 4. utg. Oslo: Gyldendal akademisk, 2000, s. ikke oppgitt

"Introduksjonene til hver hoveddel og kap. 1,2,4 og 6" i *Starting right : thinking theologically about youth ministry*/ redaktør Chap Clark, et al. Grand Rapids, Mich.: Youth Specialties/Zondervan Publishing House, 2001, s. 15-63, 77-90, 104-124, 222-228, 280-284.

L Kultur- og kirkedepartementet: *Trusopplæring i ei ny tid : om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja*. Oslo: Departementet, 2002.

Robbins, Duffy: "Kap. 6,7 og 15" i *This way to youth ministry : an introduction to the adventure*. El Cajon, Calif.: Youth Specialties, 2004, s. 182-246, 558-561.

Senter, Mark H. et al.: *Four views of youth ministry and the church : inclusive congregational, preparatory, missional, strategic*. Grand Rapids, Mich.: Youth Specialties, 2001.

Ward, Pete: *Liquid church*. Carlisle ; Peabody, Mass.: Paternoster Press : Hendrickson Publ., 2002.

* Westly, Inge: "Forkynnelse i ung kontekst" i *Halvårsskrift for praktisk teologi : tilleggshefte til Luthersk kirketidende*, nr. 1 (2002), s. 27-39.

I tillegg kommer 150 s. pensum som velges av emneansvarlig lærer.

RP112 Kreativ menighetsdidaktikk (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

RP112 fokuserer på trosopplæring med vekt på ungdomsfasen. Det vil også bli gitt en innføring i bibeldidaktikk og ulike teoretiske perspektiver på læring. Emnet veksler mellom teoretiske forelesninger og mer praktiske verksted.

Emnet består av tre delemner: *A. Trosopplæring med vekt på ungdomsfasen* (5 sp), *B. Innføring i didaktikk og ulike perspektiver på læring* (2 sp) og *C. Kreativ bibeldidaktikk* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen.	Kjerneemne

Forkunnskaper: Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL101-KRL105 eller tilsvarende.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få avsluttende vurdering må den enkelte student:

- Delta i minst 75% av undervisningen,
- levere en kort beskrivelse av trosopplæringen for unge i en menighet (inntil 1000 ord).
- skrive en teoretisk begrunnet oppgave knyttet til helhetsplanlegging av konfirmasjonsopplæringen i en menighet (inntil 4000 ord).
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform:

Emnet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom forelesninger, oppgaveskriving, gruppearbeid, bibeldidaktisk verksted, verksted om ulike konfirmasjonsopplegg, øvelser og selvstudium.

Vurdering

Emnet RP112 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Det forutsetter altså at frammøte og beskrivelsen av trosopplæringen i en menighet er vurdert som godkjent. Avsluttende vurdering gjøres på grunnlag av en vurderingsmappe.

Vurderingsmappen skal inneholde:

- et større teoretisk begrunnet arbeid knyttet til helhetsplanlegging av konfirmasjonsopplæringen i en menighet ut fra noen gitte rammer (inntil 4000 ord).

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av vurderingsmappen. Oppgavene til vurderingsmappa kan bearbeides helt fram til fristen for innlevering. Hvis mappa ikke får ståkarakter, leveres en bearbeidet mappe innen en nærmere angitt frist. Den reviderte mappa kan ikke få bedre karakter enn D.

Mål og innhold

A. TROSOPPLÆRING MED VEKT PÅ UNGDOMSFASEN (5 SP)

MÅL

- Studiet av dette delemnet skal gi:
- god kunnskap om trosopplæringsreformen og kirkens undervisning overfor ungdom med særlig vekt på konfirmasjonsopplæringen,
- kjennskap til ulike konfirmasjonsbøker og -opplegg og en didaktisk og ekklesiologisk grunnkompetanse til å planlegge, organisere og lede kirkens konfirmantarbeid i en gitt menighet på bakgrunn av kontekstuelle faktorer,
- evne til å reflektere over sammenhengen mellom mål, innhold, rammer, og arbeidsformer i noen sentrale emner i konfirmasjonsundervisningen,
- kunnskap om og evne til å forstå integrasjon av konfirmasjonsundervisningen i kirkens trosopplæring for hele ungdomsfasen.

LITTERATUR

- * "Et utvalg" i *Våre tider i Guds hånd : kirkens tjeneste ved dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd*/ redaktør Berit Okkenhaug, et al. Oslo: Verbum, 1997, s. 89-128.
- "Et utvalg" i *"-til et åpent liv i tro og tillit" : dåpsopplæring i Den norske kirke*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste Informasjonsforvaltning, 2000, s. 9-72.
- "Et utvalg" i *Ungdom i rørsle*/ redaktør Jan Ove Ulstein, bind 2. Oslo: Tapir, 2004, s. 21-52, 173-205, 243-264.
- * "Et utvalg" i *Starting right : thinking theologically about youth ministry*/ redaktør Chap Clark, et al. Grand Rapids, Mich.: Youth Specialties/Zondervan Publishing House, 2001, s. 155-165, 181-207.
- * Fylling, H.: *Valg av konfirmantbok - valg av konfirmasjonsprofil : en vurdering av aktuelle konfirmantbøker* : upublisert.
- * Kvalbein, Hans: "Fra melk til fast føde" i *For kirke og skole : festskrift til Ole Modalsli på 70-årsdagen 1. april 1983*/ redaktør Ivar Asheim. Oslo: Universitetsforlaget, 1983, s. 74-86.
- Opsal, Jan: "Dåpssamtale med mennesker av annen tro" i *Himmelgaven : kirkens møte med mennesker ved dåp*/ redaktør Hans Arne Akerø, et al. Oslo: Den norske kirkes presteforening, 2002, s. ikke oppgitt.
- * Redse, A.: "Konsekvensar av KRL-faget for dåpsopplæringa i Den norske kyrkja" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift*, nr. 4 (2003), s. 170-180.
- Schøien, Harald: "Dåpssamtale når barnet snakker for seg selv" i *Himmelgaven : kirkens møte med mennesker ved dåp*/ redaktør Hans Arne Akerø, et al. Oslo: Den norske kirkes presteforening, 2002, s. 141-155.
- * Stålsett, Sturla J.: "Å lære seg å bli barn? Om barneteologi, dåp og trosopplæring" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift*, nr. 1 (2004), s. 4-13.

Det forutsettes at studentene anskaffer seg og har kjennskap til Plan for Konfirmasjonstiden i Den norske kirke (PKT) og Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke. Oslo: Kirkerådet, 1992.

B. INNFØRING I DIDAKTIKK OG ULIKE PERSPEKTIVER PÅ LÆRING (2 SP)

MÅL

Studiet av dette delemnet skal gi:

- evne til å reflektere over egen rolle som underviser og planlegger av læringsforløp,
- evne til å forstå ungdoms behov for vekst og utvikling og menigheten som lærende menighet.

LITTERATUR

- * Birkedal, Erling: "Kunnskapsformidler eller medvandrer?" i *"Jeg gikk meg over sjø og land" : festskrift til Ottar Berge på 65-årsdagen/* redaktør Jan Ove Ulstein, et al. Trondheim: Tapir, 2001, s. 65-80.
- Afdal, Geir, Elisabet Haakedal og Heid Leganger-Krogstad: "Et utvalg" i *Tro, livstolkning og tradisjon : innføring i kontekstuell religionsdidaktikk*. [Oslo]: Tano Aschehoug, 1997, s. 15-39.
- Bråten, Ivar: "Ulike perspektiver på læring" i *Læring : i sosialt, kognitivt og sosialt-kognitivt perspektiv/* redaktør Ivar Bråten. Oslo: Cappelen akademisk forl., 2002, s. 11-30.
- Lambert, Dan: *Teaching that makes a difference : how to teach for holistic impact*. El Cajon, Calif. ; Grand Rapids. Mich.: Youth Specialties : Zondervan, 2004.
- Leganger-Krogstad, Heid og Sverre Dag Mogstad: *Dilemmaer i kirkens trosopplæring : upublisert*.
- Sälsjö, R.: "Læring, kunnskap og sosiokulturell utvikling : mennesket og dets redskaper" i *Læring : i sosialt, kognitivt og sosialt-kognitivt perspektiv/* redaktør Ivar Bråten. Oslo: Cappelen akademisk forl., 2002, s. 31-57.

C. KREATIV BIBELDIDAKTIKK

MÅL

Studiet av dette delemnet skal gi:

- innsyn i grunnleggende problemstillinger innenfor bibeldidaktikken
- erfaring med og refleksjon over ulike arbeidsmåter i bibeldidaktikken med sikte på å utvikle studentens kreativitet.

LITTERATUR

- Afdal, Geir, Elisabet Haakedal og Heid Leganger-Krogstad: "Et utvalg" i *Tro, livstolkning og tradisjon : innføring i kontekstuell religionsdidaktikk*. [Oslo]: Tano Aschehoug, 1997, s. 176-184, 218-257.
- * Edøy, T.: "Barn med spesielle behov" i *Himmel over livet : forkynnelse for barn i en ny tid/* redaktør Ragnhild Halle, et al. Oslo: IKO-forl., 2000, s. 93-99.
- * Leganger-Krogstad, Heid: "Forkynnelse i møte med en ny tid" i *Himmel over livet : forkynnelse for barn i en ny tid/* redaktør Ragnhild Halle, et al. Oslo: IKO-forl., 2000, s. 19-32.
- * Ramsfjell, Astri: "Barnebibelens implisitte leser" i *Forskning og fundering : religion og religiøsitet i skole, kirke og samfunn/* redaktør Geir Skeie, et al. Trondheim: Tapir, 2000, s. 49-61.
- * Samset, Helga: "Forteljarmetodikk" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 51, nr. 6 (2000), s. 265-267.

PT113 Ungdomslederen og personlig utvikling, med praksisforberedelse (10 (9+1) studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i Bachelor Ungdom, kultur og tro.

«Ingen leder kan lede andre lenger enn han eller hun selv har gått,» skriver Magnus Malm. Dette kurset vil fokusere på ungdomslederens personlig utvikling, og gi studenten verktøy til økt selvinnsikt og modning. Modulen understreker viktigheten av et sunt selvilde og god selvinnsikt for å kunne utøve tjenende lederskap. I møte med ungdomsarbeidets konkrete oppgaver og utfordringer vil det være nødvendig å reflektere over og kanskje bearbeid egne ungdomserfaringer. Med studentenes eget liv som ressurs vil vi derfor studere ungdom som livsfase med den hensikt å dyktiggjøre studentene til å bedre kunne forstå og håndtere ungdomstidens spesielle utfordringer. Herunder vil vi behandle ungdoms utviklingsfaser, sosialisering og identitetsdannelse.

Studentene vil videre bli utfordret til å reflektere over betydningen av lederens personlige åndelige liv som grunnlag for å kunne veilede andre. Vi vil også dele tros- og livshistorier med hverandre. I tillegg vil studentene bli presentert for ulike metoder når det gjelder arbeid med personlighetstyper, noe som forhåpentligvis kan starte en prosess for å gi studentene økt bevissthet om egne personlighetstrekk og nådegaver.

Ett av modulens ti studiepoeng vil handle om praksisforberedelse. Studentene skal bl.a. gjøre seg kjent i praksismenigheten og utføre noen enkle praksisforberedende oppgaver.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal:

- delta på minst 75% av undervisningen (herunder obligatorisk introduksjonstur).
- skrive 2 refleksjonsnotater (1-2 s) som skal godkjennes.
- bestå en kortprøve relatert til pensumlitteraturen
- fullføre og få godkjent forberedelsesoppgaver i forhold til praksissted / praksis.
- skrive en mappeoppgave på inntil 3000 ord over et oppgitt emne.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform:

Studiet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Det vil bl.a. bli arrangert en obligatorisk introduksjonstur i

begynnelsen av semesteret. Arbeidsmåtene vil ellers veksle mellom selvstudium, gruppearbeid og oppgaveskriving, forelesninger og seminarundervisning med samtaler, øvelser og filmanalyse.

Vurdering

Emnet PT113 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av den skriftlige oppgaven på inntil 3000 ord.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om bibelske prinsipper for lederskap
- god kunnskap om ungdomsleders person og rolle i ungdomsarbeidet
- god kunnskap om de personlige utfordringer en møter som ungdomsleder
- god kunnskap om betydningen av lederens eget fromhetsliv
- god kunnskap om ungdoms utviklingsfaser, sosialisering og identitetsdannelse
- kjennskap til ulike verktøy for arbeid med personlig utvikling og nådegaver.
- Innsikt i betydningen av å kunne utøve åndelig dømmekraft som ungdomsleder

LITTERATUR

Engedal, Leif Gunnar: "Huden og sansene : menneskets seksualitet i spenningen mellom livsutfoldelse og ødeleggelse" i *Ungdom i rørsle/* redaktør Jan Ove Ulstein, bind 2. Oslo: Tapir, 2004, s. 265-277.

Fields, Doug: "Kap.17" i *Hensiktsdrevet ungdomsarbeid : 9 elementer for sunn vekst*. Oslo: Luther, 2004, s. 325-339.

Halldorf, Peter: "Et utvalg" i *Ande och bokstav : den smala vägen mellan fanatism och förfall*. Ny, rev. utg. Örebro: Cordia, 2005, s. 9-71.

Jørgensen, Knud: "Kap. 1-7, 10 og 12" i *Visjon og hverdag : lederskap i misjon og menighet*. Oslo: Verbum, 1991, s. 6-132, 186-203, 227-235.

Malm, Magnus: *Veivisere : en bok om kristent lederskap*. Oslo: Nye Luther forl., 1991.

Nouwen, Henri J. M.: *To og to ble vi sendt : tanker om kristent lederskap*. Oslo: Verbum, 1994.

Robbins, Duffy: "Unit 1 og 2" i *This way to youth ministry : an introduction to the adventure*. El Cajon, Calif.: Youth Specialties, 2004, s. 4-338.

Skjevesland, Olav: "Kap. III-IV" i *Levende kirke om nådegaver, tjenester og menighetsbygging*. Oslo: Luther, 1984, s. 48-70.

Sveinall, Arne Tord: "Et utvalg" i *Troende til litt av hvert : om religiøs sekterisme og sjelesorg*. Oslo: Verbum, 2000, s. 9-33.

(Til sammen ca 880 LETTLESTE sider + 100 sider valpensum)

Det vurderes å lages et kompendium av artiklene på pensum og de bøkene som det bare skal leses korte utdrag av.

I samråd med faglærer velges det ut ca. 100 sider av det følgende eller tilsvarende:

Grevbo, Tor Johan S.: "Et utvalg" i *Det fir-foldige menneske : et personlighetsspeil til sjelesørgerisk bruk*. Oslo: Luther Forlag, 1983, s. ikke oppgitt.

Hallesby, O.: *Temperamentene i kristelig lys*. Oslo: Lunde, 2001.

- Riso, Don Richard og Russ Hudson: "Et utvalg" i *Discovering your personality type : the essential introduction to enneagram*. Rev. utg. Boston: Houghton Mifflin, 2003, s. (ikke oppgitt).
- Rohr, Richard og Andreas Ebert: "Et utvalg" i *Sjelens 9 ansikter : enneagrammet - et redskap til personlig vekst*. Oslo: Verbum, 1993, s. ikke oppgitt.

PT114 Ledelse og medarbeiderskap (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i Bachelor Ungdom, kultur og tro.

PT114 gir en innføring i organisasjon og ledelse, frivillighet og medarbeiderskap og behandler tema som organisasjonsteori, betydningen av organisasjonskultur, endringsledelse, organisasjonsutvikling og ulike typer lederskap. Selv om det vil bli benyttet mye generell ledelseslitteratur, vil modulen også fokusere på det spesifikke ved lederskap i en kirkelig kontekst. Kurset vil også ta opp betydningen av kjønn når det gjelder rekruttering av ledere og utøvelse av lederskap. Det vil videre bli arbeidet med å utvikle studentenes ferdigheter når det gjelder å lede ulike former for prosjektarbeid, inkl. prosessen med å gå fra en visjon til et oppnådd mål.

Denne ledelsesmodulen har det allmenne prestedømme som teologisk utgangspunkt og understreker viktigheten av å kunne katalysere frivillig engasjement i en gitt setting. Det vil bli arbeidet med å oppøve studentenes ferdigheter som "talentspeidere", slik at de utvikler evnen til å kunne skape miljøer der ressurser og nådegaver oppdages og kommer i funksjon. Viktigheten av motivasjon og oppfølging av frivillige medarbeidere og andre ledere vil også bli vektlagt. Videre vil kurset ta for seg frivillighet både i kirkelig og allmenn sammenheng med vekt på vår norske kontekst. Herunder kommer tema som forskjell på fulltidsansatte og frivillige, samarbeid mellom det offentlige og frivillige organisasjoner og dugnadsånd. Kurset vil dessuten gi en innføring i teamledelse og teamarbeid, inkludert samarbeid i stab samt gi studentene kjennskap til konfliktløsning i kirkelig kontekst.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Som forkunnskaper anbefaler fakultetet KRL101- KRL105 eller tilsvarende og UKT-emnet PT113.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få avsluttende vurdering må den enkelte student

- delta i et gruppearbeid med presentasjon.
- skrive et refleksjonsnotat.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform:

Studiet legger opp til varierte arbeidsformer som skal bidra til å aktivisere studentene og stimulere læringsprosessen. Arbeidsmåtene vil veksle mellom selvstudium, gruppearbeid, oppgaveskriving, forelesninger og seminarundervisning med samtaler og øvelser.

Vurdering

Emnet PT114 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Den tar sikte på å prøve studentenes evne til å gjøre rede for relevant fagstoff på en oversiktlig og mest mulig selvstendig måte, og bruke stoffet til å drøfte faglige problemstillinger. Karakteren (A-F) settes på grunnlag klausurprøven. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studiet av denne modulen skal gi

- god kunnskap om det allmenne prestedømmes teologi og evne til å utøve utrustende lederskap.
- god kunnskap om og ferdigheter i teamledelse og samarbeid i stab, inkludert kjennskap til konfliktløsning i kirkelig sammenheng.
- god kunnskap om og ferdigheter i prosjektarbeid og prosjektledelse.
- kunnskap om og evne til å utvikle en visjon, verdier, mål og strategier for et gitt arbeid.
- kunnskap om betydningen av organisasjonskultur.
- kunnskap om frivillighetens natur- både i kirke og andre sammenhenger i norsk kontekst.
- kjennskap til den betydningen kjønn har for rekruttering av ledere og utøvelse av lederskap.
- kjennskap til endringsledelse og organisasjonsutvikling.

LITTERATUR:

a) Grunnbok

Fischer, Grete og Nils Sortland: "Et utvalg" i *Innføring i organisasjonspsykologi*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 5-11, 89-303.

b) Det allmenne prestedømmes teologi og utrustende lederskap

*Hanssen, Ove Conrad: "Å utruste de hellige til tjeneste" i *Visjon . Fornyelse, vekst, vekkelse*, nr. 3-4 (1992-1993), s. 20-23.

Hegstad, Harald: "Hva er menighetsutvikling, og hvordan behøves det?" i *Halvårsskrift for praktisk teologi : tilleggshefte til Luthersk kirketidende*, nr. 1 (2003), s. 4-9.

*Hegstad, Harald: "Presten og de andre : ekklesiologiske perspektiver" i *Prest og ledelse/* redaktør Morten Huse. Oslo: Verbum, 2000, s. 29-43.

Nordhaug, Halvor: "Menighetens prest" i *Halvårsskrift for praktisk teologi : tilleggshefte til Luthersk kirketidende*, nr. 1 (2003), s. 10-21.

*Nordhaug, Halvor: *Oversatt sammendrag av enkelte kapitler av: Die neue Reformation : 96 Thesen zur Zukunft der Kirche*. Oslo.

Skjevesland, Olav: "Et utvalg" i *Levende kirke om nådegaver, tjenester og menighetsbygging*. Oslo: Luther, 1984, s. 71-126.

c) Ledelse i kirken

"Et utvalg" i *Konflikter i kirken : en artikkelsamling om forståelse, håndtering og forebygging av konflikter/* redaktør Frank Grimstad. Oslo: Kirkens Arbeidsgiverorganisasjon, 2002, s. 6-69, 88-99, 116-124, 150-163.

- Grimstad, Frank: "Den gode leder og den gode organisasjon" i *Ledelse i kirken : artikkelsamling*. Oslo: Kirkens arbeidsgiverorganisasjon, 2003, s. 8-22.
- Hougsnæs, Marit Halvorsen: "Legitimitet som leder i kirken" i *Ledelse i kirken : artikkelsamling*. Oslo: Kirkens arbeidsgiverorganisasjon, 2003, s. 77-92.
- *Skjevesland, Olav: "Ledelse som tjeneste" i *Halvårsskrift for praktisk teologi : tilleggshefte til Luthersk kirketidende*, nr. 2 (2003), s. 20-26.

d) Prosjektarbeid og prosjektledelse

- Westhagen, Harald og Ole Faafeng: "Kap. 1-9" i *Prosjektarbeid : utviklings- og endringskompetanse*. 5. utg. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002, s. 13-172.

e) Organisasjonskultur & Visjon, verdier, mål og strategi

- * Bang, Henning: "En introduksjon til organisasjonskulturbegrepet" i *Organisasjonskultur i praksis*. Oslo: Tano, 1998, s. 15-28.
- * Eriksen, Dag-Håkon: *ActaProsess. For dere som vil vite noe mer! Finn ut hvor dere vil, - og hvordan dere kan komme dit!* Oslo: Normisjon, 2004.

f) Frivillighet

- Heitmann, Jan H. og Per Selle: "Et utvalg" i *Frivillige organisasjoner : fornyelse, vekst og utvikling*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, s. 5-19, 70-98.
- * Lorentzen, Håkon: "Farvel til amatørerne! : velferdsstaten og de frivillige organisasjonene" i *P2-akademiet*, bind 31. Oslo: Transit, 2004, s. 52-63.

g) Ledelse og kjønn

- * Kaufman, Tone Stangeland: "Should I stay or should I go? : er Indremisjonen et blivende sted for kvinner som ønsker seg en lederstilling?" i *Ung teologi* 34, nr. 3 (2001), s. 7-22.
- Lande, G.: "Leiarutvikling for kvinner i kyrkja : bakgrunn, erfaringar og utfordringar" i *Ledelse i kirken : artikkelsamling*. Oslo: Kirkens arbeidsgiverorganisasjon, 2003, s. 126-143.

Anbefalt tilleggslitteratur

- Askeland, Harald: *Ledelse i kirken : artikkelsamling*. Oslo: Kirkens arbeidsgiverorganisasjon, 2003.
- Gjerp, D.: "Konflikt og konflikthåndtering i kirken" i *Prest og ledelse/* redaktør Morten Huse. Oslo: Verbum, 2000, s. 355-372.
- Kaufman, Tone Stangeland: "Jeg har bare blitt godt behandlet som kvinne jeg, MEN ... : en presentasjon av fire former for kjønnsordnede prosesser" i *Ung teologi* 35, nr. 2 (2002), s. 51-64.
- Sahlin-Andersson, Kerstin og Anders Söderholm, redaktører. *Beyond project management : new perspectives on the temporary-permanent dilemma*. Malmö Oslo: Liber : Abstrakt, 2002.
- Torkelsen, Terje: *Når mennesker krenkes : helsefarlige personalkonflikter i kirken*. [Oslo]: Genesis, 1998.

PT201 Kirkekunnskap, forkynnelse for ungdom, identitet & spiritualitet og praksisstudium (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

PT201 gir en grunnleggende innføring i fagfeltet praktisk teologi og i noen sentrale praktisk-teologiske emneområder.

Emnet er organisert i fire delemner: *A. Kirkeforståelse og kirkekunnskap* (3 sp), *B. Forkynnelse for ungdom* (2 sp), *C. Identitet og spiritualitet* (2 sp) og *D. Praksisstudium* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- Studenten skal
- ha godkjent oppmøte i undervisningen
- bestå en kortinnlevering knyttet til delemne A
- skrive to refleksjonsnotater knyttet til delemne B og C
- levere en andakt / preken / konfirmanntime holdt i praksis med et kort refleksjonsnotat
- levere en praksisrapport relatert til læringskontrakten
- bestå praksis
- levere evalueringsrapport fra praksis
- delta i evalueringen av studietilbudene dersom tilbudet blir gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Arbeidsformer og organisering:

Undervisning i forelesninger, seminarform, øvelser, selvstudium og praksis.

Praksis

Praksisperioden er veiledet. Nærmere beskrivelse av praksisopplegg finnes i emnehefte for PT 201 og i Praksisguide for Ungdom, kultur og tro.

For studenter fra andre kirkesamfunn enn Den norske kirke, vil praksis normalt finne sted i det kirkesamfunnet studenten tilhører.

Vurdering

Emnet vurderes med *kontinuerlig vurdering*, det vil si at studenten må bestå ulike krav underveis i studiet for å kunne gå videre. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Mål og innhold

A. KIRKEFORSTÅELSE OG KIRKEKUNNSKAP (3 SP)

Kirken er den grunnleggende kontekst for den praktiske teologi. Ekklesiologi (læren om kirken) er derfor et praktisk-teologisk basisfag. Ved siden av grunnleggende teologisk refleksjon om kirken, skal delemnet også gi kunnskap om norsk kirkelig virkelighet, slik den fremstår i dag. I forlengelsen av RP111 skal dette gi studentene et godt grunnlag for selvstendig og strategisk praktisk-teologisk arbeid med ekklesiologiske spørsmål knyttet til kirkens møte med ungdom.

MÅL

Studenten skal ha
oversikt over praktisk teologi som fagfelt,
kjennskap til en teologisk forståelse av kirken og dens funksjon,
kjennskap til grunnleggende religionssosiologiske og kirkesosiologiske problemstillinger i norsk kontekst,
oversikt over Den norske kirkes oppbygning, rettslig og organisatorisk ,
kjennskap til norske frikirker og til frivillige kristelige organisasjoner,

LITTERATUR

Hegstad, Harald: *Kirke i forandring : fellesskap, tilhørighet og mangfold i Den norske kirke*. Oslo: Luther, 1999.

Repstad, Pål: "Et utvalg" i *Religiøst liv i det moderne Norge : et sosiologisk kart*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 2000, s. 27-100.

Skjevesland, Olav og Per Otto Gullaksen: "Et utvalg" i *Invitasjon til praktisk teologi : en faginnføring*. Oslo: Luther, 1999, s. 12-68.

Skaaheim, A.: "Hvordan kan vi tenke oss de frivillige organisasjonenes plass i morgendagens menighet?" i *Kirke i oppbrudd og forandring*. [Oslo] Det teologiske menighetsfakultet, 2003 s. 111-122.

Standal, H.: "Fortellingen om Gand - menighetsplanting i Dnk" i *Kirke i oppbrudd og forandring*. [Oslo] Det teologiske menighetsfakultet, 2003 s. 101-110.

B. FORKYNNELSE FOR UNGDOM (2 SP)

Dette delemnet ønsker å motivere og utruste studentene til å kunne formidle tro på en relevant, engasjerende og sakssvarende måte, og spesielt overfor ungdom. Det vil også bli arbeidet med studentenes egen formidling.

MÅL

Studiet skal gi
god kunnskap om forkynnerens person
kunnskap om, øvelse i og motivasjon til å kunne utvikle seg som forkynner,
kunnskap om særskilte utfordringer forkynnelsen står overfor i møte med ungdom,
kjennskap til og refleksjon over viktige temaer som forkynnelse til ungdom bør ta opp,
grunnleggende ferdigheter i personlig uttrykk, kroppsspråk, stemmebruk og fortellings-
teknikk,

LITTERATUR

Barsnes, Hilde: *Vil du meg noe? : forkynnelse for ungdom*. Oslo: Iko, 2004.

C. IDENTITET OG SPIRITUALITET (2 SP)

Dette studieområdet retter søkelyset mot sammenhenger mellom selvforståelse og troserfaring. Med faglig basis i pastoralteologi og religionspsykologi, åpnes det for en kritisk refleksjon over hvordan egen troshistorie formes i et spenningsfylt samvirke mellom kirkelige og kulturelle tradisjoner, sosialt miljø og personlig egenart. På denne bakgrunn arbeides det med spørsmål knyttet til utformingen av en bærekraftig personlig og pastoral identitet i rammen av vår tid og vår egen kirkelige tradisjon.

MÅL

Studenten skal ha
god kunnskap om problemstillinger i pastoralteologi knyttet til forholdet selvforståelse og troserfaring,
kjennskap til religionspsykologisk teori knyttet til trosutvikling,
kjennskap til hovedelementer i vigslingsliturgi til kirkelig tjeneste og i ordningen for skriftemål,
evne til refleksjon over egen livshistorie og troserfaring.

LITTERATUR

Sidetall er begrenset til ca. 150 sider totalt.

Obligatorisk litteratur:

- * Engedal, Leif Gunnar: "Forankring og tilblivelse : om bearbeiding av egen livserfaring gjennom troshistoriefortelling" i *Tidsskrift for sjelesorg*, nr. 2 (2000), s. 96-113.
- Engedal, Leif Gunnar: "Mange fortellinger, et liv - momenter til belysning av narrativ teori" i *Tidsskrift for sjelesorg*, nr. 3 (2003), s. 165-179.
- * Solberg, Karen Sidsel: "Trosfortellingenes betydning i sjelesorgen" i *Tidsskrift for sjelesorg*, nr. 2 (2002), s. 85-95.

Utfyllende litteratur som velges i samråd med faglærere:

- Bergstrand, Göran: *Från naivitet till naivitet : om James W. Fowlers modell för trons utveckling*. Stockholm: Verbum, 1990.[PT501C PT201CS]
- Bergstrand, Göran: "Et utvalg" i *En illusion och dess utveckling : om synen på religion i psykoanalytisk teori*. Älvsjö: Verbum, 2004, Kap. 3,5,6
- Fowler, James W.: *Faith development and pastoral care*. Philadelphia: Fortress, 1987.
- Leech, Kenneth: *Soul friend : spiritual direction in the modern world*. Ny rev. utg. Harrisburg, Pa.: Morehouse, 2001.
- Nouwen, Henri J. M.: *The living reminder : service and prayer in memory of Jesus Christ*. San Francisco, Calif.: Harper, 1981.
- Nouwen, Henri J. M.: *Reaching out : the three movements of the spiritual life*. New York, Image Books, 1986.
- Olivius, Anders: *Handbok för själavård och bikt : en bok om skuld och förlåtelse*. Stockholm: Verbum, 1988.
- Parks, Sharon og Craig Dykstra, redaktører. *Faith development and Fowler*. Birmingham, Al.: Religious Education Press, 1986.

D. PRAKSISTUDIUM (3 SP)

Praksisstudiet inngår i RP111, PT201 , PT202 og PT203 (forberedes i PT113 og avsluttes i PT204) og har sin forankring i disse modulene. Studentene skal være i veiledet praksis 6 timer i uka over tre semester, og denne finner sted i et ungdomsarbeid i en menighet i Den norske kirke, i annet kirkesamfunn eller organisasjon. Studenten får veiledning 1 gang per måned av en av de som er ansvarlige for ungdomsarbeidet i praksismenigheten. Studenten skal i praksisstudiet observere, reflektere over og delta i ungdomsarbeidet, og i særlig grad sin egen rolle som ungdomsleder og forkynner samt menighetens profil og kontekst. I løpet av praksisperioden vil det være obligatorisk deltakelse i PT-gruppe på MF.

MÅL

Studiet av dette delemnet skal gi

- evne til kartlegging av egne læringsbehov og en utarbeiding av tjenlige læringsmål for praksis,
- evne til å reflektere over egne erfaringer som ungdomsleder, særlig i lys av delemne C,
- evne til å nyttiggjøre seg veiledning som gis i tilknytning til praksis,
- muligheter og veiledning til å modnes som forkynner,
- evne til å reflektere over praksismenighetens ekklesiologiske egenart og kirkelige kontekst (både i lokalmiljøet og i bispedømmet).

Se forøvrig praksisguide for UKT.

PT202 Forkynnelse og gudstjenesteliv (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

PT202 bygger på PT201, men kan også tas i samme semester som PT201. Praksis vil være både observerende, reflekterende og deltakende.

Emnet er organisert i tre delemner: *A. Praksisstudium i menighet*, *B. Kristen forkynnelse*, *C. Gudstjenesteliv*. Delelmnene B og C studeres integrert med delemne A, og hele emnet gir til sammen 10 studiepoeng.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: PT201.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (minst 75%)
- delta i PT-gruppe
- levere en praksisrapport relatert til læringskontrakten
bestå praksis
levere evalueringsrapport fra praksis
innlevere preken/andakt holdt under praksis med et kort refleksjonsnotat knyttet til gjennomføringen,
- innlevere agenda for gudstjeneste som er gjennomført under praksis med et intensjonsnotat skrevet i forkant og et refleksjonsnotat skrevet i etterkant av gjennomføringen,
- delta i evalueringen av studietilbudene dersom emnet gjøres til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester

Arbeidsform og organisering:

Undervisning vil skje i forelesninger, seminarer, øvelser, praksis og PT-gruppe.

PT-grupper (praktisk-teologiske grupper) består av 6–7 studenter og en leder. Gruppen fungerer som et sted for øvelse og samtale, der tema fra de ulike fagområdene integreres i de erfaringer som studentene gjør i praksis. Det legges vekt på personlig veiledning i skjæringspunktet fag, person og tro. Det vil bli benyttet ulike metoder for å gi studentene

erfaring: gruppeprosesser, kollega-veiledning og case-studier. I tilknytning til gruppen skal hver student ha en individuell, praksisrelatert samtale med gruppeleder. PT-gruppen fortsetter også mens studenten tar PT203.

Praksis

Praksisperioden er veiledet. Dersom man ikke består praksis, vil man få tilbud om en ny praksis-periode på et senere tidspunkt. Nærmere beskrivelse av praksisopplegg finnes i informasjonshefte for praksisperioden. For studenter fra andre kirkesamfunn enn Den norske kirke, vil praksis normalt finne sted i det kirkesamfunnet studenten tilhører.

Vurdering

Emnet PT202 vurderes med *kontinuerlig vurdering*, det vil si at studenten må bestå ulike krav underveis i studiet for å kunne gå videre. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Mål og innhold

A. PRAKSISSTUDIUM I MENIGHET

Praksisstudiet inngår i PT202 og PT203 og har sin forankring i disse modulene. Studentene skal være i veiledet praksis 6 timer i uka over til vanlig tre semester. Denne finner sted i et ungdomsarbeid i en menighet i Den norske kirke eller i annet kirkesamfunn eller organisasjon. Studenten får veiledning 1 gang per måned av den / de som er ansvarlige for ungdomsarbeidet i praksismenigheten. Studenten skal i praksisstudiet observere, reflektere over og delta i ungdomsarbeidet, med særlig vekt på forkynnelse og gudstjenestearbeid. I løpet av praksisperioden vil det være obligatorisk PT-gruppe på MF hver tredje uke.

MÅL

Studiet skal gi

- evne til kartlegging av egne læringsbehov og utarbeiding av tjenlige læringsmål for praksis
- evne til å reflektere over egne erfaringer som ungdomsleder
- evne til å nyttiggjøre seg veiledning som gis i tilknytning til praksis
- evne til å observere, reflektere over og delta i forkynnelse og gudstjenestearbeid for ungdom
- evne til å delta i en teologisk samtale om hvordan en menighet organiserer sitt arbeid for og med ungdom

LITTERATUR

Det forutsettes at litteraturen under delemne A i PT201 brukes som ressurslitteratur. Se for øvrig ”Informasjonsmappe om veiledet menighetspraksis PT202”

B. KRISTEN FORKYNNELSE

Dette delemnet er en videreføring av delemne B på PT 201 og gir en innføring i forkynnens teologi og oppdrag. Både forkynnelse hos Jesus og i NT, så vel som forkynnelse på reformasjonstiden er emner som vil bli behandlet. Studieområdet fokuserer videre på de særlige utfordringer forkynnelsen møter i vår postmoderne tid innenfor ulike kontekster og spesielt overfor ungdom. Delemnet har som mål å vise hvordan forkynnelsen kan kommunisere med dagens mennesker, og særlig ungdom, på en slik måte at disse opplever det kristne budskap som en relevant og gyldig livstolkning. Dette forutsetter en bevissthet om

adressat og kontekst. Det vil også bli arbeidet med betydningen av predikantens person, i tillegg til at studentene skal gis veiledning og motivasjon til å kunne modnes som forkynnere både faglig, menneskelig og åndelig.

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om forkynnelsens teologi og oppdrag
- god kunnskap om betydningen av predikantens person
- kunnskap om forkynnelsens funksjon i gudstjenesten og andre kontekster
- innsikt i de særlige utfordringer forkynnelsen møter i samtiden, og spesielt overfor ungdom
- innsikt i prekenforberedelsens metodikk
- ferdighet i praktisk forkynnelse

LITTERATUR

Nordhaug, Halvor: "Et utvalg" i *-så mitt hus kan bli fullt : en bok om prekenen*. Oslo: Luther, 2000, s. 17-78, 107-129, 163-224.

Barsnes, Hilde: *Vil du meg noe? : forkynnelse for ungdom*. Oslo: Iko, 2004.

Anbefalt litteratur:

Nordhaug, Halvor: "Et utvalg" i *-så mitt hus kan bli fullt : en bok om prekenen*. Oslo: Luther, 2000, s. 81-103.

Skjevesland, Olav: "Et utvalg" i *Det skapende ordet : en prekenlære*. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 89-130.

C. GUDSTJENESTELIV

Delemne C fokuserer på gudstjenesteliv for ungdom, og skal både bevisstgjøre studentene på hva gudstjenesten, er og hjelpe dem til å utvikle ferdigheter for å kunne lede gudstjenester og møter. Faget består av to hovedområder: Ungdom og gudstjenesteliv og praktisk gudstjenestearbeid for og med ungdom.

Ungdom og gudstjenesteliv gir en innføring i høymessen, i Den norske kirkes gudstjenestebøker og i liturgiens intensjon og teologi. Videre fokuserer studieområdet på problemstillinger i skjæringspunktet mellom ungdomsarbeid og gudstjenesteliv. Hva er forholdet mellom ungdomsarbeidet og menighetens gudstjenesteliv? Hvilken type gudstjeneste er det ungdom finner seg til rette i? Hva er forskjellen på et "møte" og en gudstjeneste, og hva gjør en gudstjeneste til en gudstjeneste? Delemnet vil videre belyse gudstjenestens tekstlige og musikalske uttrykk og bevisstgjøre utvalget av salmer, sanger og musikk i gudstjenester og møter for ungdom. Studentene skal også reflektere over egne gudstjenesteerfaringer samt utvikle ferdigheter til å foreta liturgiske og strategiske valg for å kunne bygge opp et varig gudstjenestearbeid for og med ungdom.

I praktisk gudstjenestearbeid vil studentene lære å jobbe i team med å skape og gjennomføre gudstjenester for ungdom. I denne sammenheng skal de også lære å lage gudstjenesteagender. Studentene vil gjennom øvelser arbeide med å utvikle ferdigheter som gudstjeneste- og møteledere.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om gudstjenestens egenart, Den norske kirkes høymesse og de variasjonsmuligheter gudstjenestebøkene åpner for
- innsikt i liturgiens teologi og intensjon, med tanke på å kunne utvikle alternativer til høymessen der dette er tjenelig
- kunnskap om problemstillinger i skjæringsfeltet mellom ungdomsarbeid og gudstjenesteliv
- kunnskap om musikalske og tekstlige uttrykk til bruk i gudstjenestearbeid for og med ungdom
- kunnskap om og ferdigheter i hvordan en kan bygge opp et kontinuerlig gudstjenestearbeid for og med ungdom
- kunnskap om kirkerom, dramaturgi og gudstjenesteagenda
- kunnskap om og ferdighet i gudstjeneste- og møteledelse

LITTERATUR

- * "Alminnelige bestemmelser" i *Gudstjenestebok for Den Norske kirke*, bind 2. Oslo: Verbum, 1992, s. 13-15.
- * Dahlmann, Keld: "Gudstjeneste som event" i *Reflektorium 1* (2002), s. 83-94.
- "Felles veiledning og høymesse m.m." i *Gudstjenestebok for Den Norske kirke*, bind 1. Oslo: Verbum, 1992, s. 9-84, 148-156, 257-333.
- * Kaufman, Tone Stangeland: "Hva er en gudstjeneste egentlig?" i *Reflektorium 1* (2002), s. 11-21.
- Martling, Carl Henrik: *Möte mellan två : om högmässans dubbla enhet*. Stockholm: Verbum Förlag, 1989.
- Schøien, Kristin Solli: "Et utvalg" i *Fra torget til vingården*. Oslo: Luther, 2000, s. 14-18, 63-68, 70-77, 82-95.
- * Sellevold, Knut Gunnar: "Et utvalg" i *La oss spille og leke for Herren : sangen og musikken i gudstjenesten*. Oslo: Verbum/Kirkerådet, 1993, s. 24-27, 32-42.
- Skottene, Ragnar: "Kap. 1,2,3,4 og 8" i *Kristne symboler : en elementær innføring*. Oslo: Verbum, 2002, s. ikke oppgitt.
- * Wenell, Fredrik: "Från underhållning til engagement" i *Reflektorium 1* (2002), s. 23-41.

PT203 UKT: Ungdomsdiakoni og sjelesorg med praksis (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Bachelor i Ungdom, kultur og tro. Emnet er organisert i tre delemner: A. *Ungdomsdiakoni* (3 sp) B. *Sjelesorg* (3 sp) og C. *Praksis i ungdomsarbeid* (4 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: PT201 og RP111.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75%),
- delta i PT-gruppe.
- bestå en kortprøve relatert til pensumlitteraturen
- levere en praksisrapport relatert til læringskontrakten
- bestå praksis
- levere evalueringsrapport fra praksis
- levere en kasusdrøfting som anvender teori fra pensum i møte med en konkret sjelesørgerisk problematikk.
- delta i evalueringen av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform og organisering:

Undervisning i seminarform, øvelser, praksis og PT-gruppe.

Praksis

Praksisperioden i PT 203 inngår som del av den større praksisperiode i UKT. Praksisen er veiledet. Nærmere beskrivelse av praksisopplegg finnes i emnehefte for PT 203 og i Praksisguide for Ungdom, kultur og tro.

For studenter fra andre kirkesamfunn enn Den norske kirke, vil praksis normalt finne sted i det kirkesamfunnet studenten tilhører.

Vurdering

Emnet vurderes med *kontinuerlig vurdering*, det vil si at studenten må bestå ulike krav underveis i studiet for å kunne gå videre. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Mål og innhold

A. UNGDOMSDIAKONI (3 SP)

Diakoni er en integrert del av kirkens liv. Diakonien handler om kirkens medmenneskelige omsorg og fellesskapsbyggende arbeid, og den tjeneste som i særlig grad er rettet mot mennesker i nød. Studiet vil særlig legge vekt på diakoniens forankring i den lokale menighet og da særlig rettet mot ungdom. Valg av diakonale arbeidsformer og satsningsområder bestemmes i stor grad av den samfunnsmessige konteksten for det diakonale arbeidet. Studiet vil derfor fokusere på diakoniens muligheter og begrensninger innenfor velferdsstaten. Diakonien utfordrer til et helhetlig menneskesyn i menighetsbyggende arbeid.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om diakoniens teologiske begrunnelse og ekklesiologiske forankring,
- god kunnskap om kirken som diakonalt og helbredende fellesskap i møte med ungdommer.
- oversikt over diakoniens historie
- kjennskap til noen utvalgte diakonale arbeidsformer.
- evne til å avdekke nød og prioritere mellom diakonale utfordringer hos ungdom i menigheten
- evne til å avdekke og videreutvikle diakonale ressurser hos ungdom i menigheten

LITTERATUR:

- * Brodd, Sven Erik: "Diakonin genom kyrkans historia : fem ekklesiologiska modeller" i *Diakonins teologi*. Stockholm: Verbum, 1997, s. 11-44.
- Fauske, Ann-Kristin, Norges KFUK-KFUM, Kirkens sosialtjeneste og Prosjekt ungdomsdiakoni: *Mer enn ord : ungdomsdiakoni i praksis*. Oslo: IKO-forl., 2003.
- * Skjervheim, Hans: "Deltakar og tilskodar" i *Deltakar og tilskodar og andre essays*. Ny utg. Oslo: Aschehoug, 1996, s. 71-87.

Supplerende litteratur:

- Christoffersen, Svein Aage: "Solidaritet og frigjøring" i *Moralsk og moderne? : trekk av den kristne moraltradisjon i Norge fra 1814 til i dag/* redaktør Svein Aage Christoffersen. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1999, s. 233-254.
- Halldorf, Peter: *Drikk dypt av Ånden : Den Hellige Ånds nærvær og gaver i den kristnes personlige liv*. Oslo: Luther, 2003.
- Nordstokke, Kjell: *Det dyrebare mennesket : diakoniens grunnlag og praksis*. Oslo: Verbum, 2002.
- Tjørhom, Ola, Kirkeforskning Stiftelsen og Den Norske kirkes presteforening: "Kirken som communio" i *Kirken - troens mor : et økumenisk bidrag til en luthersk ekklesiologi*. [Oslo]: Verbum, 1999, s. 117-128.

B. SJELESORG (3 SP)

Dette emnet gir en grunnleggende innføring i den kristne sjelesorgens egenart. Det fokuseres på sjelesorgens bibelske forankring og teologiske begrunnelse i rammen av kirkens diakonale egenart. Emnet vil vektlegge sammenhengen mellom sjelesorg og diakonikk som to sentrale deler av kirkens liv. Det vil også bli gitt innføring i ulike arenaer i sjelesorg for ungdom, og hvilke midler kirken kan bruke i denne sammenhengen.

Emnet vil belyse den sjelesørgeriske samtals egenart, og bruken av innsikter fra andre fagområder som religionspsykologi og utviklingspsykologi. Studenten skal oppøve evnen til refleksjon over egen troshistorie og livserfaring.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om sjelesorgens teologiske begrunnelse og kirkelige forankring,
- god kunnskap om den sjelesørgeriske samtals midler og forutsetninger med henblikk på arbeid med ungdom.
- god kunnskap om sjelesørgeriske problemstillinger i ungdomsfasen.
- kjennskap til egen troshistorie og evne til refleksjon over egne forutsetninger med tanke
- på sjelesørgerisk arbeid,
- god kunnskap om bruk av de kirkelige midler i sjelesorgen som , bønn, Guds ord, og skriftemål.

LITTERATUR

Clark, Chap: "Et utvalg" i *Hurt : inside the world of today's teenagers*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2004, s. 167-183.

* Engedal, Leif Gunnar: "Utvikling av sjelesørgerisk kompetanse. Refleksjoner og perspektiver. Forankring." i *Tidsskrift for sjelesorg*, nr. 2 (2004), s. 84-95.

Okkenhaug, Berit: *Når jeg ser ditt ansikt : innføring i kristen sjelesorg*. Oslo: Verbum, 2002.

Supplerende litteratur

Andersen, Torbjørn Herlof: *Tause menn : seksuelle overgrep mot gutter i kristne miljøer*. Oslo: Verbum, 2001.

Bergstrand, Göran og Magnus Lidbeck: *Själavård*. Bind 1-2. Stockholm: Verbum, 1997-1998.

Olivius, Anders, Cerny Ericson og Birgitta Olivius Kihlberg: *Att möta människor : en grundbok om själavård*. 3. helt omarb. utg. Stockholm: Verbum förlag, 1996.

Riste, Anne Marit: "Skam i vår kultur." i *Ung teologi : teologisk tidsskrift*, nr. 2 (2001), s. 49-65.

Skriftserien koinonia. Vikersund: Institutt for Sjelesorg, 2000-.

C PRAKSISSTUDIUM I MENIGHET (4 SP)

Praksisstudiet på UKT inngår i hovedsak i emnene RP111, PT201, PT202 og PT 203.

Studenten skal i praksisstudiet observere, reflektere over og delta i ungdomsarbeidet og øve seg i å ha et blikk for ungdoms livsutfordringer i en menighetskontekst. I løpet av praksisperioden vil det være obligatorisk deltakelse i PT-gruppe på MF. For nærmere beskrivelse av den konkrete utforming av praksisen, se Praksisguide for UKT.

MÅL

Studenten skal

- kartlegge egne læringsbehov og utarbeide tjenelige læringsmål for praksis,
- ha evne til å reflektere over egne erfaringer som ungdomsleder,
- ha kjennskap til veiledning gjennom erfaring og evne til å nyttiggjøre seg denne

LITTERATUR

Det forutsettes bruk av litteraturen under delemne A i PT 201.

Se for øvrig i Praksisguide for Ungdom, kultur og tro.

PT204 UKT-oppgave. Praksisavslutning (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Bachelor i Ungdom, kultur og tro.

PT204 skal bidra til at studentene bearbeider og reflekterer videre omkring praksiserfaringer. Det skjer gjennom å skrive en oppgave som er relatert til praksis. Skrivningen skjer under veiledning og i tilknytning til et skrive- og oppgaveseminar der studentene legger frem deler av sine oppgaver og medstudenter og lærer gir respons. Emnet er delt i to: Skriftlig oppgave (9 studiepoeng) og praksisavslutning (1 studiepoeng).

Emnet består av to delemner: A. *Skriftlig oppgave* (9 studiepoeng), og B. *Praksisavslutning* (1 studiepoeng).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

For å studere dette emnet må man først ha fullført praksis på UKT-programmet.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- Ha godkjent 75% fremmøte i skrive- og oppgaveseminar
- Bidra med et fremlegg i seminaret knyttet til egen oppgave
- Gi respons på en medstudents fremlegg i nevnte seminar
- Leverer en skriftlig oppgave (ca 6000 ord) med tema hentet fra skjæringsfeltet mellom teori og praksiserfaring. Oppgavens arbeidstittel må godkjennes av faglærer.
- Leverer et refleksjonsnotat (ca 1000 ord) relatert til overordnede synspunkter på den totale praksiserfaring på UKT.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Organisering og arbeidsform:

Undervisningen består i et obligatorisk oppgaveseminar og individuell veiledning. I oppgaveseminarer inngår noe forelesning i tilknytning til fellespensum, fremlegg ved studenter og respons på fremlegg. Veiledningen pr. student er begrenset oppad til tre timer. Hver student får en lærer som sin veileder.

Vurdering

Emnet PT204 har dobbel *vurderingsform*, 1) mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen og 2) en muntlig prøve. Respons og refleksjonsnotat godkjennes av faglærer. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av den skriftlige oppgaven og den muntlige prøven. Den muntlige prøven tar utgangspunkt i den leverte oppgave. Prøven videreføres i en samtale om et tema fra det godkjente selvvalgte pensum. Det gis først en karakter på den skriftlige oppgaven som meddeles studenten. Den muntlige prøven skal justere denne karakter. Det finnes ingen begrensning på denne justering.

Mål og innhold

MÅL

Studiet av emnet skal gi studenten

- evne til å identifisere sammenhenger mellom praksiserfaringer og mer grunnleggende teoretiske problemstillinger
- evne til å gi en skriftlig fremstilling av et tema i skjæringsfeltet mellom teori og praksis
- god innsikt i et teoretisk tema som aktualiseres i møte med praksiserfaringer

LITTERATUR

Litteraturen til emnet har et omfang på ca 500 sider. Ca 200 sider omhandler problemstillinger knyttet til teori/praksis. Dette utgjør fellesdelen i pensum og er tenkt å gi et metodisk og teoretisk fundament for studentens arbeid med oppgavens tema. Det gjøres derfor ikke til gjenstand for muntlig prøving. Den selvvalgte del av emnelitteraturen (ca 300 sider) skal være knyttet til det tema en velger for oppgaven. Det selvvalgte litteraturpensum godkjennes av faglærer.

a) Fellespensum

Ballard, Paul og John Pritchard: "Et utvalg" i *Practical theology in action : Christian thinking in the service of church and society*. London: Spck, 1996, s. 1-151.

Lartey, E.: "Practical theology as a theological form" i *The Blackwell reader in pastoral and practical theology*/ redaktør John Patton, et al. Oxford: Blackwell, 2000, s. 128-134.

Pattison, Stephen: "Some straws for the bricks : a basic introduction to theological reflection" i *The Blackwell reader in pastoral and practical theology*/ redaktør John Patton, et al. Oxford: Blackwell, 2000, s. 135-145.

Skjevesland, Olav og Per Otto Gullaksen: "Et utvalg" i *Invitasjon til praktisk teologi : en faginnføring*. Oslo: Luther, 1999, s. 55-68.

b) Selvvalgt pensum

300 sider selvvalgt pensum utarbeides i samråd med og godkjennes av faglærer innen nærmere angitt frist.

Pentekostale emner

KRL110 Pentekostal teologi, historie og spiritualitet (10 studiepoeng)

Det teologiske Menighetsfakultet har i samarbeid med Arbeidsgruppen for realisering av Pinsebevegelsens Høyskole i Norge utviklet et KRL-emne kalt *KRL110 Pentekostal teologi, historie og spiritualitet* som tar for seg en av de viktigste strømningene innenfor kristendommen i det 20. århundre og inn i vår egen tid. Pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelse utgjør en meget sammensatt og variert kirkelig retning med flere viktige fellestrekk. Den finnes over hele verden, men vokser særlig sterkt i den ikke-vestlige verden. Dette emnet vil gi oversikt over hovedbegivenheter og hovedlinjer i bevegelsenes historie og kjennskap til de mest sentrale teologiske anliggender. Det vil også gi en innføring i pentekostal spiritualitet med vekt på forbønn for syke og bønn om Åndens gaver.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få godkjent KRL110 må den enkelte student

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Undervisning gis i form av forelesninger i emnet, eget studium av faglig litteratur og eventuell annen ressurslitteratur. Relevant studiemateriell legges ut på Fronter.

Vurdering

Emnet KRL110 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til pinsebevegelsens sosiale bakgrunn og historiske fremvekst
- kjennskap til den karismatiske bevegelses historiske fremvekst og dens forhold til pinsebevegelsen
- kjennskap til nye internasjonale retninger innen pinsebevegelsen og hva som kjennetegner dem
- god kunnskap om sentrale elementer i pentekostal teologi: bibelsyn, soteriologi, pneumatologi, dåp, helliggjørelse, ekklesiologi, missiologi og eskatologi
- god kunnskap om pentekostal spiritualitet med særlig vekt på lovsang og ulike tilnærminger til helbredelse og åndsfylde.
- evne til å reflektere over pinsebevegelsens/den karismatiske bevegelses forhold til andre kristne kirkers teologi og spiritualitet.

LITTERATUR:

- * Andersen, Øyvind G. og Øyvind Årdal: "Pinsebevegelsen" i *Kristne kirker og trossamfunn* / redaktør Peder Borgen, et al. Trondheim: Tapir, 1993, s. 243-257.
- * Bloch-Hoell, Nils E.: "Et utvalg" i *Pinsebevegelsen : en undersøkelse av pinsebevegelsens tilblivelse, utvikling og særpreg med særlig henblikk på bevegelsens utforming i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget, 1956, s. 10-35, 110-138,.
- Engelsviken, Tormod, Kjell Olav Sannes og Ove Conrad Hanssen: "Et utvalg" i *Den Hellige Ånd i kirkens liv*. Oslo: Luther, 1981, s. 18-32, 91-113.
- "Et utvalg" i *The Globalization of pentecostalism: a religion made to travel* / redaktør Byron D. Klaus, et al. Oxford: Regnum, 1999, s. 8-123.
- * Jacobsen, Leif og Knut Tveit: "Kristensentrene/Trosmenighetene" i *Kristne kirker og trossamfunn* / redaktør Peder Borgen, et al. Trondheim: Tapir, 1993, s. 217-228.
- * Kärkkäinen, Veli-Matti: "Et utvalg" i *An introduction to ecclesiology: ecumenical, historical & global perspectives*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 2002, s. 68-78.
- * Lie, Geir: "Helbredelse ved tro: fra Möttölingen til Tulsa - et historisk overblikk" i *Refleks : med karismatisk kristendom i fokus* 1, nr. 2 (2002), s. 3-19.
- Synan, Vinson: "Et utvalg" i *The Holiness-Pentecostal tradition: charismatic movements in the twentieth century*. 2. utg. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1997, s. 22-106, 129-166, 187-298.
- L Tangen, Karl Inge: "Et utvalg" i *Guds rike og kirkens helbredende tjeneste : en presentasjon og vurdering av John Wimbers forståelse av kirkens helbredende tjeneste med vekt på fysisk helbredelse*. Oslo: Forfatteren, 1993, s. 8-60.

KILDETEKSTER:

- * Cho, Yonggi: "Et utvalg" i *Bønn: nøkkelen til vekkelse*. Bergen: Rhema Media, 1987, s. 49-61.
- * Deere, Jack: "Et utvalg" i *Overrasket av Guds stemme: hvordan Gud taler i dag gjennom profetier, drømmer og syner*. Skjetten: Hermon forl., 1997, s. 190-204.
- * "Et utvalg" i *Europeiska pingstkongressen i Stockholm den 5-12 juni 1939: tal, samtaler og predikninger*. Stockholm: Filadelfia, 1939, s. 50-72.
- * Hayford, Jack: "Et utvalg" i *Menighet i vekst*. Stathelle: Kilden Media, 1982, s. 59-71.
- * Hinn, Benny: "Et utvalg" i *God morgen, Hellige Ånd*. Torp: Livets Ord, 1991, s. 7-22.
- * MacNutt, Francis: "Et utvalg" i *Helbredelse av hele mennesket*. Oslo: Ansgar, 1982, s. 70-82, 92-97,.

- * Pethrus, Lewi: "Et utvalg" i *Gud med oss: predikosamling*. Stockholm: Filadelfia, 1931, s. 500-509.
- * Rudmoen, Ragnar: "Den kristne dåp" i *Pinsebevegelsen i Norge 75 år, 1907-1982 [jubileumskonferansen i tekst og bilder]* / redaktør Terje Hegertun. Oslo: Filadelfiaforl., 1982, s. 109-116.
- * Wigglesworth, Smith: "Et utvalg" i *Alltid voksende tro*. Kvinesdal: Logos, 1976, s. 7-16, 58-64, 136-143.
- * Wimber, John og Kevin Springer: "Et utvalg" i *Prinsipper for åndelig vekst*. Hovet: Hermon forlag, 1991, s. 137-165.
- * Åleskjær, Åge: "Et utvalg" i *Gode nyheter til de syke*. Torp: Livets ord, 1986, s. 71-116.

PT151 Lederskap og personlig utvikling (10 studiepoeng)

Det teologiske Menighetsfakultet har i samarbeid med Arbeidsgruppen for realisering av Pinsebevegelsens Høyskole i Norge utviklet et PT-emne kalt *PT151 Lederskap og personlig utvikling* som tar for seg lederskapstematikk og legger vekten på hvordan den enkelte gjennom personlig utvikling kan fremme kunnskap om og ferdigheter innenfor kristent lederskap. Emnet beskriver ulike personlighetstyper og understreker selvbildets betydning i prosesser og prinsipper for både lederskap og personlig utvikling, og emnet skal også gi studenten hjelp til å identifisere egen personlighetstype og lederstil. Emnet tar videre sikte på å vise veier til en strategisk lederskapsutvikling som kan tilføre en organisasjon nye ledere, og det legges vekt på å undervise i begrepet coaching. Teamarbeid og teamledelse er også et viktig stikkord for undervisningen i dette emnet.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få godkjent PT151 må den enkelte student

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Undervisning gis i form av forelesninger i emnet, eget studium av faglig litteratur og eventuell annen ressurslitteratur. Relevant studiemateriell legges ut på Fronter.

Vurdering

Emnet PT151 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om ulike former for og teoretiske perspektiver på ledelse

- kjennskap til modeller for situasjonsbestemt ledelse
- kjennskap til aktuelle tolkninger av Jesus som modell for utrustende lederskap
- kjennskap til teorier om ulike personlighetstyper
- god kunnskap om prinsipper for trening og veiledning av medarbeidere
- kjennskap til ulike modeller for teamutvikling og samarbeid
- kjennskap til verktøy for personlig utvikling og selvledelse, og evne til å anvende dette i eget liv
- god kunnskap om begrepet "åndelig veiledning" og hvordan den kan integreres i dannelsen av lederens eget fromhetsliv.

LITTERATUR:

- * Berg, Morten Emil: "Et utvalg" i *Ledelse: verktøy og virkemidler*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2003, s. 82-92.
- Blanchard, Kenneth H. og Phil Hodges: "Et utvalg" i *The servant leader: transforming your heart, head, hands, & habits*. Nashville, Tenn.: J. Countryman, 2002, s. 22-41, 68-83.
- * Ford, Leighton: "Et utvalg" i *Transforming leadership: Jesus' way of creating vision, shaping values & empowering change*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity, 1991, s. 19-35.
- * Hodson, Randy: "Disorganized, unilateral, and participative organizations" i *Industrial relations: a journal of economy & society* 40, nr. 2 (2001), s. 204-212, 225-226.
- Hybels, Bill: "Et utvalg" i *Modig lederskap*. Oslo: Luther, 2003, s. 71-92, 139-214.
- L Jørgensen, Knud: "Et utvalg" i *Visjon og hverdag: lederskap i misjon og menighet*. Oslo: Verbum, 1991, s. 50-133, 162-203.
- * Kolbjørnsrud, Vegard og Thomas Hoholm: "Ledere som ikke leder" i *Korsets seier: KS: kristen riksavis* (2001), s. ikke oppgitt.
- Nouwen, J. M. Henri: *To og to ble vi sendt: Tanker om kristent lederskap*, Oslo: Verbum, 1994.
- Malm, Magnus: "Et utvalg" i *Veivisere: en bok om kristent lederskap*, Oslo: Nye Luther forl., 1991, s.7-56.
- Roberts-Phelps, Graham: "Et utvalg" i *Jobb smartere: Gjør mer, på kortere tid, med mindre stress*. Oslo: Egmont Hjemmets bokforlag 2000, s. 12-41, 46-66.
- * Strand, Torodd: "Ledelse, noe som virker eller noe vi tror på?" i *Ledelse kan læres: AFF 40 år* / redaktør Torodd Strand. Oslo: Bedriftsøkonomens forlag, 1992, s. ikke oppgitt.
- Svartdahl, Egil: *Hvordan kan vi oppdage og utvikle ledere?* Oslo.
- Svartdahl, Egil: *Team-bygging*. Oslo.
- Tangen, Karl Inge: *Jesus som modell: medarbeiderutvikling*. Oslo.
- Thompson, Geir: "Et utvalg" i *Situasjonsbestemt ledelse*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 23-84.
- Wilson, Scott: *Training tomorrow's leaders: understanding discipleship and the times leaders live in*. Mariager: Institute for Creativity, Leadership and Management, 2002.

PT152 Ledelse og endringsprosesser i organisasjoner (10 studiepoeng)

Kurset gir en innføring i organisasjonsledelse med vekt på endringsprosesser og kulturutvikling. Det blir gitt en innføring i senmoderne ledelsesteori og i modeller for lederskap med utgangspunkt i Det nye testamentet. Kurset presenterer ulike typer av organisasjonskulturer og ulike faktorer som skaper endring i organisasjoner. Det blir gitt en praktisk introduksjon til ulike verktøy for å definere visjoner, verdier, mål og strategier. Emnet drøfter også sammenhengen mellom ledelsesteorier, menneskesyn og etikk, og hvordan ekklesiologiske grunnposisjoner påvirker lederskapsforståelsen.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å få godkjent PT152 må den enkelte student

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Undervisning gis i form av forelesninger i emnet, eget studium av faglig litteratur og eventuell annen ressurslitteratur. Relevant studiemateriell legges ut på Fronter.

Vurdering

Emnet PT152 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til ulike teorier om transformasjons- og transaksjonsledelse i organisasjoner
- kjennskap til aktuelle tolkninger av Jesus som et forbilde for tjenende lederskap
- kjennskap til ulike teorier om og modeller for utvikling av organisasjonskultur

- kunnskap om sammenhengen mellom ekklesiologi og lederskapsforståelse
- kjennskap til ulike modeller for å lede endring og takle motstand mot forandring i organisasjoner.
- god kunnskap om modeller for å utvikle visjoner, verdier, mål og strategier
- evne til å reflektere over hvordan en kan utvikle visjoner, verdier, mål og strategier i egen organisasjon
- evne til å reflektere over kultur- og endringsprosesser i egen organisasjon
- evne til å reflektere over sammenhengen mellom ledelsesteori, menneskesyn og etikk

LITTERATUR:

Berg, Morten Emil: "Et utvalg" i *Ledelse : verktøy og virkemidler*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2003, s. 27-109, 127-154, 215-252.

* Carroll, Jackson W.: "Et utvalg" i *As one with authority : reflective leadership in ministry*. Louisville, Ky.: Westminster/Knox, 1991, s. 34-60, 79-96.

* Erwich, Rene: "Missional churches identical global plants or locally grown flowers" i *Transformation : an international evangelical dialogue on mission and ethics* 21, nr. 3 (2004), s. 180-191.

Ford, Leighton: "Et utvalg" i *Transforming leadership : Jesus' way of creating vision, shaping values & empowering change*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity, 1991, s. 29-68, 99-159.

Hackman, Michael Z. og Craig E. Johnson: "Et utvalg" i *Leadership : a communication perspective*. 4. utg. Long Grove, Ill.: Waveland Press, 2004, s. 1-34, 87-151, 221-249, 315-339.

* Haukelid, Knut: "Et utvalg" i *Oljekultur og sikkerhetskultur*. Oslo: Senter for teknologi innovasjon og kultur Universitetet i Oslo, 2001, s. 3-16.

* Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Menneskesynet" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 129-141.

Hybels, Bill: "Et utvalg" i *Modig lederskap*. Oslo: Luther, 2003, s. 27-70, 231-253.

Marshall, Tom: "Et utvalg" i *Understanding leadership : fresh perspectives on the essentials of New Testament leadership*. Tonbridge: Sovereign World, 1991, s. 9-129.

* Schein, E.: "What is culture?" i *Reframing organizational culture/* redaktør Peter J. Frost. Newbury Park, Calif.: Sage, 1991, s. 243-253.

* Skjervheim, Hans: "Det instrumentalistiske mistaket" i *Deltakar og tilskodar og andre essays*. Ny utg. Oslo: Aschehoug, 1996, s. 241-250.

Wilson, Scott: "Kap, 1,2 og 4" i *The challenge of leadership : what do you do next?* 2. utg. Mariager: Royal, 2001, s. 23-47, 67-88.

PT161 Kommunikasjon og forkynnelse (10 studiepoeng)

Det teologiske Menighetsfakultet tilbyr i samarbeid med Pentekostalt senter for Ledelse og Teologi (PLT) et praktisk-teologisk kurs, *PT161: Kommunikasjon og forkynnelse*. Kurset retter søkelyset mot hvilke kreative prosesser som skaper gode forkynnere og kommunikatorer. Det skal gi studentene evne til å reflektere teologisk omkring Åndens plass og funksjon i kristen forkynnelse, og gi kunnskap om ulike prekensjangere og metoder i prekenforberedelser. Kurset vil også være opptatt av forkynnerens indre liv og modenhet og det vil gjennom undervisning, gruppesamtaler og videoinnslag reflektere over hva som bidrar til å skape gode forkynnere med høy etisk integritet.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har studiepoengsreduksjon mot emner med mye homiletikk. Mengdes må avgjøres individuelt i de ulike tilfeller.

Studiekrav

For å få godkjent PT161 må den enkelte student:
delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Undervisning gis i form av forelesninger i emnet, eget studium av faglig litteratur og eventuell annen ressurslitteratur. Relevant studiemateriell legges ut på Fronter.

Vurdering

Emnet PT161 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til forkynnelsens vesen, plass og oppgave i menigheten
- kjennskap til ulike prekensjangere og metoder i prekenforberedelser
- forståelsen av forholdet mellom forkynnerens utøvende virksomhet og forkynnerens indre liv og etiske modenhet

- god kunnskap om de kreative prosesser som er knyttet til forkynnelse og kommunikasjon
- evne til å reflektere omkring forkynnerens øvrige rolle i gjennomføringen av gudstjenester og møter
- evne til å reflektere teologisk om Åndens funksjon og gjerning i kristen forkynnelse og kommunikasjon

LITTERATUR:

- "Et utvalg" i *The pentecostal pastor: a mandate for the 21st century*/ redaktør Thomas E. Trask, et al. Springfield, Mo.: Gospel Publishing House, 1997, s. 79-102, 109-126, 186-191, 551-601.
- Graham, Billy et al.: "Et utvalg" i *The pastor's guide to effective preaching*. Kansas City, Mo.: Beacon Hill Press of Kansas City, 2003, s. 9-44, 79-104, 145-159.
- Hybels, Bill, Stuart Briscoe og Haddon W. Robinson: "Et utvalg" i *Mastering contemporary preaching*. Leicester: Inter-Varsity Press, 1989, s. 129-171.
- Johansen, Anders: "Et utvalg" i *Talerens troverdighet: tekniske og kulturelle betingelser for politisk retorikk*. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 28-78.
- * Lönnebo, Martin: "Framförandet" i *Homiletik: en introduktion i kyrkans förkunnelse*. Stockholm: Verbum, 1977, s. 204-216.
- Miller, Calvin: *The empowered communicator: 7 keys to unlocking an audience*. Nashville, Tenn.: Broadman & Holman, 1994.
- Nordhaug, Halvor: "Et utvalg" i *-så mitt hus kan bli fullt: en bok om prekenen*. Oslo: Luther, 2000, s. 17-78, 107-242.
- * Skjevesland, Olav: "Et utvalg" i *Broen over 2000 år: bidrag til prekenlæren*. Oslo: Luther, 1981, s. 110-133, 160-173.
- * Swank, George W.: "Et utvalg" i *Dialogic style in preaching*. Valley Forge: Judson Press, 1981, s. 41-73.

Kildetekster

- * Howard-Browne, Rodney M.: "Et utvalg" i *Berørt av Gud*. Torp: Livets ord forl., 1995, s. 35-55.
- * Wimber, John og Kevin Springer: "Et utvalg" i *Evangelisering i ånd og kraft: tegn og under i dag*. Kvinesdal: Logos, 1985, s. 58-82.

Supplerende litteratur:

- Forbes, James: *The Holy Spirit & preaching*. Nashville, Tenn.: Abingdon, 1989.
- Stott, John: *Between two worlds: the art of preaching in the twentieth century*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1982.

KRL236 Pentekostal bibelbruk og hermeneutikk(10 studiepoeng)

Det teologiske Menighetsfakultet tilbyr - i samarbeid med Pentekostalt senter for Ledelse og Teologi (PLT) - fra høsten 2004 et KRL-emne på 200-nivå kalt *KRL 236 Pentekostal bibelbruk og hermeneutikk*. Emnet er et studium i pentekostalt orientert bibelforståelse og bibelbruk og hvilket bidrag pentekostal teologi kan gi i møte med andre hermeneutiske tradisjoner. Emnet gir også innføring i de viktigste teologiske og idehistoriske epoker som har ledet fram til de skrifttolkningsposisjoner som i dag er rådende.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL. Fakultetet anbefaler også pentekostale emner på 100-nivå, men dette er ikke en forutsetning.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Undervisning gis i form av forelesninger i emnet, eget studium av faglig litteratur og eventuell annen ressurslitteratur. Relevant studiemateriell legges ut på Fronter.

Vurdering

Emnet KRL236 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til hovedlinjer i hermeneutikkens historie fra oldkirken til nyere tid
- kjennskap til de mest vanlige bibelsynstradisjoner
- god kunnskap om pentekostal forståelse av Skriften som Guds ord
- god kunnskap om pentekostal bibelbruk, skrifttolkning og hermeneutikk
- evne til å reflektere kritisk omkring bibelsyn, bibeltolkningstradisjoner og -metoder.

LITTERATUR

- * Alexander, Kimberly Ervin: ""And the signs are following" - a journey into pentecostal hermeneutics" i *Journal of pentecostal theology* 12, nr. 2 (2003), s. 147-170.
 - * Asheim, Ivar: "Et reformatorisk skriftsyn - noen historiske holdepunkter" i *Bibelen og teologien : bidrag til skriftsynet/* redaktør Torleiv Austad. Oslo: Luther, 1982, s. 41-73.
 - * Austad, Torleiv: "Skriftens autoritet" i *Bibelen og teologien : bidrag til skriftsynet/* redaktør Torleiv Austad. Oslo: Luther, 1982, s. 160-185.
 - * Carson, D. A.: "Recent developments in the doctrine of scripture" i *Hermeneutics, authority and canon/* redaktør D. A. Carson, et al. Leicester: Inter-Varsity Press, 1986, s. 5-48.
 - * Ellington, S.A.: "Pentecostalism and the authority of scripture" i *Journal of pentecostal theology*, nr. 9 (1996), s. 16-38.
- "Et utvalg" i *Tegn, tekst og tolk : teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid/* redaktør Jan-Olav Henriksen. Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s. 13-34, 51-67, 80-235, 263-274.
- Fee, Gordon D.: *Gospel and spirit : issues in New Testament hermeneutics*. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, 1991.
- * Feinberg, Paul D.: "The meaning of inerrancy" i *Inerrancy/* redaktør Norman L. Geisler. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1979, s. 265-304.
 - * Grudem, Wayne A.: "Scripture's self-attestation and the problem of formulating a doctrine of scripture" i *Scripture and truth/* redaktør D. A. Carson, et al. Grand Rapids, Mich.: Zondervan Pub. House, 1983, s. 19-59.
 - * Higgins, John R.: "God's inspired word" i *Systematic theology/* redaktør Stanley M. Horton. Springfield, Mo.: Logion Press, 1995, s. 81-115.
 - * Larsson, Edvin: "Fortolkning og skriftsyn - Det nye testamente" i *Bibelen og teologien : bidrag til skriftsynet/* redaktør Torleiv Austad. Oslo: Luther, 1982, s. 110-140.
 - * Strobel, Lee: "The documentary evidence" i *The case for Christ : a journalist's personal investigation of the evidence for Jesus*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1998, s. 55-72.
 - * Stronstad, Roger: "Et utvalg" i *Spirit, scripture and theology : a pentecostal perspective*. Baguio City: Asia Pacific Theological Seminary Press, 1995, s. 11-30, 53-78.
 - * Sæbø, Magne: "Historisk-kritisk bibelforskning" i *Bibelen og teologien : bidrag til skriftsynet/* redaktør Torleiv Austad. Oslo: Luther, 1982, s. 74-87.
 - * Thomas, John Christopher: "Reading the Bible from within our traditions" i *Between two horizons : spanning New Testament studies and systematic theology/* redaktør Max Turner, et al. Grand Rapids, Mich.: W.B. Eerdmans, 2000, s. 108-123.
 - * Wormnæs, Odd: "Et utvalg" i *Vitenskapsfilosofi*. 2. utg. Oslo: Gyldendal, 1987, s. 12-33.

KILDETEKSTER

- * Gilbrant, Thoralf: "Urkristent syn på Skriften" i *Pinsebevegelsen i Norge 75 år, 1907-1982 [jubileumskonferansen i tekst og bilder]/* redaktør Terje Hegertun. Oslo: Filadelfiaforl., 1982, s. 93-108.
- * Hegertun, Terje og Kontaktutvalget for pinsebevegelsen i Norge: *Ja til Bibelen : bibelmanifest*. Oslo, 2002.
- * Karlsen, Ludvig: "I pottemakerens hånd" i *Alt av nåde*. Oslo: Rex, 1995, s. 57-67.

KRL237 Kristen initiasjon: tro, dåp og åndsdåp (10 studiepoeng)

Det engelske uttrykket «Christian initiation» refererer til et teologisk felt som har med tilegnelsen av frelsen og begynnelsen av det kristne liv å gjøre. Begrep som omvendelse, gjenfødelse, tro, dåp og åndsdåp hører hjemme her. I nyere tid har spesielt pinsebevegelsen satt spørsmålet om dåpen i Den Hellige Ånd og dens kjennetegn på kirkens og teologiens dagsorden. Dette tverrfaglige fordypningsemnet aktualiserer spørsmål om det som hører med til "Christian initiation" og forholdet mellom bl.a. tro, dåp og åndsdåp. Det tar opp hvordan disse spørsmålene behandles i Skriften, i oldkirken og fram til vår egen tid. Det presenterer ulike syn innen pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelse og drøfter forholdet mellom dem og andre teologiske hovedtradisjoner. Også erfaringsdimensjonen ved Åndens gjerning i frelsetilegnelsen vil bli drøftet og satt i forhold til de teoretiske perspektivene. Emnet er et samarbeid med Pentekostalt senter for Ledelse og Teologi (PLT).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne	Alternativt ikke anbefalt valgemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL. Fakultetet anbefaler også pentekostale emner på 100-nivå, men dette er ikke en forutsetning.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Undervisning gis i form av forelesninger i emnet, eget studium av faglig litteratur og eventuell annen ressurslitteratur. Relevant studiemateriell legges ut på Fronter.

Vurdering

Emnet KRL237 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om pinsebevegelsens og den karismatiske bevegelses syn på åndsdåp

- og åndsfylde
- kjennskap til hvordan kirken i sin historie har forstått og praktisert kristen initiasjon
- kjennskap til ulike kirkelige tradisjoners syn på forholdet mellom tro, dåp og
- åndsdaap/Åndens gave i dag
- kjennskap til de viktigste tolkningene av det nytestamentlige materiale
- kjennskap til de empiriske eller erfaringsmessige sidene ved åndsmeddelelsen og hvordan
- disse tolkes
- evne til å vurdere de ulike syn og perspektiver

LITTERATUR

- * Asheim, Ivar: "Kan spebarn være medlem av de troendes fellesskap?" i *Kirkens skole - statens kirke : festskrift til professor dr. philos. Brynjar Haraldsø på 70-årsdagen 29. september 1995/* redaktør Dagfinn Rian, et al. Trondheim: Tapir, 1995, s. 187-203.
- * Atkinson, William: "Pentecostal responses to Dunn's Baptism in The Holy Spirit" i *Journal of pentecostal theology*, nr. 6 og 7 (1995), s. 87-131 og 49-72.
- L Engelsviken, Tormod: "Et utvalg" i *The gift of the spirit : an analysis and evaluation of the charismatic movement from a Lutheran theological perspective*. Dubuque, Iowa: T. Engelsviken?, 1981, s. 1-85, 411-494, 562-571.
- * Halldorf, Peter: "Et utvalg" i *Drikk dypt av Ånden : Den Hellige Ånds nærvær og gaver i den kristnes personlige liv*. Oslo: Luther, 2003, s. 101-150.
- * Larsson, Edvin: ""Åndsdaap" og "Åndens fylde" i nytestamentlig perspektiv" i *Jeg tror på den Hellige Ånd : vår lutherske kirke i møte med den karismatiske utfordring/* redaktør Lars Østnor. Oslo: Land og Kirke/Gyldendal, 1982, s. 57-77.
- Lederle, Henry I.: "Et utvalg" i *Treasures old and new : interpretations of "spirit-baptism" in the charismatic renewal movement*. Peabody, Mass.: Hendrickson, 1988, s. 37-113, 124-163, 213-240.
- * Macchia, Frank D.: "Groans too deep for words : towards a theology of tongues as initial evidence" i *Asian journal of pentecostal studies* 1, nr. 2 (1998), s. ikke angitt. <http://www.ajps.edu/ajps/98-2/98-2-macchia-frames.htm>
- * McDonnell, Kilian og George T. Montague: "Et utvalg" i *Christian initiation and baptism in the Holy Spirit : evidence from the first eight centuries*. 2. utg. Collegeville, Minn.: The Liturgical Press, 1994, s. 86-115, 207-218, 266-273, 288-293, 310-313, 339-382.
- * Menzies, Robert P.: "Evidential tongues : an essay on theological method" i *Asian journal of pentecostal studies* 1, nr. 2 (1998), s. 111-123. <http://www.ajps.edu/ajps/98-2/R-Menzies.pdf>
- * Ottosen, Espen: "Åndsdaaplæren i trosbevegelsen : et sentralt og integrert lærepunkt?" i *Tidsskrift for teologi og kirke* 69, nr. 2 (1998), s. 116-130.
- * Sannes, Kjell Olav: "Et utvalg" i *Dåpen og dens plass i kirkens liv*. Oslo: Aschehoug, 1978, s. 81-96.
- Stronstad, Roger: *The charismatic theology of St. Luke*. Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers, 1984.
- * Turner, Max: "Et utvalg" i *The Holy Spirit and spiritual gifts in the New Testament Church and today*. Rev. utg. Peabody, Mass.: Hendrickson, 1998, s. 36-56, 150-168.
- * Wyckoff, John W.: "The Baptism in the Holy Spirit" i *Systematic theology*. rev. utg/ redaktør Stanley M. Horton. Springfield, Mo.: Logion Press, 1995, s. 423-455.

Supplerende litteratur

Edwardsen, Aril: *Åndens dåp - åndens gaver*. Ny utvidet utg. Kvinesdal: Logos, 1975.
 Torrey, R. A.: *The baptism with the Holy Spirit*. N.Y.: Fleming H. Revell, 1897.

Katolske emner

KAT171 Katolsk praktisk teologi: Liturgia, diakonia, martyria (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Master i teologi med studieretningen katolsk teologi.

Emnet tar sikte på å gi en innføring i katolsk fromheftsliv og spiritualitet, og består av tre delemner: *A. Liturgia* (4 sp), *B. Diakonia* (3 sp) og *C. Martyria* (3 sp). Se nærmere beskrivelse av hver av disse nedenfor.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
-	-	Alternativt ikke anbefalt valgemne	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent fremmøte i undervisningen (75 %)
- skrive en bokrapport (700-1000 ord). Oppgaven gis av faglærer.
- delta i / observere katolske gudstjenester og fromhetsliv som angitt i emneheftet
- skrive et refleksjonsnotat (1600-2000) ord ut fra sin deltakelse / observasjon og presentere dette i seminargruppe
- gi respons på en medstudents refleksjonsnotat
- delta i pålagte evalueringer av studiested, studieprogram og undervisningstilbudet.

Organisering og arbeidsform: Undervisningen vil bestå i praktisk innføring sammen med veiledende kunnskapsformidling, observasjon av liturgisk praksis og samtaler i seminargrupper. Alle tre delemner vil få konkrete praktiske rammer: ekskursjoner, retreat, deltagelse av ressurspersoner

Vurdering

Emnet har bare en *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Respons godkjennes av faglærer. Utkast til bokrapport og refleksjonsnotat leveres innen gitte frister og godkjennes foreløpig av faglærer. Disse dokumenteres til slutt i en vurderingsmappe som danner grunnlaget for endelig sensur. I denne mappe inngår:

- Attest for godkjent fremmøte (legges i mappen av studieadministrasjonen)
- Bokrapport
- Refleksjonsnotat

Bokrapport og refleksjonsnotat kan bearbeides helt til vurderingsmappen leveres. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Mål og innhold

A. LITURGIA (4 SP)

Arbeidet med dette delemnet skal gi studenten god innsikt i elementær liturgisk teologi, den katolske messen: dens helhet og enkelte ledd, dens formål og betydning for Kirken og den enkelte.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om elementær liturgisk teologi
- kunnskap om messens betydning for Gud, kirken, verden og den enkelte
- kunnskap om de enkelte messeleddenes innhold og betydning med vekt på eukaristien
- kunnskap om kirkerommets «inventar» og dets betydning i en katolsk kirke
- kunnskap om prestens og menighetens handlinger i kirkerommet og særlig under messen

LITTERATUR

Se samlet litteraturliste for emnet som helhet. Den gjengis nedenfor.

B. DIAKONIA (3 SP)

Arbeidet med dette delemnet skal gi studenten god innsikt i katolsk diakonalt arbeid – dets teologiske grunnlag og praktiske utforming nasjonalt og internasjonalt.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i katolsk diakoniforståelse
- kunnskap om ordenssøstrenes diakonale arbeid i Norge: Caritas, Fransiskushjelpen.

LITTERATUR

Se samlet litteraturliste for emnet som helhet. Den gjengis nedenfor.

C. MARTYRIA (3 SP)

I dette delemnet fokuseres på det kristne kall som veien til hellighet. Det vil bli lagt vekt på de ulike livsformer, og hvordan Kirken ivaretar sitt ansvar for de troendes helliggjørelse. Arbeidet med delemnet vil være nasjonalt relatert og praktisk innrettet.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i Kirkens oppfatning av helliggjørelse
- innsikt i inndeling i presteskap, ordensfolk og lekfolk, med vekt på lekmannsapostolatet
- forståelse for bruk av rosenkransen, tidebønnene og sakramentandakten
- innsikt i Kirkens pastorale omsorg for familien og ekteskapet
- innsikt i mariologi og mariansk fromhet

LITTERATUR

Se samlet litteraturliste for emnet som helhet. Den gjengis nedenfor.

D. LITTERATUR FOR DELEMNENE A, B. OG C

a) Kildetekster (Offisielle liturgiske og kateketiske dokumenter):

Bønnebok for Den katolske kirke, St. Olav Forlag, Oslo 1990, s. 17-28; 95f.; 98; 109; 133; 199; 273; 455; 464; 543-583; 614-622; 643- 649; 650-672; 673-687.

Lov Herren. Katolsk salmebok, St. Olav Forlag, Oslo 2000.

Den katolske katekismen, §§26-49; 1691-1748.

b) Litteratur:

Per Bjørn Halvorsen, *Messen gjennom 2000 år*. St. Olav Forlag, Oslo 1989, 179 sider.

Ola Tjørhom, *Smak av himmel, lukt av jord, Materialistisk spiritualitet*, Verbum forlag, Oslo 2005, 124 sider

Albert Raulin, «Maria i katolsk teologi», *Kirke og Kultur* 3, 1986, s. 130-141

Else Britt Nilsen, «Når ekteskapet er kirkens sak», *Juristkontakt* 1, 1992, s.2-7.

Else Britt Nilsen, «De katolske hospitaler», *Kirke og Kultur* 2, 1993, s. 101-121.

Else Britt Nilsen, «Lidelse, død og de sykes salving i katolsk perspektiv», *Kirke og Kultur* 5-6, 1999, s. 431-442

Anne Bente Hadland, «Det hellige menneske» *Kirke og Kultur* 1, 1994, s.71-77.

Karin Gullerud Johansen, «Påskan – årets liturgiske sentrum»,

www.katolsk.no/artikler/paasken.htm

Sven Erik Brodd, «A Female of the Church. Sisterhood from an Ecclesiological Perspective», i: *Nuns and Sisters in the Nordic Countries after the Reformation* (utg. Yvonne Maria Werner), Studie Missionalia Svecana LXXXIX, Uppsala 2004, s.355-418.

Else Britt Nilsen, «Religious and National Loyalty, Women Religious in Norway during the Second World War», *ibid.* s. 213-254.

Wilfrid Stinissen, *Maria i Bibelen og i vårt liv*, St. Olav Forlag, Oslo 1983 (120 sider).

KAT232 Katolsk lære i fortid og nåtid: historisk og systematisk teologi (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Master i teologi studieretningen katolsk teologi.

KAT232 gir en grunnleggende innføring i katolsk teologisk tenkning, både fra en historisk og en systematisk synsvinkel. Den historiske behandling er særlig knyttet til de tre store konsiler i tiden etter reformasjonen og omhandler et bredt tilfang av dogmatiske og etiske emner. Den systematiske behandling begrenser seg til frelseslære og antropologi og den nære sammenheng som det er mellom disse i katolsk tenkning

Emnet har to delemner: A) *Katolsk antropologi og soteriologi* (5 sp) B) *Fra Tridentinerkonsilet til Det annet Vatikankonsil* (5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KAT232 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. KATOLSK ANTROPOLOGI OG SOTERIOLOGI (5 SP)

Delemnet som er systematisk, omhandler et kjernepunkt i Den katolske kirkes lære og dogmatiske teologi. Studenten skal ved dette delemnet kunne tilegne seg den katolske teologiens prinsipielle tankemønstre, også slik de fremtrer i forhold til andre konfesjonelle tradisjoner.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om katolsk menneskesyn og frelseslære ut fra forholdet mellom natur og nåde,
- kunnskap om hvordan temaet natur og nåde blir behandlet hos Thomas Aquinas og i vår tids katolske teologi,
- god kunnskap om katolsk forståelse av frelestilegnelse og helliggjørelse som prinsipiell forutsetning for katolske etikk og Kirkens misjon i verden.

LITTERATUR

a) Kildetekster:

- *Lumen gentium*
- *Dignitatis humanae*
- *Unitatis redintegratio*
- *Dei Verbum*
- *Gaudium et Spes*

(alle tekstene er tilgjengelige på web-adressen: www.katolsk.no/info/paul6/#VatII)

b) Litteratur:

Andre Vatikankonciliet. Kyrkan i världen av i dag. Katolsk dokumentation. Katolska Bokförlaget, 2. oppl. Uppsala 1996, 118 sider.

Avery Dulles, *The Catholicity of the Church*, Clarendon Paperbacks 1987, 200 sider.

Erwin Bischofsberger, *För att världen skall leva*. Veritas Förlag, 2. oppl. Stockholm 2004, 173 sider.

Tekster fra både punkt a og b inngår i pensum. Ved prøving vil relevante kildetekster i norsk/engelsk oversettelse bli utdelt.

B. FRA TRIDENTINERKONSILET TIL DET ANNET VATIKANKONSIL (5 SP)

Dette delemnet er teologi- og kirkehistorisk. Temaet er den katolske læreutvikling fra nytidens begynnelse til vår tid, slik den avtegner seg gjennom dogmatiske vedtak ved nytidens tre økumeniske konsil: Tridentinerkonsilet (1545-1563), Det første Vatikankonsil (1870) og Det annet Vatikankonsil (1962-1965). I et kirkehistorisk perspektiv vil man betrakte konsilene ut fra deres historiske kontekst, som er henholdsvis protestantisk reformasjon/katolsk reform, 1800-tallets liberalisme og sekularisme og den demokratiske og liberale kultur under andre halvpart av det 20. århundre.

MÅL

Studenten skal ha

- kunnskap om hvordan den katolske lære vokser frem i relasjon til Skriften og til egen tradisjon og som svar på tidens kulturelle, politiske og økumeniske utfordringer.
- kunnskap om denne prosessen belyst ut fra bestemte dogmatiske temaer: rettferdiggjørelse-helliggjørelse, skrift og tradisjon, pavens primat, Kirken som Kristi legeme og Guds folk, mariologi i kristologisk og ekklesiologisk perspektiv, menneskets verdighet og Kirkens misjon i en sekularisert verden.
- god kunnskap om det økumeniske problem, slik det blir aktualisert ved forholdet mellom protestantisme og katolisisme.

LITTERATUR

a) Kildetekster:

Fra *Decrees of the Ecumenical Councils* (utg. Norman P. Tanner) II, Sheed & Ward, London 1990, s. 663ff; 671-681; 811-816:

- *Dekret om hellig bøker og overleveringer*
- *Dekret om rettferdiggjørelsen*
- *Den dogmatiske konstitusjon: Pastor Aeternus*

Fra www.katolsk.no/info/paul6/#VatII:

- *Lumen gentium*
- *Dignitatis humanae*
- *Unitatis redintegratio*
- *Dei Verbum*

b) Litteratur:

Patrick Granfield, *The Limits of the Papacy, Authority and Autonomy in the Church*, Crossroad, London 1987, s.33-92.

Michael Mullet, *The Catholic Reformation*, Routledge, London & New York 1999, s.1-68.

Bernt T. Oftestad, *Tro og politikk. En reformasjonshistorie*, Universitetsforlaget, Oslo 2001, s.101-140.

Tekster fra både punkt a og b inngår i pensum. Ved prøving vil relevante kildetekster i norsk/engelsk oversettelse bli utdelt.

Metodistiske emner

KRL231 Metodismens historie og teologi (10 studiepoeng)

Emnet består av tre delemner: A. *Metodismens historie* (3 sp), B. *Metodismens teologi* (5,5 sp) og C. *Metodismen i dag* (1,5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys ved behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL231 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. METODISMENS HISTORIE (3 SP)

Delemnet gir en innføring i metodismen og metodistkirkens historie i Norge, og en innføring i John Wesleys liv og skrifter.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til metodismen i Norge
- ha kjennskap til Metodistkirken i Norge
- ha kjennskap til John Wesleys liv
- ha god kunnskap om et utvalg av John Wesleys skrifter

LITTERATUR

- * Borgen, Peder: "Metodistkirken" i *Kristne kirker og trossamfunn* / redaktør Peder Borgen, et al. Trondheim: Tapir, 1993, s.229 – 242.
 - * Haddal, Ingvar: "Hvem var John Wesley?" i *Metodismen og John Wesley* / redaktør E. Anker Nilsen. Oslo: Lutherstiftelsen, 1969. s.15-35.
 - L Haddal, Ingvar: *Vær fra vest: fra Metodistkirkens historie i Norge*. Oslo: Luther forlag, 1977
 - * Hassing, Arne: "Et utvalg" i *Religion og makt: Metodismen i norsk historie*. Trondheim: Tapir, 1991, s. 247-315
 - * Wesley, John: "Et besøk hos Herrnhuterne; Metodist-selskapene" i *Metodismen og John Wesley* / redaktør E. Anker Nilsen. Oslo: Lutherstiftelsen, 1969,. s.104 -121.
- Wesley, John: "Et utvalg" i *Et utvalg fra Wesleys standardprekener*. Bergen: Metodistkirkens studiesenter, 1991, s. 12 – 31, 63 – 69.

B. METHODISMENS TEOLOGI (5,5 SP)

Studiet av dette delemnet skal gi en innføring i hovedpunkter metodismens teologi og i Wesleyansk teologi.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til hovedtrekkene i John Wesleys teologi
- ha god kunnskap om hovedtrekkene i metodismens teologi
- kunne se metodismens teologi fra andre kirkers synsvinkel
- ha forståelse for sammenhengen mellom teologi og etikk i metodismen
- gis innblikk i den utfordring metodismens teologi kan gi til dagens samfunn

LITTERATUR

- Meistad, Tore: "Et utvalg" i *Frelsens veg: teologi og etikk i wesleyansk tradisjon*. Alta: Alta lærerhøgskole, 1992, s.13 – 234, 265 – 299, 325 – 330, 353 – 399.
- Meistad, Tore: "Metodistisk kristendomsforståelse i dag. (Med teologiske kommentarer fra representanter for andre kirkesamfunn)" i *Teologisk Forum* 13, nr. 2 (1999), s. 1-87.
- * Nordby, Lars Erik: "Wesley, en inspirator for 1990 årene?" i *Teologisk Forum* 2, nr.2 (1988), s.67 – 69.

C. METHODISMEN I DAG (1,5 SP)

Studiet av dette delemnet skal gi en innføring i den internasjonale metodisme i dag. Studiet tar også sikte på å gi innføring i avtalen "Nådens fellesskap".

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til internasjonal metodisme i dag
- ha god kunnskap om "Nådens fellesskap"

LITTERATUR

- * Borgen, Peder: "Avtalen "Nådens fellesskap" mellom Metodistkirken og Den norske kirke" i *Tidsskrift for Teologi og kirke* 73, nr 3.(2002), s. 185-198
- "Et utvalg" i *Nådens fellesskap: rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke*. Oslo: Kirkens informasjonstjeneste, 1994, s. 2 – 58

- * Fotland, Roar G., Lars Erik Nordby og Øyvind Helliesen: *Metodistkirken i internasjonalt perspektiv*. Oslo, 2003.
- * Haga, Joar og Olav Fykse Tveit ””Nådens fellesskap” eit grunnlag for samarbeid” i *Tidsskrift for teologi og kirke* 73, nr 3 (2002) s. 199-215

Deltidsemner

KRL106 Religion, etikk og filosofi (15 studiepoeng)

Emnet består av tre delemner: *A. Faglig og didaktisk innføring* (3 sp), *B. Andre religioner og livssyn* (7,5 sp) og *C. Etikk og filosofi* (4,5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjonberegnet individuelt.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL106 har bare en *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. FAGLIG OG DIDAKTISK INNFORING (3 SP)

Delemnet gir en faglig og didaktisk innføring i skolefaget KRL, med særlig vekt på det som er nytt i faget.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til KRL-fagets oppgaver og egenart
- ha god kunnskap om tekst og fortelling i kristendommen
- ha god kunnskap om spørsmål knyttet til identitet og sosialisering
- ha kjennskap til religionenes estetiske uttrykk
- ha kjennskap til kristne og humanistiske verdier
- ha kjennskap til religions- og livssynsdidaktikk

LITTERATUR

Lied, Sidsel: "Et utvalg" i *Jeg fant, jeg fant - en bibeltekst! : eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO-forl., 1996, s. 22-40.

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3, 5-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217.

B. ANDRE RELIGIONER OG LIVSSYN (7,5 SP)

Studiet av dette delemnet skal kvalifisere for å undervise om religioner og livssyn på en levende måte. Samtidig skal det gi økt trygghet i møte med elever fra ulike religioner og livssyn. Studiet skal gi kunnskap om religioner og livssyn både ut fra deres selvforståelse og ut fra en vitenskapelig synsvinkel. Religioner og livssyn skal presenteres ut fra sine egne rituelle og estetiske uttrykksformer, og på bakgrunn av egne fortellinger og andre sentrale tekster.

Stoffet skal settes inn i et sammenlignende perspektiv, slik at studentene lærer å se både det som binder religionene og livssynene sammen og det som skiller dem fra hverandre. Studentene skal bli kjent med religioner og livssyn slik de fremstår internasjonalt og i Norge, i fortid og nåtid. De skal også tilegne seg et visst kjennskap til hvordan det er å vokse opp innenfor ulike religioner/livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om jødedom, islam, hinduisme og buddhisme: historie, tekster, lære, etikk og praksis i dag
- ha kjennskap til høytider, symboler og religiøst liv, og til sosialisering av barn inn i ulike religioner
- ha kjennskap til bilder/bildeforbud, ornamentikk og arkitektur som uttrykk for religiøst liv
- ha kjennskap til innvandrerreligiøsitet
- ha oversikt over religionenes stilling i Norge
- ha kjennskap til nyreligiøsitet
- ha god kunnskap om humanisme og naturalisme
- ha kjennskap til Human-Etisk Forbund: etikk og livsriter
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Bruk av tekster fra ulike religioner og livssyn i undervisningen
- ha evne til å skille mellom innenfra- og utenfraperspektivet i undervisningen

LITTERATUR

a) Innledende spørsmål

L Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 235-261.

* Smart, Ninian: "Worldviews : an inventory" i *Worldviews : crosscultural explorations of human beliefs*. 3. utg. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2000, s. 33-54.

Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-20, 35-48.

b) Religionskunnskap

Kvalvaag, Robert W.: *Det guddommelige jeg : nyreligiøsitet og religiøse strømninger i moderne ungdomskultur*. Bergen: Fagbokforlaget, 2003.

Rian, Dagfinn og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 2.1-4.9" i *Jødedommen og islam*. 2. utg.

Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 16-221 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum).

Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Del 1, kap. 1-6 og del 2, kap. 2-6 og 10" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 38-145, 177-266, 305-316 (ekskurs, rammer og fotnoter er ikke eksamenspensum).

c) Livssynskunnskap

Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 107-174.

L *Humanisme : et livssyn*. Oslo: Human-etisk forbund, 199?.

* Krogseth, Otto: "Hva er et humanistisk menneskesyn i Norge i dag?" i *Ung teologi : teologisk tidsskrift* 19, nr. 1 (1986), s. 3-14.

Stigen, A.: "Humanisme" i *Humanist : organ for Human-etisk forbund* 13, nr. 2 (1987), s. 22-29.

C. ETIKK OG FILOSOFI (4,5 SP)

Delemnet er nært knyttet til delemnene *Andre religioner og livssyn* og *Kristen livstolkning i dag*. Deler av etikken er også plassert i delemnet *Faglig og didaktisk innføring*. Der skal studentene særlig arbeide med de kristne og humanistiske verdiene som L97 bygger på. *Kristen livstolkning i dag* og *Andre religioner og livssyn* legger vekt på sammenhengen mellom religion, livssyn og etikk. Denne problemstillingen er aktuell også i dette delemnet. Studentene skal bli fortrolige med sentrale etiske begreper. De skal få kunnskap om ulike syn på forholdet mellom etikk, religion og livssyn, få kjennskap til forskjellige tilnæringsmåter (modeller) i etikken og bli fortrolige med sentrale kristne og humanistiske verdier. Gjennom arbeid med stoff fra filosofihistorien skal studentene bl.a. bli kjent med sammenhengen mellom kunnskapssyn (kunnskapsteori), menneskesyn og etikk. Studentene skal ha kjennskap til den enigheten som ofte foreligger mellom religioner og livssyn når det gjelder etikk. Men de må også lære å se hvordan ulike standpunkter innenfor etikken kan ha sin rot i forskjellige livssyn.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike tilnæringsmåter i etikken og til etisk metode
- ha kjennskap til forholdet mellom person og institusjon i etikken
- ha kjennskap til forholdet mellom etikk, livssyn og religion: ulike tradisjoner og begrunnelser for etikken
- ha kjennskap til kunnskapssyn, menneskesyn og etikk i eldre og nyere filosofihistorie
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Verdiformidling i et flerkulturelt samfunn og formidling av filosofi i skolen

LITTERATUR

a) Etikk og filosofi

Gaarder, Jostein: "Et utvalg" i *Sofies verden : roman om filosofiens historie*. Oslo: Aschehoug, 1991, s. 11-166, 294-331, 362-392, 417-458.

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 27-47, 98-128.

b) Fagdidaktikk

* Krogseth, Otto: "Verdiformidling i et livssynspluralistisk samfunn" i *Mange religioner - én etikk?* / redaktør Lars Østnor. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 99-115.

KRL107 Bibelen og kristen livstolkning (15 studiepoeng)

Emnet består av tre delemner: A. *Bibelen* (6 sp), B. *Kristendommens historie* (6 sp) og C. *Kristen livstolkning i dag* (3 sp)

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjon beregnet individuelt.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL107 har bare en *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. BIBELN (6 SP)

Studiet skal gi grunnleggende kunnskap om Bibelen som helhet og om utvalgte bibeltekster, med hovedvekt på bibelske fortellinger og Bibelen som fortelling. Studiet skal også gi kunnskap om Bibelens tidshistoriske bakgrunn og sette studentene i stand til å foreta elementær tekstanalyse. Det vil også bli lagt vekt på noen sider ved Bibelens historie i vår kulturkrets.

Studiet av Bibelen vil være lagt opp i to deler, knyttet til de tradisjonelle teologiske disipliner Det gamle og Det nye testamente.

MÅL

a) Det gamle testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet

- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til Israels historie og metodiske problemer knyttet til denne
- ha kjennskap til GTs historieverk og historiske noveller
- ha kjennskap til følgende skrifter: 1.-4. Mosebok, Rut, Jona
- ha kjennskap til utvalgte avsnitt fra disse bøkene (se pensumlitteraturen)
- ha god kunnskap om bakgrunn for og innhold i 1. Mosebok
- ha god kunnskap om følgende tekster fra 1. Mosebok - deres historiske bakgrunn
litterære karakter og teologiske innhold: 1 Mos 2,4-3,24; 12,1-9

b) Det nye testamente

Studenten skal

- ha kjennskap til Bibelen som helhet, til grunnlaget for å tale om denne helheten og til kirkelig og pedagogisk bruk av Bibelen som helhet
- ha kjennskap til sider ved Bibelens historie (samling, utbredelse, oversettelse)
- ha kjennskap til NTs ulike skriftgrupper/sjangre
- ha kjennskap til evangeliens tilblivelse og det synoptiske problem
- ha kjennskap til følgende skrifter: Matteusevangeliet, Lukasevangeliet, Apostlenes gjerninger og Johannes' åpenbaring
- ha kjennskap til nytestamentlig tidshistorie
- ha god kunnskap om følgende tekster fra Matteus- og Lukasevangeliet, deres historiske bakgrunn, litterære karakter og teologiske innhold: Matt 3,13-17; 8,23-9,8; 16,13-23; Luk 10,25-42; 15,1-32

LITTERATUR

a) Det gamle testamente

Til Bibelen som helhet og Bibelens historie:

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 19-24 (GTs kanonhistorie), s. 51-64 (Bibelens utbredelse og oversettelse – felles med NT), s. 385-470 (Bibelen som helhet – felles med NT).

Til Israels historie og relaterte problemstillinger, GTs historieverk og historiske noveller:

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 67-106.

Storøy, Solfrid: "Litteraturen og Israels historie" i *Ordet kommer nærmere : innføring i Bibelen*. Oslo: Verbum, 1986, s. 31-47.

Til 1.-4. Mosebok, Jona og Rut:

"1 Mos 1:1-2:3; 6-9; 17 (hele); 22:1-19; 27 (hele); 2 Mos 1-3; 12-15; 32 (hele); 3 Mos 16 (hele); 4 Mos 14:1-35" i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978 utg. Oslo: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978, s. ikke angitt.

"Jona" i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978 utg. Oslo: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978, s. ikke angitt.

"Rut" i *Bibelen : det Gamle og det Nye testamente*. Oversettelse 1978 utg. Oslo: Det Norske bibelselskaps forlag, 1978, s. ikke angitt.

Berge, Kåre og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval*. 3. utg. utg/ redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 11-22, 23-35, 50-68, 73-96, 105-122.

b) Det nye testamente

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 32-45 (NTs kanonhistorie), 51-64 (felles med GT), 176-200 (evangelienes tilblivelse), 211-232 (Matteus- og Lukasevangeliet), 248-263 (Apostlenes gjerninger), 368-382 (Johannes åpenbaring), 385-470 (felles med GT).

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet*, bind 1. Oslo: Nye Luther forlag, 1989, s. 102-108, 226-236, 252-263.

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Fortolkning til Matteusevangeliet*, bind 2. Oslo: Nye Luther forlag, 1990, s. 63-75.

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Godt budskap for fattige : tekster fra Lukas-evangeliet*. 3. oppl. utg. Oslo: Lunde, 1991, s. 57-69, 86-97.

Skarsaune, Oskar: "Et utvalg" i *Kristendommens jødiske rødder*, bind 1. København: Credo Forl., 1996, s. 11-22, 51-56, 63-110 (klammetekster er ikke pensum).

B. KRISTENDOMMENS HISTORIE (6 SP)

En kan ikke forstå det historiske grunnlaget for kristendommen bare gjennom arbeid med Bibelen. Kristendommen er formet og formidlet gjennom en lang og mangfoldig tradisjon. I skolefaget skal elevene arbeide med kristendommens historie med hovedvekt på religiøst liv og religiøse uttrykk i ulike tidsepoker. Studentene skal lære å arbeide med hovedemnet ikke bare gjennom tekster som handler om kristen tro og kristent liv, men også gjennom bilder, arkitektur og musikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kirkens historie i oldtiden, middelalderen og reformasjonstiden
- ha kjennskap til hvordan tro og fromhet i disse periodene kommer til uttrykk i kunst, musikk og arkitektur
- ha kjennskap til monastisk kultur og helgentradisjoner
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med bilder, arkitektur og musikk fra kristendommens historie

LITTERATUR

Danbolt, Gunnar og Mabel Kjerschow: "Et utvalg" i *Billedspor : kunst- og kulturhistorie*, bind 1. Vollen: Tell, 1996, s. 90-99, 114-149.

Haanes, Vidar L.: "Ta eksempel av deres tro : fra helgenlegende til historisk kritisk forskning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 2 (1996), s. 55-62.

Rasmussen, Tarald og Einar Thomassen: "Et utvalg" i *Kristendommen : en historisk innføring*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 60-287.

Wilson-Dickson, Andrew: "Et utvalg" i *Musik i kristen tradition : från tempel och katedraler till kyrkor och torg*. Stockholm: Verbum, 1996, s. 24-63, 72-77, 84-100, 110-117.

C. KRISTEN LIVSTOLKNING I DAG (3 SP)

Kristen tro og livstolkning møter vi også i de to foregående delemnene. Men der er perspektivene først og fremst historiske. I dette delemnet blir det lagt større vekt på et systematisk studium av kristen tro og etikk i dag.

Studiet skal gi oversikt over kristen tro og etikk som livstolkning, og sette kristen tro og etikk i forhold til aktuelle livsspørsmål. Som utgangspunkt skal studentene få kjennskap til

luthersk kristendomsforståelse og kjenne innholdet i den apostoliske og den nikenske trosbekjennelsen og i Luthers lille katekisme. Studentene skal også arbeide med nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning.

I dette delemnet blir det lagt størst vekt på det som er karakteristisk for kristen etikk. Etikk forstått i lys av kristen tro og tradisjon blir satt i forhold til andre former for etikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til kristen tro og etikk som livstolkning med utgangspunkt i den apostoliske trosbekjennelse, den nikenske trosbekjennelse og Luthers lille katekisme
- ha god kunnskap om bruk av Bibelen i dogmatikk, det kristne gudsbilde og til kristen forståelse av forholdet mellom Guds åpenbaring og menneskelig religiøsitet
- ha god kunnskap om grunnlaget for kristen etikk og dens forhold til andre former for etikk
- ha kjennskap til nyere salmediktning som uttrykk for kristen livstolkning
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Arbeid med kristne høytider og salmer i skolen

LITTERATUR

a) Kristen tro og livstolkning

Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse, i Brunvoll, Arve: "Den apostoliske og den nikænske trosbekjennelse" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972, s. 17-25 (Finnes også i "Konkordieboken").

Brunvoll, Arve: "Luthers lille katekisme" i *Den Norske kirkes bekjennelsesskrifter : ny oversettelse med innledning og noter*. Oslo: Lunde, 1972, s. 98-148 (Finnes også i "Konkordieboken").

Gravem, Peder: "Livstolkning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 6 (1996), s. 262-273.

Hansen, Karstein M.: "Skapelsestankens livsforståelse i Svein Ellingsens salmediktning" i *Salmespråk - kunst og kommunikasjon : Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 73-81.

Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 32-33, 38-86.

Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag utg. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 37-71.

Schumacher, Jan: "Svein Ellingsen og "Det skjulte nærvær"" i *Salmespråk - kunst og kommunikasjon : Svein Ellingsen-seminar på Norges Musikkhøgskole*. Oslo: Verbum, 1992, s. 59-66.

b) Kristen etikk

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 19-26, 48-97.

Jensen, Oddvar Johan: "Et utvalg" i *Katekismens teologi*. 1. og 2. opplag utg. Oslo: Credo, 1994 og 1997, s. 75-90.

c) Fagdidaktikk

Se ovenfor pkt a, artiklene av Hansen, K M og Schumacher, J.

Lied, Sidsel: "Et utvalg" i *Jeg fant, jeg fant - en bibeltekst! : eleven som forsker og kunstner*. Oslo: IKO-forl., 1996, s. 22-40. (KRL 106A)

Mogstad, Sverre Dag og Levi Geir Eidhamar: "Kap. 1-3, 5-11" i *Fag, identitet og fortelling : didaktikk til kristendoms kunnskap med religions- og livssynsorientering*. 2. utg. utg. Oslo: Universitetsforl., 1999, s. 13-49, 73-217. (KRL 106A)

KRL108 Bibelen, religion og livssyn, fagdidaktikk (15 studiepoeng)

Emnet består av tre delemner: A. Bibelen (6 sp), B. Andre religioner og livssyn (4,5 sp) og C. Fagdidaktikk (4,5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjon beregnet individuelt.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

KRL108 har bare en *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. BIBELEN (6 SP)

Delemnet skal utvide den kunnskap og innsikt som studentene har tilegnet seg i KRL107. Det blir lagt vekt på mer grundig arbeid med bibeltekster, på utvidet kjennskap til bibelsk tematikk og på bruk av bibeltekster i opplæringen.

Studiet gir kunnskap om ulike eksegetiske tradisjoner/metoder for teksttolkning og evne til å bruke slike metoder til å tolke bibeltekster av ulike sjangre. Studiet skal også gi kjennskap til utvalgt bibelsk tematikk og til forholdet mellom den jødiske og den kristne Bibelen. I tilknytning til fagstudiet må studentene også arbeide med bruk av bibeltekstene i opplæringen.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til exodusfortellingen i 2. Mosebok 1–15,
- ha kjennskap til GTs poetiske, profetiske og visdomsteologiske litteratur,

- ha kjennskap til følgende avsnitt fra de profetiske bøker: Jes 7–9; Jer 1:1–2:19; 8; 31:31–40; 36; Am 1–3; 7–9,
- ha kjennskap til NTs brevlitteratur med vekt på følgende Paulusbrev: Romerbrevet, 1. Korinterbrev, Filipperbrevet,
- ha kjennskap til Paulus-fortellingen i Apostlenes gjerninger,
- ha kjennskap til Johannesevangeliet,
- ha kjennskap til metoder for teksttolkning og evne til å anvende disse metodene i analyse av følgende bibeltekster: 1 Mos 22:1-19; 2 Mos 20:1-17; Sal 8 og 23; Jes 6:1-13; Joh 1:1-18; 2:1-12; 3:1-21; 9:1-41; 11:1-57; 13:1-20,
- ha kjennskap til fagdidaktikk og bibeltekster som kilde for livstolkning (jf. emnet Fagdidaktikk),
- ha kjennskap til bruk av bibeltekster og barnebibler i skolen, inkludert tekster som er felles for jødisk og kristen tradisjon.

LITTERATUR

"Arbeidsskjema : til bruk ved historisk orientert analyse av bibeltekster" i *"Forstår du det du leser?" : en innføring i bibelfaglig metode*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2003, s. ikke angitt.

Berge, Kåre, Terje Stordalen, Arvid Tångberg og Magnar Kartveit: "Et utvalg" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekster i utval.* 3. utg. / redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 78-82, 97-104, 125-153, 200-225, 248-267, 311-325, 352-359.

Hvalvik, Reidar: "Et utvalg" i *Fra Jerusalem til jordens ender : hovedtrekk i Apostlenes gjerninger*. 2. utg. Oslo: Credo, 1992, s. 52-65, 105-132.

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: "Et utvalg" i *Den store fortellingen : om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1999, s. 77-84, 107-155, 161, 232-245, 264-299, 315-319, 444-459.

Kvalbein, Hans: "Et utvalg" i *Hovedtanker i Johannes-evangeliet*. Oslo: Lunde, 1970, s. 26-96.

* Ramsfjell, Astri: "Barnebibler og Bibelen for barn" i *Bibel og bibeloversettelse* / redaktør Dagfinn Rian. Trondheim: Tapir, 1995, s. 67-95.

* Rian, Dagfinn: "Det Gamle Testamente og Den jødiske bibel - et fagdidaktisk memento" i *Kropp og sjel : festskrift til professor Olav Hognestad* / redaktør Dagfinn Rian, et al. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2000, s. 131-140.

Skarsaune, Oskar: "Jesus er Messias" i *Da Skriften ble åpnet : den første kristne tolkning av Det gamle testamente*. Oslo: Den norske israelsmisjon/Nye Luther, 1987, s. 57-84.

B. ANDRE RELIGIONER OG LIVSSYN (4,5 SP)

Gjennom dette delemnet skal studentene bli fortrolige med begrep og metoder som blir brukt i studiet av religioner. De skal få innsyn i hvordan religioner fungerer som levende kilde for tro og livstolkning. På grunnlag av den tidligere innføringen i verdensreligionene skal studentene tilegne seg kunnskaper om mangfold og nyreligiøse strømninger.

Studentene skal gjøre seg kjent med ulike tradisjoner når det gjelder synet på religions- og livssynsdialog, og skal selv kunne lede og delta i dialog om religiøse og livssynsrelaterte emner. Studentene skal også tilegne seg grunnleggende innsikt i å arbeide med religions- og livssynsdialog i skolen.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om religionsvitenskapelige begrep, metoder og problemstillinger,

- ha god kunnskap om sammenligning av ulike religioner og livssyn
- ha kjennskap til mystikk i religionene,
- ha kjennskap til etikk i religionene,
- ha kjennskap til nyreligiøse strømninger med vekt på sjamanisme,
- ha kjennskap til økosofi og feminisme som livssyn,
- ha kjennskap til fagdidaktiske spørsmål: Religions- og livssynsdialog i skolen

LITTERATUR

- * Breivik, Nils Olav: "Trommereisen : mennesket, naturen og åndeverdenen" i *Brytninger i en ny tid* / redaktør Audun Mosevoll. Bergen: NLA-forlaget, 1996, s. 33-52.
- Eliade, Mircea: "Et utvalg" i *Det hellige og det profane*. 3. utg. Oslo: Gyldendal, 2002, s. 43-127.
- * "Et utvalg" i *Samiske beretninger* / redaktør Brita Pollan. Oslo: Aschehoug, 1997, s. 185-187, 268-274, 350-355, 374-382.
- L Geels, Antoon og Owe Wickström: "Et utvalg" i *Den religiösa människan : en introduktion till religionspsykologin*. 4. omarb. utg. Stockholm: Natur och Kultur, 1999, s. 198-223.
- Gilhus, Ingvild Sælid og Lisbeth Mikaelsson: "Et utvalg" i *Nytt blikk på religion : studiet av religion i dag*. Oslo: Pax, 2001, s. 15-36.
- * Hauge, Astri: *Feminisme : livssyn eller politisk ideologi?* Oslo: Det Teologiske Menighetsfakultet, 1997.
- Jensen, Tim og Mikael Rothstein: "Et utvalg" i *Etikken og religionerne*. 2. rev. udg. København: Aschehoug, 2002, s. 30-38, 128-144, 174-183, 216-229.
- * Kværne, Per: "Tanker omkring studiet av religion" i *Religionshistorie og religionsundervisning : noen fagdidaktiske synspunkter* / redaktør Per Kværne, et al. Trondheim: Tapir, 1983, s. 9-29.
- Leirvik, Oddbjørn: "Kap. 1.4 og 4.2" i *Religionsdialog på norsk*. Ny og utvida utg. Oslo: Pax, 2001, s. 44-56, 157-170.
- * Næss, Arne: "Økosofi" i *Økologi, økofilosofi* / redaktør Arne Vinje, et al. Oslo: Gyldendal, 1975, s. 150-163.
- Aadnanes, Per M.: "Et utvalg" i *Livssyn*. 3. utg. Oslo: Universitetsforl., 2002, s. 9-20, 35-41.

C. FAGDIDAKTIKK (4,5 SP)

Fagdidaktikk inngår som deler i de andre hovedelemnene i planen. I tillegg blir fagdidaktikk regnet som et eget delemne. Dette delemnet omfatter tre ulike deler. I den ene delen skal studentene arbeide med en overgripende problemstilling i forhold til faget, nemlig identitetsutvikling og sosialisering i et flerkulturelt samfunn/en flerkulturell skole. I den tredje delen legger en vekten på analyse av ulike sjangre og bruk av ulike lese måter i møte med litterære tekster.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til identitetsutvikling og sosialisering i et flerkulturelt samfunn
- ha god kunnskap om skoleteoretiske og oppdragelsesteoretiske grunnlagsproblem
- ha god kunnskap om sjangre og lese måter

LITTERATUR

- Asheim, Ivar og Sverre Dag Mogstad: "Kap. 2 og 6-8" i *Religionspedagogikk : tolkning, undervisning, oppdragelse*. Rev. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1987, s. 23-55, 80-152.
- * Engen, Thor Ola: "Integrerende sosialisering i majoritetens skole?" i *Like muligheter? : migrasjonspedagogikk i videregående skole*. Oslo: Ad Notam Gyldendal, 1994, s. 145-170.
- * Ramsfjell, Astri: "Skjønnlitteratur og religiøs sosialisering" i *Bibelske temaer i litteratur, film og teater* / redaktør Peter Wilhelm Bøckman. Trondheim: Tapir, 1987, s. 127-160.
- Skarðhamar, Anne-Kari: "Et utvalg" i *Litteraturundervisning : teori og praksis*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 13-64.
- Svensen, Åsfrid: "Et utvalg" i *Tekstens mønstre : innføring i litterær analyse*. Oslo: Universitetsforl., 1985, s. 19-56, 83-128, 170-184.

KRL109 Kristen livstokning, etikk og filosofi (15 studiepoeng)

Emnet består av tre delemner: *A. Kristendommens historie* (4,5 sp), *B. Kristen livstolkning i dag* (6 sp) og *C. Etikk og filosofi* (4,5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne

Forkunnskaper: Emnet krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

KRL101-KRL105 er en heltidsvariant, mens KRL106-109 er en deltidsvariant av samme temaer. Studenter som måtte ønske å bytte fra det ene løpet til det andre må få evt studiepoengsreduksjonberegnet individuelt.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform:

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium, men kan også omfatte frivillig oppgaveskriving. Lærerne kan svare på faglige spørsmål via e-mail. Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper.

Vurdering

KRL109 har bare en *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. KRISTENDOMMENS HISTORIE (4,5 SP)

Dette studieemnet omfatter kristendommens historie i Norge, og skal gi dypere innsikt i vår stedegne, norske religiøse tradisjon. Det legges vekt på studiet av kirkens praksis og trosliv, og hvordan dette uttrykker seg i litteratur, salmer, kunst og arkitektur.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om kirken og den kristne kulturen i Norge gjennom historien: tro, samfunnssyn, etiske idealer, estetisk uttrykk inkludert salmer
- ha kjennskap til fremveksten av de ulike frikirkesamfunn og de frivillige kristne

- organisasjoner i Norge
- ha kjennskap til kirkehistoriens fagdidaktikk

LITTERATUR

Didaktiske moment 2002 [cited 2003].

<http://www.fagbokforlaget.no/boker/kristendomshistorie.htm>

Elstad, Hallgeir J. og Per Halse: *Illustrert norsk kristendomshistorie*. Bergen: Fagbokforl., 2002.

B. KRISTEN LIVSTOLKNING (6 SP)

Dette delemnet skal være en fordypning i sentrale emner i kristen tro og etikk. I tråd med skolefaget tas det utgangspunkt i en luthersk kristendomsforståelse. Samtidig legges det vekt på møtet mellom ulike kristne konfesjoner i dag og på forholdet til andre religioner og livssyn.

I arbeidet med den kristne tro skal studentene tilegne seg innsikt i sentrale emner knyttet til de tre trosartiklene og kunne plassere slike emner i en økumenisk sammenheng.

Studiet av kristen etikk har nær sammenheng med delemnet «Etikk og filosofi», men har også en viss sammenheng med «Andre religioner og livssyn». Studentene skal bli kjent med utvalgte grunnlagsspørsmål i kristen etikk og kunne gjennomføre etiske resonnement i arbeid med konkrete etiske emner.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om sentrale emner fra tros læren, knyttet til de tre trosartiklene
- ha kjennskap til utvalgte konfesjoner
- ha kjennskap til kristen tro i møte med andre religioner og livssyn
- ha god kunnskap om etikk og menneskesyn som et grunnlagsspørsmål i kristen etikk
- ha evne til bruk av etiske resonnement på konkrete etiske tema
- ha kjennskap til fagdidaktikk: Å undervise om kristen tro i vår flerkulturelle skole

LITTERATUR

* Berentsen, Jan-Martin: "Kristendommen og religionene" i *Missiologi i dag* / redaktør Knud Jørgensen, et al. Oslo: Universitetsforl., 1994, s. 202-224.

"Et utvalg" i *Kristne kirker og trossamfunn* / redaktør Peder Borgen, et al. Trondheim: Tapir, 1993, s. 11-18, 43-54, 113-168, 195-203, 219-256.

* Gravem, Peder: "Sanningsspørsmålet i det nye kristendomsfaget : med særleg vekt på det estetiske og det rituelle" i *Forankring og fornyelse : kristendomsundervisning i endring*. 2. utg. / redaktør Lars Inge Magerøy, et al. Oslo: IKO-forl., 2000, s. 77-92.

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: "Et utvalg" i *Fellesskap og ansvar : innføring i kristen etikk*. 2. utg. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 122-266.

Henriksen, Jan-Olav: "Et utvalg" i *Guds virkelighet : hovedtrekk i kristen dogmatikk*. Oslo: Luther, 1994, s. 67-201, 220-242, 265-284.

* "Kap. 4.1-4.7" i *Felleserklæring om rettferdiggjørelses læren*. Oslo: Mellomkirkelig råd, 1997, s. 13-19.

C. ETIKK OG FILOSOFI (4,5 SP)

Dette delemnet skal videreføre arbeidet med etikk og filosofi fra den første studieenheten. Studiet skal gi bredere og dypere kjennskap til allmenn etikk og moralfilosofi. Samtidig må

en se sammenhengen mellom dette delemnet og innslag av etikk i de to foregående delemnene.

Studentene skal tilegne seg kjennskap til aktuelle normative teorier fra moralfilosofien. De skal bli kjent med hvordan en bygger opp etiske resonnement, og de skal kunne bruke slike resonnement i arbeid med konkrete etiske problemer. Studiet skal også gi bedre kjennskap til forholdet mellom etikk og menneskesyn, gjennom arbeid med stoff fra nyere filosofihistorie.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til etiske resonnement (etisk argumentasjon), og evne til å bruke slike

RESONNEMENT I ARBEID MED KONKRETE ETISKE EMNER

- ha kjennskap til normative teorier og verdilære
- ha god kunnskap om menneskesyn og etikk hos Kierkegaard, Sartre, Marx og Freud
- ha kjennskap til et utvalg konkrete etiske emner som er aktuelle i skolefaget.
- ha kjennskap til fagdidaktikk: etikk og filosofi i møte med elevenes livsverden

LITTERATUR

Christoffersen, Svein Aage og Torstein Selvik: "Et utvalg" i *Engasjement og livsytring : innføring i etikk for pedagoger*. 2. utg. Oslo: Tano Aschehoug, 1999, s. 112-188.

* "Filosofiske tekster av Kierkegaard, Sartre, Marx og Freud : et utvalg" i *Kopisamling til KRL 2*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2002, s. ikke angitt.

* Hagen, Jimmy Zander: "Kierkegaards eksistensfilosofi" i *Eksistens og ansvar : praktisk filosofi*. 2. udg. København: Gyldendal Uddannelse, 1999, s. 103-113.

Johansen, Kjell Eyvind og Arne Johan Vetlesen: "Et utvalg" i *Innføring i etikk*. Rev. utg. Oslo: Universitetsforl., 2000, s. 116-179.

Schjelderup, Ariane, Beate Børresen og Øyvind Olsholt: "Et utvalg" i *Filosofi i skolen*. Oslo: Tano Aschehoug, 1999, s. 53-76, 230-246.

Stevenson, Leslie: "Et utvalg" i *Syv teorier om menneskets natur*. Oslo: Cappelen, 1994, s. 17-39, 73-130.

KRL 223 Religion og estetikk 1 (15 studiepoeng)

Emnet består av fire delemner: A. *Oversikt over europeisk kunsthistorie* (4,5 sp), B. *Kilder til den kristne ikonografi* (1,5 sp), C. *Bildende kunst i kristen tradisjon* (7 sp) og D. *Kirkearkitektur og kirkerom* (2 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Alternativt ikke anbefalt valgemne

Forkunnskaper: Fakultetet anbefaler 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform:

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium. I forelesningene vil det bli lagt vekt på at studentene får møte de ulike estetiske uttrykksformene gjennom bilde og lyd. Det vil også bli lagt vekt på praktisk billedanalyse med sikte på undervisning i skolefagene.

I tilknytning til studiet vil det normalt bli arrangert en (ikke-obligatorisk) studietur, for eksempel til Roma/Assisi.

Studentene oppfordres til å danne egne kollokviégrupper. Lærerne har treffetid som bl.a. også kan nyttes til faglige spørsmål.

Studentene har tilgang til fakultetets «ressurstorg» på internett hvor blant annet billedstoff er tilgjengelig.

Vurdering

Emnet KRL223 har bare én vurderingsform, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. OVERSIKT OVER EUROPEISK KUNSTHISTORIE (4,5 SP)

Delemnet omhandler hovedlinjene i europeisk kunsthistorie og bildets formspråk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til hovedlinjer i europeisk kunsthistorie fra antikken til moderne tid med vekt på kunstens religiøse funksjon,
- ha kjennskap til bildets formspråk,
- ha kjennskap til ulike kunstteorier.

LITTERATUR

Danbolt, Gunnar og Kjerschow, Mabel: *Billedspor. Kunst- og kulturhistorie bind 1: Fra istid til renessanse*. Vollen: Tell forlag, 1996, s. 24–42, 48–193.

Danbolt, Gunnar og Kjerschow, Mabel: *Billedspor. Kunst- og kulturhistorie bind 2: Fra barokken til vår egen tid*. Vollen: Tell forlag, 1997, s. 10–152.

Danbolt, Gunnar: *Blikk for bilder. Om tolkning og formidling av billedkunst*. Oslo: Abstrakt forlag, 2002 (1. utg.: Norsk kulturråd, 1999), s. 9–46, 57–79.

B. KILDER TIL DEN KRISTNE IKONOGRAFI (1,5 SP)

Delemnet omhandler viktige kilder for sentrale motiver i den kristne kunsten, det vil si sentrale bibeltekster supplert med materiale fra apokryfer og legender, liturgi, prekenlitteratur og mystikers visjoner.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til de nytestamentlige tekstene knyttet til Jesu liv, særlig fortellingene om hans fødsel og hans lidelse, død og oppstandelse,
- ha kjennskap til de viktigste gammeltestamentlige forbilder for Jesu liv og gjerning,
- ha kjennskap til utvalgte oldkirkelige og middelalderske tekster som bakgrunn for kristen ikonografi,
- ha kjennskap til de viktigste tradisjoner om Maria fra oldkirken og middelalderen.

LITTERATUR

Fortellingene om Jesu fødsel (Matt 1–2 og Luk 1–2).

Lidelseshistorien hos Lukas og Johannes (Luk 22–24 og Joh 18–20).

Visjonen av Guds trone og Lammet i Åp 4–5

L Jakobs Forevangelium og Det uægte Matthäusevangelium. Oversat og udgivet med indledning og billeder af Knud Banning. København: G.E.C.Gad, 1980 (utdrag).

L Hvalvik, R. (red.): *Viktige kilder til den kristne ikonografi* (tekstsamling). Oslo: Menighetsfakultetet, 2001.

Hall, J.: *Dictionary of Subjects and Symbols in Art*. London: John Murray, 1979, følgende artikler: Adoration of the Magi, Adoration of the Shepherds, Agony in the Garden, Annunciation, Ascension, Assumption, Baptism, Betrayal, Cleansing of the Temple, Cross, Crucifixion, Death of the Virgin, Descent from the Cross, Descent into Limbo, Descent of the Holy Ghost, Ecce Homo, Entombment, Entry into Jerusalem, Flagellation, Flight into Egypt, Joachim and Anne, John the Baptist, Joseph (husband of the Virgin), Last Supper, Mary Magdalene, Nativity, Nativity of the Virgin, Pieta, Presentation in the Temple, Presentation of the Virgin, Raising the Cross, Resurrection, Road to Calvary, Supper at Emmaus, Transfiguration, Trial of Christ, True Cross, Virgin Mary (1–13), Visitation.

C. BILDENDE KUNST I KRISTEN TRADISJON (7 SP)

Delemnet behandler viktige spørsmål i den kristne kunstens historie og fokuserer på sentrale kunstverk fra oldtid til nyere tid. Studiet tar sikte på å gi studentene evne til å kunne analysere bildende kunst, med vekt på de innholdsmessige elementer.

MÅL

Studentet skal

- ha god kunnskap om debatten om bilder og deres funksjon i bysantinsk tradisjon,
- ha kjennskap til den bysantinske billedforståelse og til hovedtyper av ikoner,
- ha kjennskap til den kristne kunst i Romas katakomber og kirker og motivenes bibelske bakgrunn,
- ha kjennskap til hovedtrekkene i Kristus-bildets utvikling og kjennskap til et utvalg sentrale kunstverk,
- ha kjennskap til hovedtrekkene i Maria-bildets utvikling,
- ha god kunnskap om sentrale ikonografiske motiver i kristen kunst,
- ha kjennskap til norsk middelalderkunst.

LITTERATUR

L. Bay, Sv. Aage: *Kristen forkyndelse i gammel-romersk kunst*, Odense Universitetsforlag, 1977.

Bech, Birgitte.: *Kristendommens billeder – en symbolverden*. Århus: Systime, 1991

Fuglesang, Signe Horn (red.): *Middelalderens bilder. Utsmykningen av koret i Ål stavkirke*, Cappelen, Oslo 1996, s. 17–93.

Hellemo, Geir: *Guds Billedbok*. Oslo: Pax forlag, 1999, s. 71–130, 195–228.

Kiilerich, Bente og Torp, Hjalmar: *Bilder og billedbruk i Bysants*. Oslo: Grøndahl Dreyer, 1998, s. 134–180.

MacGregor, Neil: *Seeing Salvation. Images of Christ in Art*. London: BBC, 2000.

Nes, Solrun: *Mysteriets formspråk*, 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget/Alma mater, 2000.

Billedmateriale: Nancy Grubb: *Jesu liv i kunsten*. Forsythia, 1996. Boken er ikke pensum, men inneholder nyttig billedmateriale.

D. KIRKEARKITEKTUR OG KIRKEROM (2 SP)

Delemnet omhandler kirkearkitekturens historie og de viktigste typer kirkebygg gjennom historien.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til hovedtrekkene i kirkearkitekturens historie,
- ha god kunnskap om utformingen av den oldkirkelige basilika, den bysantinske sentralkirke, romanske kirker, gotiske kirker og norske stavkirker.

LITTERATUR

Danbolt, Gunnar: "Et utvalg" i *Norsk kunsthistorie : bilde og skulptur frå vikingtida til i dag*. 2. utg. Oslo: Samlaget, 2001, s. 34-79.

Torp, Hjalmar og Staale Sinding-Larsen: "Middelalderens kunst" i *Vår kulturarv*, bind 2. København: Forlaget for faglitteratur, 1963, s. 309-424.

KRL224 Religion og estetikk 2 (15 studiepoeng)

Emnet består av fire delemner: A. *Musikk i kristen tradisjon* (6 sp), B. *Bildende kunst, arkitektur og musikk i religionene* (4,5 sp), C. *Europeisk kunst og musikk i historisk kontekst* (3 sp) og D. *Estetikk og didaktikk* (1,5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Alternativt ikke anbefalt valgemne

Forkunnskaper: For å studere dette emnet bør man først - eller samtidig – fullføre: KRL223.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform:

Arbeidsformene består i det vesentlige av fellesforelesninger og selvstudium. I forelesningene vil det bli lagt vekt på at studentene får møte de ulike estetiske uttryksformene gjennom bilde og lyd. Det vil også bli lagt vekt på praktisk billedanalyse med sikte på undervisning i skolefagene.

I tilknytning til studiet vil det normalt bli arrangert en (ikke-obligatorisk) studietur, for eksempel til Roma/Assisi.

Studentene oppfordres til å danne egne kollokviegrupper. Lærerne har treffetid som bl.a. også kan nyttes til faglige spørsmål.

Studentene har tilgang til fakultetets «ressurstorg» på internett hvor blant annet billedstoff er tilgjengelig.

Vurdering

Emnet KRL224 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. MUSIKK I KRISTEN TRADISJON (6 SP)

Delemnet omhandler utvalgte grunnlagsspørsmål og bruken av sang og musikk i kristen tradisjon. Både offisiell, liturgisk musikk, kunstmusikk og mer folkelige uttrykk vil bli belyst.

Musikkeksempler vil bli gitt i undervisningen.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike kristne gudstjenesteformer,
- ha kjennskap til messen og til ulike typer messemusikk,
- ha kjennskap til kirkemusikkens historie, dens epoker og noen sentrale komponister,
- ha kjennskap til salmediktning og salmesang gjennom tidene, med vekt på Norge,
- ha kjennskap til bruken av musikk i ulike kirkesamfunn og fromhetstradisjoner,
- ha kjennskap til forholdet rock og religion.

LITTERATUR

- * Benestad, Finn: *Musikk og tanke. Hovedretninger i musikkestetikkens historie fra antikken til vår egen tid*. Oslo: Aschehoug, 1976, s.33–53; 77–85;143–149.
- L *En ny sang for Herren. En studiebok i hymnologi* (Presteforeningens studiebibliotek nr. 17). Oslo: Andaktsbokselskapet, 1981, s. 33–37, 43–62, 77–125, 157–209.
- Wilson-Dickson, Andrew: *Musik i kristen tradition. Från tempel og katedral til kyrkor och torg*. Stockholm: Verbum, 1996, s.9–168; 212–248.
- L *Rock og religion*, temanummer av *Prismet* 51 (1/2000), s. 3–46.

B. BILDENDE KUNST, ARKITEKTUR OG MUSIKK I RELIGIONEN (4,5 SP)

Delemnet omhandler bildende kunst, arkitektur og musikk i de store verdensreligionene. Det vil bli fokusert på forholdet mellom kunsten/arkitekturen og den konkrete religionsutøvelse.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til symboler, bildende kunst og arkitektur i islam, jødedom, hinduisme og buddhisme,
- ha kjennskap til hellige roms form og funksjon i islam, jødedom, hinduisme og buddhisme,
- ha kjennskap til musikkens plass i islam, jødedom, hinduisme og buddhisme.

LITTERATUR

- Bowker, John: *Verdens religioner. Utforsker og forklarer de største trosretningene*. Oslo: Spektrum forlag, 2001 (Eng. utg.: London: Dorling Kindersley, 1997), s. 18–41, 54–75, 112–135, 160–177.
- * Jacobsen, Knut A. og Thelle, Notto R.: *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 1999, s. 120–129, 202–204; 305–316.
- * Neubauer, E.: «Islamic religious music» i Sadie, S.: *The New Grove Dictionary of Music and Musicians*. London: Macmillan, 1980, bind 6, s. 342–347.
- L *Hellige rom*, temanummer av *Prismet* 50 (4/1999), s. 143–166, 171–179.
- Winje, Geir: *Guddommelig skjønnhet. Kunst i religionene*. Oslo: Universitetsforlaget, 2001, s. 13–107; 203–230; 276–287.

C. EUROPEISK KUNST OG MUSIKK I HISTORISK KONTEKST (3 SP)

Delemnet omhandler den kulturhistoriske og kirkehistoriske kontekst for den kristne billedkunst og kirkemusikk.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til de kulturhistoriske epoker fra middelalder til modernisme,
- ha kjennskap til den kirke- og idéhistoriske kontekst for kristen billedkunst og kirkemusikk fra oldkirken til reformasjonen.

LITTERATUR

Engelstad, Arne: *Interart. Gjennom epokene med litteratur, billedkunst og musikk*. Bergen: Fagbokforlaget, 2000, s. 5–181; 205–210 (litterære rammetekster er ikke pensum)

L. Göransson, Sven: *Kyrkohistorisk orientering*. Lund: Svenska Bokförlaget, 1970, s. 1–106

D. ESTETIKK OG DIDAKTIKK (1,5 SP)

Delemnet omhandler estetisk teori, ulike kunstteorier og utvalgte didaktiske problemstillinger knyttet til estetikk og religion.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til hva estetikk er,
- ha god kunnskap om de viktigste kunstteorier,
- ha kjennskap til utvalgte didaktiske problemstillinger knyttet til religion og estetikk, med særlig vekt på KRL-faget og L97.

LITTERATUR

Danbolt, Gunnar: *Blikk for bilder. Om tolkning og formidling av billedkunst*. Oslo: Abstrakt forlag, 2002 (1. utg.: Norsk kulturråd 1999), s. 57–79.

Haanes, Elisabeth: *Røtter og vinger. Religion og estetikk i grunnskolen*, IKO-forlaget, Oslo 2003.

* Kringelbotn Sødal, Helje (red.): *Religions- og livssynsdidaktikk. En innføring*. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2001, s. 195–205.

KRL226 Kristendom og billedkunst (10 sp)

Emnet består av tre delemner: A. *Bildets formspråk gjennom tidene* (1,5 sp), B. *Kilder til den kristne ikonografi* (1,5 sp), og C. *Bildende kunst i kristen tradisjon* (7 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Alternativt ikke anbefalt valgemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL226 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. BILDETS FORMSPRÅK GJENNOM TIDENE (1,5 SP)

Delemnet omhandler formspråket i europeisk kunsthistorie.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til bildets formspråk,
- ha elementær kjennskap til hovedepokene i europeisk kunsthistorie fra antikken til moderne tid

LITTERATUR

Gotfredsen, Lise: "Et utvalg" i *Bildets formspråk*. Oslo: Universitetsforlaget, 1987, s. 7-19, 67-139, 163-186, 200-212.

B. KILDER TIL DEN KRISTNE IKONOGRAFI (1,5 SP)

Delemnet omhandler viktige kilder for sentrale motiver i den kristne kunsten, det vil si sentrale bibeltekster supplert med materiale fra apokryfer og legender, liturgi, prekenlitteratur og mystikeres visjoner.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til de nytestamentlige tekstene knyttet til Jesu liv, særlig fortellingene om hans fødsel og hans lidelse, død og oppstandelse,
- ha kjennskap til de viktigste gammeltestamentlige forbilder for Jesu liv og gjerning,
- ha kjennskap til utvalgte oldkirkelige og middelalderske tekster som bakgrunn for kristen ikonografi,
- ha kjennskap til de viktigste tradisjoner om Maria fra oldkirken og middelalderen.

LITTERATUR

L "Et utvalg" i *Jakobs Forevangelium og Det uægte Matthæusevangelium* / redaktør Knud Banning. København: I kommission: Gad, 1980, s. ikke oppgitt.

"Fortellingene om Jesu fødsel, Matt. 1-2 og Luk 1-2" i *Bibelen : Den hellige skrift : Det gamle og Det nye testamente*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1985.

L Hvalvik, Reidar, red. *Kildetekster til kristen ikonografi : tekstsamling*. Oslo: Det teologiske Menighetsfakultet, 2004.

"Lidelseshistorien hos Lukas og Johannes, Luk 22-24 og Joh 18-20" i *Bibelen : Den hellige skrift : Det gamle og Det nye testamente*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1985.

"Visjonen av Guds trone og Lammet i Åp 4-5" i *Bibelen : Den hellige skrift : Det gamle og Det nye testamente*. Oslo: Det norske bibelselskap, 1985.

C. BILDENDE KUNST I KRISTEN TRADISJON (7 SP)

Delemnet behandler viktige spørsmål i den kristne kunstens historie og fokuserer på sentrale kunstverk fra oldtid til nyere tid. Studiet tar sikte på å gi studentene evne til å kunne analysere bildende kunst, med vekt på de innholdsmessige elementer.

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om debatten om bilder og deres funksjon i bysantinsk tradisjon,
- ha kjennskap til den bysantinske billedforståelse og til hovedtyper av ikoner,
- ha kjennskap til den kristne kunst i Romas katakomber og kirker og motivenes bibelske bakgrunn,
- ha kjennskap til hovedtrekkene i Kristus-bildets utvikling og kjennskap til et utvalg sentrale kunstverk,
- ha kjennskap til hovedtrekkene i Maria-bildets utvikling,
- ha god kunnskap om sentrale ikonografiske motiver i kristen kunst,
- ha kjennskap til norsk middelalderkunst.

LITTERATUR

L Bay, Sv. Aage: *Kristen forkyndelse i gammel-romersk kunst*. Odense: Odense Universitetsforlag, 1977.

Bech, Birgitte: "Et utvalg" i *Kristendommens billeder : en symbolverden*. Herning: Systime, 1991, s. 5-96.

"Et utvalg" i *Middelalderens bilder : utsmykningen av koret i Ål stavkirke* / redaktør Signe Horn Fuglesang. Oslo: Cappelen, 1996, s. 17-93.

Hellemo, Geir: *Guds billedbok : virkelighetsforståelse i religiøse tekster og bilder*. Oslo: Pax, 1999.

MacGregor, Neil: *Seeing salvation : images of Christ in art*. London: BBC, 2000.

Nes, Solrunn: *Mysteriets formspråk*. 2. oppl. [i.e. 2. utg.]. Bergen: Alma mater, 2000.

Planen utgis foreløpig med forbehold om endringer!

KRL227 Kirkehus og kirkerom (10 studiepoeng)

Emnet består av to delemner: A) *Den kristne gudstjenestens og kirkerommets historie* (5sp) og B) *Kirkearkitekturen gjennom tidene* (5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Alternativt ikke anbefalt valgemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL227 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. DEN KRISTNE GUDSTJENESTES OG KIRKEROMMETS UTVIKLING (5 SP)

Delemnet omhandler kirkerommets og den kristne gudstjenestens historie. Studiet skal gi studentene evne til å forstå kirkerommets utforming og utsmykning og innsikt i den teologiske og liturgiske begrunnelse som ligger bak.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til hovedtrekkene i den kristne gudstjenestens historie, med vekt på den romersk-katolske og lutherske kirke
- ha god kunnskap om kirkerommets viktigste inventar og dets liturgiske funksjon
- ha kjennskap til de sentrale motiver brukt i utsmykningen av kirkerommet og kirkehuset gjennom tidene

LITTERATUR

- * Achen, Henrik v.: "Helgenikonografi og moralteologi : kirkekunstens teologiske funksjoner i senmiddelalderen - en ikonologisk skisse" i *Tro og bilde i Norden i reformasjonens århundre, med tyske resuméer/* redaktør Martin Blindheim, et al. Oslo: Universitetets oldsaksamling, 1991, s. 9-27.
- Andersen, Håkon A.: "Alter og alterbilde som kunst og bibeltolkning" i *Tempel og katedral : kunst og arkitektur som gudstroens speilbilde/* redaktør Renate Banschbach Eggen, et al. Trondheim: Tapir, 2000, s. 119-162.
- Danbolt, Gunnar: "Det kristne bildet : tre faser i utviklingen av den kristne kirkeutsmykning" i *Tempel og katedral : kunst og arkitektur som gudstroens speilbilde/* redaktør Renate Banschbach Eggen, et al. Trondheim: Tapir, 2000, s. 57-88.
- * Gierow, Krister: "Helgendyrkelsen" i *Vår kulturarv*, bind 2. København: Forlaget for faglitteratur, 1963, s. 208-228.
- Halvorsen, Per Bjørn: "Et utvalg" i *Jesu nattverd : messen gjennom 2000 år*. [Oslo]: St. Olav forlag, 1989, s. 13-121, 153-180.
- Martling, Carl Henrik: *Talande tystnad : om kyrkans symbolspråk*. Ny, bearb. och utvidgad utg. Skellefteå: Artos, 2004.
- * Nørager Pedersen, A. F.: "Et utvalg" i *Gudstjenestens teologi*. København: Berlingske Forlag, 1969, s. 142-176.

B. KIRKEARKITEKTUREN GJENNOM TIDENE (5 SP)

Delemnet omhandler kirkearkitekturs historie og de viktigste typer kirkebygg gjennom historien.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til hovedtrekkene i kirkearkitekturs historie
- ha god kunnskap om utformingen av den oldkirkelige basilika, den bysantinske sentralkirke og de romanske og gotiske kirker
- ha god kjennskap til reformasjonens og mot-reformasjonens kirkearkitektur
- ha god kunnskap om norsk kirkearkitektur fra middelalder til moderne tid.

LITTERATUR

- Danbolt, Gunnar: "Et utvalg" i *Norsk kunsthistorie : bilde og skulptur frå vikingtida til i dag*. 2. utg. Oslo: Samlaget, 2001, s. 25-124.
- * "Et utvalg" i *Kirkebygning og teologi/* redaktør Johan Exner, et al. København: G.E.C. Gad, 1965, s. 13-53, 69-99, 110-116.
- Sæther, Arne E.: "Et utvalg" i *Kirken som bygg og bilde : rom og liturgi ved et tusenårsskifte : en bok om kirkebygging før, nå og i fremtiden*. Ny og utvidet utg. Asker: Sæthers forl., 2001, s. 7-70.
- * Torp, Hjalmar og Staale Sinding-Larsen: "Middelalderens kunst" i *Vår kulturarv*, bind 2. København: Forlaget for faglitteratur, 1963, s. 309-424.

* = Inngår i Kopisamling fra MF's litteraturtjeneste

KRL228 Estetikken i religionene (10 sp)

KRL228 omhandler estetikens plass i de store verdensreligionene, med vekt på islam, jødedom, hinduisme og buddhisme. Emnet er særlig innrettet mot arbeidet med religion og estetikk i grunnskolen. (Estetikken i kristendommen blir nærmere behandlet i separate emner.)

Emnet består av tre delemner: *A. De sentrale fortellingene i verdensreligionene* (2 sp), *B. Bildende kunst, arkitektur og musikk i religionene* (6 sp), *C. Estetikk og didaktikk* (2 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram:

Årsstudium i KRL	Årsstudium Tverrkulturell kommunikasjon	Bachelor i KRL	Bachelor i teologi	Cand theol, del 1	Master i teologi, del 1	Bachelor Ungdom, kultur og tro
Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Alternativt emne innenfor en KRL 80-gruppe	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	-	Valgemne utenfor KRL 80-gruppen	Alternativt ikke anbefalt valgemne

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* 50 studiepoeng (ECTS-poeng) med KRL på 100-nivå, eller tilsvarende, som grunnlag for fordypningsstudier i KRL.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KRL228 har bare én *vurderingsform*, klausureksamen (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i Tillegg 1, Liste I.

Mål og innhold

A. DE SENTRALE FORTELLINGENE I VERDENSRELIGIONENE (2 SP)

Delemnet omhandler de sentrale religiøse fortellingene som i seg selv er estetiske uttrykk, og som gir den nødvendige bakgrunn for å forstå bilder, symboler og musikk i verdensreligionene.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til sentrale fortellinger i de store verdensreligionene

LITTERATUR

- * Ginzberg, Louis: "Et utvalg" i *Legends of the Bible*. Philadelphia: Jewish Publication Society, 1992, s. ikke oppgitt.
- * Haanes, Vidar L.: "Ta eksempel av deres tro : fra helgenlegende til historisk kritisk forskning" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 47, nr. 2 (1996), s. 55-62.
- * Meløe, Sidsel Krosby: *Til kildene : fortellinger fra tre religioner: Hinduisme, Buddhisme, Islam*. Tromsø: Høgskolen i Tromsø Avdeling for lærerutdanning, 1997.

B. BILDENDE KUNST, ARKITEKTUR OG MUSIKK I RELIGIONENE (6 SP)

Delemnet omhandler bildende kunst, arkitektur og musikk i de store verdensreligionene. Det vil bli fokusert på forholdet mellom kunsten/arkitekturen og den konkrete religionsutøvelse.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til estetikkens plass i de store verdensreligionene, kristendommen inkludert
- ha kjennskap til symboler, bildende kunst og arkitektur i islam, jødedom, hinduisme og buddhisme
- ha kjennskap til hellige roms form og funksjon i islam, jødedom, hinduisme og buddhisme
- ha kjennskap til musikkens plass i islam, jødedom, hinduisme og buddhisme.

LITTERATUR

- Bowker, John: "Et utvalg" i *Verdens religioner*. Oslo: Spektrum forl., 2001, s. 18-41, 54-75, 112-177.
- L** "Hellige rom" i *Prismet : pedagogisk tidsskrift* 50, nr. 4 (1999), s. 143-166, 171-179.
- * Jacobsen, Knut A. og Notto R. Thelle: "Et utvalg" i *Hinduismen og buddhismen*. Kristiansand: Høyskoleforl., 1999, s. 120-129, 202-204, 305-316.
 - * Neubauer, E.: "Islamic religious music" i *The New Grove dictionary of music & musicians/ redaktør Stanley Sadie*, bind 6. London: Macmillan, 1980, s. 342-347.
- Winje, Geir: "Et utvalg" i *Guddommelig skjønnhet : kunst i religionene*. Oslo: Universitetsforl., 2001, s. 13-142, 203-230, 276-287.

C. ESTETIKK OG DIDAKTIKK (2 SP)

Delemnet omhandler estetisk teori og utvalgte didaktiske problemstillinger knyttet til estetikk og religion.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til hva estetikk er
- ha kjennskap til utvalgte didaktiske problemstillinger knyttet til religion og estetikk, med særlig vekt på KRL-faget og L97.

LITTERATUR

- Haanes, Elisabeth: *Røtter og vinger: religion og estetikk i grunnskolen*. Oslo: IKO-forl., 2003.

Vedlegg 1: Oversikt over hjelpemidler ved skriftlig eksamen

LISTE A (Hebraisk tekstutgave)

HE151

Tekstutgaver:

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

LISTE B (Hebraiske og greske tekstutgaver)

HE152

Tekstutgaver:

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, red. *Synopsis quattuor evangeliorum : locis parallelis evangeliorum apocryphorum et patrum adhibitis*. Editio 15. revisa . Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996.

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

Huck, Albert og Heinrich Greeven, redaktører. *Synopse der drei ersten Evangelien : mit Beigabe der johanneischen Parallelstellen*. 13. Aufl., völlig neu bearb. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1981.

Rahlfs, Alfred, red. *Septuaginta : id est Vetus testamentum Graece, iuxta LXX interpretes*. 6. Aufl. Stuttgart: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, 1950.

LISTE C (Greske tekstutgaver)

GR151 (for NT609 se LISTE H)

Tekstutgaver:

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

LISTE D – Fullstendig liste over hjelpemidler til bibelfag med norsk overs

GT501, GT502, NT501, NT502, NT503 (FDID/MET)

Tekstutgaver:

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

- Aland, Kurt, red. *Synopsis quattuor evangeliorum : locis parallelis evangeliorum apocryphorum et patrum adhibitis*. Editio 15. revisa . Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996.
- Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.
- Huck, Albert og Heinrich Greeven, redaktører. *Synopse der drei ersten Evangelien : mit Beigabe der johanneischen Parallelstellen*. 13. Aufl., völlig neu bearb. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1981.
- Rahlfs, Alfred, red. *Septuaginta : id est Vetus testamentum Graece, iuxta LXX interpretes*. 6. Aufl. Stuttgart: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, 1950.

I alle tekstutgaver tillates

- innholdsregister
- understrekning av lesemåter i apparatet
- en strek under henvisningsbokstaver(-tegn) oppe i teksten som signaliserer en slik understrekning
- tilføyelse av lesemåter eller konjekturen som ikke finnes i apparatet, også angivelse av grunnlag eller motivering for disse, dog slik at man herunder kun nytter de vanlige tegn, bokstaver eller termini som forekommer i apparat og tekst i de godkjente tekstutgaver.

Det er tillatt å bruke markeringstusj i teksten istedenfor understrekning. I tekstutgaver av Det gamle testamente kan det i margen være avmerket den tradisjonelle kildeondring ved hjelp av vanlige bokstavtegn og eventuelt ved bruk av forskjellige farger. Understrekning i flere farger tillates der hvor flere kilder forekommer på samme linje. I synopser kan det være avmerket særstoff/fellesstoff, f.eks. vedbruk av forskjellige farger, men uten bruk av ord, bokstaver eller tall.

Konkordanser:

- Hatch, Edwin og Henry A. Redpath: *A concordance to the Septuagint and the other Greek versions of the Old Testament (including the Apocryphal books)*. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1954.
- Kohlenberger, John R., James A. Swanson og Edward W. Goodrick: *The exhaustive concordance to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1995.
- Lisowsky, Gerhard og Leonhard Rost: *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament : nach dem von Paul Kahle in der Biblia Hebraica edidit Rudolf Kittel besorgten Masoretischen Text ; unter verantwortlicher Mitwirkung von Leonhard Rost ausgearbeitet und geschrieben*. 2. Aufl. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1958.
- Mandelkern, Solomon: *Veteris Testamenti concordantiae Hebraicae atque Chaldaicae*. 9. editio aucta atque emendate. Tel Aviv, 1971.
- Morrish, George: *A concordance of the Septuagint : giving various readings from Codices Vaticanus, Alexandrinus, Sinaiticus, and Ephraemi, with an appendix of words from Origen's Hexapla, etc., not found in the above manuscripts*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1976.
- Schmoller, Alfred: *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament : Text nach Nestle*. 7. verm. Aufl. mit Vergleich des Sprachgebrauchs der Septuaginta und Beifügung der Wiedergabe der griechischen Stichworte in der Vulgata. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1938.

Leksika:

Bauer, Walter og Frederick William Danker: *A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press, 2000.

Brown, Francis, S. R. Driver, Charles A. Briggs og Wilhelm Gesenius: *The new Brown, Driver, and Briggs Hebrew and English lexicon of the Old Testament*. Lafayette, Ind.: Associated Publishers and Authors, 1981.

Gesenius, Wilhelm og Frants Buhl: *Wilhelm Gesenius' hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*. 16. Aufl. Leipzig: Vogel, 1915.

Holladay, William L., Ludwig Köhler og Walter Baumgartner: *A concise Hebrew and Aramaic lexicon of the Old Testament*. Leiden,: Brill, 1971.

Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *Lexicon in Veteris Testamenti libros : Wörterbuch zum hebräischen Alten Testament in deutscher und englischer Sprache*. Leiden: Brill, 1953.

I leksika og konkordans tillates understrekning av ord og tall. Flere farger kan brukes. I leksika og konkordans tillates også alfabetregister.

Bibel i oversettelse:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen med apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1994, 1. utg. (eller senere) [= NO 94]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1988, 1. utg. (eller senere)

LISTE E (Liste for emner innenfor KH, ST og PT)

KH501, ST501, TE504, De fleste fordypningsemner på **600-nivå**

Tekstutgaver:

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, red. *Synopsis quattuor evangeliorum : locis parallelis evangeliorum apocryphorum et patrum adhibit*. Editio 15. revisa . Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996.

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

Huck, Albert og Heinrich Greeven, redaktører. *Synopse der drei ersten Evangelien : mit Beigabe der johanneischen Parallelstellen*. 13. Aufl., völlig neu bearb. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1981.

Rahlfs, Alfred, red. *Septuaginta : id est Vetus testamentum Graece, iuxta LXX interpretes*. 6. Aufl. Stuttgart: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, 1950.

I alle tekstutgaver tillates

- innholdsregister
- understrekning av lesemåter i apparatet
- en strek under henvisningsbokstaver(-tegn) oppe i teksten som signaliserer en slik understrekning

- tilføyelse av lesemåter eller konjekturen som ikke finnes i apparatet, også angivelse av grunnlag eller motivering for disse, dog slik at man herunder kun nytter de vanlige tegn, bokstaver eller termini som forekommer i apparat og tekst i de godkjente tekstutgaver.

Det er tillatt å bruke markeringstusj i teksten istedenfor understrekning. I tekstutgaver av Det gamle testamente kan det i margen være avmerket den tradisjonelle kildesondring ved hjelp av vanlige bokstavtegn og eventuelt ved bruk av forskjellige farger. Understrekning i flere farger tillates der hvor flere kilder forekommer på samme linje. I synopser kan det være avmerket særstoff/fellesstoff, f.eks. vedbruk av forskjellige farger, men uten bruk av ord, bokstaver eller tall.

Konkordanser:

- Hatch, Edwin og Henry A. Redpath: *A concordance to the Septuagint and the other Greek versions of the Old Testament (including the Apocryphal books)*. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1954.
- Kohlenberger, John R., James A. Swanson og Edward W. Goodrick: *The exhaustive concordance to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1995.
- Lisowsky, Gerhard og Leonhard Rost: *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament : nach dem von Paul Kahle in der Biblia Hebraica edidit Rudolf Kittel besorgten Masoretischen Text ; unter verantwortlicher Mitwirkung von Leonhard Rost ausgearbeitet und geschrieben*. 2. Aufl. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1958.
- Mandelkern, Solomon: *Veteris Testamenti concordantiae Hebraicae atque Chaldaicae*. 9. editio aucta atque emendata. Tel Aviv, 1971.
- Morrish, George: *A concordance of the Septuagint : giving various readings from Codices Vaticanus, Alexandrinus, Sinaiticus, and Ephraemi, with an appendix of words from Origen's Hexapla, etc., not found in the above manuscripts*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1976.
- Schmoller, Alfred: *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament : Text nach Nestle*. 7. verm. Aufl. mit Vergleich des Sprachgebrauchs der Septuaginta und Beifügung der Wiedergabe der griechischen Stichworte in der Vulgata. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1938.

Leksika:

- Bauer, Walter og Frederick William Danker: *A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press, 2000.
- Brown, Francis, S. R. Driver, Charles A. Briggs og Wilhelm Gesenius: *The new Brown, Driver, and Briggs Hebrew and English lexicon of the Old Testament*. Lafayette, Ind.: Associated Publishers and Authors, 1981.
- Gesenius, Wilhelm og Frants Buhl: *Wilhelm Gesenius' hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*. 16. Aufl. Leipzig: Vogel, 1915.
- Holladay, William L., Ludwig Köhler og Walter Baumgartner: *A concise Hebrew and Aramaic lexicon of the Old Testament*. Leiden,: Brill, 1971.
- Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *Lexicon in Veteris Testamenti libros : Wörterbuch zum hebräischen Alten Testament in deutscher und englischer Sprache*. Leiden: Brill, 1953.

I leksika og konkordans tillates understrekning av ord og tall. Flere farger kan brukes. I leksika og konkordans tillates også alfabetregister.

Bibel i oversettelse:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen med apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1994, 1. utg. (eller senere) [= NO 94]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1988, 1. utg. (eller senere)

Andre hjelpemidler:

Berg, Arthur og Jens Olav Mæland, redaktører. *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Ny norsk oversettelse utg. Oslo: Lunde, 1985.

Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche : herausgegeben im Gedenkjahr der Augsburgischen Konfession 1530. 9. Aufl. utg. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1982.

Haraldsø, Brynjar: *Årstallsliste til kirkehistorien*. Oslo: Luther, 1983.

Johnstad, Gunnar: *Ord i Bibelen*. [Oslo]: Det norske bibelselskap, 1987.

LIST F (Tools permitted during written examinations)

NT504, NT505, NT506, ST507, ST508, MV601, MV602, TE601, TE607

Text editions

NESTLE, E.; ALAND, K. (eds.), *Novum Testamentum Graece*. Stuttgart 1979 and later

ALAND, K. (a.o.) (ed.), *The Greek New Testament*, Münster 1975 and later (also edition with dictionary)

Bible translations

The Holy Bible (New International Version) or other versions

A Bible translated into the local language of the student

Synopsis

ALAND, K. (Ed.), *Synopsis of the Four Gospels, Greek-English Edition of the Synopsis Quattuor Evangeliorum*, UBS, Stuttgart 1979

Concordance

KOHLBERG III, J.R.; GOODRICK, E.W., *The NIV Handy Concordance*, London 1996

SCHMOLLER; O., *Handkonkordanz zum Neuen Testament*, Stuttgart 1973

Encyclopedia

DANKER; F.W., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, Chicago and London 2000

Dictionaries

Dictionaries from English, German, French to any local language may be used

Other

KOLB.R and WENGERT,T.J.: *The Book of Concord. The Confessions of the Evangelical Lutheran Church*. Minneapolis: Augsburg Fortress, 2000.

Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche : herausgegeben im Gedenkjahr der Augsburgischen Konfession 1930. 9. Aufl. utg. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1982.

Additions, remarks, underlinings etc. are not permitted.

Question regarding permission to bring other tools for the exams must be directed to the Student Counsellor.

LISTE G (Hebraisk fordypning)

GT618

Tekstutgaver:

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

Leksika:

Brown, Francis, S. R. Driver, Charles A. Briggs og Wilhelm Gesenius: *The new Brown, Driver, and Briggs Hebrew and English lexicon of the Old Testament*. Lafayette, Ind.: Associated Publishers and Authors, 1981.

Gesenius, Wilhelm og Frants Buhl: *Wilhelm Gesenius' hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*. 16. Aufl. Leipzig: Vogel, 1915.

Holladay, William L., Ludwig Köhler og Walter Baumgartner: *A concise Hebrew and Aramaic lexicon of the Old Testament*. Leiden,: Brill, 1971.

Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *Lexicon in Veteris Testamenti libros : Wörterbuch zum hebräischen Alten Testament in deutscher und englischer Sprache*. Leiden: Brill, 1953.

LISTE H (Gresk fordypning)

NT609

Tekstutgaver:

NESTLE, E./ALAND, K.(red.): *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart 1979 og senere

ALAND, K.(m.fl.) (red.): *The Greek New Testament*, Münster 1975

RALPHS, A. (red.): *Septuaginta I-II*, Stuttgart 8/1935

Leksika:

BAUER, W.: *Griechisch-Deutsches Woerterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, Berlin/New York 1971

GINGRICH, F.W./DANKER, F.W.: *A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, Chicago 1979

LISTE I (100-/200-nivå)

100- og 200-nivå

Bibel i oversettelse:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen med apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1994, 1. utg. (eller senere) [= NO 94]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1988, 1. utg. (eller senere)

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad. Før eksamen skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

To av de nevnte bibelutgaver samt synopsen lånes ut. Bibelordbøker og eventuelt andre bibelutgaver må studentene selv bringe med på eksamen. Hjelpemidler skal være helt uten understrekninger og notater.

Emnekatalog

for høyere grader og program
(Språkemner på 100-nivå og 500-nivå)

Nettversjon - høsten 2005

INNHOLDSFORTEGNELSE

SPRÅKEMNER (100-NIVÅ)	3
HE151 BIBELHEBRAISKE GRUNNELEMENTER (10 STUDIEPOENG)	3
HE152 BIBELHEBRAISKE TEKSTER (10 STUDIEPOENG)	5
GR151 GRESK (20 STUDIEPOENG)	7
LA151 MIDDELALDERLATIN (10 STUDIEPOENG)	10
BIBELFAGLIGE EMNER	12
GT501 DET GAMLE TESTAMENTE 1 (10 STUDIEPOENG)	12
GT502 DET GAMLE TESTAMENTE 2 (10 STUDIEPOENG)	16
NT501 DET NYE TESTAMENTE 1 (10 STUDIEPOENG)	20
NT502 DET NYE TESTAMENTE 2 (10 STUDIEPOENG)	22
NT503 DET NYE TESTAMENTE – BIBELTEOLOGI (10 STUDIEPOENG)	24
NT503FDID DET NYE TESTAMENTE – BIBELTEOLOGI (10 STUDIEPOENG)	26
NT503MET DET NYE TESTAMENTE – BIBELTEOLOGI (10 STUDIEPOENG)	28
BIB501 BIBELFAG (10 STUDIEPOENG)	30
KIRKEHISTORISKE EMNER	33
KH501 KIRKEHISTORIE: NYERE KIRKE- OG TEOLOGIHISTORIE OG MISJONS-HISTORIE (10 STUDIEPOENG)	33
SYSTEMATISK-TEOLOGISKE EMNER	36
ST501 SYSTEMATISK TEOLOGI: ÅPENBARING, TRINITET OG FORNUFT (10 STUDIEPOENG)	36
ST502 MORALFILOSOFI, RELIGIONSPEDAGOGIKK OG RELIGIONSFENOMENOLOGI (10 STUDIEPOENG)	40
ST503 POSTMODERNITET SOM KULTURFENOMEN (10 STUDIEPOENG)	43
ST504 KULTUR OG MENNESKESYN (10 STUDIEPOENG)	45
ST505 KULTURANALYSE (10 STUDIEPOENG)	47
PRAKTISK-TEOLOGISKE EMNER	49
PT501 KIRKEKUNNSKAP OG TROSFORMIDLING (10 STUDIEPOENG)	49
PT502 FORKYNNELSE OG GUDSTJENESTELIV MED MENIGHETSPRAKSIS (10 STUDIEPOENG)	53
PT503 SJELESORG MED INSTITUSJONSPRAKSIS (10 STUDIEPOENG)	57
PT504 STIFTS PRAKSIS/PASTORAL PRAKSIS I MENIGHET. MUNTILIGHET OG PERSONLIG UTTRYKK (10 STUDIEPOENG)	60
PT505 MENIGHETSBYGGING OG PRESTETJENESTE (20 STUDIEPOENG)	62
PT510 SJELESORG (5 STUDIEPOENG)	68
PT511 KATEKETIKK 1 (5 STUDIEPOENG)	71
PT512 KATEKETIKK 2 (10 STUDIEPOENG)	73
PT513 MENIGHETSBYGGING OG KATEKETTJENESTE (20 STUDIEPOENG)	75
RELIGIONSSOSIOLOGISKE EMNER	81
RS501 RELIGIONSSOSIOLOGI 1 (10 STUDIEPOENG)	81
RS502 RELIGIONSSOSIOLOGI 2 (10 STUDIEPOENG)	83
RS503 RELIGIONSSOSIOLOGI 3 (10 STUDIEPOENG)	85
RELIGIONSPSYKOLOGISKE EMNER	87
RPSY501 RELIGIONSPSYKOLOGI GRUNNLAGESTEORI: FAGFORSTÅELSE OG FAGTRADISJONER (10 STUDIEPOENG)	87
RPSY502 RELIGIONSPSYKOLOGI 2: KLINISK RELIGIONSPSYKOLOGI (10 STUDIEPOENG)	89

RELIGIONSPEDAGOGISKE EMNER.....	91
RP501 FAGDIDAKTIKK (10 STUDIEPOENG)	91
RP502 OPPDRAGELSE, KULTUR OG PLURALISME (10 STUDIEPOENG)	93
RP503 DIDAKTIKK (10 STUDIEPOENG).....	95
DIAKONALE EMNER.....	97
DIA501 BIBELFORSTÅELSE OG ETIKK 5 STUDIEPOENG).....	97
DIA502 DIAKONI I BIBELSK OG HISTORISK PERSPEKTIV (5 STUDIEPOENG)	100
DIA503 DIAKONIENS TEOLOGI (5 STUDIEPOENG)	102
DIA511 DIAKONI I: SJELESORG OG KULTURFORSTÅELSE (10 STUDIEPOENG)	104
DIA512 DIAKONI II: KIRKE OG SAMFUNN (10 STUDIEPOENG) <i>UNDER REVIDERING</i>	108
DIA513 DIAKONI III: LEDELSE OG MENIGHETSBYGGING (10 STUDIEPOENG) <i>UNDER REVIDERING</i>	111
DIA521 DIAKONALE PRAKSISSTUDIER I I (15 STUDIEPOENG) <i>UNDER REVIDERING</i>	115
DIA522 DIAKONALE PRAKSISSTUDIER II	117
PENTEKOSTALE EMNER	119
PEN571 LEDELSE, ETIKK OG SPIRITUALITET (10 STUDIEPOENG)	119
PEN502 SYSTEMATISK TEOLOGI : ÅPENBARING, TRINITET, PNEUMATOLOGI OG FORNUFT (10 STUDIEPOENG).....	122
METODISTISKE EMNER.....	125
MTE571 METODISTISK SPIRITUALITET MED RØTTER I ØSTKIRKEN (10 STUDIEPOENG)	125
TVERRFAGLIGE EMNER	128
TE501 BETYDNINGEN AV JESU DØD OG OPPSTANDELSE (10 STUDIEPOENG)	128
TE502 ETIKK OG ANTROPOLOGI (10 STUDIEPOENG)	131
TE503 SPIRITUALITET OG EKKLESIOLOGI (10 STUDIEPOENG)	134
TE504 EVANGELISK-LUTHERSK BEKJENNELSE OG KRISTENDOMSFORSTÅELSE (5 STUDIEPOENG)	137
TE505 FRA TEKST TIL PREKEN (5 STUDIEPOENG).....	140
METODEEMNER.....	143
MET501 METODELÆRE: BIBELFAGLIG VARIANT, DET GAMLE TESTAMENTE (5 STUDIEPOENG)	143
MET502 METODELÆRE: BIBELFAGLIG VARIANT, DET NYE TESTAMENTE (5 STUDIEPOENG).....	145
MET503 METODELÆRE: KIRKEHISTORISK VARIANT (5 STUDIEPOENG).....	147
MET504 METODELÆRE: SYSTEMATISK/HERMENEUTISK VARIANT (5 STUDIEPOENG).....	149
MET505 METODELÆRE: SYSTEMATISK/EMPIRISK VARIANT (5 STUDIEPOENG)	151
MET508 METODELÆRE: FAGDIDAKTISK VARIANT (5 STUDIEPOENG)	153
VIT501 VITENSKAPSTEORI (5 STUDIEPOENG).....	155
AVHANDLINGSEMNER.....	157
AVH501 MASTERGRADSAVHANDLING (30 STUDIEPOENG).....	157
AVH502 MASTERGRADSAVHANDLING (55 STUDIEPOENG).....	158
VEDLEGG 1: OVERSIKT OVER HJELPEMIDLER VED SKRIFTLIG EKSAMEN.....	160
STIKKORDSREGISTER	168

Språkemner (100-nivå)

HE151 Bibelhebraiske grunnelementer (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi, og Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap studieretningen Det gamle testamente.

For å studere Det gamle testamente må en gjøre bruk av hebraisk språk. Gjennom arbeid med språket blir en mer fortrolig med den livsverden og de tenkemåtene tekstene sprang ut av og talte inn i. Arbeidet gir også innsikt i problemer og utfordringer knyttet til det å oversette og tolke bibeltekster. Gjennom kjennskap til en vitenskapelig utgave av Det gamle testamente får en videre innsikt i den historiske overleveringen bak tekstene og den karakteren disse har. Tekstene i hebraiskpensumet er valgt ut blant annet med sikte på bibel- og GT-studiet. Hebraisk blir studert med omfattende bruk av nyere informasjonsteknologi. Læringsmålene i faget tar utgangspunkt i at denne teknologien er tilgjengelig både under språkstudiet og i senere arbeid med bibeltekster.

I dette emnet opparbeider studenten et grunnlag for hebraiskspråklig tekstarbeid.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: Fakultetet *anbefaler* at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: KRL201.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- bestå 10 av 13 kortere prøver (en hver uke) som kan omfatte gloser og/eller grammatikkstoff med karakteren «bestått»/«ikke bestått»,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Når emnet undervises, er *primær vurderingsform* mappevurdering, dvs å bestå alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått» på bakgrunn de 10 prøvene i vurderingsmappen.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform*, som er klausurprøve (2 timer). Dersom studenten ikke får bestått mappevurdering kan han/hun etter søknad (senest 1 uke før klausurprøve) gis anledning til å skifte til sekundær vurderingsform.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med sekundær vurderingsform.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste A*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å lese hebraisk tekst, samt kjennskap til hebraisk skrift og transkripsjon,
- kjennskap til de viktigste elementene i hebraisk grammatikk,
- kjennskap til et grunnleggende ordtilfang på 105 gloser,
- evne til å arbeide med en vitenskapelig tekstutgave av Det gamle testamente,
- kjennskap til bruk av leksikon og eksegetisk programvare.

LITTERATUR

Tekstutgaver

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

Grammatikk

Birkeland, Harris: *Lærebok i hebraisk grammatikk*. 3. utg. Oslo: Grøndahl, 1984.

Saman med éi av følgjande innføringsbøker:

Køhn, Rosemarie: *Hebraisk grammatikk*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1990.

Sørebø, Geir: *Innføring i bibelhebraisk*. Askim?: G. Sørebø, 1982.

Ordbøker

Brown, Francis, S. R. Driver og Charles A. Briggs: *The Brown-Driver-Briggs Hebrew and English lexicon*. Peabody, Mass.: Hendrickson, 1996.

HE152 Bibelhebraiske tekster (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi, og Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap studieretningen Det gamle testamente.

Emnet tas normalt sammen med GT501 – Det gamle Testamente 1 og er språkstudiedelen i et samlet gammeltestamentlig studium. Emnet bygger på HE151 – Bibelhebraiske grunnelement (10 sp) som må være avlagt før en kan avlegge eksamen i HE152.

I HE152 fortsetter studenten med sitt studium av bibelhebraisk språk ved bl.a. å arbeide språklig med tekster fra to tekstgrupper. Hver gruppe er på ca. 10 sider tekst og hører sammen med de følgende to underdelene i GT501 (*tekststudiedelen*): B. Deuteronomium og C. Salmene og livet i trua.

Det gjelder for begge tekstgruppene at den enkelte studenten kan bytte ut inntil 1/3 av tekstene etter samråd med faglærer/fagseksjon.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: HE151.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med GT511	Det gamle testamente med hebraisk	reduseres dette emnet med 10 sp
------------------	-----------------------------------	--

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- levere inn og få godkjent 10 skriftlige oversettingsframlegg,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Når emnet undervises, er *primær vurderingsform* mappevurdering, dvs å bestå alle studiekravene i vurderingsmappen + muntlig prøve. Hvis alle oversettingsframleggene er bestått kan studenten avlegge muntlig prøve i hebraisk språk (15 minutter, normalt samtidig med GT501). Den muntlige prøven vurderes med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform*, som er klausurprøve (5 timer) som vurderes med karakter. Dersom studenten ikke får bestått

GR151 Gresk (20 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi, og Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap studieretningen Det nye testamente.

Emnet studeres normalt sammen med NT501 – Det nye Testamente 1 (10 studiepoeng) som er tekststudiedelen.

Gresk studeres primært som et redskapsfag for det vitenskapelig baserte arbeid med Det nye testamente. Emnet gir kompetanse til å arbeide med nytestamentlige og andre tidlig-kristne tekster på originalspråket i annen sammenheng, for eksempel historie, idehistorie, religionshistorie, patristikk, kunsthistorie og arkeologi fra hellenistisk og tidlig-kristen tid.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med NT511	Det nye testamente med gresk	reduseres dette emnet med	10 sp
-----------	------------------------------	---------------------------	-------

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- gjennomføre ukentlige prøver i språklæringens basisfase (5 uker) som vurderes med «bestått» / «ikke bestått»,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Når emnet undervises, er *primær vurderingsform* mappevurdering, dvs å bestå alle studiekravene i samlemappen. Dersom alle studiekravene er bestått gis det anledning til å gå opp til en klasurprøve (4 timer). Emnet vurderes med karakter (A-F).

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform*, som er klausurprøve (5 timer). Dersom studenten ikke får bestått mappevurdering kan han/hun etter søknad (senest 1 uke før klausurprøve) gis anledning til å skifte til sekundær vurderingsform.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med klausurprøve (5 timer).

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste C*.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om skriftsystemet og kjennskap til elementene i den greske grammatikk,
- kjennskap til et nytestamentlig basisordforråd tilsvarende alle ord som forekommer 10 ganger eller mer i NT (ca. 1000 ord),
- evne til å arbeide med vitenskapelige tekstutgaver av Det nye testamente,
- evne til å lese og oversette nytestamentlig tekster med gjennomsnittlig vanskelighetsgrad, primært representert ved de tekster som inngår i det eksegetiske pensum i emnene NT501 og BIB501.

LITTERATUR

TEKSTUTVALG TIL SPRÅKPENSUM

Luk 1,1-4,26-56; 2,1-21; 3,1-4,44; 6,20-8,25; 22,1-46; 23,1-25; 24,1-53

Joh 1-4; 6-14

Enten 1 Kor 8-15 eller Rom 1-8

Joh.Åp 1,1-2,11; 5; 12-13; 20,1-21,8; 22,1-7

Inntil 1/3 av de greskspråklige tekster kan etter søknad byttes ut med andre tekster med tilsvarende vanskelighetsgrad.

TEKSTUTGAVER

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

GRAMMATIKK

Hovedlitteratur:

Leivestad, Ragnar og Bjørn Helge Sandvei: *Nytestamentlig gresk grammatikk*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1996.

Sandvei, Bjørn Helge: *Øvingshefte for begynnere i koine-gresk*. 6. utg. Oslo: Litteraturtjenesten ved Det teologiske Menighetsfakultet, 1998.

Supplerende litteratur

Sandvei, Bjørn Helge: *Kompendium til noen emner innen koinégresk grammatikk*. Rev. utg. Oslo: Litteraturtjenesten ved Det teologiske Menighetsfakultet, 2002.

ORDBØKER

Bauer, Walter, Kurt Aland og Barbara Aland: *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*. 6., völlig neu bearbeitete Aufl. Berlin: de Gruyter, 1988.

Kohlenberger, John R., James A. Swanson og Edward W. Goodrick: *The exhaustive concordance to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1995.

Newman, Barclay M.: *A concise Greek-English dictionary of the New Testament*. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

ANDRE SPRÅKLIGE HJELPEMIDLER

Haubeck, Wilfrid og Heinrich von Siebenthal: *Neuer sprachlicher Schlüssel zum griechischen Neuen Testament*. Bind 1-2. Giessen: Tvg, 1994-1997.

Rienecker, Fritz og Cleon L. Rogers: *A linguistic key to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Mich.: Regency Reference Library, 1980.

Sandvei, Bjørn Helge: *Gloseguide til det greske nytestamente*. 3. utg. Oslo: Litteraturtjenesten MF, 2003.

Sandvei, Bjørn Helge: *Glosekort til det greske nytestamente*. Oslo: MF's litteraturtjeneste, 2003.

Sandvei, Bjørn Helge: *Språklig kommentar til tekster fra Det nye testamente*. Bind 1-2. Oslo: Litteraturtjenesten ved Det teologiske menighetsfakultet, 1998-2000.

Van Voorst, Robert E.: *Building your New Testament Greek vocabulary*. 3. ed. Atlanta, Ga.: Society of biblical literature, 2001.

Zerwick, Max og Mary Grosvenor: *A grammatical analysis of the Greek New Testament*. 5th. unabridged, rev. ed. Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1996.

LA151 Middelalderlatin (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap, studieretningen Kirkehistorie.

Dette er et tilbud til alle studenter som ønsker å erverve seg et elementært grunnlag for å kunne forstå latinske tekster fra middelalderen ved hjelp av oversettelser, tilegne seg kunnskap om de enkelte tekstenes brukssammenheng, skaffe seg en oversikt over latinens betydning i middelalderens litteratur, samt tilegne seg kjennskap til et omfang av de mest sentrale latinske termer knyttet til kirkerommet og dets inventar, liturgi og klosterliv.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram er det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Fordypnings-emne	-

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner. Overlapper MAS1120 ved Universitetet i Oslo.

Studiekrav

Studentene skal

- innlevere to skriftlige arbeider (kvalifiseringsoppgaver) med et omfang på ca 200 ord hver til godkjenning hos faglærer.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Når studiekravene er innfridd gis det anledning til å gå opp til en klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av klausurprøven.

Hjelpemidler: Ingen.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til anvendelsen av latin i ulike litterære genrer gjennom et studium av et tekstutvalg med hjelp av oversettelser;
- elementær kunnskap i latinsk grammatikk;

- kjennskap til den latinske bibeloversettelsen [Vulgata], dens tilblivelse og betydning; elementær kjennskap til prinsipper for tekstkritikk;
- elementær kunnskap om latinens historie og kirkelige betydning i middelalderen frem til renessansen.

LITTERATUR

Eitrem, S., Danielsen, B., Kraggerud, E.: *Latinsk grammatikk*, 1996. Aschehoug.

Janson, T: *Latin. Kulturen, historien, språket.*, 2002. Wahlström & Widstrand.

Schumacher, J.H.: *An Elementary Course in Medieval, Latin*, 2003. Unipub forlag.

Schumacher, J.H.: *Kirkehistorisk latinleksikon. Begreper fra middelalderens kirke- og klosterliv.*, 2002. Spartacus.

Bibelfaglige emner

GT501 Det gamle testamente 1 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi, og Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap med studieretningen Det gamle testamente.

GT501 hører sammen med HE152 som normalt tas samtidig med GT501. GT501 består av studium av tekster og metode (10 sp). Emnet bygger på fullført eksamen i bibelhebraisk på tilsvarende HE151 (10 sp) og HE152 (10 sp).

Emnet består av tre delemner: *A. Eksegetisk metode* (2 sp), *B. Deuteronomium* (4 sp) og *C. Salmene og troens liv* (4 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjons- studiet i teologi	Disiplin- basert Master i kristendoms- kunnskap	Disiplin- basert Master i kirkeleg undervisning	Lektor- programmet	Erfarings- basert Master i kristendoms- kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: HE151 og HE152.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	GT511	Det gamle testamente med hebraisk	reduseres dette emnet med	10 sp
-----	--------------	-----------------------------------	---------------------------	--------------

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (50 prosent frammøte),
- delta i den obligatoriske undervisningen som gis i gammeltestamentlig metode, alternativt etter søknad (til emneansvarlig) skrive en oppgave på 1500-2500 ord,
- levere inn en semesteroppgave til tekststudiet under veiledning, omfang 2800-4000 ord,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet GT501 har som *primær vurderingsform* mappevurdering der studenten må oppfylle alle studiekravene, + en muntlig prøve. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av semesteroppgaven, og justeres av en muntlig prøve (30 minutter). Den muntlige prøven tar normalt utgangspunkt i den hebraiske teksten.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne, men korrigeres ved en muntlig prøve (30 minutter). Den muntlige prøven vil normalt ta utgangspunkt i den hebraiske teksten.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med sekundær vurderingsform.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste D*

Mål og innhold

A. EKSEGETISK METODE (2 SP)

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til klassiske eksegetiske metoder,
- kjennskap til trekk i såkalt nyere eksegetisk metode.

LITTERATUR

Hayes, John Haralson og Carl R. Holladay: *Biblical exegesis: a beginner's handbook*. 2. ed. London: SCM Press, 1988.

B. DEUTERONOMIUM (4 SP)

Deuteronomium spiller en sentral rolle i *forskningsfaget* Det gamle testamente på tre områder: Det er det viktigste skrift til drøftelsen av den gammeltestamentlige paktsteologi; det utgjør kjernen i den såkalte «deuteronomistiske» tradisjonsstrøm i GT; og det spiller en svært sentral rolle i studiet av Pentateukens tilblivelseshistorie. For *studiefaget* er Deuteronomium også viktig fordi skriftet innenfor både jødedommen og kristendommen har lagt viktige premisser for å definere hva det vil si å tilhøre Guds folk. Studiet av Deuteronomium vil derfor i vesentlig grad være knyttet opp mot spørsmålet om hvordan dette skriftet bidrar til å forme religiøs og etisk identitet.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om forskningens syn på Deuteronomium som paktsdokument,
- god kunnskap om forskningens syn på Deuteronomiums tilblivelse og den betydning dette spørsmålet har for synet på Pentateukens tilblivelse,
- kjennskap til Deuteronomiums egenart i forhold til lovsamlingene i Paktsboka og Hellighetsloven,
- kjennskap til den deuteronomisk-deuteronomistiske tradisjonsstrøm i GT, med vekt på dens særegne uttrykksmåter, teologiske kjennetegn og litterære omfang,
- kjennskap til Deuteronomiums bruks- og virkningshistorie, med vekt på skriftets identitetsskapende betydning innenfor jødisk og kristen tradisjon,

- ferdighet i å eksegere følgende tekster i Deuteronomium: 5,1-22; 6,4-9; 7,6-13; 12,8-15; 16,1-17; 2 Kong 22, 8-13.

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse):

- Birch, B.C.: «Moral agency, community, and the character of God in the Hebrew Bible» i *Semeia: an experimental journal for biblical criticism* 66 (1994), s. 23-41.
- «Covenant» i *The Anchor Bible dictionary*/ redaktør David Noel Freedman, bind 1. New York: Doubleday, 1992, s. 1180-1197.
- Crüsemann, Frank: «Et utvalg» i *The Torah: theology and social history of Old Testament law*. Edinburgh: Clark, 1996, s. 1-16, 201-275, 329-367.
- Hobbs, T.R., *2 Kings* (Word Biblical Commentary, Vol. 13), Waco: Word Books, Publisher, 1985, s. xix-xxxviii.
- Weinfeld, Moshe: «Et utvalg» i *Deuteronomy 1-11: a new translation with introduction and commentary*. New York: Doubleday, 1991, s. 1-84.

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter):

- Christensen, D.L., *Deuteronomy 1:1 - 21:9* (Word Biblical Commentary, Vol 6A), Nashville: Thomas Nelson Publishers, 2001.
- Hobbs, T.R., *2 Kings* (Word Biblical Commentary, Vol. 13), Waco: Word Books, Publisher, 1985, s. 312-328.
- Perlitt, Lothar: *Deuteronomium*. Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1990-.
- Weinfeld, Moshe: *Deuteronomy 1-11: a new translation with introduction and commentary*. New York: Doubleday, 1991.

Supplerende litteratur (til ferdighetspensum):

- Holter, Knut: *Deuteronomy 4 and the Second Commandment* (Studies in Biblical Literature 60). New York: Peter Lang, 2003.
- Levinson, Bernard M., *Deuteronomy and the Hermeneutics of Legal Innovation*. New York - Oxford, Oxford University Press, 1997.
- MacDonald, Nathan, *Deuteronomy and the Meaning of 'Monotheism'* (Forschungen zum Alten Testament 2. Reihe 1). Tbingen: Mohr Siebeck, 2003.
- Weyde, Karl William, *The Appointed Festivals of YHWH: The Festival Calendar in Leviticus 23 and the sukkot Festival in Other Biblical Texts* (Forschungen zum Alten Testament 2. Reihe 4). Tübingen: Mohr Siebeck, 2004.

C. SALMENES BOK OG TROENS LIV (4 SP)

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om Salmenes bok; tilblivelse, innhold
- kjennskap til nyere eksegese av Salmenes bok, herunder modeller for å relatere Salmene til troens liv
- ferdighet i å eksegere følgende salmer på grunnlag av den hebraiske teksten i BHS: 1; 2; 19; 22; 77, 89,39-53; 110

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

Brueggemann, Walter: ««Part one» og «part two»» i *The psalms and the life of faith*. Minneapolis, MN: Fortress Press, 1995, s. 1-213 og 258-267.

Mays, James Luther: *The Lord reigns : a theological handbook to the Psalms*. Louisville, Ky.: Westminster/John Knox, 1994.

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter)

Til de enkelte salmene leses relevante avsnitt fra en av standardkommentarene, f.eks.

Allen, Leslie C.: «Salme 110» i *Psalms 101-50, revised*. Rev. ed. Waco, Tex.: Word Books, 2002, s. ikke angitt.

Craigie, Peter C.: «Salme 1,2,19,22,33» i *Psalms 1-50*. Waco, Tex.: Word Books, 1983, s. ikke angitt.

Tate, Marvin E.: «Salme 89,39-53» i *Psalms 51-100*. Waco, Tex.: Word Books, 1990, s. ikke angitt.

Supplerende litteratur (til ferdighetspensum):

Gillingham, S. E.: *The poems and psalms of the Hebrew Bible*. Oxford: Oxford University Press, 1994.

Hossfeld, Frank-Lothar og Erich Zenger: *Die Psalmen I : Psalm 1-50*. Würzburg: Echter Verlag, 1993.

Kartveit, Magnar: "Salmane" i *Det Gamle testamentet : analyse av tekstar i utval*. 3. utg/redaktør Magnar Kartveit. Oslo: Samlaget, 2003, s. 311-377.

Kraus, Hans-Joachim: *Theology of the Psalms*. Minneapolis: Augsburg Publishing House, 1986.

Michelsen, Leif M.: *Rop til Herren : et utvalg gammeltestamentlige salmer*. Bergen: NLA-forl., 1991.

GT502 Det gamle testamente 2 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap med studieretningen Det gamle testamente.

Emnet består av to delemner: *A. Fortellende tekster* (5 sp), *B. Gammeltestamentlig bibelteologi* (5 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Fordypnings-emne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: HE151, HE152 og GT501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med BIB501	Det gamle testamente med hebraisk	reduseres dette emnet med	3 sp
Med GT608	Det gamle testamente med hebraisk	reduseres dette emnet med	5 sp

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet GT502 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste D*

Mål og innhold

A. FORTELLENDE TEKSTER (5 SP)

Store deler av GT består av fortellende (narrative) tekster, som spiller en viktig rolle i nyere metoddebatt i faget. Forskningen har særlig lagt vekt på å avdekke de litterære kvaliteter ved fortellende tekster, både generell fortellerteknikk og spesifikke bibelhebraiske virkemidler og grep. Tekster der kvinner fremstilles som fortellingens hovedperson, har skapt ny interesse for

kvinnens stilling i datidens samfunn; de har også vist seg å ha en viktig funksjon for kvinnebevegelser (frigjøringsbevegelser) i jødedommen, kristendommen og islam i nyere tid.

MÅL

Studenten skal ha

- ha god kunnskap om de viktigste fortellerteknikkene som brukes for å formidle tekstenes budskap,
- ha god kunnskap om tekstenes egenart og funksjon i den litterære kontekst,
- ha kjennskap til nyere forskning på dette studieområdet,
- ha kjennskap til hvordan tekstene kan fungere innenfor jødedommen, kristendommen og islam i dag,
- ha evne til å eksegere følgende tekster fra fortellingsstoffet: Gen 16; 17; 21,1-21; Rut 1; 4,1-12.

LITTERATUR

Kunnskapspensum til Genesis (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse):

Abugideiri, H.: «Hagar : a historical model for «Gender Jihad»» i *Daughters of Abraham : feminist thought in Judaism, Christianity, and Islam*/ redaktør Yvonne Yazbeck Haddad, et al. Gainesville, Fla.: University Press of Florida, 2001, s. 81-107.

Levine, A.-J.: «Settling at Beer-lahai-roi» i *Daughters of Abraham : feminist thought in Judaism, Christianity, and Islam*/ redaktør Yvonne Yazbeck Haddad, et al. Gainesville, Fla.: University Press of Florida, 2001, s. 12-34.

Steinberg, Naomi A.: «The Sarah-Hagar cycle : polycoity» i *Kinship and marriage in Genesis : a household economics perspective*. Minneapolis: Fortress Press, 1993, s. 35-86.

Teubal, S.J.: «Sarah and Hagar : matriarchs and visionaries» i *A feminist companion to Genesis*/ redaktør Athalya Brenner. Sheffield: JSOT Press, 1993, s. 235-250.

Wenham, Gordon J.: «Et utvalg» i *Genesis 16-50*. Dallas: Word Books, 1994, s. XX-XXV, XXVIII-XXXVIII.

Wenham, Gordon J.: *Genesis 16-50*. Waco, Tex.: Word Books, 1994.

Westermann, Claus: «Et utvalg» i *Genesis 12-36 : a commentary*. London: Spck, 1986, s. 44-58.

Zakovitch, Y.: «Juxtaposition in the Abraham cycle» i *Pomegranates and golden bells : studies in biblical, Jewish, and Near Eastern ritual, law, and literature in honor of Jacob Milgrom*/ redaktør David P. Wright, et al. Winona Lake, Ind.: J.E. Eisenbrauns, 1995, s. 509-524.

Kunnskapspensum til Rut (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse):

Nielsen, Kirsten: «Et utvalg» i *Ruth : a commentary*. Louisville, Ky.: Westminster John Knox Press, 1997, s. 1-35.

eller

Sasson, Jack M.: «Kap. 2, 4 og 5» i *Ruth : a new translation with a philological commentary and a formalist-folklorist interpretation*. 2nd. ed. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1989, s. 8-13, 191-195, 196-252.

sammen med:

Tischler, N.M.: «Ruth» i *A Complete literary guide to the Bible*/ redaktør Leland Ryken, et al. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1993, s. 151-164.

Trible, Phyllis: «A human comedy» i *God and the rhetoric of sexuality*. Philadelphia: Fortress Press, 1978, s. 166-199.

Sakenfeld, K.D.: «Loyalty and love : the language of human interconnections in the Hebrew Bible» i *Backgrounds for the Bible*/ redaktør Michael Patrick O'Connor, et al. Winona Lake, Ind.: Eisenbrauns, 1987, s. 215-229.

Ferdighetspensum (leses med henblikk på oppøvelse av ferdigheter):

Til de enkelte tekstene leses relevante avsnitt fra en av standardkommentarene, f.eks.

til Genesis:

Wenham, Gordon J.: *Genesis 16-50*. Waco, Tex.: Word Books,, 1994.

Westermann, Claus: *Genesis 12-36 : a commentary*. London: Spck, 1986.

til Rut:

Bush, Frederic William: *Ruth, Ester*. Waco, Tex.: Word Books, 1996.

Nielsen, Kirsten: *Ruth : a commentary*. Louisville, Ky.: Westminster John Knox Press, 1997.

Supplerende litteratur

Alter, Robert: *The art of Biblical narrative*. London: George Allen & Unwin, 1981.

Bar-Efrat, Shimon: *Narrative art in the Bible*. Sheffield: Almond, 1989.

Berlin, Adele: *Poetics and interpretation of biblical narrative*. Sheffield: Almond Press, 1983.

Gunn, David M. og Danna Nolan Fewell: *Narrative in the Hebrew Bible*. Oxford: Oxford University Press, 1993.

Ska, Jean Louis: *Our fathers have told us : introduction to the analysis of Hebrew narratives*. Roma: Editrice Pontificio Istituto Biblico, 1990.

B. GAMMELTESTAMENTLIG BIBELTEOLOGI (5 SP)

Studiet av gammeltestamentlig teologi er orientert mot GTs vitnesbyrd og refleksjon om Gud Herren. GT gir her et svært sammensatt bilde, ettersom de forskjellige tekster og litterære verk betoner ulike sider ved Gud. Dette skyldes dels at forskjellige miljøer har preget tekstene, dels henger det sammen med skiftende historiske forhold over en lang tidsperiode. Bibelteologiens mål er å avdekke bredden og fylde i gudsbekjennelsen og gudserkjennelsen og samtidig fremheve det som binder mangfoldet sammen: Åpenbaringen av og troen på den ene Gud, Herren. Viktig i dette arbeidet er også å se GTs "åpenhet" mot nye gudsåpenbaringer i fremtiden og dermed få klarhet i både kontinuiteten og diskontinuiteten mellom GT og NT, særlig med henblikk på gudsbegrepet og kristologien/messianismen.

MÅL

Studenten skal ha

- ha god kunnskap om de ulike måter Gud åpenbarer seg på
- ha god kunnskap om hvordan Gud fremstilles som frelser, skaper og forsoner
- ha kjennskap til hvordan gudsbildet bidrar til å bestemme synet på mennesket
- ha kjennskap til nyere debatt omkring kjønn og gudsbilde
- ha kjennskap til hermeneutiske grunnspørsmål vedrørende forholdet mellom GT og NT, herunder spørsmål knyttet til kirkens bruk av GT

LITTERATUR

Kunnskapspensum (leses med henblikk på kunnskapstilegnelse)

Zimmerli, Walther: *Old Testament theology in outline*. Atlanta, Ga.: John Knox, 1978.

eller

Westermann, Claus: *Elements of Old Testament theology*. Atlanta: John Knox Press, 1982.

eller

Childs, Brevard S.: *Biblical theology of the Old and New Testaments : theological reflection on the Christian Bible*. Minneapolis: Fortress Press, 1993.

Det valgte alternativ leses sammen med

House, P.R.: «Biblical theology and the wholeness of Scripture» i *Biblical theology : retrospect and prospect*/ redaktør Scott J. Hafemann. Leicester: Apollos, 2002, s. 267-279.

Schüngel-Straumann, Helen: «The feminine face of God» i *Concilium*, nr. 2 (1995), s. 93-101.

Seitz, C.R.: «Two testaments and the failure of one tradition history» i *Biblical theology : retrospect and prospect*/ redaktør Scott J. Hafemann. Leicester: Apollos, 2002, s. 195-211.

Stordalen, Terje: «Gammeltestamentlig teologi anno 2002» i *Svensk Eksegetisk Årsbok*, 68, 2003, s. 7-42.

Sæbø, Magne: «Den gammeltestamentlige teologi i nyere undersøkelser og fremstillinger» i *Tidsskrift for teologi og kirke* 66, nr. 1 (1995), s. 57-76.

Sæbø, Magne: «Revelation in history and as history: observations on a topical theme from an Old Testament point of view» i *On the way to canon: creative tradition history in the Old Testament*. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998, s. 182-196.

Trible, Phyllis: «Depatriarchalizing in Biblical interpretation» i *Journal of the American Academy of Religion* 41 (1973), s. 30-48.

Supplerende litteratur

Brueggemann, Walter: *Theology of the Old Testament: testimony, dispute, advocacy*. Minneapolis: Fortress Press, 1997.

Knierim, Rolf P.: *The task of Old Testament theology: substance, method, and cases: essays*. Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans, 1995.

Michelsen, Leif M.: *Guds folk: kirkens røtter i Det gamle testamente*. Bergen: NLA-forl., 1995.

Preuss, Horst Dietrich: *Old Testament theology*. Bind 1-2. Edinburgh: Clark, 1995-1996.

Rad, Gerhard von: *Old Testament theology*. Bind 1-2. London: SCM Press, 1975.

Sailhamer, John H.: *Introduction to Old Testament theology: a canonical approach*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1995.

Seierstad, Ivar P.: *Gammeltestamentlig bibelteologi*. Nyoppretrykk utg. [Oslo]: Menighetsfakultetet, 1985.

Sæbø, Magne: *On the way to canon: creative tradition history in the Old Testament*. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.

NT501 Det nye testamente 1 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi, og Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap med studieretningene Det nye testamente.

NT501 består av innføring i bibefaglig metode og studium av tekster fra Lukas- og Johannesevangeliet (10 sp).

Emnet bør studeres sammen med GR151- Gresk.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: GR151.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med NT511	Det nye testamente med gresk	reduseres dette emnet med	10 sp
Med NT505	The Gospel of Luke	reduseres dette emnet med	3 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- skrive tre mappeoppgaver i Det nye testamente under veiledning, en oppgave i tekstkritikk og eksegetisk metode (800-1000 ord), en eksegetisk oppgave i Johannesevangeliet (1800-2400 ord) og en eksegetisk oppgave i Lukasevangeliet (1800-2400 ord).
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet NT501 har som *primær vurderingsform* mappevurdering der studenten må oppfylle alle studiekravene, + en muntlig prøve. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av én oppgave valgt av studenten, og én oppgave valgt av fakultetet. Karakteren justeres så av en muntlig prøve (30 minutter). Den muntlige prøven tar normalt utgangspunkt i den greske teksten.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne, men korrigeres ved en muntlig prøve (30 minutter). Den muntlige prøven vil normalt ta utgangspunkt i den greske teksten.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med sekundær vurderingsform.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste D*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om hva en historisk tilnærming til bibeltekster innebærer,
- kjennskap til hva som er forskjellen på en diakron og en synkron tilnærming til bibeltekster, og knytte disse tilnærminger til ulike måter å lese nytestamentlige tekster på,
- evne til å anvende det tekstkritiske noteapparatet i moderne greske tekstutgaver,
- god kunnskap om Lukas- og Johannesevangeliet, deres tilblivelse og innhold,
- evne til å eksegere tekstutvalget på grunnlag av den greske tekst.

EKSEGETISK PENSUM

Luk 1,1-4. 26-56; 2,1-21; 3,1-4,44; 22,1-46; 23,1-25; 24,1-53.

Joh 1-4; 6-14

LITTERATUR

Johnson, Luke T.: *The Gospel of Luke*. Collegeville, Minn.: Liturgical Press, 1991.

Moloney, Francis J.: *The Gospel of John*. Collegeville, Minn.: Liturgical Press, 1998.

Synnes, Martin: *Hvordan arbeide med nytestamentlige tekster : innføring i bibelfaglig metode*. Rev. og utvidet utg. Høvik: Kolofon, 2003.

Supplerende litteratur

Green, Joel B.: *The Gospel of Luke*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1997.

NT502 Det nye testamente 2 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap med studieretningen Det nye testamente.

NT502 bygger videre på GR151 og NT501 slik at en forutsetter at de greske tekster allerede er bearbeidet språklig. Tekstarbeidet føres nå videre, og suppleres med bibelteologiske emner.

Emnet består av to delemner: *A. Det nye testamente* (4 sp) og *B. Nytestamentlig bibelteologi* (6 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni	Enkeltemne
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	-	Fordypnings-emne	-	Alternativt kjerneemne	-	Ja

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: GR151 og NT501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	BIB501	Bibelfag	reduseres dette emnet med	7 sp
Med	NT503	Det nye test. – bibel...	reduseres dette emnet med	6 sp
Med	NT503FDID	Det nye test. – bibel..	reduseres dette emnet med	6 sp
Med	NT503MET	Det nye testamente	reduseres dette emnet med	6 sp
Med	NT504	The Bible in Context ...	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	NT505	The Gospel of Luke	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	NT506	First Corinthians 8-10...	reduseres dette emnet med	5 sp

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet NT502 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste D*.

Mål og innhold

A. DET NYE TESTAMENTE (4 SP)

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om 1 Korinterbrev, dets tilblivelse og innhold
- ha evne til å eksegere tekstutvalget på grunnlag av den greske teksten
- ha kjennskap til Johannes Åpenbaring som apokalyptisk og teologisk skrift

KILDETEKSTER

Luk 6,20-8,25; 1 Kor 8-15

LITTERATUR

Bauckham, Richard: *The theology of the Book of Revelation*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.

Green, Joel B.: *The Gospel of Luke*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1997.

Witherington, Ben: *Conflict and community in Corinth : a socio-rhetorical commentary on 1 and 2 Corinthians*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1995.

B. NYTESTAMENTLIG BIBELTEOLOGI (6 SP)

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til Paulus teologi basert på en helhetsfremstilling,
- ha kjennskap til hvordan "Guds rike" i Jesu forkynnelse i følge de synoptiske evangelier kan forståes.

LITTERATUR

Kvalbein, Hans: *Jesu forkynnelse om Guds rike etter de synoptiske evangelier*. Oslo: MF's litteraturtjeneste, 2003.

Sandnes, Karl Olav: *-I tidens fylde- : en innføring i Paulus' teologi*. Oslo: Luther, 1996.

NT503 Det nye testamente – bibelteologi (10 studiepoeng)

NT503 gir en oversikt over sentrale deler av paulinsk og synoptisk teologi.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	-	Fordypnings-emne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: KRL101 og KRL104.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	BIB501	Bibelfag	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	NT502	Det nye testamente 2	reduseres dette emnet med	6 sp
Med	NT503FDID	Det nye testamente - bibelteol	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	NT503MET	Det nye testamente – bibelteol	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	NT504	The Bible in Context and ...	reduseres dette emnet med	3 sp

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet NT503 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste D*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i i hvilken grad Paulus brev er uttrykk for en enhetlig teologi,
- ha innsikt i hvordan Paulus reflekterer om Kristus, frelse, menighet og kristen livsførsel,

- ha god kunnskap om hva som er innholdet og rekkevidden av Jesu forkynnelse om Guds rike,
- ha god kunnskap om hvilket bilde de synoptiske evangelier gir av Jesu selvforståelse og av å følge etter ham.

LITTERATUR

Dunn, James D. G.: «§15-16» i *Jesus remembered*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2003, s. 615-762.

Kvalbein, Hans: *Jesu forkynnelse om Guds rike etter de synoptiske evangelier*. Oslo: MF's litteraturtjeneste, 2003.

Patte, Daniel: *The challenge of discipleship : a critical study of the Sermon on the Mount as scripture*. Harrisburg, Pa.: Trinity Press International, 1999.

Sandnes, Karl Olav: *-I tidens fylde- : en innføring i Paulus' teologi*. Oslo: Luther, 1996.

NT503FDID Det nye testamente – bibelteologi (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Erfaringsbasert Master i kristendomskunnskap, studieretning KRL fagdidaktikk.

NT503 gir en oversikt over sentrale deler av paulinsk og synoptisk teologi.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	-	-	Kjerneemne	-	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: KRL101 og KRL104.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	BIB501	Bibelfag	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	NT502	Det nye testamente 2	reduseres dette emnet med	6 sp
Med	NT503	Det nye testamente - bibelteol	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	NT503MET	Det nye testamente – bibelteol	reduseres dette emnet med	10 sp
Med	NT504	The Bible in Context and ...	reduseres dette emnet med	3 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til undervisningen:

- delta i minst 75% av undervisningen,
- skrive en oppgave på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet NT503FDID har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (7 dager). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste D*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i i hvilken grad Paulus brev er uttrykk for en enhetlig teologi,
- ha innsikt i hvordan Paulus reflekterer om Kristus, frelse, menighet og kristen livsførsel,
- ha god kunnskap om hva som er innholdet og rekkevidden av Jesu forkynnelse om Guds rike,
- ha god kunnskap om hvilket bilde de synoptiske evangelier gir av Jesu selvforståelse og av å følge etter ham.

LITTERATUR

Dunn, James D. G.: «§15-16» i *Jesus remembered*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2003, s. 615-762.

Kvalbein, Hans: *Jesu forkynnelse om Guds rike etter de synoptiske evangelier*. Oslo: MF's litteraturtjeneste, 2003.

Sandnes, Karl Olav: *-I tidens fylde- : en innføring i Paulus' teologi*. Oslo: Luther, 1996.

NT503MET Det nye testamente – bibelteologi (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Master i teologi, studieretning metodistisk teologi.

NT503MET gir en oversikt over sentrale deler av paulinsk og synoptisk teologi.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: KRL101 og KRL104.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med BIB501	Bibelfag	reduseres dette emnet med	3 sp
Med NT502	Det nye testamente 2	reduseres dette emnet med	6 sp
Med NT503	Det nye testamente - bibelteol	reduseres dette emnet med	10 sp
Med NT503FDID	Det nye testamente – bibelteol	reduseres dette emnet med	10 sp
Med NT504	The Bible in Context and ...	reduseres dette emnet med	3 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til undervisningen:

- delta i minst 75% av undervisningen,
- skrive en oppgave på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet NT503FMET har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (7 dager). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med sekundær vurderingsform.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste F*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha innsikt i i hvilken grad Paulus brev er uttrykk for en enhetlig teologi,
- ha innsikt i hvordan Paulus reflekterer om Kristus, frelse, menighet og kristen livsførsel,
- ha god kunnskap om hva som er innholdet og rekkevidden av Jesu forkynnelse om Guds rike,
- ha god kunnskap om hvilket bilde de synoptiske evangelier gir av Jesu selvforståelse og av å følge etter ham.

LITTERATUR

Dunn, James D. G.: «§15-16» i *Jesus remembered*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2003, s. 615-762.

Kvalbein, Hans: *Jesu forkynnelse om Guds rike etter de synoptiske evangelier*. Oslo: MF's litteraturtjeneste, 2003.

Sandnes, Karl Olav: *-I tidens fylde- : en innføring i Paulus' teologi*. Oslo: Luther, 1996.

BIB501 Bibelfag (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

Emnet består av to delemner: A: *Gammeltestamentlig bibelteologi* (3 sp) og B: *Det nye testamente* (7 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Fordypnings-emne	-	-	-	Fordypnings-emne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: GR151, GT501, HE151, HE152 og NT501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt etter kapasitet og behov.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	GT502	Det gamle testamente 2	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	NT502	Det nye testamente 2	reduseres dette emnet med	7 sp
Med	NT503	Det nye testamente - bibelteologi	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	NT504	The Bible in Context and Pauline...	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	NT505	The Gospel of Luke	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	NT506	First Corinthians 8-10, 11-14	reduseres dette emnet med	3 sp

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet BIB501 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste D*

Mål og innhold

A) GAMMELTESTAMENTLIG BIBELTEOLOGI (3 SP)

Studiet av gammeltestamentlig teologi er orientert mot GTs vitnesbyrd og refleksjon om Gud Herren. GT gir her et svært sammensatt bilde, ettersom de forskjellige tekster og litterære verk betoner ulike sider ved Gud. Dette skyldes dels at forskjellige miljøer har preget tekstene, dels henger det sammen med skiftende historiske forhold over en lang tidsperiode. Bibelteologiens mål er å avdekke bredden og fyllden i gudsbekjennelsen og gudserkjennelsen og samtidig fremheve det som binder mangfoldet sammen: Åpenbaringen av og troen på den ene Gud, Herren. Viktig i dette arbeidet er også å se GTs «åpenhet» mot nye gudsåpenbaringer i fremtiden og dermed få klarhet i både kontinuiteten og diskontinuiteten mellom GT og NT, særlig med henblikk på gudsbegrepet og kristologien/messianismen.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om de ulike måter Gud åpenbarer seg på,
- god kunnskap om hvordan Gud fremstilles som frelser, skaper og forsoner,
- kjennskap til hvordan gudsbildet bidrar til å bestemme synet på mennesket,
- kjennskap til nyere debatt omkring kjønn og gudsbilde,
- kjennskap til hermeneutiske grunnspørsmål vedrørende forholdet mellom GT og NT, herunder spørsmål knyttet til kirkens bruk av GT.

LITTERATUR

Zimmerli, Walther: «Et utvalg» i *Old Testament theology in outline*. Atlanta, Ga.: John Knox, 1978, s. 1-108, 156-258.

eller

Westermann, Claus: «Et utvalg» i *Elements of Old Testament theology*. Atlanta: John Knox Press, 1982, s. 9-84, 102-152, 174-261.

eller

Childs, Brevard S.: «Et utvalg» i *Biblical theology of the Old and New Testaments : theological reflection on the Christian Bible*. London: SCM Press, 1992, s. 11-26, 55-79, 323-336, 351-447, 476-508, 566-577.

Det valgte alternativ leses sammen med

House, P.R.: «Biblical theology and the wholeness of scripture» i *Biblical theology : retrospect and prospect* / redaktør Scott J. Hafemann. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 2002, s. 267-279.

Schüngel-Straumann, Helen: «The feminine face of God» i *Concilium*, nr. 2 (1995), s. 93-101.

Seitz, Ch.R.: «Two testaments and the failure of one tradition history» i *Biblical theology : retrospect and prospect* / redaktør Scott J. Hafemann. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 2002, s. 195-211.

Sæbø, Magne: «Den gammeltestamentlige teologi i nyere undersøkelser og fremstillinger» i *Tidsskrift for teologi og kirke* 66, nr. 1 (1995), s. 57-76.

Supplerende litteratur

Brueggemann, Walter: *Theology of the Old Testament : testimony, dispute, advocacy*. Minneapolis: Fortress Press, 1997.

Knierim, Rolf P.: *The task of Old Testament theology : substance, method, and cases : essays*. Grand Rapids, Mich.: William B. Eerdmans, 1995.

- Michelsen, Leif M.: *Guds folk : kirkens røtter i Det gamle testamente*. Bergen: NLA-forl., 1995.
- Preuss, Horst Dietrich: *Old Testament theology*. Bind 1-2. Edinburgh: Clark, 1995-1996.
- von Rad, G.: *Old Testament Theology Vol.1-2*, London: SCM Press, (nytrykk) 1993
- Sailhamer, John H.: *Introduction to Old Testament theology : a canonical approach*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1995.
- Sæbø, Magne: *On the way to canon : creative tradition history in the Old Testament*. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1998.

B) DET NYE TESTAMENTE (7 SP)

Delemnet bygger videre på GR151 - Gresk slik at en forutsetter at de greske tekster allerede er bearbeidet språklig. Tekstarbeidet føres nå videre, og suppleres med studiet av Paulus' teologi.

TEKSTPENSUM

Luk 6,20-8,25; 1 Kor 8-15.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om 1 Korinterbrev, dets tilblivelse og innhold,
- ferdighet til å eksegere tekstutvalget på grunnlag av den greske teksten.

LITTERATUR

- Green, Joel B.: *The Gospel of Luke*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1997.
- Witherington, Ben: *Conflict and community in Corinth : a socio-rhetorical commentary on 1 and 2 Corinthians*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1995 eller tilsvarende.

BIBELTEOLOGI

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til Paulus teologi basert på en helhetsfremstilling.

LITTERATUR

- Sandnes, Karl Olav: *-I tidens fylde- : en innføring i Paulus' teologi*. Oslo: Luther, 1996

Kirkehistoriske emner

KH501 Kirkehistorie: Nyere kirke- og teologihistorie og misjons-historie (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi og Disiplinbasert master i kristendoms-kunnskap med studieretningen kirkehistorie.

KH501 er et fellesemne som gir disiplinstudium av kirke- og misjonshistorie. Sammen med de kirkehistoriske komponentene i KRL202 og KRL203 gir dette emnet grunnlag for fordypningsstudier i kirkehistorie (600-nivå).

Emnet består av to delemner, *A. Moderne kirke- og teologihistorie* (7 sp) og *B. Misjonshistorie* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: KRL202 og KRL203.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet KH501 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

A. MODERNE KIRKE- OG TEOLOGIHISTORIE (1800- OG 1900-TALLET) (7 SP)

Hensikten med delemnet er å vinne innsikt i kirke - og teologihistorien utfra den kontekst som nytiden med sin utvikling av det moderne skaper for den teologiske refleksjon og den

kirkelige lære. Emnet skal gi innføring i nyere kirke- og teologihistorie, i teologiens møte med utfordringer fra moderne kultur og tenkning, og i sentrale teologers tenkning.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i kirkehistoriske prosesser og sammenhenger i nyere tid,
- innsikt i de kontekstuelle vilkår kirken og teologien virker under i det moderne,
- innsikt i hvordan kirkens lære og kirkens fromhet utvikles i møte med det moderne,
- innsikt i hvordan kristentroen uttrykkes og begrunnes i møte med utfordringer fra den moderne kultur,
- god kunnskap om hovedlinjer og sentrale teologer i nyere teologihistorie,
- god kunnskap om sentrale tenkere og filosofer som har hatt betydning for teologien,
- evne til å drøfte kirkens og teologiens vilkår i nyere tid.

LITTERATUR

* Berkhof, Hendrikus: «Et utvalg» i *Two hundred years of theology : report of a personal journey*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1989, s. xi-xx, 1-18, 30-96, 115-211, 229-298.

Grane, Leif: *Kirken i det 19. århundrede : europæiske perspektiver*. København: Gad, 1982.

Supplerende litteratur

Chadwick, Owen: *The secularization of the European mind in the nineteenth century*. Cambridge: Cambridge University Press, 1975.

Gregersen, Niels Henrik: *Teologi og kultur : protestantismen mellem isolation og assimilation i det 19. og 20. århundrede*. Århus: Aarhus Universitetsforlag, 1988.

Grenz, Stanley J. og Roger E. Olson: *20. århundrets teologi*. Oslo: Credo, 1995.

Mildenberger, Friedrich: *Geschichte der deutschen evangelischen Theologie im 19. und 20. Jahrhundert*. Stuttgart: Kohlhammer, 1981.

Pelikan, Jaroslav: *Christian doctrine and modern culture (since 1700)*. Chicago: The University of Chicago Press, 1989.

Rohls, Jan: *Protestantische Theologie der Neuzeit*. Bind 1-2. Tübingen: Mohr Siebeck, 1997.

B. MISJONSHISTORIE (3 SP)

Dette emnet studeres eksemplarisk, og det foreligger tre valgfrie alternativ: Kina, India og Etiopia.

Studiet av misjonshistorien skal gi innsikt i hvordan kirken har spredt seg ved misjon og på annet vis fra oldtiden av og frem til i dag. Det legges vekt på møtet med ikke-kristen religiøsitet, den kristne misjonsmotivasjon og de ulike misjonsmetoder som er benyttet i de ulike epoker. I alle alternativene møter vi både før-reformatorisk misjon og kirkedannelse og protestantisk misjon i nyere tid og særlig de siste to hundre år. I alle alternativene har også nordisk luthersk misjon spilt en viktig rolle i pionerarbeid og kirkebyggende virksomhet. Innen alle alternativene kan en også studere store selvstendige kirker som i dag driver sitt eget evangeliserings- og misjonsarbeid. Studiet vil gi innsikt i de vilkår av religiøs, kulturell og sosio-politisk art som misjonen har blitt drevet under, og hvordan kirke og misjon har funnet sin form i ulike kontekster. En vil også fokusere på hvordan ulike konfesjonelle og kirkelige retninger har påvirket misjonsarbeidet.

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om misjonen og den kirkelige utvikling som har ført fram til de nåværende store kristne kirkene i ett av de tre alternative områdene,

- innsikt i de viktigste misjonsmotiv og misjonsmetoder som har gjort seg gjeldende, og hvordan de har stått i forhold både til misjonens utgangspunkt og til dens og kirkens sosiale, kulturelle og religiøse kontekst i det aktuelle området,
- innsikt i og evne til å drøfte de viktigste utfordringer og problem som misjon og kirke har stått og står overfor,
- innsikt i og evne til å drøfte den rolle norsk (nordisk) misjon har spilt i det aktuelle området.

LITTERATUR

Alt. 1. Kina:

- «Et utvalg» i *China and Christianity : burdened past, hopeful future*/ redaktør Xiaoxin Wu, et al. Armonk, N.Y.: Sharpe, 2001, s. 179-216.
- Moffett, Samuel H.: «Et utvalg» i *A history of Christianity in Asia*. 2nd ed., bind 1. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1998, s. 13-16, 287-323, 442-475.
- Neill, Stephen: «Kina» i *A history of Christian missions*. 2. ed. London: Pelican Books, 1986, s. 138-142, 160-165, 182-183, 238-245, 274-275, 282-290, 344-347, 427-431. eller tilsvarende i: Neill, Stephen, Odd Kvaal Pedersen og Olav Guttorm Myklebust: «Et utvalg» i *Misjon i 2000 år*. Stavanger: Nomi, 1972, s. ikke angitt.
- Uglem, Olav: «Et utvalg» i *Norsk misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1979, s. 111-113, 160-164, 171-175, 191-196, 199-203, 214-215.

Alt. 2: India

- Moffett, Samuel H.: «Et utvalg» i *A history of Christianity in Asia*. 2. ed., bind 1. Maryknoll, N.Y.: Orbis Books, 1998, s. 6-80, 265-270, 498-509.
- Neill, Stephen: «India» i *A history of Christian missions*. 2. ed. London: Pelican Books, 1986, s. 156-160, 194-200, 223-237, 301-309, 338-344, 408-409, 438-445 eller tilsvarende i: Neill, Stephen, Odd Kvaal Pedersen og Olav Guttorm Myklebust: «Et utvalg» i *Misjon i 2000 år*. Stavanger: Nomi, 1972, s. ikke angitt.
- Uglem, Olav: «Et utvalg» i *Norsk misjonshistorie*. Oslo: Lunde, 1979, s. 11-13, 120-130, 141-145, 149-153.

Alt. 3: Etiopia

- Aren, Gustav: «Et utvalg» i *Evangelical pioneers in Ethiopia : origins of the Evangelical Church Mekane Yesus*. Stockholm: EFS-förlaget, 1978, s. 29-44, 168-183, 383-385, 412-442.
- Sundkler, Bengt og Christopher Steed: «Et utvalg» i *A History of the Church in Africa*. Cambridge: Cambridge University Press, 2000, s. 34-41, 73-102, 109-123, 150-168, 608-658, 694-699, 901-917, 927-931, 1032-1040.

Systematisk-teologiske emner

ST501 Systematisk teologi: Åpenbaring, trinitet og fornuft (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Profesjonsstudiet i teologi, Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap (med studieretningene Det gamle testamente, Det nye testamente, Kirkehistorie, Kulturanalyse og menneskesyn, Religionssosiologi, Religionspsykologi og Missiologi) og Lektorprogrammet.

Emnet består av to delemner, *A. Åpenbaring og trinitet* (6 sp) og *B. Tro og fornuft* (4 sp)

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Kjerneemne	Fordypningsemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- skrive et referat eller gi en analyse av et kapittel i en lærebok eller en kildetekst,
- gi respons på andre studenters framlegg,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for oppgaven,
- skrive et essay. Tema fastsettes i samråd med faglærer. Omfang 2800-4000 ord,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet ST501 har som *primær vurderingsform* mappevurdering der studenten må oppfylle alle studiekravene. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av essayet.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

A. ÅPENBARING OG TRINITET (6 SP)

Dette delemnet er den dogmatiske komponenten i emnet «åpenbaring, trinitet og fornuft».

Arbeidet med dette emnet skal gi studenten god innsikt i dogmatisk arbeidsmåte, med forankring i utvalgte temaer. Delemnet sikter i forlengelsen av dette på å utvikle forståelse av forholdet mellom åpenbaringen og Skriften i kristen teologi. Emnet skal videre gi innsikt i trinitarisk gudsforståelse og drøfte de konsekvenser et trinitarisk perspektiv har for andre punkter i dogmatikken.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i problemfeltet knyttet til forholdet mellom Guds åpenbaring og Skriften, inklusive problemer knyttet til Skriftens normativitet for teologien og troen og i hva dette innebærer for tolkning og bruk av Skriften i dogmatikken,
- innsikt i hva det vil si at Bibelens ene, personlige og levende Gud ifølge kristen tro er Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd, og hva trinitetslæren betyr for forståelsen av kristendommen som monoteistisk religion,
- evne til å reflektere over hva et trinitarisk perspektiv innebærer for kristen tro og teologi som helhet og for de enkelte lærepunkter.

B. TRO OG FORNUFT (4 SP)

Dette delemnet er den religionsfilosofiske komponenten i emnet. Studiet her skal omfatte en prinsipiell drøfting av forholdet mellom tro og fornuft, og utvalgte spørsmål knyttet til religionsforståelse, gudstro og forståelse av forholdet mellom religiøs tro, livssyn og moral.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i forholdet mellom tro og fornuft, herunder hvilken rolle oppfatninger om dette spiller i et teologisk stadium,
- innsikt i hvordan fenomenet religion kan forstås allment, og om religionens stilling i relasjon til gjeldende kulturelle forutsetninger,
- innsikt i konflikten mellom gudstro (teisme) og ateisme, samt i spørsmålet om filosofiske problemer som teismens posisjon i dag reiser,
- innsikt i hva teodicéproblemet innebærer,
- innsikt i forholdet mellom ulike religioner og livssyn med henblikk på spørsmålet om sannhet og virkelighetsforståelse, samt hvordan man kan vurdere situasjonen for religiøse, livssynsmessige og kulturelle minoriteter i et filosofisk perspektiv.

LITTERATUR

Litteraturen faller i tre deler, klassiske tekster (kildetekster), samt oversiktslitteratur til hver av de to delemnene og supplerende tekster.

Klassiske tekster

Kierkegaard, Søren og Niels Thulstrup: «Kap. I-V» i *Philosophiske Smuler*. København: Reitzel, 1977, s. 7-106.

McGrath, Alister E.: «Et utvalg» i *The Christian theology reader*. 2. ed. Oxford: Blackwell, 2001, s. 96-106, 138-160, 182-183, 187-196, 200-201, 214-222, 226-243.

Om Guds åpenbaring : den dogmatiske konstitusjon «De divina revelatione» vedtatt av det annet Vatikankonsil og promulgert av pave Paul VI 18. november 1965. Oslo: St. Olav forlag, 1965.

Pannenberg, Wolfhart: «Dogmatic theses on the revelation» i *Revelation as history*/ redaktør Wolfhart Pannenberg, et al. New York: Macmillan, 1968, s. 125-158.

Delemne A

Oversiktslitteratur til delemne A

Jenson, Robert W.: *Systematic Theology Vol 1: The Triune God*, Oxford University Press 2001

Sannes, Kjell Olav: *Trinitarisk teologi*. 4. utg. Oslo: Forfatteren, 2003.

Vanhoozer, Kevin J.: «Does the trinity belong in a theology of world religions» i *First theology : God, Scripture & hermeneutics*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 2002, s. 45-70.

Enten:

McGrath, Alister E.: «Et utvalg» i *Christian theology : an introduction*. 3. ed. Oxford: Blackwell, 2001, s. 181-318, 521-538.

Eller:

Jenson, Robert W.: «The triune God» i *Christian dogmatics*/ redaktør Carl E. Braaten, et al., bind 1. Philadelphia: Fortress Press, 1984, s. 83-180.

Sponheim, Paul R.: «The knowledge of God» i *Christian dogmatics*/ redaktør Carl E. Braaten, et al., bind b.1. Philadelphia: Fortress Press, 1984, s. 197-225.

Supplerende litteratur til delemne A

Sannes, Kjell Olav: *Prolegomena til dogmatikken*. Oslo: Menighetsfakultetet, Skrivestua, 1983.

Torrance, Thomas F.: *The Trinitarian faith : the evangelical theology of the ancient Catholic Church*. Edinburgh: T. & T. Clark, 1988.

Delemne B

Oversiktslitteratur til delemne B

Andersen, Svend, Niels Grønkjær og Troels Nørager: *Religionsfilosofi : kristendom og tænkning*. København: Gads forlag, 2002.

eller

Abraham, William J.: *An introduction to the philosophy of religion*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, 1985.

eller

Wigen, Tore: *Religion, livssyn og fornuft : innføring i utvalgte religionsfilosofiske emner, med drøftingsoppgaver og fagordliste*. Midlertidig utg. Oslo: MFs litteraturtjeneste, 2003.

Supplerende litteratur til delemne B

Henriksen, Jan-Olav: *The reconstruction of religion : Lessing, Kierkegaard, and Nietzsche*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2001.

- Joest, Wilfried: *Fundamentaltheologie : theologische Grundlagen- und Methodenprobleme*. 3. durchgesehene und erg. Aufl. 988.
- Pojman, Louis P., red. *Philosophy of religion : an anthology*. 4th. Belmont, Calif.: Wadsworth, 2003.
- Stump, Eleonore og Michael J. Murray, redaktører. *Philosophy of religion : the big questions*. Malden, Mass.: Blackwell Publishers, 1999.
- Taliaferro, Charles: *Contemporary philosophy of religion*. Malden, Mass.: Blackwell, 1998.
- Van Huyssteen, Wentzel: *The shaping of rationality : toward interdisciplinarity in theology and science*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1999.
- Wigen, Tore: *Religionsfilosofi : en bok om tro og fornuft og livets mening*. Oslo: Luther, 1993.

ST502 Moralfilosofi, religionspedagogikk og religionsfenomenologi (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert master i kristendoms-kunnskap.

Emnet består av tre delemner: A. *Moralfilosofi* (4 sp), B. *Religionspedagogikk* (4 sp) og C. *Religionsfenomenologi* (2sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjons- studiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms- kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkeleg undervisning	Lektor- programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms- kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings- emne	Alternativt kjerneemne	-	Fordypnings- emne	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: ST501

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med TE502	Etikk og antropologi	reduseres dette emnet med 2 sp
------------------	----------------------	---------------------------------------

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet ST502 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

A. MORALFILOSOFI (4 SP)

Delemnet omfatter teologisk grunnlagsetikk og utvalgte moralfilosofiske emner.

MÅL

Studentene skal

- ha evne til å drøfte hvordan Bibelen kan brukes på en måte som gir et ansvarlig grunnlag for etiske avgjørelser,
- ha evne til å drøfte etiske spørsmål i vår tid,
- ha evne til å drøfte hvordan en skal forstå forholdet mellom kristen og annen etikk,
- ha kjennskap til sentrale posisjoner i aktuell kristen etikk og i moderne moralfilosofi, og for hvordan disse står i forhold til hverandre,
- ha kjennskap til sentrale spørsmål i etisk grunnlagsdebatt i vår tid,
- ha evne til å bruke klassiske tekster i arbeid med etiske og moralfilosofiske spørsmål.

LITTERATUR

Asheim, Ivar: «Et utvalg» i *Mer enn normer : grunnlagsetikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s. 51-218.

«Et utvalg» i *Etikk : en innføring*/ redaktør Kjell Eyvind Johansen. [Oslo]: Cappelen, 1994, s. 93-175.

Løgstrup, K. E.: «Et utvalg» i *Den etiske fordring*. [Oslo]: Cappelen, 2000, s. 21-50, 130-139.

B. RELIGIONSPEDAGOGIKK (4 SP)

Delemnet omfatter en fordypning innenfor utvalgte religionspedagogiske grunnlagsspørsmål med særlig vekt på religionsbegrepet og dannelses- og identitetsteori i en pluralistisk sammenheng.

MÅL

Studentene skal

- ha kjennskap til hvordan ulike forståelser av religionsbegrepet får konsekvenser for arbeidet med religionspedagogiske spørsmål,
- ha kjennskap til hvordan det kristelige og det humanistiske forholder seg til hverandre i dannelsesbegrepets historie,
- ha god kunnskap om teorier om religiøs og moralsk pluralisme
- ha god kunnskap om forholdet mellom pluralisme og identitet
- ha god kunnskap om pluralisme og norsk skolevirkelighet

LITTERATUR

Asheim, Ivar: «Et utvalg» i *Tro - dannelse - oppdragelse : religionspedagogiske emner og grunnbegreper*. [Oslo]: Menighetsfakultetet, 1977, s. 14-51.

«Et utvalg» i *Pluralisme og identitet : kulturanalytiske perspektiver på nordiske nasjonalkirker i møte med religiøs og moralsk pluralisme*/ redaktør Jan-Olav Henriksen, et al. Oslo: Gyldendal akademisk, 2001, s. 15-184, 354-406.

C. RELIGIONSFENOMENOLOGI (2 SP)

Delemnet gir en grunnleggende innsikt i sentrale tema fra den aktuelle debatt omkring religionsfenomenologi som metode innen religionsforskningen. Samtidig gis det en innføring i noen sentrale religionsfenomenologiske begreper.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til ulike forsøk på å innholdsbestemme begreper som 'religion' og 'det hellige'

- ha innsikt i sentrale problemstillinger angående religionsfenomenologien som akademisk disiplin
- ha evne til selvstendig drøfting av noen elementære teoretiske og metodiske spørsmål knyttet til religionsforskningen
- ha evne til å anvende momenter fra denne forskningsdebatt til drøfting av menneskets situasjon i dagens samfunn

LITTERATUR

- Eliade, Mircea: «Et utvalg» i *Det hellige og det profane*. 3. utg. [Oslo]: Gyldendal, 2002, s. 7-42.
- Flood, Gavin: «Kap. 2» i *Beyond phenomenology: rethinking the study of religion*. London: Cassell, 1999, s. 42-64.
- Gilhus, Ingvild Sælid og Lisbeth Mikaelsson: «Kap. 3» i *Nytt blikk på religion: studiet av religion i dag*. Oslo: Pax, 2001, s. 36-59.
- Krogseth, Otto: «Det hellige i det moderne: refleksjoner omkring religion, identitet og modernitet» i *Enhet i mangfold? : 100 år med religionshistorie i Norge*/ redaktør Sigurd Hjelde, et al. [Oslo]: Tano Aschehoug, 1998, s. 197-219.
- Waardenburg, J.: «Progress in research on meanings in religions (1898-1998)» i *Man, meaning, and mystery: 100 years of history of religions in Norway : the heritage of W. Brede Kristensen*/ redaktør Sigurd Hjelde. Leiden: Brill, 2000, s. 255-285.

ST503 Postmodernitet som kulturfenomen (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap med studieretningen Kulturanalyse og menneskesyn.

ST503 legger vekt på vesentlige sider ved det man kaller postmodernitet, med sikte på å kunne identifisere, forstå og drøfte grunnleggende fenomener i postmoderne kultur. Det skal også gi innsikt i hvilken rolle religiøse temaer har i denne kulturen, og i hvordan man teologisk sett arbeider med og i forhold til de utfordringer som finnes i en slik kultur.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: ST501

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet ST503 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om hva postmodernitet er
- ha god kunnskap om hvilken betydning har postmoderniteten for forståelsen av mennesket og menneskelige relasjoner
- ha god kunnskap om hva postmodernitet betyr med henblikk på religion og religiøse temaer
- ha evne til teologisk refleksjon i møte med en postmoderne kultur
- ha innsikt i hvordan den teologiske virksomheten selv en del av en slik kultur

LITTERATUR

Bauman, Zygmunt: *Flytende modernitet*. Oslo: Vidarforlaget, 2001.

Grenz, Stanley J.: *A primer on postmodernism*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1996.

Henriksen, Jan-Olav: «Creation and construction: on the theological appropriation of postmodern theory» i *Modern theology 2* (2002), s. 153-169.

Henriksen, Jan-Olav: «Et utvalg» i *På grensen til Den andre: om teologi og postmodernitet*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1999, s. 12-113, 199-215.

Middleton, J. Richard og Brian J. Walsh: «Et utvalg» i *Truth is stranger than it used to be: biblical faith in a postmodern age*. London: Spck, 1995, s. ikke oppgitt (150 s.).

ST504 Kultur og menneskesyn (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap med studieretningen Kulturanalyse og menneskesyn.

ST504 legger vekt på sammenhengen mellom menneskesyn og ulike deler av kulturen, og hvordan menneskesyn både er betinget av, og selv kan bidra til å utvikle, bestemte elementer i kulturen. Emnet skal særlig gi anledning til å utvikle en forståelse av i hvilken grad og på hvilken måte samtidskulturen gir mulighet for at mennesker i dag kan utvikle en forståelse av seg selv, både i religiøst og moralsk perspektiv.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfarings-basert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: ST501

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet ST504 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om innholdet i et kristent menneskesyn slik det kan utvikles på samtidens premisser
- ha god kunnskap om hvordan pluralismen i den moderne kulturen influerer på religion og identitet
- ha god kunnskap om hva slags samtidsbetingelser som preger og utfordrer utviklingen av mennesket som moralsk aktør
- ha evne til å gjøre rede for hvordan det kristne menneskesyn fremdeles kan ha aktualitet i møte med samtidskulturen

LITTERATUR

«Et utvalg» i *Pluralisme og identitet: kulturanalytiske perspektiver på nordiske nasjonalkirker i møte med religiøs og moralsk pluralisme*/ redaktør Jan-Olav Henriksen, et al. Oslo: Gyldendal akademisk, 2001, s. 187-353.

Henriksen, Jan-Olav: *Imago Dei: den teologiske konstruksjonen av menneskets identitet*. Oslo: Gyldendal akademisk, 2003.

Henriksen, J.-O: "Spirituality and Religion: Worlds apart?", i: *Tidsskrift for kirke, religion Samfunn*, 2005, s. 57-72.

Woodhead og Heelas (Eds): *The Spiritual Revolution*. Blackwell: 2005

ST505 Kulturanalyse (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap med studieretningen Kulturanalyse og menneskesyn.

ST505 legger vekt på å gi innsikt i grunnleggende sider ved kulturanalyse som faglig virksomhet. Derne gir det – på bakgrunn av dette – anledning til å studere konkrete og ulike former for kulturanalyse, med både religionsvitenskapelig, religionssosiologisk og sosialantropologisk preg. Dette gir også mulighet for å se religionen i samtidskulturen i lys av en rekke ulike fagperspektiver

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: ST501

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet ST505 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om de sosiale betingelser for teologisk arbeid
- ha god kunnskap om viktige trekk ved nyreligiøsitet og dens betydning i samtidens kultur
- ha god kunnskap om på hvilke måte mennesker bruker kulturelle ressurser i formulering av sin livstolkning
- ha evne til å gjøre rede for sentrale sider ved kulturanalyse som faglig teoriperspektiv

LITTERATUR

Ehn, Billy og Orvar Löfgren: *Kulturanalyser*. Malmö: Gleerup, 2002.

Gilhus, Ingvild Sælid og Lisbeth Mikaelsson, redaktører. *Kulturens refortrylling: nyreligiøsitet i moderne samfunn*. Oslo: Universitetsforlaget, 1998.

Gullestad, Marianne: *Kultur og hverdagsliv: på sporet av det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforlaget, 1989.

Krogseth, Otto: «Det hellige i det moderne: refleksjoner omkring religion, identitet og modernitet» i *Enhet i mangfold? : 100 år med religionshistorie i Norge*/ redaktør Sigurd Hjelde, et al. [Oslo]: Tano Aschehoug, 1998, s. 197-219.

Repstad, Pål: *Den sosiale forankring: sosiologiske perspektiver på teologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 1995.

Praktisk-teologiske emner

PT501 Kirkekunnskap og trosformidling (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi og Disiplinbasert master i kirkelig undervisning.

Emnet gir en grunnleggende innføring i fagfeltet praktisk teologi og i noen sentrale praktisk-teologiske emneområder.

Emnet består av fire delemner: *A. Kirkeforståelse og kirkekunnskap* (4 sp), *B. Trosformidling* (3 sp), *C. Identitet og spiritualitet* (2 sp) og *D. MPU muntlighet og personlig uttrykk* (1 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	Kjerneemne	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: KRL101, KRL102 (=KRL113) og PT101 *eller* KRL101, KRL102 og KRL103

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Vektingsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT201	Kirkekunnskap, trosformidling...	reduseres dette emnet med 10 sp
------------------	----------------------------------	--

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen, øvelser og ekskursjoner:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75 prosent frammøte),
- bestå en kortinnlevering (4 timer) / kortprøve knyttet til delemnene A,
- observere fire gudstjenester og skrive et refleksjonsnotat (1000-1500 ord) knyttet til disse,
- delta i et gruppearbeid med presentasjon og rapport (1000-1500 ord) knyttet til delemne B og D
- skrive et refleksjonsnotat (1000-1500 ord) knyttet til delemne C,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet vurderes med *kontinuerlig vurdering*, det vil si at studenten må bestå ulike krav underveis i studiet for å kunne gå videre. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Mål og innhold

A. KIRKEFORSTÅELSE OG KIRKEKUNNSKAP (4 SP)

Kirken er den grunnleggende kontekst for den praktiske teologi. Ekklesiologi (læren om kirken) er derfor et praktisk-teologisk basisfag. Ved siden av grunnleggende teologisk refleksjon om kirken, skal delemnet også gi kunnskap om norsk kirkelig virkelighet.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om en teologisk forståelse av kirken og dens funksjon
- kjennskap til grunnleggende religionssosiologiske og kirkesosiologiske problemstillinger i norsk kontekst
- kjennskap til Den norske kirkes oppbygning, rettslig og organisatorisk
- kjennskap til norske frikirker og til frivillige kristelige organisasjoner
- kunnskap om diakoniens teologiske begrunnelse og ekklesiologiske forankring
- kjennskap til diakonale arbeidsformer, med hovedvekt på diakoni i lokalmenigheten
- MPU: kjennskap til observasjon som metode og evne til å observere samhandling

LITTERATUR (140 S. + 70 S. + 80 S. = 290 S.)

Hegstad, Harald: *Kirke i forandring : fellesskap, tilhørighet og mangfold i Den norske kirke*. Oslo: Luther, 1999. (140 s.)

Repstad, Pål: «Et utvalg» i *Religiøst liv i det moderne Norge : et sosiologisk kart*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforl., 2000, s. 27-100. (70 s.)

Nordstokke, Kjell: *Det dyrebare mennesket : diakoniens grunnlag og praksis*. Oslo: Verbum 2002 (80 s.)

Supplerende litteratur, for evt. videre studier

Årbok for Den norske kirke (siste utgave)

H.Hegstad: Ekklesiologi mellom teori og praksis, i: Festskrift til T.Austad

H.Hegstad og Pål Repstad: Hvor kristen er folkekirken? i: Tallenes tale 2002

Asheim, Ivar: «Kirke, menighet og fromhetsliv» i *Utfordringer og ansvar : områdetikk* / redaktør Svein Olaf Thorbjørnsen. Oslo: Universitetsforl., 1994, s. 273-299.

Brodd, Sven Erik: «Diakonin genom kyrkans historia : fem ekklesiologiska modeller» i *Diakonins teologi*. Stockholm: Verbum, 1997, s. 11-44.

Christoffersen, Svein Aage: «Solidaritet og frigjøring» i *Moralsk og moderne? : trekk av den kristne moraltradisjon i Norge fra 1814 til idag* / redaktør Svein Aage Christoffersen. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1999, s. 233-254.

Moltmann, Jürgen: «The diaconal church in the context of the kingdom of God» i *Hope for the church : Moltmann in dialogue with practical theology* / redaktør Theodore Runyon. Nashville, Tenn.: Abingdon, 1979, s. 21-36.

Nordstokke, Kjell: «Et utvalg» i *Verdensvid tjeneste : en innføring i internasjonal diakoni*. Oslo: Verbum, 1994, s. 11-19, 102-119.

B. TROSFORMIDLING (3 SP)

Formidling av kristen tro er en sentral del av kirkens oppgave. Men hva vil det egentlig si å formidle tro? Emnet vil gi en prinsipiell basis for hva trosformidling er og kunnskap om hvordan tro formidles gjennom undervisning, forkynnelse og diakoni. Et særlig fokus vil bli gitt på trosformidling overfor ungdom. Emnet vil også gi et utgangspunkt for arbeidet med egen formidling og for å vurdere og bruke ulike formidlingsformer.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om grunnleggende pedagogiske og teologiske aspekter ved trosformidling,
- kjennskap til ulike arenaer og metoder for trosformidling,
- kunnskap om ulike prinsipper og metoder i kirkelig ungdomsarbeid,
- MPU: evne til å formidle
- MPU: evne til å bruke forskjellige bibellesemetoder

LITTERATUR (200 SIDER)

(Utvalg merket med stjerne (*) er i kompendiet for PT 1.)

Berntsen, Heidi Tanum og Kristin Solli Schøien: *Når skoen trykker : om tro og troverdighet*. Oslo: IKO-forlag, 1994

Barsnes, H.: *Vil du meg noe?* Oslo, 2004 (et utvalg)

Kompendium om bl.a. lesemåter, læringsmiljø og formidling (70 sider):

- * Birkedal, Erling: «Pedagogiske utfordringer» i *Noen ganger tror jeg på Gud, men-? : en undersøkelse av gudstro og erfaring med religiøs praksis i tidlig ungdomsalder*. Trondheim: Tapir, 2001, s. 219-236.
- * Harbo, Sigmund: «Fortell dine barn» i *Halvårsskrift for praktisk teologi*, nr. 1 (1993), s. 22-27.
- * Mogstad, Sverre Dag: «Hva er kirkelig undervisning?» i *Prismet*, nr. 2 (2002), s. 55-60.
- * «Kap. 2-4» i «-til et åpent liv i tro og tillit» : dåpsopplæring i *Den norske kirke*. Oslo: Statens forvaltningstjeneste Informasjonsforvaltning, 2000, s. 17-50.
- * Skrunes, Njål: «Læringsmiljø i nytestamentlig tid» i *Fortell dem og lær dem!* Bergen: NLAforl., 1997, s. 56-65.

C. IDENTITET OG SPIRITUALITET (2 SP)

Dette studieområdet retter søkelyset mot sammenhenger mellom selvforståelse og troserfaring.

Med faglig basis i pastoralteologi og religionspsykologi, åpnes det for en kritisk refleksjon over hvordan egen troshistorie formes i et spenningsfylt samvirke mellom kirkelige og kulturelle tradisjoner, sosialt miljø og personlig egenart. På denne bakgrunn arbeides det med spørsmål knyttet til utformingen av en bærekraftig personlig og pastoral identitet i rammen av vår tid og vår egen kirkelige tradisjon.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om problemstillinger i pastoralteologi knyttet til forholdet selvforståelse og troserfaring,
- kjennskap til religionspsykologisk teori knyttet til trosutvikling,
- kjennskap til vigslingsliturgi til kirkelig tjeneste og i ordningen for skriftemål,
- evne til refleksjon over egen livshistorie og troserfaring.

LITTERATUR (150 SIDER TOTALT)

Obligatorisk litteratur

- * Engedal, Leif Gunnar: «Forankring og tilblivelse : om bearbeiding av egen livserfaring gjennom troshistoriefortelling» i *Tidsskrift for sjelesorg*, nr. 2 (2000), s. 96-113.
- * Solberg, Karen Sidsel: «Trosfortellingenes betydning i sjelesorgen» i *Tidsskrift for sjelesorg*, nr. 2 (2002), s. 85-95.

Supplerende litteratur der studenten i samråd med faglærer velger ut ca. 125 sider:

Bergstrand, Göran: «Kap. 3,5 og 6» i *En illusion och dess utveckling : om synen på religion i psykoanalytisk teori*. Älvsjö: Verbum, 1984, s. 46-73, 94-139.

Bergstrand, Göran: *Från naivitet till naivitet : om James W. Fowlers modell för trons utveckling*. Stockholm: Verbum, 1990.

Parks, Sharon og Craig Dykstra, redaktører. *Faith development and Fowler*. Birmingham, Al.: Religious Education Press, 1986.

Fowler, James W.: *Faith development and pastoral care*. Philadelphia: Fortress, 1987.

Leech, Kenneth: *Soul friend : spiritual direction in the modern world*. New rev. ed. Harrisburg, Pa.: Morehouse, 2001.

Nouwen, Henri J. M.: *Reaching out : the three movements of the spiritual life*. New York: Image Books, 1986.

Nouwen, Henri J. M.: *The living reminder : service and prayer in memory of Jesus Christ*. San Francisco, Calif.: Harper, 1981.

Olivius, Anders: *Handbok för själavård och bikt : en bok om skuld och förlåtelse*. Stockholm: Verbum, 1988.

D. MUNTlighET OG PERSONLIG UTTRYKK (1 SP)

Studiene innenfor MPU tar sikte på integrering av studentenes kunnskap og erfaring i et troverdig og helhetlig personlig uttrykk, og har som overordnet mål å dyktiggjøre studentene til praktisk utøvende formidling. *Faget inngår på ulike måter i alle delemnene i PT501.*

På dette første nivået skal studentene få en grunnleggende innføring i muntlig formulering og formidling, prøvet i et praksisbasert gruppearbeid med presentasjon innenfor delemne B, trosformidling.

Arbeidsformen er undervisning i seminarform og øvelse under instruksjon i større og mindre grupper og individuell coaching.

MÅL

Studiet skal gi

- evne til å forme et personlig uttrykk gjennom kroppsspråk, stemmebruk og fortellings-teknikk
- kunnskap om muntlighet som form og de uttrykksmidler det personlige uttrykket har til rådighet
- evne til å vurdere eget uttrykk og ferdighetsnivå
- evne til å omarbeide skriftlig manus til muntlig form

PT502 Forkynnelse og gudstjenesteliv med menighetspraksis (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi og Disiplinbasert master i kirkelig undervisning.

Emnet gir en grunnleggende innføring i de sentral praktisk-teologiske emneområdene kristen forkynnelse (homiletikk) og gudstjenesteliv (liturgikk) samt praksis i menighet.

Praksis er normalt både observerende og deltakende. Etter søknad kan studenten gjennomføre en rent observerende praksis. I slike tilfelle kreves det en utvidet praksisrapport i stedet for studiekravene knyttet til egen forkynnelse og egen gudstjenesteledelse. Det kreves deltakende praksis for å bli opptatt til emnene PT504 og PT505.

Emnet består av fire delemner: *A. Kristen forkynnelse* (2/3 sp), *B. Gudstjenesteliv* (2/3 sp), og *C. Muntlighet og personlig uttrykk* (1 1/3 sp) *D. Menighetspraksis* (7 1/3 sp). Delelmene B og C studeres integrert med delemne A, og gir til sammen 10 studiepoeng.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	Kjerneemne	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: PT501 eller tilsvarende (PT501 kan tas samtidig).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT202	Gudstjeneste og forkynnelse...	reduseres dette emnet med 10 sp
------------------	--------------------------------	--

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen, øvelser og praksis:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75 prosent frammøte),
- bestå praksis,
- levere en rapport fra menighetspraksis (1000-1500 ord) etter en fastlagt mal,
- innlevere preken/andakt holdt under praksis med en kort refleksjon (refleksjonsnotatet er 1000-1500 ord),
- innlevere agenda for gudstjeneste som er utarbeidet og gjennomført under praksis med en kort refleksjon (1000-1500 ord),
- delta i evalueringen av studietilbudet dersom emnet gjøres til gjenstand for evaluering.

Undervisning vil skje i seminarform, øvelser og praksis.

Praksisperioden er veiledet. Dersom man ikke består praksis, vil man normalt få tilbud om ny praksis (se nærmere regler). Nærmere beskrivelse av praksisopplegg finnes i informasjonshefte for praksisperioden.

Studenter som i lære og livsførsel setter seg utover de rammer som gjelder for vigslet tjeneste, kan nektes å gjennomføre praksis (se vedlegg til studieprogramkatalogen).

For studenter fra andre kirkesamfunn enn Den norske kirke, vil praksis normalt finne sted i det kirkesamfunnet studenten tilhører.

Vurdering

Emnet vurderes med *kontinuerlig vurdering*, med karakter «bestått» / «ikke bestått».

I vurderingen av praksisperioden vil studenten bli gjenstand for egnethetsvurdering. Egnethetsvurderingen bygger på «Kriterier for egnethet til prestatjeneste» (se *Informasjonshefte om veiledet menighetspraksis PT502*).

Mål og innhold

A. KRISTEN FORKYNNELSE (2/3 SP)

Helt fra kirkens begynnelse har evangeliet blitt forkynt gjennom muntlig tale, først og fremst i rammen av gudstjenesten. I luthersk teologi har forkynnelsen en sentral plass. Dette kommer til uttrykk ved at den kan betegnes som et «nådemiddel». Forkynnelsen kan imidlertid ikke bare videreføre fortidens talemåter, men må hele tiden søke å kommunisere med dagens mennesker på en slik måte at disse kan oppleve det kristne budskap som en gyldig livstolkning i sine liv.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om forkynnelsens teologi og oppdrag,
- kjennskap til prekenens funksjon i gudstjenesten,
- kjennskap til prekenforberedelsens metodikk,

LITTERATUR

Supplerende litteratur, for evt. videre studier

Nordhaug, Halvor: *Så mitt hus kan bli fullt*, Oslo: Luther forlag, 2000, s. 17-78 og 107-242

B. GUDSTJENESTELIV (2/3 SP)

Dette skal sammen med delemne C gi konkrete grunnkunnskaper og ferdigheter i gudstjenestearbeid både for kateketer, diakoner og prester. Undervisningen skal gi studentene kjennskap til hovedtrekkene i liturgisk teologi og kunnskap om gudstjenesten som del av menighetens virksomhet, og gjennom eget arbeid med gudstjenester skal studentene inspireres til refleksjon og bevisstgjøring omkring ulike sider ved det gudstjenestearbeidet de møter i praksis.

For studenter fra andre kirkesamfunn enn Den norske kirke, vil deler av undervisningen kunne erstattes av et lesepensum tilpasset det kirkesamfunnet studenten tilhører.

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til Den norske kirkes liturgiske bøker og et utvalg gudstjenesteordninger
- kunnskap om høymessens liturgi
- evne til planlegge en gudstjeneste og en salmeliste

- kunnskap om kirkeår, kirkerom og kirkelige symboler og evne til å anvende denne kunnskapen i eget gudstjenestearbeid

LITTERATUR

Det er ikke litteraturpensum i dette faget, men som arbeidsbøker i undervisningen brukes Gudstjenestebok for den Norske kirke Del I, Norsk Salmebok/ Salmer 97. Det forutsettes at studentene har sine egne eksemplarer av disse.

C. MUNTlighET OG PERSONLIG UTTRYKK (1 1/3 SP)

Emnet forbereder studentene til menighetspraksis. Studiet og skal utvikle studentenes personlige uttrykk innenfor liturgifaget, med særlig sikte på messesang og memorering av liturgiske tekster. Ferdighetene øves også i studentenes egen forkynnelse og gudstjenesteleidelse i menighetspraksis og også andre læringsprosesser er integrert med delemne D (menighetspraksis).

Arbeidsformene er undervisning i seminarform, gruppeøvelse under instruksjon og individuell instruksjon.

MÅL

Studiet skal gi.

- evne til memorering og muntlighet
- evne til messesang
- evne til stemmebruk og diksjon
- evne til nervøsitetmestring
- evne til egenøvelse

LITTERATUR

Det er ingen pensumlitteratur.

D. MENIGHETSPRAKSIS (7 1/3 SP)

Veiledet menighetspraksis varer i 4 uker og finner sted i en menighet i Den norske kirke eller i annet kirkesamfunn. Gjennom menighetspraksis skal studenten lære å møte lokalt menighetsliv på en faglig kvalifisert måte ved å få mulighet og hjelp til observasjon og refleksjon, og til selv å gjøre erfaringer i pastorale, kateketiske og diakonale funksjoner.

MÅL

Studiet skal gi

- evne til å reflektere over egne erfaringer i pastorale, kateketiske og diakonale funksjoner,
- evne til å vurdere og reflektere over erfaringen av egen formidling i disse funksjonene
- evne til å observere, analysere og reflektere teologisk over lokalt menighetsliv.
- evne til å forkynne

PRAKTISK GJENNOMFØRING OG EVALUERING

Praksisperioden består av to elementer som normalt er integrert i hverandre:

- tre ukers observerende praksis
- en uke med deltakelse i pastorale (event. kateketiske eller diakonale) funksjoner.

Praksis er normalt både observerende og deltakende. Etter søknad kan studentene gjennomføre en rent observerende praksis. I slike tilfelle kreves en utvidet praksisoppgave i stedet for studiekravene knyttet til egen forkynnelse og egen gudstjenesteleidelse. Det kreves deltakende praksis for å bli opptatt på emnene PT 504 og 505.

Alle skriftlige innleveringer skal gjøres i praksisperioden og leveres umiddelbart etterpå.

Den praktiske og faglige tilrettelegging av praksisperioden ledes av fakultetets praksisleder.

Det utbetales ingen lønn under praksisperioden.

Studenter som har deltakende praksis blir vurdert med sikte på egnethet til kirkelig tjeneste. Det er utarbeidet egne kriterier for denne vurderingen.

Se «*Informasjonsmappe om veiledet menighetspraksis PT502*»

LITTERATUR

Det forutsettes fortsatt læring ut fra kunnskap og ferdigheter tilegnet i tidligere PT-moduler..

PT503 Sjelesorg med institusjonspraksis (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

PT503 gir en grunnleggende innføring i det sentrale praktisk-teologiske emneområdet sjelesorg samt praksis på institusjon.

Emnet består av to delemner: *A. Sjelesorg* (3 sp), *B. Institusjonspraksis* (7 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	Fordypnings-emne	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: PT501 og PT502 (kan tas samtidig, men institusjonspraksis må da avvikles utenfor undervisningssemesteret).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Vektingsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT203	Sjelesorg og ungdomsdiakoni	reduseres dette emnet med	5 sp
Med PT509	Institusjonspraksis (overgang)	reduseres dette emnet med	5 sp
Med PT510	Sjelesorg og diakoni	reduseres dette emnet med	5 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen, øvelser, PT-grupper og praksis:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75 prosent frammøte),
- bestå praksis,
- levere samtalereferat eller kasedrøfting (1000-1500 ord) som anvender teori fra pensum (delemne A) i møte med en konkret sjelesørgerisk problematikk,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Undervisning i seminarform, øvelser og praksis.

Praksisperioden er veiledet. Dersom man ikke består praksis, vil man normalt få tilbud om ny praksis (se nærmere regler). Nærmere beskrivelse av praksisopplegg finnes i informasjonshefte for praksisperioden.

Studenter som i lære og livsførsel setter seg utover de rammer som gjelder for vigslet tjeneste, kan nektes å gjennomføre praksis (se vedlegg til studieprogramkatalogen).

Vurdering

Emnet vurderes med *kontinuerlig vurdering*, med karakteren «bestått» / «ikke bestått».

I vurderingen av praksisperioden vil studenten bli gjenstand for egnethetsvurdering. Egnethetsvurderingen bygger på «Kriterier for egnethet til prestatetjeneste» (se *Informasjonshefte om veiledet institusjonspraksis PT503*).

Mål og innhold

A. SJELESORG (3 SP)

Dette delemnet sikter mot å gi en grunnleggende innføring i den kristne sjelesorgs egenart. Det fokuseres på sjelesorgens bibelske forankring og teologiske begrunnelse i rammen av kirkens diakonale egenart. Med bakgrunn i momenter fra sjelesorgens faghistorie gis det en innføring i aktuell sjelesorgfaglig debatt med vekt på drøfting av sentrale posisjoner til forståelse av sjelesorgens dynamiske egenart og kontekstuelle forankring. To forhold har særlig betydning i denne sammenhengen: For det første forståelsen av den sjelesørgeriske samtals egenart, og dernest sjelesorgens fortolkning og bruk av innsikter fra andre fagområder så som religionspsykologi, psykoterapi, religionssosiologi. I forlengelsen av dette belyses også konkrete sjelesørgeriske emner med særlig relevans for institusjonstjenesten.

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om sjelesorgens teologiske begrunnelse og kirkelige forankring,
- kunnskap om den sjelesørgeriske samtals forutsetninger og rammer,
- kunnskap om sjelesørgeriske utfordringer knyttet til møte med sykdom og lidelse,
- kunnskap om institusjonssjelesorg,
- evne til refleksjon over egne forutsetninger med tanke på sjelesørgerisk arbeid,
- evne til å føre en sjelesørgerisk samtale, herunder dåpssamtale og sørgesamtale.

LITTERATUR

Okkenhaug, Berit: *Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg*, Verbum Forlag, Oslo 2002, kap. 1 - 10 (137 sider)

Engedal, Leif Gunnar: «Utvikling av sjelesørgerisk kompetanse. Refleksjoner og perspektiver»; *Tidsskrift for Sjelesorg*, nr 2/2004, s 84 – 95.

For evt. videre studium:

Andersen, Torbjørn Herlof: *Tause menn: seksuelle overgrep mot gutter i kristne miljøer*. Oslo: Verbum, 2001.

Bergstrand, Göran og Magnus Lidbeck: *Själavård*. Bind 1-2. Stockholm: Verbum, 1997-1998.

Danbolt, Lars Johan: *Den underlige uka: de sørgende og begravelsesriten*. Oslo: Verbum, 2002.

Grevbo, Tor Johan: «Sjelesorgaktuelt: internasjonale tendenser sett fra et skandinavisk perspektiv» i *Tidsskrift for sjelesorg* 18, nr. 1 (1998), s. ikke angitt.

- Harbsmeier, Eberhard og Hans Raun Iversen: «Et utvalg» i *Praktisk teologi*. Frederiksberg: Anis, 1995, s. 384-423.
- «Utdrag om vigsel og gravferd» i *Våre tider i Guds hånd: kirkens tjeneste ved dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd* / redaktør Berit Okkenhaug, et al. Oslo: Verbum, 1997, s. 129-223.
- Olivius, Anders, Cerny Ericson og Birgitta Olivius Kihlberg: *Att möta människor: en grundbok om själavård*. 3. helt omarb. utg. Stockholm: Verbum förlag, 1996.
- Patton, John: *Pastoral care in context: an introduction to pastoral care*. Louisville, Ky.: Westminster/John Knox, 1993.
- Skriftserien koinonia*. Vikersund: Institutt for Sjelesorg, 2000-. Ziemer, Jürgen: *Seelsorgelehre : eine Einführung für Studium und Praxis*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000.
- Henriksen, Jan-Olav og Hilde Marie Aarflot: «Å møte en annen» i *Møte mellom pasient og sykepleier* / redaktør Sølvi Helseth, et al. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002, s. 157-172.
- Aarflot, Hilde Marie: «Bort fra de store teoriene- en presentasjon av trekk i nyere sorgforskning» i *Tidsskrift for sjelesorg* 21, nr. 3 (2001), s. ikke angitt.

B. INSTITUSJONSPRAKSIS (7 SP)

Veiledet institusjonspraksis varer i 4 uker og finner sted på sykehus eller annen institusjon. Det legges vekt på studentens møte med mennesker i sykdom og krise, møte med prestetjenesten i et tverrfaglig team på en institusjon og studentens egen vekst og modningsprosess mot prestetjeneste. Institusjonspraksis inneholder både observasjon og deltakelse.

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til prestetjeneste i rammen av en institusjon,
- evne til å møte mennesker i en sjelesørgerisk samtale,
- evne til å forkynne og være liturg i en institusjonskontekst,
- evne til observasjon og refleksjon over teologiske og kirkelige utfordringer i møte med pasienter og ansatte,
- evne til å reflektere omkring egen pastoral praksis, identitet og tro,
- evne til å bruke egen erfaring som basis for videre læring

PT504 Stiftspraksis/pastoral praksis i menighet. Muntlighet og personlig uttrykk (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

PT504 gir en videreutviklende trening i muntlighet og personlig uttrykk samt praksis stift/menighet.

Emnet består av to deler: og *A. Pastoral praksis i menighet* (9 sp) og *B. Muntlighet og personlig uttrykk* (1 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	-	-	-	Fordypning	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: PT501, PT502 og PT503.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Vektingsreduksjon

Emnet har ingen vektingsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen, øvelser og praksis:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75 prosent frammøte),
- bestå stiftspraksis/pastoral praksis i menighet,
- bestå liturgisk øvingspraksis,
- levere logg, agendaer og gruppeoppgave (totalt 3000-5000 ord) fra deltagelse i gudstjenesteforberedende gruppe,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Undervisning i form av praksis, undervisning i seminarform, øvelse med instruksjon i mindre grupper og individuell instruksjon

Praksisperioden er veiledet. Dersom man ikke består praksis, vil man normalt få tilbud om ny praksis (se nærmere regler). Nærmere beskrivelse av praksisopplegg finnes i informasjonshefte for praksisperioden.

Studenter som i lære og livsførsel setter seg utover de rammer som gjelder for vigslet tjeneste, kan nektes å gjennomføre praksis (se vedlegg til studieprogramkatalogen).

Vurdering

Emnet vurderes med *kontinuerlig vurdering*, med karakteren «bestått» / «ikke bestått».

I vurderingen av praksisperioden vil studenten bli gjenstand for egnethetsvurdering. Egnethetsvurderingen bygger på «Kriterier for egnethet til prestetjeneste» (se *Informasjonshefte om veiledet institusjonspraksis PT504*).

Mål og innhold

A. STIFTSPRAKSIS/PASTORAL PRAKSIS I MENIGHET (9 SP)

For studenter tilhørende Den norske kirke: Praksisperioden varer i 5 uker og er en selvstendig prestetjeneste i det bispedømmet studenten er knyttet til gjennom ordningen «Veien til prestetjeneste». Praksis er veiledet. Veileder arbeider ikke på studentens praksissted, men i nærliggende menighet. Veileder har normalt en særlig kompetanse innen veiledning. Stiftspraksis er et samarbeidstiltak mellom biskopene/bispedømmene og de teologiske lærestedene.

Se for øvrig heftet «Informasjon om stiftspraksis», eller se nettstedet: <http://vtp.kirken.no>.

For studenter fra andre kirkesamfunn enn Den norske kirke tilrettelegges tilsvarende praksis, som normalt vil finne sted i det kirkesamfunnet studenten tilhører.

MÅL

Studiet skal gi

- evne til å utføre kirkelig tjeneste med personlig og teologisk integritet og på en selvstendig og kritisk selvreflekterende måte
- evne til selvstendig observasjon og refleksjon over teologiske og kirkelige utfordringer,
- evne til å reflektere omkring egen pastoral praksis, identitet og tro,
- evne til å samarbeide om planlegging, gjennomføring og evaluering av gudstjenester, og til å lede et gudstjenetearbeid
- kjennskap til arbeidsveiledning (ABV) gjennom erfaring, og evne til å nyttiggjøre seg denne.

LITTERATUR

Det forutsettes fortsatt læring ut fra kunnskap og ferdigheter tilegnet i tidligere PT-moduler.

B. MUNTlighET OG PERSONLIG UTTRYKK (1 SP)

Emnet forbereder studentene til stiftspraksis, og skal videreutvikle studentenes personlige uttrykk og formidling innenfor liturgifaget, med økte mål for evne til messesang og memorering av liturgiske tekster. Studiet gir studentene anledning til å arbeide videre med særlig fokus på formulering av eget språk, og gi basis for kritisk vurdering av egen formidling i stiftspraksis.

Arbeidsformen er undervisning i seminarform, øvelse med instruksjon i mindre grupper og individuell coaching.

MÅL

Studiet skal gi

- god evne til stemmebruk, kroppspråk og liturgisk utførelse
- god evne til selvstendig egenøving
- god evne til nervøsitetsmestring
- god evne til å forme eget språkuttrykk
- evne til kritisk vurdering av egen formidling i stiftspraksis

LITTERATUR

Det er ingen pensumlitteratur.

PT505 Menighetsbygging og prestetjeneste (20 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

PT505 viderefører innføringsemnene innenfor de sentrale praktisk-teologiske emneområdene.

Emnet består av ni delemner: *A. Menighetsbygging og pastoralt lederskap* (3 sp), *B. Sjelesorg* (3 sp), *C. Homiletikk* (3 sp), *D. Liturgikk* (3 sp), *E. Kateketikk* (3 sp), *F. Kirkerett* (2 sp), *G. Muntlighet og personlig uttrykk* (1 sp), *H. Pastoralgrupper* (1 sp) og *I. Retreat* (1 sp)

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	-	-	-	Fordypning	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: PT501, PT502, PT503 (eller tilsvarende) og PT504 (PT504 kan tas samtidig dersom det legges opp til det i undervisningen).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Vektingsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT513	Menighetsbygging og katekettjeneste	reduseres dette emnet med	? sp
------------------	-------------------------------------	---------------------------	------

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen, øvelser, PT-grupper og praksis:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75 prosent frammøte),
- delta i pastoralgruppe,
- delta i retreat,
- bestå egnethetsvurdering,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Undervisning i seminarform, øvelser, pastoralgruppe og retreat.

Vurdering

Emnet har *vurderingsformen*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Dersom disse er bestått gis kandidaten anledning til å gå opp til muntlig prøve (30 minutter). Emnet vurderes til karakteren «bestått» / «ikke bestått»..

I dette emnet inngår egnethetsvurdering som selvstendig studiekrav. Egnethetsvurderingen bygger på «Kriterier for egnethet til prestedtjeneste» (se *Informasjonshefte om veiledet praksis*).

Mål og innhold

A. MENIGHETSBYGGING OG LEDERSKAP I MENIGHET (3 SP)

Hva vil det si å være prest? Prestetjenesten er i stadig endring. Ulike tider har hatt ulike presteideal. Dagens prester utfordres til å profilere sin egen forståelse av prestedtjenesten ut fra menighetenes behov og sine egne forutsetninger. Sentralt i dette temafeltet står spørsmålet om hva slags type leder presten skal være. Ulike modeller for pastoral ledelse må vurderes ut fra menighetsbygging som et overordnet praktisk-teologiske kriterium.

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om prestedtjenestens teologi,
- kjennskap til pastorale modeller,
- kjennskap til ordinasjonsliturgien,
- kjennskap til veier til et fordypet trosliv,
- kunnskap om teologi og metode for menighetsbygging,
- kjennskap til spørsmål knyttet til ledelse, samarbeid og konflikthåndtering i menigheten.

LITTERATUR

- * Temanummer: «Menighetsutvikling» i *Halvårsskrift for praktisk teologi* nr. 1 (2003), s. 4-46.
- * Baasland, Ernst: «Ledelsesstrukturer i den eldste kirke» i *Reform og embete : festskrift til Andreas Aarflot på 65-årsdagen den 1. juli 1993* / redaktør Per-Otto Gullaksen, et al. Oslo: Universitetsforlaget, 1993, s. 181–197
- * Grevbo, Tor Johan: «Pastoralt lederskap – en teologisk og kirkelig nødvendighet. Noen pastoralteologiske perspektiver» i *Prest og ledelse* / redaktør Morten Huse. Oslo: Verbum, 2000, s. 63–80.
- * Lappegard, Sevat: «Folkekyrkjeteologi» i *Folkekirken : status og strategier* / redaktør Bjørn Sandvik. Oslo: Den norske kirkes Presteforening, 1988, s. 107–131
- * Nordhaug, Halvor: «Oversatt sammendrag av enkelte kapitler» av Douglass, Klaus: *Die neue Reformation : 96 Thesen zur Zukunft der Kirche*. Stuttgart: Kreuz Verlag, 2001
- * Røsæg, Nils Aksel: «Kirken i Korint. Modeller for kirken i nytestamentlig kontekst og i dag» i *Slik blir kirken til : kirke i forandring i Det nye testamente* / redaktør Nils Aksel Røsæg og Hans Kvalbein. Trondheim: Tapir forlag, 2003, s. 79-146
- * Skjevesland, Olav: «Ordinasjonen i Det nye testamente» i *Reform og embete : festskrift til Andreas Aarflot på 65-årsdagen den 1. juli 1993* / redaktør Per-Otto Gullaksen, et al. Oslo: Universitetsforlaget, 1993, s. 199-212

B. SJELESORG (3 SP)

Delemnet fokuserer både på sentrale prinsipielle problemer i sjelesørgerisk teori, og på konkrete tema og utfordringer i praktisk-sjelesørgerisk arbeid. Det legges særlig vekt på en fordypning av viktige tema knyttet til utformingen av en pastoral selvforståelse og utvikling av kommunikative evner i den sjelesørgeriske samtalen. Videre drøftes pastorale utfordringer knyttet til spenningen mellom familieliv og menighetsliv, vekslingen mellom arbeid og hvile, forholdet mellom personlig spiritualitet og utadrettet tjeneste. Sjelesorgens egenart i spenningen mellom psykoterapi og åndelig veiledning belyses, sammen med konkrete

sjelesørgeriske utfordringer knyttet til spørsmål om åndelig autoritet, maktutøvelse og seksualitet.

Delemnet retter søkelyset mot de kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er nødvendige med tanke på sjelesørgerisk arbeid. Studiet skal gi innsikt i relevant sjelesørgerisk teori knyttet til livsfaser, ritualer og sorgarbeid i forbindelse med dåp og gravferd. Konteksten for drøftingene vil være de muligheter og utfordringer som folkekirken og menigheten stilles overfor i forbindelse med forberedelse, gjennomføring og etterarbeid ved kasualia.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om sjelesorgens egenart i spenningsfeltet mellom terapi, rådgivning og åndelig veiledning
- kunnskap om teologi, ritualer og liturgi knyttet til kasualia
- kunnskap om sorg og sorgarbeid
- kunnskap om forholdet mellom privatliv og kirkelig tjeneste
- kunnskap om autoritetsutøvelse og maktbruk knyttet til pastorale handlinger og veiledning
- kunnskap om åndelig liv for den kirkelig ansatte

LITTERATUR

Okkenhaug, B. og Skjevesland, O. [red.]: *Våre tider i Guds hånd*. Oslo: Verbum, 1997, s. 117-125, 141-149 og 169-198. (Utdrag om vigsel og gravferd.) (146 sider)

Olivius, A.: *Att möta människor : en grundbok om själavård*. Stockholm: Verbum förlag, 1996 s. 13 – 117, 177 – 205, 218 – 234 (155 sider)

Suppelerende litteratur, for evt. videre studium:

Bergstrand, G. och Lidbeck, M.: *Själavård. Bd I – II*. Stockholm: Verbum, 1997-1998

Danbolt, L.J.: *Den underlige uka : de sørgende og begravelsesriten*. Oslo: Verbum, 2002

Gerkin, C.V.: *An introduction to pastoral care*. Nashville, Tenn.: Abingdon, 1997

Okkenhaug, B.: *Når jeg ser ditt ansikt : innføring i kristen sjelesorg*. Oslo: Verbum, 2002

Pattison, S.: *A critique of pastoral care*. London: SCM Press Ltd., 2000

Patton, J.: *Pastoral care in context : an introduction to pastoral care* Louisville, Ky.: Westminster/John Knox, 1993

Skriftserien *Koinonia*: Institutt for Sjelesorg, Modum

Stavenes, A-M.: «Kan sjelesorgen være åndelig veiledning?» i: *Tidsskrift for sjelesorg* nr. 2, 2002

Wikstrøm, O.: *Mørket som blender*. Del II. Åndelig veiledning. Oslo: Luther, 1995

Ziemer, J.: *Seelsorgelehre : eine Einführung für Studium und Praxis*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000

Aarflot, H.M. og Henriksen, J-O.: «Å møte en annen» i: Bjørk, I.T.; Helseth, S. og Nordtvedt, F.: *Møte mellom pasient og sykepleier*, Oslo: Gyldendal akademisk, 2002, s. 157-172

Aarflot, H.M.: «Bort fra de store teoriene – en presentasjon av trekk i nyere sorgforskning» i: *Tidsskrift for sjelesorg* nr. 3 (2001)

C. HOMILETIKK (3 SP)

Forkynnelsen, og da særlig prekenen i gudstjenesten og ved de kirkelige handlinger, står helt sentralt i prestetjenesten i Den norske kirke. I forkynnelsen vil hele prestens teologiske kompetanse komme til anvendelse. Ikke minst gjelder dette for hermeneutikkens vedkommende. Forkynnelsen er en krevende oppgave der ikke bare de faglige kunnskaper, men også prestens egen person og trosliv trekkes inn på en avgjørende måte.

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om forkynnensens teologi og oppdrag,
- kunnskap om forholdet mellom homiletikk og hermeneutikk,
- kunnskap om betydningen av prestens person for forkynnelsen,
- kjennskap til temaet forkynnelse ved kasualia,
- evne til kreativt prekenarbeid.

LITTERATUR

Okkenhaug, B. og Skjevesland, O. (red): *Våre tider i Guds hånd*, Oslo, 1997, s. 158-165; 214-220 (13 sider)

Nordhaug, H.: *...så mitt hus kan bli fullt*, Oslo: 2000, s. 19 - 168 (eller tilsvarende litteratur, 150 sider, for eksempel fra Skjevesland, se nedenfor)

Supplerende litteratur, for evt. videre studier (ikke obligatorisk); *eller* for alternativ obligatorisk lesning

Skjevesland, Olav: *Det skapende ordet : en prekenlære*. Oslo: Universitetsforlaget, 1995, s. 13-130, 178-259

D. LITURGIKK (3 SP)

Delemnet skal gi økt innsikt i liturgiens historie, teologi og antropologi som grunnlag for egen refleksjon over og bearbeiding av de erfaringene som er gjort i stiftspraksis og gudstjenesteøvelser. Kunnskapene skal bidra til å utvikle studentens egen holdning til prestetjenestens gudstjenestelige oppgaver og en økt forståelse for gudstjenester og kasualia som meningsbærende møtesteder i folkekirken. Delemnet fokuserer også på en sunn forståelse av prestens rolle i konkret gudstjenesteforberedende arbeid: ledelse og utvikling av menighetens gudstjenestevirksomhet, arbeid i gudstjenesteutvalg og stab omkring gudstjenester og arbeid med langtidsplanlegging av gudstjenester i en menighet.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om antropologiske og sosiale aspekter ved liturgi,
- god kunnskap om kirkens liturgier og om liturgi- og revisjonshistorie og evne til å bruke denne kunnskapen i eget gudstjenestearbeid
- god kunnskap om hymnologi og liturgisk språk og evne til å anvende denne kunnskapen i eget gudstjenestearbeid,

LITTERATUR

Kildetekster

Gudstjenestebok for Den norske kirke, del 1 og 2 («Ordning for Vigselse» og «Ordning for Gravferd»). Oslo: Verbum, 1992 og senere opplag

Kirkeårets tekster, Oslo: Verbum, gjeldende utgave

Norsk salmebok, Oslo: Verbum, 200? og senere opplag

Salmer 1997, Oslo: Verbum, 1997 og senere opplag

Hovedlitteratur

Ellverson, Karl-Gunnar, *Handbok i liturgik*, Stockholm: Verbum, 2003, sider ikke definert

Lathrop, G.W.: *Holy things : a liturgical theology*. Minneapolis: Fortress Press, 1993, s. 1-32, 87-138

Schøien, K.S.: *Fra torget til vingården*. Oslo: Luther, 2000, ss. 6-18, 49,51,53,54,59,63-65, 67, 70-77, 82-95, 97-100

Andrew Wilson-Dickson/svensk bearbetning Bohlin, Folke, *Musik i kristen tradition: från tempel och katedraler till kyrkor och torg* (Oversatt av Birgitta Hörnlund, Katarina Sjöström), Stockholm: Verbum, 1996, s 16-63, 76-77,87-88,130-142, 148-149, 240-246

Supplerende litteratur, for evt. videre studier

Liv i gudstjenesten, gudstjenesten i livet : betenkning om gudstjenesteliv og gudstjenestefornyelse i Den norske kirke. Oslo: Kirkerådet, 1994 og senere opplag

E. KATEKETIKK (3 SP)

Den norske kirkes dåpspraksis og folkekirkepreg stiller menighetene overfor store utfordringer på det kateketiske feltet. Kateketikk på dette nivået i studiet har som mål å motivere og utruste kandidatene til å ivareta kateketisk arbeid i menigheten på en integrert og faglig god måte. Kandidaten skal gjennom studiet settes i stand til å lede, planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning og annet trosformidlingsarbeid i menigheten.

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om menigheten som sted for trosformidling i et livslangt perspektiv,
- god kunnskap om kirkelig dåpsopplæring og konfirmantarbeid og evne til refleksjon rundt de utfordringene disse reiser
- kunnskap om egnede metoder i kirkens kateketiske arbeid
- evne til kirkelig formidling, herunder å planlegge og gjennomføre konfirmantarbeid
- evne til å arbeide med medarbeiderfostring

LITTERATUR

Kildetekster (plandokumenter til orientering og bruk):

Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke. Oslo: Kirkerådet, 1992, s. 6-33 og 66-79

Håndbok til Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke. Oslo: Kirkerådet, 1998

«Avsnitt om konfirmasjonstidens gudstjenester» i: *Gudstjenestebok for Den norske kirke*. Oslo: Verbum, 1992

St. meld. nr.7 (2002/2003). Trosopplæring i ei ny tid. Om reform av dåpsopplæringa i Den norske kyrkja, Oslo: Kultur- og kyrkjedepartementet

<http://odin.dep.no/kkd/norsk/dok/regpubl/stmeld/043001-040002/dok-bn.html>

Litteratur

Kirkerådet. Kirke/stat-utvalget: *Dåpsopplæring i Den norske kirke : delrapport, september 2001*. Oslo: Kirkerådet, 2001, s. 7-67,

http://www.kirken.no/kirke_stat/Rapport/dapsopp.pdf

Håndbok til Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke. Oslo: Kirkerådet, 1998

Okkenhaug, B. og Skjevesland, O. [red.]: *Våre tider i Guds hånd*. Oslo: Verbum, 1997, s. 41-60, 89-104

- NOU 2000:26 "- til et åpent liv i tro og tillit" : dåpsopplæring i Den norske kirke : fra et utvalg oppnevnt ved kongelig resolusjon av 16. juli 1999 Oslo: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Statens forvaltningstjeneste Informasjonsforvaltning., s. 17-72, http://odin.dep.no/kkd/norsk/dok/andre_dok/utredninger/014041-020002/dok-bn.html

Kompendium bestående av:

- * Birkedal, E.: «Kunnskapsformidler eller medvandrer» i: *'Jeg gikk meg over sjø og land–': festskrift til Ottar Berge på 65-årsdagen*. Kyrkjefag profil ; nr 1, Trondheim: Tapir, 2001, s. 65--80
- * Asheim, I.: ""Kan spedbarn være medlem i de troende forsamling?"" i: Haanes, V. (red.): *Kirkens skole – skolens kirke*. Trondheim, Tapir 1995, s. 187-203
- * Kvalbein, H.: "Fra melk til fast føde", i: *For kirke og skole. Festskrift til Ole Modalsli*. Oslo 1983, 75-86
- * Holdø, C.E.: «Dåpssamtalepraksis i dag» i: *Himmelgaven : kirkens møte med mennesker ved dåp*. Oslo: Den norske kirkes presteforening, 2002, s. 171-183
- * Schøien, H.: "Dåpssamtale når barnet snakker for seg selv", i: Akerø/Andersen: *Himmelgaven : kirkens møte med mennesker ved dåp*. Oslo, Den norske kirkes presteforening, 2002, s. 141-155

F. KIRKERETT (2 SP)

Kirkens ordninger og den rettslig regulering av de ulike tjenester er et sentralt element for medarbeidere i Den norske kirke. For presten er forpliktelsen på kirkens ordninger en del av ordinasjonsløftet. Innsikt i Den norske kirkes organisasjon er en viktig forutsetning for å kunne fungere adekvat i det praktiske kirke- og menighetsliv. I tillegg er Den norske kirke en del av norsk offentlig forvaltning og presten er statstjenestemann. Dette nødvendiggjør kunnskaper om saksbehandling, forvaltnings- arbeids- og tjenestemannsrett. Prestens oppgave som vigsler innebærer også at det innenfor rammen av faget skal gis innføring i ekteskapslovgivningen. Særregler for presters taushetsplikt skal gjennomgås.

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om kirkelovgivningen, (herunder grunnloven, kirkeloven, gravferdsloven, helligdagsloven),
- god kunnskap om kirkens struktur og organisasjon,
- god kunnskap om kirkerett knyttet til de kirkelige handlinger (jf gudstjenestebøkene alminnelige bestemmelser), herunder en særlig innføring i ekteskapslovgivningen,
- kjennskap til forvaltningsrettslig tenkemåte og saksbehandling, jf forvaltningsloven og offentlighetsloven,
- god kunnskap om regler for taushetsplikt for prester.

LITTERATUR

«Alminnelige bestemmelser» i: *Gudstjenestebok for Den norske kirke*. Oslo: Verbum, 1992
Lovsamling for Den norske kirke. 4. rev. utgave, Oslo: Kirkerådet, 2001

Supplerende litteratur, for evt. videre studier:

Jørgensen, O.V.: *Juridisk oppslagsbok for Den norske kirke : kommentarer til relevant forvaltnings og arbeidsrettslig lovverk til bruk i Den norske kirke*. Oslo: KA, 1997
Okkenhaug, B. og Skjevesland, O. [red.]: *Våre tider i Guds hånd*. Oslo: Verbum, 1997, s. 85-88, 126-128, 141-149, 166-168, 221-223. (Kirkens tjenester ved dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd).

G. MUNTILGHET OG PERSONLIG UTTRYKK (1 SP)

Studiet av MPU skal på siste nivå gi studentene mulighet til å få tilpasset instruksjon og individuell tilbakemelding. Arbeid i mindre grupper skal gi innsikt i egen framtrede i et

arbeidsfellesskap, som leder og som deltager. Faget legger grunnlag for videre utvikling og kritisk vurdering av egen funksjon i seinere yrkesutøvelse.

Arbeidsformen er tilpasset individuell coaching, øvelse med instruksjon i mindre grupper og arbeid i basisgrupper uten lærer.

MÅL

Studiet skal gi

- evne til refleksjon omkring formidling, dialog og respons
- innsikt i egen framtreten i et arbeidsfellesskap og evne til å lede et gudstjenestearbeid
- evne til å utnytte sitt uttrykkspotensiale, og nyansere og variere sitt uttrykk.

LITTERATUR

Det er ingen pensumlitteratur.

H. PASTORALGRUPPER (1 SP)

Pastoralgruppen fungerer som veiledning i gruppe med utgangspunkt i egne erfaringer ("case" og tema) fra praksis, annen kirkelig tjeneste eller fra undervisningen ved fakultetet.

MÅL

Studiet skal gi

- god evne til å reflektere over forholdet mellom person, tro og tjeneste med sikte på en fremtidig tjeneste som prest i kirken.
- innsikt i hvordan en selv fungerer i samarbeid og samhandling med andre.

LITTERATUR

Det er ingen pensumlitteratur.

I. RETREAT (1 SP)

Studentene deltar på retreat over fire dager. Hensikten er å gi en praktisk innføring i kristen bønn og meditasjon innenfor rammen av en retreat med vekt på stillhet og faste tidebønner.

Studenten skal gis hjelp til å utvikle sitt eget trosliv, og til å forberede seg til en forestående kirkelig tjeneste.

PT510 Sjelesorg (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master kirkelig undervisning.

PT510 gir en grunnleggende innføring i det sentrale praktisk-teologiske emneområdet sjelesorg.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Kjerneemne	-	-	Fordypnings-emne?	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT503	Sjelesorg ...	reduseres dette emnet med	5 sp
------------------	---------------	---------------------------	-------------

Studiekrav

Studenten skal

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75 prosent frammøte),
- levere samtalereferat eller kasusdrøfting (1500-1800 ord) som anvender teori fra pensum i møte med en konkret sjelesørgerisk problematikk,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet PT510 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått»/«ikke bestått».

Mål og innhold

Dette delemnet sikter mot å gi en grunnleggende innføring i den kristne sjelesorgs egenart. Det fokuseres på sjelesorgens bibelske forankring og teologiske begrunnelse i rammen av kirkens diakonale egenart. Med bakgrunn i momenter fra sjelesorgens faghistorie gis det en innføring i aktuell sjelesorgfaglig debatt med vekt på drøfting av sentrale posisjoner til forståelse av sjelesorgens dynamiske egenart og kontekstuelle forankring. To forhold har særlig betydning i denne sammenhengen: For det første forståelsen av den sjelesørgeriske samtals egenart, og dernest sjelesorgens fortolkning og bruk av innsikter fra andre fagområder så som religionspsykologi, psykoterapi, religionssosiologi.

MÅL

Studentene skal ha

- kunnskap om sjelesorgens teologiske begrunnelse og kirkelige forankring,
- kunnskap om den sjelesørgeriske samtals forutsetninger og rammer,
- kunnskap om sjelesørgeriske utfordringer knyttet til møte med sykdom og lidelse,
- oversikt over sentrale posisjoner og problemstillinger i aktuell sjelesorgfaglig debatt,
- evne til refleksjon over egne forutsetninger med tanke på sjelesørgerisk arbeid,
- ferdighet i å føre en sjelesørgerisk samtale.

LITTERATUR

Okkenhaug, Berit : *Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg*, Verbum Forlag, Oslo 2002, kap. 1 - 10 (137 sider)

Engedal, Leif Gunnar : "Utvikling av sjelesørgerisk kompetanse. Refleksjoner og perspektiver"; *Tidsskrift for Sjelesorg*, nr 2/2004, s 84 – 95.

Litteratur der studenten i samråd med faglærer velger ut ca. ??? sider.

Andersen, Torbjørn Herlof: *Tause menn : seksuelle overgrep mot gutter i kristne miljøer*. Oslo: Verbum, 2001.

Bergstrand, Göran og Magnus Lidbeck: *Själavård*. Bind 1-2. Stockholm: Verbum, 1997-1998.

Danbolt, Lars Johan: *Den underlige uka : de sørgende og begravelsesriten*. Oslo: Verbum, 2002.

Grevbo, Tor Johan: «Sjelesorgaktuelt : internasjonale tendenser sett fra et skandinavisk perspektiv» i *Tidsskrift for sjelesorg* 18, nr. 1 (1998), s. ikke angitt.

Harbsmeier, Eberhard og Hans Raun Iversen: «Et utvalg» i *Praktisk teologi*. Frederiksberg: Anis, 1995, s. 384-423.

«Utdrag om vigsel og gravferd» i *Våre tider i Guds hånd : kirkens tjeneste ved dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd* / redaktør Berit Okkenhaug, et al. Oslo: Verbum, 1997, s. 129-223.

Olivius, Anders, Cerny Ericson og Birgitta Olivius Kihlberg: *Att möta människor : en grundbok om själavård*. 3. helt omarb. utg. Stockholm: Verbum förlag, 1996.

Patton, John: *Pastoral care in context : an introduction to pastoral care*. Louisville, Ky.: Westminster/John Knox, 1993.

Skriftserien koinonia. Vikersund: Institutt for Sjelesorg, 2000-. Ziemer, Jürgen: *Seelsorgelehre : eine Einführung für Studium und Praxis*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2000.

Henriksen, Jan-Olav og Hilde Marie Aarflot: «Å møte en annen» i *Møte mellom pasient og sykepleier* / redaktør Sølvi Helseth, et al. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002, s. 157-172.

Aarflot, Hilde Marie: «Bort fra de store teoriene- en presentasjon av trekk i nyere sorgforskning» i *Tidsskrift for sjelesorg* 21, nr. 3 (2001), s. ikke angitt.

PT511 Kateketikk 1 (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master kirkelig undervisning.

Emnet gir en grunnleggende innføring i kateketisk arbeid og skal gi hjelp til å utvikle kunnskaper, holdninger og ferdigheter som er viktige for å arbeide som kateket i Den norske kirke.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Kjerneemne	-	-	Fordypnings-emne?	Fordypnings-emne?

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studentene skal

- ha godkjent oppmøte i undervisningen,
- bestå en kortinnlevering,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet PT511 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått»/«ikke bestått».

Mål og innhold

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om kirkelige undervisningsplaner og modeller for gjennomføring,
- god kunnskap om mål og innhold i ulike tiltak i dåpsopplæringen,
- kjennskap til de viktigste samarbeidspartnere for kirken i kateketisk sammenheng,
- kjennskap til samarbeidspartnernes egenart og forutsetninger for samarbeid,
- kjennskap til kateketisk arbeid blant mennesker med særlige behov.

LITTERATUR

Engelsen, B.U.: *En læreplanteoretisk analyse av planer for menighetspedagogisk virksomhet i den norske kirke*. Rapport nr. 3. Universitetet i Oslo:PFI 1998

I praksis. Barn med spesielle behov, Oslo, IKO-forlaget 1995
Lorentzen, K.: *I lengde, bredde og dybde*. Trondheim, Tapir 2002, s 31-136
Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke. Oslo, Kirkerådet 1992, s 6-33, 66-79

Kompendium:

Asheim, I.: «Kristen kunnskap og undervisende virksomhet i kirken», i: *Prismet* 1978, s. 180-188
Krych, M.: «The Gospel Calls Us», i: Rebecca Grothe (ed.): *Lifelong Learning. A Guide to Adult Christian Education in the Church*, Minneapolis, Augsburg 1997, s. 12-32
Redse, A.: «Kyrkjeleg undervisning i ei ny tid. Innføring av KRL-faget som religionspedagogisk kontekst på dåpsopplæring», i: Ulstein, J.O.: *Jeg gikk meg over sjø og land*.
Rypdal, M.: *Kort innføring i didaktikk* (upubl.)
Theil, H.: «Børns religiøsitet», i: *Ud fra en gudstjenestlig sammenheng*. København, Materialecentralen 1966, s 43-69

Supplerende litteratur

Jørgensen, R. (red.): *Skole møter kirke*, Oslo: IKO-forlaget 1999
Hirsch, A: *Menighetens egen plan*, Oslo: IKO-forlaget 1996
I praksis. Barn og nattverd, Oslo: IKO-forlaget 1995.

PT512 Kateketikk 2 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master kirkelig undervisning.

PT512 bygger videre på PT511 og tar sikte på å utdype studentenes kateketiske og pedagogiske kunnskaper og gi hjelp til å arbeide med undervisnings- og oppdragelsesvirksomheten i menigheten i lys av pedagogisk teori.

Emnet består av tre delemner: *A. Menighetspedagogikk* (3 sp), *B. Valgemne/fordypnings-emne* (5 sp) og *C. Familiepedagogikk* (2 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Kjerneemne	-	-	Fordypnings-emne?	Fordypnings-emne?

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studentene skal

- ha godkjent fremmøte (75 prosent) i seminargruppen,
- skrive en artikkel på 6 -10 sider i tilknytning til delemne A,
- lage faglig foredrag/artikkel i tilknytning til delemne B etter nærmere avtale,
- gi respons på to forskjellige utkast fra andre studenter i ulike faser av skriveprosessen,
- bestå en muntlig prøve,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet PT512 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått»/«ikke bestått».

Mål og innhold

A. MENIGHETSPEDAGOGIKK (3 STUDIEPOENG)

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i ulike sider ved menigheten som læringsfelt,

- evne til å reflektere over kirkens pedagogiske oppgaver,
- innsikt i strategier som kan videreutvikle kirkelig undervisning,
- evne til å evaluere dagens undervisningsformer og gi impulser til å utvikle kirkens undervisning videre.

LITTERATUR

Everist, N.C.: *The Church As Learning Community. A Comprehensive Guide To Christian Education*. Nashville, Abington press 2002, side 21-253.

Supplerende litteratur

Myhre, R.: *Oppdragelse i helhetspedagogisk perspektiv* Oslo: Gyldendal 1994.

B. VALGEMNE/FORDYPNINGSEMNE (5 STUDIEPOENG)

MÅL

Studentene skal

- ha utdypet innsikt i et selvvalgt *pedagogisk emne* med relevans til menighetspedagogisk arbeid

LITTERATUR

Studenten velger selv pensum på ca. 350 sider og får det godkjent av faglærer

C. FAMILIEPEDAGOGIKK (2 STUDIEPOENG)

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om familiepedagogikk,
- evne til å evaluere kirkelig arbeid blant familier og gi impulser til å utvikle det videre.

LITTERATUR

Elshof, J.K.T.: «Ministry to Families in the Local Church», i: Anthony, M. (ed.) *Foundations of Ministry*. Grand Rapids, Bakers Books 1992 side 185-198.

Evenshaug: «Verdiforandring i familien», i: Mogstad/Østnor (red.): *Forandring og forankring*. Oslo, Universitetsforlaget 1992

Evenshaug, O. og Hallen, D.: *Familiepedagogikk*. Oslo, Ad Notam Gyldendal 1997, s 30-82
Familien i fokus. IKO-forlaget 1994

Supplerende litteratur

Bø, I.: *Foreldre og fagfolk. Samarbeid i barnehage og skole*. Oslo:Tano Aschehoug

Harbo, S.: «Familiens rolle i den religiøse holdningsdannelse», i: *Prismet* 5/90 (side 225-228)

Schorre, H.J.: «Mellom benkene? Om fars plass i kirken», i: Magerøy, L.I. og Weyde, J.E.(red.) *Fars bok. Om menn, barn og oppdragelse*. Oslo, IKO-forlaget 1998

Wirgenes, P.E.: «Som en far bærer sitt barn. Om mann og barn i Bibelen», i: Magerøy, L.I. og Weyde, J.E.B. (red.) *Fars bok. Om menn, barn og oppdragelse*. Oslo, IKO-forlaget 1998 (side 32-51)

PT513 Menighetsbygging og katekettjeneste (20 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master kirkelig undervisning.

PT513 bygger videre på PT501, 502, 510-512 og skal gi hjelp til å videreutvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger som er viktige for å arbeide som kateket i Den norske kirke. Det skal også gi hjelp til å utvikle personlig og åndelig modenhet og kateketisk identitet.

Emnet består av seks delemner: *A. Menighetsbygging og lederskap* (4 sp), *B. Menighetsdidaktikk* (7 sp), *C. Homiletikk* (2 sp), *D. Gudstjenestearbeid m/ gudstjenesteøvelser* (3 sp), *E. Sjelesorg* (2 sp) og *F. Kirkerett* (2 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Kjerneemne	-	-	-	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier)

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT505	Menighetsbygging og prestedtjeneste	reduseres dette emnet med	16 sp
------------------	-------------------------------------	---------------------------	--------------

Studiekrav

Studenten skal

- ha godkjent oppmøte (75 prosent) i undervisningen,
- delta i PT-gruppe,
- gjennomføre konfirmandpraksis,
- bestå egnethetsvurdering,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet PT513 har bare én *vurderingsform*, muntlig eksamen.

Emnet vurderes til «bestått»/«ikke bestått» på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å gå opp til muntlig eksamen.

I dette emnet inngår egnethetsvurdering som selvstendig studiekrav. Egnethetsvurderingen bygger på ”Kriterier for egnethet til katekettjeneste”.

Mål og innhold

A. MENIGHETSBYGGING OG LEDERSKAP (4 STUDIEPOENG)

Hva vil det si å bygge menighet? Både prestedtjenesten og katekettjenesten er i stadig endring. Ulike tider har hatt ulike lederideal. Dagens kirkelig ansatte utfordres til å profilere sin egen forståelse av tjenesten ut fra menighetenes behov og sine egne forutsetninger. Ulike modeller for ledelse må vurderes ut fra menighetsbygging som et overordnet praktisk-teologiske kriterium.

Delemnet vil også ta opp spørsmål om kateketens identitet og selvforståelse og kateketen som pedagogisk leder.

MÅL

Studentene skal ha

- evne til arbeid med egen forståelse av lederrollen,
- evne til å motta og gi veiledning,
- kjennskap til veier til et fordypet trosliv,
- god kjennskap til teologi og metode for menighetsbygging,
- kjennskap til vigslingsliturgien for kateketer,
- innsikt i spørsmål knyttet til ledelse, samarbeid og konflikthåndtering i menigheten,
- innsikt i motivasjon og utrustning av frivillige medarbeidere,
- innsikt i egen identitet og selvforståelse i møte med katekettjenesten.

LITTERATUR

Halvårsskrift for praktisk teologi 1/2003: Temanummer om menighetsutvikling

Malm, M.: *Veivisere*. Oslo, Nye Luther 1991

Tjenesteordning for kateket

Retningslinjer for liturgiske tjenester

Kompendium:

Alveng, K.A.: *Rett kalt kateket?* Upubl.

Hjernes, M.: «Eit spørsmål om identitet – perspektiv på kateketane i Den norske kyrkje», i: Ulstein, J.O.(red.) *Kateketen i fokus*. Trondheim, Tapir 2001

Skarsaune, O.: «Det tredelte embete og det ene», i: *Tidsskrift for teologi og kirke* 1/99

Aarflot, A.: «Embetsteologi og vigsling», i: Ulstein, J.O. (red.): *Kateketen i fokus*. Trondheim, Tapir 2001

B. MENIGHETSDIDAKTIKK (7 STUDIEPOENG)

Den norske kirkes dåpspraksis og folkekirkepreg stiller menighetene overfor store utfordringer på det kateketiske feltet. Delemnet har som mål å motivere og utruste studentene til å ivareta kateketisk arbeid i menigheten på en integrert og faglig god måte. Studenten skal gjennom studiet settes i stand til å lede, planlegge, gjennomføre og evaluere undervisning og annet trosformidlingsarbeid i menigheten.

Til dette emnet hører også praksis i konfirmentarbeid (Se praksispermen.)

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i hva som særpreger menigheten som sted for trosformidling i et livslangt perspektiv,
- evne til refleksjon rundt kirkens dåpspraksis og de kateketiske utfordringer den reiser, med fokus på dåpsopplæring og konfirmantarbeid,
- evne til å arbeide med medarbeiderfostring blant barn, unge og voksne,
- ferdighet i å planlegge og gjennomføre konfirmantarbeid,
- god kunnskap om planlegging, gjennomføring og evaluering av undervisning ut fra ulike forutsetninger hos barn, unge og voksne,
- god kunnskap om pedagogisk utviklingsarbeid,
- innsikt i fagdidaktiske spørsmål knyttet til kirkelig undervisning.

LITTERATUR

Anthony (ed.): *Foundations of Ministry. An Introduction to Christian Education For a New Generation*. Michigan, Bakers Books 1992, side 13-185 og 200-280.

Dokka: T.S m. fl: *Dåpsopplæring i Den norske kirke*. Delrapport, 2001 Kirke/ stat-utvalget, s. 7-67.

Gudstjenesteboken (Avsnitt om konfirmasjonstidens gudstjenester), Oslo, Verbum 1992.

Håndbok til Plan for konfirmasjonstiden i Den norske kirke. Oslo, Kirkerådet 1998

Okkenhaug, B. & Skjevesland, O. (red): *Våre tider i Guds hånd*. Oslo, Verbum 1997, s. 41-60 og 89-104

Rypdal, M.: *Voksenopplæring i menigheten*. Oslo, Menighetsfakultetet 1999

Kompendium:

Akerø, H.A.: «Det beste er vannet», i: Akerø/Andersen (red.) *Himmelgaven*, Oslo, Presteforeningen 2003

Asheim, I.: «Kan spedbarn være medlem i de troende forsamling?», i: Haanes, V. (red.): *Kirkens skole – skolens kirke*. Trondheim, Tapir 1995

Holdø, C. E.: «Dåpssamtalepraksis i dag», i: Akerø/Andersen (red.) *Himmelgaven*. Oslo, Presteforeningen 2003

Kvalbein, H.: «Fra melk til fast føde», i: *For kirke og skole. Festskrift til Ole Modalsli*. Oslo 1983

Opsahl, J.: «Dåpssamtale med mennesker av annen tro», i: Akerø/Andersen (red.) *Himmelgaven*. Oslo, Presteforeningen 2003.

Schøien, Harald: «Dåpssamtale når barnet snakker for seg selv», i: Akerø/Andersen, *Himmelgaven*. Oslo, Presteforeningen 2003

Birkedal, E.: «Kunnskapsformidler eller medvandrer?», i: Ulstein, J. (red.) *Jeg gikk meg over sjø og land*. Kyrkjefag profil ; nr 1, Trondheim : Tapir, 2001

Til fortsatt bruk:

Plan for dåpsopplæring i Den norske kirke.

C. HOMILETIKK (2 STUDIEPOENG)

Forkynnelse står sentralt i katekettjenesten i Den norske kirke. I forkynnelsen vil hele kateketens teologiske kompetanse komme til anvendelse. Forkynnelse er en krevende oppgave der ikke bare de faglige kunnskaper, men også kateketens egen person og trosliv trekkes inn på en avgjørende måte.

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i forkynnensens metodikk,
- god kunnskap om betydningen av kateketens person for forkynnelsen,
- innsikt i egne styrker og svakheter som predikant,
- god evne til kreativt prekenarbeid,
- innsikt i forkynnelse for barn og unge.

LITTERATUR

Hegerstrøm, G. og Halle, R. (red.): *Himmel over livet*. Oslo, IKO-forlaget 2000, side 5-33, 58-70, 76-86 og 101-120.

Enten:

Nordhaug, H.: *...så mitt hus kan bli fullt*, Oslo Verbum 2000, side 171-224

Eller:

Skjevesland, Olav: *Det skapende ordet : en prekenlære*. Oslo: Universitetsforl., 1995, s. 13-130, 178-259

D. GUDSTJENESTEARBEID MED GUDSTJENESTEØVELSER (3 STUDIEPOENG)

Delemnet skal bidra til å utvikle studentenes egen holdning til gudstjenestelige oppgaver og gi en økt forståelse for gudstjenestearbeid med spesiell vekt på barn og unge.

Det fokuserer også på en sunn forståelse av kateketens rolle i konkret gudstjenesteforberedende arbeid: ledelse og utvikling av menighetens gudstjenestevirksomhet, arbeid i gudstjenesteutvalg og stab omkring gudstjenester og arbeid med langtidsplanlegging av gudstjenester i en menighet.

Gudstjenesteøvelsene skal gi en praktisk kompetanse rettet mot kateketens liturgiske funksjoner. Øvelsene bygger på praktisk liturgi og personlig uttrykk fra delemne B i PT501 og delemne C i PT502. Øvelsene skal gi konkrete erfaringer med bruk av kirkens gudstjenestebøker og ulike gudstjenesteformer - og bidra til å utvikle studentenes personlige liturgiske uttrykk.

MÅL

Studentene skal ha

- evne til å planlegge, lede og inspirere gudstjenestearbeid, og innsikt i egen funksjon i slikt arbeid,
- ferdighet innenfor stemmebruk, kroppsspråk og liturgisk utførelse,
- kjennskap til de elementene som ligger til grunn for arbeidet med et personlig liturgisk uttrykk,
- evne til å relatere sine kunnskaper om formidlingsteori og stemmebruk til eget ferdighetsnivå og utviklingspotensiale,
- evne til å samarbeide om planlegging, gjennomføring og evaluering av gudstjenester og til å lede gudstjenestearbeid.

LITTERATUR (LISTEN MÅ FORKORTES TIL CA. 200 SIDER.)

Liturgi og revisjonshistorie:

Bjørddal, Øystein: *Tro og tilbedelse*. Verbum 1986 s.17 –41 Liturgiens røtter – et historisk riss og s. 56 –89 Liturgiens utfoldelse i kirkens liv (ev. også s. 89- 99 Noen lærepunkter i liturgisk perspektiv.)

Flatø, Lars: *Den store liturgirevisjonen*”, s 274-284 Kirkehistoriske perspektiver

Helge Fæhn: *Messe med mening*, s.18-21 Utviklingen i vår kirke 1938 - 98

Nielssen, Erik A.: art. *Poetisk teologi*, fra «*Solens fødsel*» ANIS, Danmark 1998 s.33-63

Lathrop, Gordon W.: «*Preaching in the Dialogue of Worship and Culture*», fra LWF's studiebibliotek, 1/1999 s.245 – 255

Lønning Per: «*Salmevurdering - refleksjon og visjon*», i: Amundsen, Bækkeli, Engelsviken (red.) *Tjeneste, tro og tanke*, Festskrift til Per Lønning på 60-årsdagen. s 75 – 90 Oslo: Athenum 1988

Kirkeårets tekster

Liv i gudstjenesten, gudstjenesten i livet.....

Solhaug, A.: Stemmen som liturgisk instrument, i *Halvårstidsskrift for praktisk teologi* 2/2001

Lønning, P.: *Kirkeglede – om gudstjenestevisjon og virkelighet*. Oslo, Verbum 1997, side 84-133

E. SJELESORG (2 STUDIEPOENG)

Delemnet fokuserer både på sentrale prinsipielle problemer i sjelesørgerisk teori og på konkrete tema og utfordringer i praktisk-sjelesørgerisk arbeid. Videre drøftes utfordringer knyttet til spenningen mellom familieliv og katekettjeneste, vekslingen mellom arbeid og hvile, forholdet mellom personlig spiritualitet og utadrettet tjeneste og konkrete sjelesørgeriske utfordringer knyttet til spørsmål om yrkesetikk. Studiet skal gi innsikt i relevant sjelesørgerisk teori knyttet til livsfaser, ritualer og sorgarbeid - med spesiell vekt på arbeid blant barn og unge.

MÅL

Studentene skal ha

- kunnskap om sjelesorgens egenart i spenningsfeltet mellom terapi, sjelesorg og åndelig veiledning,
- kunnskap om åndelig liv for den kirkelig ansatte,
- evne til refleksjon om forholdet mellom familie/privat-liv og kirkelig tjeneste,
- kunnskap om sorg og sorgarbeid,
- innsikt i sjelesørgeriske utfordringer i forhold til barn og unge.

LITTERATUR

Bakkevig, T.: «Om å ta farvel. Prestens erfaringer i nærmiljøet.», i: *Verdier ved livets slutt*. Oslo, Verdikommisjonen 2001, s 90-97

Okkenhaug, B.: *Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg*. Oslo, Verbum 2002, kap. 9, 11-15 og kap. 17.

Wirgenes, P.E.: *Vil du trøste meg, Gud?* Oslo, IKO-forlaget 2000

F. KIRKERETT (2 STUDIEPOENG)

Kirkens ordninger og den rettslig regulering av de ulike tjenester er et sentralt element for medarbeidere i Den norske kirke. Innsikt i Den norske kirkes organisasjon er en viktig forutsetning for å kunne fungere adekvat i det praktiske kirke- og menighetsliv. I tillegg er Den norske kirke en del av norsk offentlig forvaltning. Dette nødvendiggjør kunnskaper om saksbehandling, forvaltnings- arbeids- og tjenestemannsrett.

MÅL

Studentene skal ha

- god kunnskap om kirkelovgivningen,
- god kunnskap om kirkens struktur og organisasjon
- god kunnskap om kirkerett knyttet til de kirkelige handlinger,
- kjennskap til forvaltningsrettslig tenkemåte og saksbehandling, jf forvaltningsloven og offentlighetsloven
- god kunnskap om regler for taushetsplikt

LITTERATUR

Lovsamling for Den norske kirke, Kirkerådet, 2001.

Gudstjenestebøkene

Religionssosiologiske emner

RS501 Religionssosiologi 1 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap med studieretningen Religionssosiologi.

RS501 legger vekt på å gi innsikt i sosiologiske perspektiver på religion som fenomen og se nærmere på religionens rolle i moderne samfunn. Det vil presentere teorier om individets religiøsitet og religiøse organisasjoner. Videre vil det gi innsikt i ulike tilnærminger som søker å forstå forholdet mellom religion og samfunn med et spesielt fokus på religionens rolle i dagens Norge og Europa.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet, normalt i en toårig syklus.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet RS501 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studentene skal ha

- god kjennskap til sosiologiske begreper og perspektiver som benyttes i studier av religion
- innsikt i forholdet mellom sosiologi og teologi
- god kunnskap om enkeltmenneskers religiøsitet og ulike forklaringer av denne
- innsikt i ulike former for religiøs organisering, derunder religiøse autoritetstyper, samt forklaringer på fenomener som nyreligiøse bevegelser
- god kunnskap om ulike innfallsvinkler til studiet av religion i moderne samfunn, deriblant teorier om modernitet, sekularisering, globalisering, detradisjonisering og postmodernitet.

LITTERATUR

Christiano, Kevin J., Peter Kivisto og William H. Swatos: «Kap. 1-3» i *Sociology of religion : contemporary developments*. Walnut Creek, Calif: AltaMira Press, 2002, s. 3-88.

Davie, Grace: *Religion in modern Europe: a memory mutates*. Oxford: Oxford University Press, 2000.

Furseth, Inger og Pål Repstad: «Kap. 1, 7-8, 12» i *Innføring i religionssosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2003, s. 11-25, 138-184, 237-251.

«Kap. 2-5, 9-12» i *Religion in modern times: an interpretive anthology*/ redaktør Linda Woodhead, et al. Oxford: Blackwell, 2000, s. 27-168, 307-475.

Repstad, Pål: *Religiøst liv i det moderne Norge: et sosiologisk kart*. 2. utg. Kristiansand: Høyskoleforlaget, 2000.

RS502 Religionssosiologi 2 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap, studieretningene Religionssosiologi.

RS502 legger vekt på å gi innsikt i religionens rolle i den offentlige sfære og dens bidrag til å skape samhold og konflikt. Det vil se nærmere på forholdet mellom religion og politikk ved å fokusere på ulike former for religion i den offentlige sfære. Videre til det gi innsikt i begreper om religiøs fundamentalisme og ulike forklaringer på dette fenomenet. Det vil også gi kunnskap om ulike former for religiøs vold og religiøs makt. Disse temaene vil bli drøftet i lys av eksempler fra både Norge og ulike deler av verden.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfarings-basert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne?	-	Fordypnings-emne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: RS501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet, normalt i en toårig syklus.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet RS502 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studentene skal ha

- innsikt i ulike teorier om religionens rolle i den offentlige sfære
- god kunnskap om ulike former for offentlig religion i den moderne verden
- kjennskap til teorier om religion som kilde til konflikt og samhold
- god forståelse av begreper og teorier om religiøs fundamentalisme
- kunnskap om ulike former for religiøs vold
- god kunnskap om religiøs makt i dagens Norge

LITTERATUR

Bruce, Steve: «Kap. 1, 3-5, 7» i *Politics and religion*. Cambridge: Polity: in association with Blackwell, 2003, s. 1-14, 41-160, 205-254.

Casanova, José: *Public religions in the modern world*. Chicago: University of Chicago Press, 1994.

Christiano, Kevin J., Peter Kivisto og William H. Swatos: «Kap. 9» i *Sociology of religion: contemporary developments*. Walnut Creek, Calif: AltaMira Press, 2002, s. 239-270.

Furseth, Inger og Pål Repstad: «Kap. 6, 9» i *Innføring i religionssosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2003, s. 123-137, 185-199.

Juergensmeyer, Mark: «Kap. 7-11» i *Terror in the mind of God: the global rise of religious violence*. 3rd ed., rev. and updated ed. Berkeley: University of California Press, 2003, s. 121-249.

«Kap. 7» i *Religion in modern times: an interpretive anthology*/ redaktør Linda Woodhead, et al. Oxford: Blackwell, 2000, s. 214-263.

Repstad, Pål: «Kap. 2-8» i *Dype, stille, sterke, milde: religiøs makt i dagens Norge*. Oslo: Gyldendal akademisk, 2002, s. 44-170.

RS503 Religionssosiologi 3 (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap med studieretningen Religionssosiologi.

RS503 vil gi innsikt i religion og forskjellighet, slik som etnisitet og kjønn. Det vil presentere begreper om etnisitet og nyere utviklingstrekk innenfor migrasjon og religion, både nasjonalt og internasjonalt. Videre vil det gi innsikt i sosiologiske begreper om kjønn og religionens betydning for tolkning av kjønn og kjønnsroller. Det vil gi kunnskap om kvinners religiøse erfaringer og rolle i religiøse samfunn. Videre vil det ta opp forholdet mellom religion og seksualitet.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	Fordypnings-emne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: RS501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet, normalt i en toårig syklus.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet RS503 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studentene skal ha

- forståelse av begreper om etnisitet
- god kunnskap om forholdet mellom migrasjon og religion
- kjennskap til det religiøse mangfold blant noen minoriteter i Norge
- god innsikt i politiske og religiøse utfordringer som karakteriserer det flerreligiøse samfunn
- forståelse av sosiologiske begreper om kjønn
- god kunnskap om hvordan religionen påvirker forståelsen av kjønn og religionens kjønnetthet
- innsikt i forholdet mellom seksualitet og religion

LITTERATUR

- Brochmann, Grete, Tordis Borchgrevink og Jon Rogstad. *Sand i maskineriet*. Oslo: Gyldendal, 2002. Innledning, kap. 1-2, 4-5 (142s).
- Christiano, Kevin J., William H. Swatos, Jr. og Peter Kivisto. *Sociology of Religion: Contemporary Developments*. Walnut Creek: Alta Mira, 2001. Kap. 6-7 (56s).
- Ebaugh, Helen Rose og Janet Saltzman Chafetz. *Religion and the New Immigrants*. Walnut Creek: Alta Mira Press., 2000. Kap. 1-9 (131s).
- Furseth, Inger og Pål Repstad. *Innføring i religionssosiologi*. Oslo: Universitetsforlaget, 2003. Kap. 10-11 (34s).
- Jacobsen, Christine. *Tilhørighetens mange former*. Oslo: Unipax, 2002. Sidene 8-85, 113-165 (130s).
- Nyhagen Predelli, Line. Kjønn, religion og deltagelse: En case-studie av muslimske kvinner i Oslo, 2003. *Sosiologisk tidsskrift* 11: 369-393 (24s).
- Røthing, Åse. *Parforhold. Idealer, forhandlinger, strategier*. Oslo: Gyldendal, 2004. Kap. 1, 5 (48 s). (*Kommer*)
- Swatos, William H., Jr.. *Gender and Religion*. New Brunswick og London: Transaction Publishers, 1994. (191s).
- Woodhead, Linda og Paul Heelas (red.). *Religion in Modern Times. An Interpretive Anthology*. Oxford: Blackwell, 2000. Kap. 8 (39s).

Religionspsykologiske emner

RPSY501 Religionspsykologi grunnlagsteori: fagforståelse og fagtradisjoner (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap med studieretningen Religionspsykologi.

RPSY 501 har som mål å gi innsikt i psykologiske perspektiver på religion og religiøs erfaring slik vi møter det i rammen av vår egen kultur. Emnet vil presentere ulike psykologiske teoris fortolkning av individers og gruppers religiøsitet med vekt på de funksjoner som religiøsiteten kan ha i enkeltmenneskers og fellesskapets liv.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	Fordypnings-emne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet RPSY501 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om ulike psykologiske teoritradisjoners fortolkning av religiøs adferd og opplevelse
- god kunnskap om ulike faser i den personlige religiøsitetens psykologiske utvikling
- innsikt i forholdet mellom religionspsykologisk og teologisk fortolkning
- kjennskap til den religiøse erfaringens betydning med henblikk på personlighetsutvikling og utforming av personlig identitet
- kjennskap til forskningsmetoder som anvendes i psykologiens studium av religiøs adferd og opplevelse
- god kunnskap om religiøsitetens funksjoner som mestringsstrategi i møte med sykdom og kriser

LITTERATUR

I samråd med faglærer gjør studenten et utvalg tilsvarende ca 700 s fra litteraturlisten nedenfor.

- Beit-Hallahmi, B. & Argyle, M. : *The Psychology of Religious Behaviour, Belief & Experience*, Routledge, London and New York, 1997
- Wulff, D.M. : *Psychology of Religion. Classic & Contemporary*. 2.edition. John Wiley&Sons, Inc., New York 1997
- Hood, R.W.Jr. (ed.) : *Handbook of Religious Experience*. Religious Education Press, Birmingham, Ala, 1995
- Hood,R.W.;Spilka,B.;Hunsberger,B;Gorsuch,R.: *Psychology of Religion: An Empirical Approach*. “.2.edition. Gilford Press, New York, 1996
- Pargament, K.: *The Psychology of Religion and Coping. Theory, Research, Practice*.New York, 1997
- Geels,A. & Wikström,O.: *Den religiösa människan. En introduktion till religionspsykologien*. Natur och Kultur, Uppsala 1999.
- Paloutzian, R.F.: *Invitation to the Psychology of Religion*. 2.edition. Allyn and Bacon, Boston 1996
- Batson,C.D.; Schoenrade,P; Ventis,W.L.: *Religion and the Individual: A Social-Psychological Perspective*. Revised edition. Oxford University Press, New York, 1993

RPSY502 Religionspsykologi 2: Klinisk religionspsykologi (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Master i kristedoms-kunnskap, studieretning religionspsykologi.

RPSY 502 har som mål å gi innsikt i psykologiske fortolkninger av religion og religiøs erfaring slik disse fremtrer i rammen av klinisk (psykoterapeutisk og sjelesørgerisk) virksomhet. Dette innebærer en fokusering på de religiøse erfaringers funksjon i møte med kriser og psykiske lidelser, og den rolle religionen kan spille i bearbeiding av slike erfaringer. Emnets faglige hovedperspektiv er den psykodynamiske teoritradisjon. Det blir lagt vekt på å belyse erkjennelsesmessige forutsetninger i psykoterapeutisk teoridannelse, og samspillet mellom teoretiske perspektiver og kliniske erfaringer.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program met	Erfarings-basert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	-	-	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjoner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- skrive en bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer i samråd med studenten,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet RPSY502 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Klausurprøven vurderes med karakter (A-F).

Dersom emnet ikke undervises prøves emnet med sekundær vurderingsform.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- god kunnskap om psykodynamiske fortolkninger av individets religiøsitet
- god kunnskap om psykologiske prosesser som bidrar til dannelselse og utvikling av gudsrelasjon og gudsbilde
- god kunnskap om religiøsitetens funksjon som mestringsstrategi i møte med sykdom kriser
- kjennskap til dynamiske prosesser som oppstår i samspillet mellom behandler og konfident når religiøs erfaring bearbeides
- innsikt i forholdet mellom religionspsykologisk og teologisk fortolkning
- innsikt i forholdet mellom terapeutisk og sjelesørgerisk tilnærming til religiøs tematikk

LITTERATUR

Hovedlitteratur

- Bergstand, G.: *En illusion och dess utveckling. Om synen på religion I psykoanalytisk teori.* Verbum Förlag, Stockholm, 2004
- Jones, J. W.: *Contemporary Psychoanalysis & Religion. Transference and Transcendence.* Yale University Press, New Haven, 1991
- Engedal, L.G.: *Gudsrelasjon, primærrelasjoner og den intrapsyke scene. Psykoanalytiske fortolkninger av religiøs erfaring .* UniPub Forlag, Oslo 2003
- DeMarinis, V. & Wikström, O (eds.): *Clinical psychology of religion : emerging cultural and multicultural questions from European and North American voices .*, Uppsala 1996
- Wulff, D.M. : "The Psychology of Religion: An Overview", i Edward P. Shafranske(ed.): *Religion and the Clinical Practice of Psychology.* American Psychological Association, Washington, DC, 1996,p 43 - 70
- Fowler, J. W.: "Pluralism and Oneness in Religious Experience: William James, Faith-, and Clinical Practice", i E.P.Shafranske (ed.) *op.cit.* 165 – 186.
- Kenneth I. Pargament : "Religious Methods of Coping: Resources for the Conservation and Transformation of Significance", i E. P. Shafranske(ed.), *op.cit.* s 215 – 239.
- Rizzuto, A-M.: "Psychoanalytic Treatment and the Religious Person", i E.P.Shafranske ed.), *op.cit.* s 409 - 431
- Engedal, L.G.: "Metapsykologiske problemers betydning for religionspsykologisk forskning og sjelesørgerisk praksis", i Halvårsskrift for Praktisk Teologi, nr 1/2000, s 21 - 33
- Wikström, O.: "Gud som Gud eller Gud som gud", i Tidsskrift for Sjelesorg nr 2/1990, s 29 – 35.

Supplerende litteratur

- Hood, R.W.Jr. (ed.) : *Handbook of Religious Experience.* Religious Education Press, Birmingham, Ala, 1995
- Pargament, K.: *The Psychology of Religion and Coping. Theory, Research, Practice.* New York, 1997
- Rizzuto, A-M : *The Birth of the Living God. A Psychoanalytic Study.* of Chicago Press, 1979
- Paloutzian, R.F.: *Invitation to the Psychology of Religion.* 2.edition. Allyn and Bacon, Boston 1996
- Batson, C.D.; Schoenrade, P; Ventis, W.L.: *Religion and the Individual: A Social-Psychological Perspective.* Revised edition. Oxford University Press, New York, 1993

Religionspedagogiske emner

RP501 Fagdidaktikk (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Erfaringsbasert Master i kristendomskunnskap.

RP501 legger vekt på de fagdidaktiske spørsmålene i hovedsak knyttet til undervisningen i den offentlige skolen.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	-	-	Kjerneemne	-	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: Se egne opptakskrav til studieprogrammet.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har studiepoengsreduksjon mot PPU-emner avlagt etter 2001. Kontakt studieveileder for nærmere detaljer.

Studiekrav

Studenten skal

Enten:

- skrive en oppgave/bokrapport på inntil 2000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i minst 75% av undervisningen
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet RP501 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er da en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Emnet har også en valgfri *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om hovedspørsmål knyttet til en kontekstuell religionspedagogisk tenkning
- ha god kunnskap om pluralismens betydning for skolens religions- og verdiformidling
- ha god kunnskap om KRL-faget i grunnskolen
- ha kjennskap til alternative fagdidaktiske løsninger for religionsundervisningen i en offentlig skole
- ha kjennskap til spørsmål knyttet til religion og hverdagsliv blant unge norsk-pakistanere

LITTERATUR

Afdal, Geir m.fl.: *Tro, livstolkning og tradisjon. Innføring i kontekstuell religionsdidaktikk*, Tano Aschehoug, Oslo 1997, kap. 3, 8, 10, 11, 12, 13 og 14.

Gravem, Peder: *KRL – Et fag for alle. KRL-faget som svar på utfordringer i en flerkulturell enhetsskole*, Oplandske Bokforlag, Vallset 2004, Innledning, kp 1, 1.2.5 og kp 2-3.

Plesner, Ingvill T.: ”Hvordan definere fellesskapets grunnlag? Pluraliseringens betydning for den offentlige skolens religionsundervisning og verdiformidling”, i Jan-Olav Henriksen og Otto Krogseth (red.): *Pluralisme og identitet. Kulturanalytiske perspektiver på nordiske nasjonalkirker i møte med religiøs og moralsk pluralisme*, Gyldendal Akademisk, Oslo 2001, s.354-406.

Østberg, Sissel: *Muslim i Norge. Religion og hverdagsliv blant unge norsk-pakistanere*, Universitetsforlaget, Oslo 2003.

Leganger-Krogstad, H.: ”Norge I utakt? En systematisering av forholdet mellom skole og religion i Europa”, i *Forskning og fundering. Religion og religiøsitet i skole, kirke og samfunn*, Festskrift til Ole Gunnar Winsnes, redigert av Erling Birkedal, Harald Hegstad og Geir Skeie, Tapir, Trondheim 2000, s.123-156.

Hull, John: ”A Gift to the Child”, i *British Journal for Religious Education*, Vol. 91/2, s.172-183.

RP502 Oppdragelse, kultur og pluralisme (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap.

RP502 legger vekten på identitetsutvikling i lys av postmoderne kultur.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjons- studiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms- kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor- program- met	Erfaringsbasert Master i kristendoms- kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	-	-	Kjerneemne	-	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: Se egne opptakskrav til studieprogrammet.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal enten:

- skrive 3 mappeoppgaver hver på inntil 2000 ord over oppgitte emner,
- delta i minst 75% av undervisningen,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

eller:

- bestå en 6 timers klausurprøve.

Vurdering

Emnet RP502 har som *primær vurderingsform* mappevurdering der studenten må oppfylle alle studiekravene. Avsluttende vurdering består i at fakultetet etter innleveringsfristen bestemmer hvilken oppgave som skal legges til grunn for karakteren for emnet og hvilke to som vurderes med bestått/ikke bestått. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av den oppgaven fakultetet velger ut.

Emnet har også en valgfri *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om ungdom og livstolkning,
- ha god kunnskap om pluralisme- og identitetsproblematikk,

- ha god kunnskap om holdningers betydning for identitet og relasjoner.

LITTERATUR

Henriksen, Jan-Olav og Otto Krogseth (red.): *Pluralisme og identitet. Kulturanalytiske perspektiver på nordiske nasjonalkirker i møte med religiøs og moralsk pluralisme*, Gyldendal Akademisk, Oslo 2001, s.15-184.

Brunstad, Paul Otto: *Ungdom og livstolkning. En studie av unge menneskers tro og fremtidsforventninger*, Tapir Forlag, Trondheim 1998.

Asheim, Ivar: *Hva betyr holdninger? Studier i dydsetikk*. Tano Aschehoug, Oslo 1997.

RP503 Didaktikk (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Erfaringsbasert Master i kristendomskunnskap.

RP503 legger vekt på å gi kunnskap om hvordan en skal analysere og forstå livet i dagens klasserom, og hvordan en normativt kan svare på spørsmålet om hva som er god undervisning. Emnet gir også innføring i teorier i pedagogisk psykologi og i læringsteori.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	Kjerneemne	-	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: Se egne opptakskrav til studieprogrammet.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- skrive en oppgave/bokrapport på inntil 1000 ord fra en avgrenset del av pensumlitteraturen. Oppgaven gis av faglærer og vurderes med bestått/ikke bestått.
- delta i minst 75 % av undervisningen
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet RP503 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 5000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er da en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Emnet har også en valgfri *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer).

Hjelpemidler: Ingen hjelpemidler.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal

- ha god kunnskap om grunnleggende didaktiske problemstillinger
- ha god kunnskap om hovedspørsmål i pedagogisk psykologi
- ha god kunnskap om ulike læringsteorier
- ha innsikt i kunnskapssyn, menneskesyn og samfunnssyn sin betydning for didaktiske spørsmål

- ha evne til å tenke helhetlig i didaktisk refleksjon

LITTERATUR

Imsen, Gunn: *Lærerens verden. Innføring i generell didaktikk*, Tano Aschehoug, 2.utgave, Oslo 1999, kap. 1-11, 15.

Imsen, Gunn: *Elevenes verden. Innføring i pedagogisk psykologi*, Tano Aschehoug, 3. utgave, Oslo 1998.

Rørvik, Harald: *Didaktisk refleksjon. Frå normative premissar til pedagogisk praksis*, Universitetsforlaget, Oslo 1998.

Diakonale emner

DIA501 Bibelforståelse og etikk 5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

DIA501 gir en innføring i bibelens oppbygning og innhold, samt i kristen etikk.

Emnet består av to delemner: *A. Bibeltolkning og bibelteologi* (2sp), *B. Etikk* (3 sp)

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	KRL111	Grunnstudier 1	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	KRL113	Grunnstudier 1	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	KRL101	Bibelfag og konfesjonskunns...	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	KRL112	Grunnstudier 2	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	KRL105A	Kristen livstolkning i dag, rel...	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	KRL105B	Kristen livstolkning i dag, rel...	reduseres dette emnet med	3 sp
Med	KRL201	Religion, antropologi og forst...	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	KRL211	Religion, antropologi og forst...	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	KRL212	Religion, antropologi og forst...	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	KRL213	Religion, antropologi og forst...	reduseres dette emnet med	1 sp
Med	KRL216	Religion, antropologi og forst...	reduseres dette emnet med	1 sp

Studiekrav

Studenten skal:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75%),
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Forelesninger, undervisning i seminarform, arbeid i basisgrupper.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, klausurprøve. Dersom alle studiekravene er bestått gis det anledning til å gå opp til en klasurprøve (4 timer). Emnet vurderes med karakter (A-F).

Mål og innhold

A. BIBELTOLKNING OG BIBELTEOLOGI (2 SP)

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til Bibelens oppbygning og innhold,
- kjennskap til innholdet i to utvalgte bøker fra Bibelen og deres relevans for diakonien.

KILDETEKSTER

Amos

Lukasevangeliet

LITTERATUR (80 S.)

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Del III. Det Norske Bibelselskap, Oslo 1999, ss.385-470.

Supplerende litteratur

Hvalvik, Reidar og Terje Stordalen: *Den store fortellingen. Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning*. Det Norske Bibelselskap, Oslo 1999.

Kvalbein, Hans: *Godt budskap for fattige*. Tekster fra Lukas-evangeliet, Lunde, Oslo 1976.

Kvanvig, Helge: *Historisk bibel og bibelsk historie: Det gamle testamentes teologi som historie og fortelling*, Høyskoleforlaget, Kristiansand 1999.

Lindström, Fredrik: *Det sårbara livet. Livsforståelse och gudserfarenhet i gamle testamentet*. Arcus, Lund 1998.

B. ETIKK (3 SP)

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til sentrale temaer og perspektiver i kristen etikk,
- god kunnskap om kristent menneskesyn og menneskeverd,
- god kunnskap om forholdet mellom menneskesyn, etikk og diakoni.

LITTERATUR (190+50=240)

Heiene, Gunnar og Svein Olaf Thorbjørnsen: *Fellesskap og ansvar. Innføring i kristen etikk*, Universitetsforlaget, Oslo 1994 (kap 1-10, 12, 16 og 17).

Henriksen, Jan-Olav og Gunnar Heiene: *Moral og menneskeliv. Et kristent perspektiv*. Høyskoleforlaget, Kristiansand 1998, (et utvalg på ca 50 sider).

Supplerende litteratur

Asheim, Ivar: *Øyet og horisonten. Grunnproblemer i aktuell etikkdebatt*, Universitetsforlaget, Oslo 1991.

Bexell, Göran og Carl Henric Grenholm: *Teologisk etik. En introduktion*, Verbum, Stockholm 1997.

Henriksen, Jan-Olav og Arne Johan Vetlesen: Nærhet og distanse. Gyldendal Akademiske, 2.utg. Oslo 2000.
Johansen, Kjell Eyvind (red): Etikk. En innføring. Cappelen, Oslo 1994.

DIA502 Diakoni i bibelsk og historisk perspektiv (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

Emne DIA502 er organisert i to delemner: *A. Diakoniens bibelske begrunnelse (3 sp)*, *B. Diakoniens historie (2 sp)*

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjoner.

Studiekrav

Studenten skal:

- ha godkjent oppmøte i undervisningen (75 prosent),
- være organisert i en basisgruppe,
- skrive én oppgave (2000-2400 ord) innen en gitt frist. Det fastsettes hvert semester hvilke delemner disse skal hentes fra,
- ha godkjent en kortinnlevering *eller* kortprøve. Det fastsettes hvert semester hvilken form denne skal ha. I de tilfeller innleveringene eller prøvene ikke godkjennes, kan studenten levere en ny besvarelse én gang til i samme semester,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Forelesninger, undervisning i seminarform, arbeid i basisgrupper.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Dersom studiekravene er oppfylte går oppgavene og kortinnleveringen/-prøven til en vurderingsmappe. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av en samlet vurdering av den innleverte vurderingsmappen.

Mål og innhold

A. DIAKONIENS BIBELSKE BEGRUNNELSE (3 SP)

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om diakoniens bibelske begrunnelse,
- god kunnskap om diakonale motiver i bibeltekstene.

LITTERATUR

Collins, John: "A ministry for tomorrow's church", Journal of Ecumenical Studies 32.2 Spring 1995 (20s.)

Nielsen, Helge Kjær: *Han elskede oss først*. Aarhus Universitetsforlag, Aarhus 1994 (223s)

Supplerende litteratur

Nordstokke, Kjell: *Ordet tar bolig*. Om folkelig bibellesning, Verbum, Oslo 1994.

Collins, John: *Diakonia – Re-interpreting the Ancient Sources*, Oxford University Press, New York-Oxford 1990.

Collins, John: *Diacons and the Church – making connections between old and new*, Gracewing Morehouse Publishing, Pennsylvania (?) 2002.

B. DIAKONENS HISTORIE (2 SP)

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til diakoniens arbeidsformer og organisering i historisk perspektiv,
- kjennskap til utviklingen av den diakonale forståelsen gjennom kirkens historie.

LITTERATUR

Brodd, Sven Erik: "Diakonin genom kyrkans historia. Fem ecklesiologiske modeller" i Sven Erik Brodd [et al.] *Diakonins teologi*, Verbum, Stockholm 1997.

Wyller, Trygve: "Stat og omsorg – autensitet og kall" i Svein Aage Christoffersen (red), *Moralsk og moderne?*, Ad Notam Gyldendal, Oslo 1999.

Oftestad, Alf B.: *Kirke – Fellesskap – Omsorg. Diakoniens historie I*. Luther forlag, Oslo 2001, s. 81 – 118.

Supplerende litteratur

Christoffersen, Svein Aage (red): *Moralsk og moderne?*, Ad Notam Gyldendal, Oslo 1999.

Oftestad, Alf B. (red): *En bok om kirkens diakoni*, Luther forlag, Oslo 1980.

Oftestad, Alf B.: *Kirke – Fellesskap – Omsorg. Diakoniens historie I*.

Luther forlag, Oslo 2001

Tønnessen, Aud V.: *"Et trygt og godt hjem for alle"? Kirkelederes kritikk av velferdsstaten etter 1945*, Tapir Akademiske forlag, Trondheim 2000.

DIA503 Diakoniens teologi (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

DIA503 bygger videre på emne DIA501 og DIA502, og gir en innføring i diakoniens teologiske begrunnelse og ekklesiologiske forankring.

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: DIA501, DIA502.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	PT501	Kirkekunnskap...	reduseres dette emnet med	1 sp
-----	--------------	------------------	---------------------------	-------------

Studiekrav

Studiet skal gi

- ha godkjent oppmøte i undervisningen
- være organisert i en basisgruppe,
- skrive én oppgave (2000-2400 ord) innen en gitt frist,
- ha godkjent en kortinnlevering eller kortprøve. Det fastsettes hvert semester hvilken form denne skal ha. I de tilfeller innleveringene eller prøvene ikke godkjennes, kan studenten levere en ny besvarelse én gang til i samme semester,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Arbeidsform: Forelesninger, undervisning i seminarform, arbeid i basisgrupper.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Dersom studiekravene er oppfylte går oppgaven og kortinnleveringen/-prøven til en vurderingsmappe. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av en samlet vurdering av den innleverte vurderingsmappen.

Mål og innhold

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til ulike forståelser av og begrunnelser for kirkens diakonale oppdrag,
- kjennskap til diakoniens plassering i et systematisk-teologisk helhetsperspektiv, herunder vitenskapsteoretiske spørsmål knyttet til diakoniens tverrfarglighet,
- kjennskap til embetsteologiske problemstillinger knyttet til diakontjenesten, herunder også økumeniske bidrag knyttet til diakoniforståelsen,
- god kunnskap om diakoniens kirkelige forankring.

LITTERATUR

- Asheim, Ivar: "Kirke, menighet og fromhetsliv" i Svein Olaf Thorbjørnsen (red), *Utfordringer og ansvar*, Universitetsforlaget, Oslo 1994.
- Brodd, Sven-Erik : *Pastoral-teologisk praksis. Om kyrkligt liv och arbete i en urbaniserad miljö*. Stockholm 1989.
- Browning, Don : *A fundamental practical theology. Descriptive and strategic proposals*. Fortress Press, Minneapolis 1991, s 34 – 93
- Iversen, Hans Raun: "Hva er diakoni og diakonat egentlig" i Karsten Nissen (red), *Diakoni – en integrert dimension i folkekirkens liv*, Forlaget Aros, 2001.
- Johannessen, Kai Ingolf: "Diakoniens teologiske og kirkelige forankring" i Alf B. Oftestad (red), *En bok om kirkens diakoni*, Luther forlag, Oslo 1980.
- Kirkerådet : *Diakonal tjeneste i Den norske kirke*. KR 32/04 (Stephanie Dietrich/Kristin Fæhn)
- Nordstokke, Kjell og John N. Collins: "Diakoni – teoria- praxis". Svensk kyrkotidning vol. 96 nr. 11/2000, s. 107-111
- Nordstokke, Kjell: *Det dyrebare mennesket. Diakoniens grunnlag og praksis*, Verbum, Oslo 2002.
- Plan for diakoni i Den Norske Kirke* (1987 – revidert utgave 1997).

Supplerende litteratur

- Aukrust, Knut og Berge Furre (red): *Diakoni og samfunn*, KULTs skriftserie 101, Oslo 1998.
- Bergmann, Sigurd (red): *De nedtystades Gud*, proprius, Stockholm 1992.
- Bergmann, Sigurd (red): *De nedtystades Gud*, proprius, Stockholm 1992.
- Blennberger, Erik /Mats J. Hansson/Rolf Stål (red): *Diakoni – teologi, ideologi, praksis*. Tro og tanke, Stockholm 1992.
- Brodd, Sven Erik [et al.] *Diakonins teologi*, Verbum, Stockholm 1997.
- Brodd, Sven Erik: *Diakonatet. Från ecklesiologi till pastoral praxis*. Svenska kyrkans forskningsråd, Uppsala 1992, s. 13-142 .
- Cavanaugh, William T.: *Torture and Eucharist*, Blackwell Publishers, Oxford-Masachusetts 1998.
- Dulles, Avery R: *Models of the Church*, Doubleday, New York 1974/1987 (expanded edition).
- Foss, Øyvind: *Kirkens diakoni*, Aarhus University Press, Aarhus 1992.

DIA511 Diakoni I: Sjelesorg og kulturforståelse (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

DIA511 tar for seg temaer og problemstillinger hentet fra det diakonale praksisfeltet relatert til livskriser, sorg og ulike livsfaser, samt allmenne trekk i den postmoderne kultursituasjonen. Emnet vil ha et yrkesfaglig fokus, og de aktuelle temaene og problemstillingene blir primært bli belyst ut fra sjelesorgsfaglig og kulturanalytisk teori. *Samspillet mellom individfaktorer og kulturprosesser vil her være viktig, herunder også drøfting av kjønnsperspektivet.* Også andre teoretiske perspektiver blir trukket inn der det er aktuelt. Problembasert læring vil benyttes som undervisningsmetode (se nedenfor). Delelmene vil bli behandlet samordnet.

Emnet består av tre delemner: *A. Sjelesorg* (5 sp), *B. Kulturforståelse* (2 sp) og *C. Diakonal praksis* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet *kan* inngå i følgende studieprogram på masternivå:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: Krever ingen forkunnskaper.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT503	Sjelesorg og diakoni...	reduseres dette emnet med	2 sp
------------------	-------------------------	---------------------------	-------------

Studiekrav

Studenten skal

- delta i undervisningen knyttet til oppstart, framlegg og evalueringen av PBL-sekvensene.
- delta i PBL-gruppens arbeid i alle emnets PBL-sekvenser..
- skrive notat (400-800 ord, ca.1-2 sider) ut fra individuelle læringsmål til hver PBL-sekvens. De individuelle læringsmålene skal fordeles slik at studenten får arbeidet med ulike sider av diakonifaget.
- ha godkjente gruppeprodukter fra hver PBL-sekvens, samt godkjent deltakelse i gruppa i hver sekvens. Det innebærer å ha bidratt aktivt til gruppas felles sluttprodukt i hver PBL-sekvens inklusive evt. framføring (PBL-oppgaven definerer kravene til gruppas sluttprodukt for hver enkelt oppgave). Sluttprodukter og deltakelse vurderes av PBL-gruppens veileder ved slutten av hver PBL-sekvens.

- delta i eventuelle obligatoriske ekskursjoner, observasjoner og evt. andre arbeidsmåter med eventuelle rapporter, refleksjonsnotater e.l. i mellomukene. Hvilke arbeidsformer og dokumentasjonsformer og i hvilket omfang fastsettes for hvert semester.
- ha godkjent eventuell kortinnlevering (3-4 timer) i emnets fellespensum.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av en samlet vurdering av den innleverte vurderingsmappen.

Vurderingsmappen skal inneholde:

- bekreftelse på at studiekravene er innfridd.
- to individuelle PBL-notater. Notatene kan bearbeides helt til innlevering av vurderingsmappen. Notatene i vurderingsmappen må ikke overstige 1000 ord.
- bekreftelse på godkjente sluttprodukter fra PBL-gruppa for hver PBL-sekvens
- eventuell kortinnlevering eller rapport fra ekskursjon e. l. kan inngå i vurderings-mappen. Dette fastsettes av utdanningsstedet for hvert semester.

Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av individuelle PBL-notater og eventuell kortinnlevering/rapport. Forutsetningen for å bli vurdert med karakter er at gruppas sluttprodukter og den enkeltes gruppedeltakelse er godkjent på forhånd.

Mål og innhold

A. SJELESORG (5 SP)

Delemnet gir en grunnleggende innføring i den kristne sjelesorgens egenart. Det fokuseres på sjelesorgens bibelske forankring og teologiske begrunnelse i rammen av kirkens diakonale oppdrag. Med bakgrunn i stoff fra sjelesorgens faghistorie, gis det en innføring i aktuell sjelesorgfaglig debatt. Det legges vekt på betydningen av sjelesørgerens selvinnsikt, forståelse av samtalsens dynamikk og bevissthet om sjelesorgens kontekstuelle forankring. I dette arbeidet vektlegges også betydningen av tverrfaglig innsikt slik det for eksempel kommer til uttrykk i sjelesorgens dialog med disipliner som religionspsykologi, religionssosiologi m.m..

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til sjelesorgens teologiske fundament og begrunnelse,
- god kunnskap om ulike sjelesørgeriske tilnærmingsmåter i møte med sentrale menneskelige livstemaer, livsfaser og livskriser,
- evne til å reflektere over og vurdere egen rolle som sjelesørger og formidler i diakonal sammenheng,
- evne til å analysere og drøfte sjelesørgeriske og kommunikative utfordringer i møte med enkeltmennesker og grupper av mennesker,

LITTERATUR

- Okkenhaug, Berit : *Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg*. Verbum Forlag, Oslo 2002)
- Patton, John : *Care in Context. An Introduction to Pastoral Care*. John Knox Press, Louisville, 1993), s 113 – 213 .

Supplerende litteratur

- Bergstrand, Göran og Magnus Lidbeck: *Själavård – del 1*. Verbum, Stockholm 1997
- Bergstrand, Göran og Magnus Lidbeck: *Själavård – del 2*. Verbum, Stockholm 1998
- Gerkin, Ch. V. : *The Living Human Document* (Abington Press, Louisville 1984)
- Ziemer, Jürgen: *Seelsorgelehre. Eine Einführung für Studium und Praxis*. Vandenhoeck&Ruprecht, Göttingen 2000
- Skjervheim, Hans: ”Deltakar og tilskodar” i *Deltakar og tilskodar og andre essays*. Gyldendal forlag, Oslo 1996

B. KULTURFORSTÅELSE (3 SP)

I dette delemnet gis en innføring i sentrale trekk i samtidskulturen. Det vil bli lagt vekt på kulturanalytiske perspektiver som kan bidra til å klargjøre hvordan en postmoderne kultursituasjon påvirker menneskers livsopplevelse og handlingsmønstre. *I denne sammenheng vil identitetstematikken stå sentralt, herunder også kjønnsperspektivet*. Emnet vil drøfte hvilke muligheter og utfordringer dette stiller kirkens diakoni overfor.

MÅL

Studiet skal gi

- kunnskap om sentrale kjennetegn ved en postmoderne kultursituasjon
- kunnskap om hvordan sekularisering og pluralisme i den moderne kultur influerer på religion og livstolkning
- god kunnskap i hvilke muligheter og utfordringer den samtidige kultursituasjon representerer for kirkens diakoni
- evne til å analysere ulike kultursituasjoner

LITTERATUR

- Henriksen, Jan-Olav og Krogseth, Otto (red.): *Pluralisme og identitet. Kulturanalytiske perspektiver på nordiske nasjonalkirker i møte med religiøs og moralsk pluralisme*. Gyldendal, Oslo 2001 (et utvalg kapitler – referanser mangler)
- Krogseth, Otto: ”Det hellige i det moderne – refleksjoner omkring religion, identitet og modernitet”, i Ruud, I.M. og Hjelde, S.: *Enhet i mangfold? Hundre år med religionshistorie i Norge*. Tano Aschehoug, Oslo 1998, s. 197-219.
- Krogseth, Otto: *Ny religiøsitet – i spenningsfeltet mellom avsakralisering og resakralisering. Et kulturanalytisk perspektiv*, i L.G. Engedal/A.T.Sveinall(red.): *Troen er løs*. Tapir Akademisk forlag, Trondheim 2000, s 29 – 40.

C. DIAKONAL KONTEKST (2 SP)

I dette delemnet fokuseres det på problemstillinger hentet fra det diakonale praksisfeltet knyttet til livskriser, sorg, ulike livsfaser og den samtidige kultursituasjon. Fokus er rettet mot diakonen som sjelesørger og mot samtalen som sjelesørgerisk medium.

MÅL

Studiet skal gi

- evne til å analysere og vurdere diakonale utfordringer og diakonal praksis i et tverrfaglig perspektiv,
- evne til å finne fram til og anvende teori i møte med diakonale utfordringer,
- evne til å analysere og vurdere diakonal praksis i møte med sorg, kriser og ulike former for menneskelig nød relatert til ulike livsfaser,
- evne til å identifisere diakonale utfordringer i den samtidige kultursituasjonen.

LITTERATUR

I dette delemne vil det hvert semester deles ut lister med anbefalt litteratur knyttet til de problemstillingene og temaene som reises i PBL-undervisningen. Studentene oppfordres også til å selv finne fram til egnet litteratur. Det er også lagt opp til at en bruker litteratur som hører til andre emner og delemner. Dette er ikke å betrakte som pensum i vanlig forstand, men som støttelitteratur i PBL-arbeidet (se ”studiekrav” ovenfor).

DIA512 Diakoni II: Kirke og samfunn (10 studiepoeng)

UNDER REVIDERING

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

DIA512 tar for seg temaer og problemstillinger hentet fra det diakonale praksisfeltet relatert til livserfaringer som rusproblemer, overgrepserfaringer, funksjonshemming, materiell fattigdom m.m, med spesiell vekt på hvordan utsatte grupper kan integreres. Emnet vil ha et yrkesfaglig fokus, og de aktuelle temaene og problemstillingene blir primært bli belyst ut fra sosiologisk og ekklesiologisk teori. Også andre teoretiske perspektiver blir trukket inn der det er aktuelt. Problembasert læring vil benyttes som undervisningsmetode (se nedenfor). Delelmene vil bli behandlet samordnet.

Emnet består av to delelmene: *A. Kirke og samfunn* (7 sp) og *B. Diakonal praksis* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkelttemne.

Forkunnskaper: For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: DIA511, DIA501, PT501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- delta i undervisningen knyttet til oppstart, framlegg og evalueringen av PBL-sekvensene.
- delta i PBL-gruppens arbeid i alle emnets PBL-sekvenser..
- skrive notat (400-800 ord, ca.1-2 sider) ut fra individuelle læringsmål til hver PBL-sekvens. De individuelle læringsmålene skal fordeles slik at studenten får arbeidet med ulike sider av diakonifaget.
- ha godkjente gruppeprodukter fra hver PBL-sekvens, samt godkjent deltakelse i gruppa i hver sekvens. Det innebærer å ha bidratt aktivt til gruppas felles sluttprodukt i hver PBL-sekvens inklusive evt. framføring (PBL-oppgaven definerer kravene til gruppas sluttprodukt for hver enkelt oppgave). Sluttprodukter og deltakelse vurderes av PBL-gruppens veileder ved slutten av hver PBL-sekvens.
- delta i eventuelle obligatoriske ekskursjoner, observasjoner og evt. andre arbeidsmåter med eventuelle rapporter, refleksjonsnotater e.l. i mellomukene. Hvilke arbeidsformer og dokumentasjonsformer og i hvilket omfang fastsettes for hvert semester.
- ha godkjent eventuell kortinnlevering (3-4 timer) i emnets fellespensum.

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av en samlet vurdering av den innleverte vurderingsmappen.

Vurderingsmappen skal inneholde:

- bekreftelse på at studiekravene er innfridd.
- to individuelle PBL-notater. Notatene kan bearbeides helt til innlevering av vurderingsmappen. Notatene i vurderingsmappen må ikke overstige 1000 ord.
- bekreftelse på godkjente sluttprodukter fra PBL-gruppa for hver PBL-sekvens
- eventuell kortinnlevering eller rapport fra ekskursjon e. l. kan inngå i vurderings-mappen. Dette fastsettes av utdanningsstedet for hvert semester.

Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av individuelle PBL-notater og eventuell kortinnlevering/rapport. Forutsetningen for å bli vurdert med karakter er at gruppas sluttprodukter og den enkeltes gruppedeltakelse er godkjent på forhånd.

Mål og innhold

A. KIRKE OG SAMFUNN (7 SP)

Delemnet skal ta opp til drøfting relevante rammevilkår i kirke og samfunn sett i forhold til diakoni. Samspill og spenninger i forholdet kirke og samfunn både nasjonalt og internasjonalt blir drøftet. I nordisk sammenheng legges det spesielt vekt på drøfting av forholdet mellom kirkens diakoni, frivillighet og samfunnets velferdsordninger. I tilnærmingen legges det vekt bl.a. på familieperspektivet, systemisk forståelse og sosial nettverksteori.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til den norske velferdsstatens organisering og oppbygning,
- ha kjennskap til sentrale utfordringer innenfor internasjonal diakoni
- ha evne til å reflektere kritisk over samfunnets sosiale og velferdsmessige ordninger og systemer i forhold til diakonale utfordringer,
- ha evne til å anvende kunnskap om familien som system i diakonal sammenheng,
- ha evne til å anvende metodiske verktøy hentet fra bl.a. systemteori og sosialt nettverksteori

LITTERATUR

Aukrust, Knut: "Fra systemkritikk til sektordiakoni" i *Diakoni og samfunn* K. Aukrust og B.Furre (red.). Norges forskningsråd, Oslo 1998 (s. 27-60)

Fyrand, Live: *Sosialt nettverk - teori og praksis*. TANO, Oslo 1994 (kap. 2-3)

Kirkens Nødhjelp: *Kirkens Nødhjelps Prinsippdokument*. Oslo 1999

Leenderts, Torborg Aalen, *Person og profesjon. Om menneskesyn og livsverdier i offentlig omsorg*. Universitetsforlaget, Oslo 1997 (del 1 og 2)

Jensen, Per: *Ansikt til ansikt: System- og familieperspektivet som grunnlag for klinisk sykepleie*. Ad Notam Gyldendal, Oslo 1994 (kap. 4-5).

- Misjonsalliansen: *Misjonsalliansen strategidokument*. Oslo, 2002
- Nordstokke, Kjell: Verdensvid tjeneste. En innføring i internasjonal diakoni. Verbum, Oslo 1994 (kap. 1, 5, 7, 8)
- Repstad, Pål: "Diaconia and the science of diaconia looking at the welfare state". I Tidsskrift for kirke, religion og samfunn 14 .Oslo 2001 (s. 139-148)
- Repstad, Pål (red.): Den lokale velferdsblanding: Når offentlige og frivillige skal samarbeide. Universitetsforlaget, Oslo 1998 (kap 1, 2 6,7)
- Stave, Gunnar: "Kyrkje – diakoni – velferdsstat" i Diakoni og samfunn K. Aukrust og B.Furre (red.). Norges forskningsråd, Oslo 1998 (s. 73-77)
- Tønnesen, Aud V., "... et trygt og godt hjem for alle"? Kirkelederes kritikk av velferdsstaten etter 1945. KIFO perspektiv nr. 7. Tapir Akademiske forlag, Trondheim 2000 (kap. 7)

Supplerende litteratur

- Eidsvåg, Inge og Lena Larsen (red.): *Religion, livssyn og menneskerettigheter i Norge*. Universitetsforlaget, Oslo 1997 (del I og utdrag av del II)
- Evenshaug, Oddbjørn og Dag Hallen: *Familiepedagogikk*. Ad Notam Gyldendal, Oslo 1997 (kap. 4,11-13)
- Frønes, Ivar og Ragnhild Brusdal: *På sporet av en ny tid: Kulturelle varsler for en nær framtid*. Fagbokforlaget, Bergen 2000 (s. 11-72)
- Hatland, Aksel, Stein Kuhnle, Tor Inge Romøren: *Den Norske velferdsstaten*. Gyldendal akademisk, Oslo 2001 (kap 1, 5-7)
- Lorentzen, Håkon: *Velferd og verdier. Utvikling av en behandlingsinstitusjon under Kirkens Bymisjon*. Institutt for samfunnsforskning. Oslo 1990
- Monsen, Nina Kari: *Velferd uten ansikt*. Universitetsforlaget, Oslo 1998
- Malm, Magnus: *Fotspor i glasstrappen : den svimlende klatringen i Babels tårn og veien tilbake til jorden*. Luther, Oslo 2000

B. DIAKONAL KONTEKST (3 SP)

I dette delemnet fokuseres det på problemstillinger hentet fra det diakonale praksisfeltet knyttet til utsatte grupper og spesielle livssituasjoner. Fokus er rettet mot kirkens diakoni i en videre samfunnsmessig kontekst. Problemstillinger hentet fra den internasjonale diakonien vil også bli trukket inn i undervisningen.

MÅL

Studenten skal

- ha evne til å analysere og vurdere diakonale utfordringer og diakonal praksis i et tverrfaglig perspektiv,
- ha evne til å finne fram til og anvende teori i møte med diakonale utfordringer,
- ha evne til å analysere og vurdere diakonal praksis i møte med utsatte og sårbare grupper,
- ha evne til å analysere og avdekke menneskelig nød innenfor velferdssamfunnet,
- ha evne til å analysere og vurdere diakonale utfordringer i et internasjonalt perspektiv.

LITTERATUR

I dette delemne vil det hvert semester deles ut lister med anbefalt litteratur knyttet til de problemstillingene og temaene som reises i PBL-undervisningen. Studentene oppfordres også til å selv finne fram til egnet litteratur. Det er også lagt opp til at en bruker litteratur som hører til andre emner og delemner. Dette er ikke å betrakte som pensum i vanlig forstand, men som støttlitteratur i PBL-arbeidet (se "studiekrav" ovenfor).

DIA513 Diakoni III: Ledelse og menighetsbygging (10 studiepoeng)

UNDER REVIDERING

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

DIA513 tar for seg temaer og problemstillinger hentet fra det diakonale praksisfeltet som angår det fellesskapsbyggende arbeid i den lokale menigheten. Emnet vil ha et yrkesfaglig fokus, og de aktuelle temaene og problemstillingene blir primært belyst ut fra sentrale teorier om menighetsbygging, organisasjon og ledelse i en diakonal og kirkelig kontekst. Også andre teoretiske perspektiver blir trukket inn der det er aktuelt. Emnet vil også gi en innføring i diakonens rolle i kirkens gudstjenesteliv samt øving i liturgikk og homiletikk. Problembasert læring vil benyttes som undervisningsmetode (se nedenfor). Delelmene vil bli behandlet samordnet.

Emnet består av tre delemner: *A. Organisasjon og ledelse* (4 sp), *B. Menighetsbygging* (3 sp) *3. Diakonal praksis* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: DIA521, DIA512, DIA502.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med PT505	Menighetsbygging...	reduseres dette emnet med	1 sp
------------------	---------------------	---------------------------	-------------

Studiekrav

Studenten skal

- delta i undervisningen knyttet til oppstart, framlegg og evalueringen av PBL-sekvensene.
- delta i PBL-gruppens arbeid i alle emnets PBL-sekvenser..
- skrive notat (400-800 ord, ca.1-2 sider) ut fra individuelle læringsmål til hver PBL-sekvens. De individuelle læringsmålene skal fordeles slik at studenten får arbeidet med ulike sider av diakonifaget.
- ha godkjente gruppeprodukter fra hver PBL-sekvens, samt godkjent deltakelse i gruppa i hver sekvens. Det innebærer å ha bidratt aktivt til gruppas felles sluttprodukt i hver PBL-sekvens inklusive evt. framføring (PBL-oppgaven definerer kravene til gruppas sluttprodukt for hver enkelt oppgave). Sluttprodukter og deltakelse vurderes av PBL-gruppens veileder ved slutten av hver PBL-sekvens.

- delta i eventuelle obligatoriske ekskursjoner, observasjoner og evt. andre arbeidsmåter med eventuelle rapporter, refleksjonsnotater e.l. i mellomukene. Hvilke arbeidsformer og dokumentasjonsformer og i hvilket omfang fastsettes for hvert semester.
- ha godkjent eventuell kortinnlevering (3-4 timer) i emnets fellespensum.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av en samlet vurdering av den innleverte vurderingsmappen.

Vurderingsmappen skal inneholde:

- bekreftelse på at studiekravene er innfridd.
- to individuelle PBL-notater. Notatene kan bearbeides helt til innlevering av vurderingsmappen. Notatene i vurderingsmappen må ikke overstige 1000 ord.
- bekreftelse på godkjente sluttprodukter fra PBL-gruppa for hver PBL-sekvens
- eventuell kortinnlevering eller rapport fra ekskursjon e. l. kan inngå i vurderings-mappen. Dette fastsettes av utdanningsstedet for hvert semester.

Emnet vurderes med karakter som fastsettes på grunnlag av individuelle PBL-notater og eventuell kortinnlevering/rapport. Forutsetningen for å bli vurdert med karakter er at gruppas sluttprodukter og den enkeltes gruppedeltakelse er godkjent på forhånd.

Mål og innhold

A. ORGANISASJON OG LEDELSE (4 SP)

Delemnet gir innføring i organisasjons- og ledelsesteorier. Det legges vekt på organisering og ledelse i kirken og relevant kirkelovgivning i tilknytning til dette. Delemnet skal gi grunnlag for refleksjon om organisasjon og ledelse ut fra en kirkelig og diakonal kontekst.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til sentrale teorier om organisasjon og ledelse,
- ha kjennskap til Den norske kirkes organisering og relevant kirkelovgivning,
- ha god kunnskap om tjenesteordning og vigslingsrituale for diakoner.
- ha evne til å drøfte organisasjons- og ledelsesteori anvendt i en kirkelig og diakonal kontekst.

LITTERATUR

Askeland, Harald: *Ledere og lederroller. Om ledelse og lederroller i den lokale kirke*- KIFO-rapport nr. 7. Tapir forlag, Trondheim 1998 (kap. 3-4)

Fyrand, Live: *Sosialt nettverk - teori og praksis*. TANO, Oslo 1994 (kap 11)

Hasenfeld, Y og R.A. English, *Human service organizations. A book of readings*. University of Michigan Press, Ann Arbor 1974

Jørgensen, Knud: *Visjon og hverdag. Lederskap i misjon og menighet*. Verbum, Oslo 1991 (kap. 5-8)

Kirkerådet: *Lovsamling for den norske kirke*. Oslo 1998 (kap 1-5)

Palmer, P.J.: "Leading from within. Reflections on spirituality and Leadership." The Servant Leadership school, Washington 1990 (pamflett)
Scott, W.R.: *Organizations*. Prentice-Hall, Englewood Cliffs 1992. (part I)

Supplerende litteratur

Fischer, Grete og Nils Sortland: *Innføring i organisasjonspsykologi*. TANO, Oslo 1996
KIFO-rapport nr. 7. Tapir forlag, Trondheim 1998
Malm, Magnus: *Veivisere*. Nye Luther Forlag, Oslo 1991
Repstad, Pål: *Dype, stille, sterke, milde : religiøs makt i dagens Norge*. Gyldendal akademisk, Oslo 2002
Selznick, P.: *Lederskap*. Tano Aschehoug, Oslo 1997
Skjørshammer, Morten og Einar Aadland: *Ledelse i menighet: et studiehefte til utvikling av ledelse i den lokale menighet*. Diakonhjemmets Høgskolesenter, 1994

B. MENIGHETSBYGGING (3 SP)

Delemnet gir en innføring i prinsipper for menighetsbygging. Videre vil diakonens rolle i gudstjenestelivet drøftes, og det vil gis en innføring og øving i prekenlære (homiletikk) og liturgikk knyttet opp mot kirkelige handlinger som er aktuelle for diakonen og diakonien.

MÅL

Studenten skal

- ha kjennskap til prinsipper for menighetsbygging,
- ha kjennskap til prinsipper for stabssamarbeid,
- ha innsikt i diakoniens rolle i menighetens gudstjenesteliv,
- videreutvikle nødvendige ferdigheter for å kunne delta i og lede utvalgte kirkelige handlinger.

LITTERATUR

Hegstad, H.: "Hva er menighetsutvikling, og hvorfor behøves det?", i *Halvårsskrift for Praktisk Teologi* nr 1/2003, s 4 – 9.
Skjevesland, O.: "Menighetsutvikling eller menighetsplanting", i *Halvårsskrift for Praktisk Teologi* nr 1/2003, s 39 – 46.
Nordhaug, H.: "Menighetens prest. Bidrag til en pastoralteologi for menighetsbygging." i *Halvårsskrift for Praktisk Teologi* nr 1/2003, s 10 – 21.
Skjevesland, O. : *Morgendagens menighet. Ledelse og livsform*, Verbum forlag, Oslo 1998, Del III, s 71 – 158.
Engedal, L.G. og Haanes, V.L.: *Kirke i oppbrudd og forandring*. Tapir forlag, Trondheim 2003
Gerkin, Ch.V.: *An Introduction to Pastoral Care* (Abington Press, Nashville 1997), s 79 - 149.
Okkenhaug, B. og Skjevesland, O. (red.): *Våre tider i Guds hånd. Kirkens tjeneste ved dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd*. Verbum forlag, Oslo 1997.

C. DIAKONAL KONTEKST (3 SP)

I dette delemnet fokuseres det på problemstillinger hentet fra det diakonale praksisfeltet knyttet til det fellesskapsbyggende arbeidet i den lokale menigheten. Fokus er rettet mot diakonen som leder av menighetens diakonale fellesskapsbyggende arbeid.

MÅL

Studenten skal

- ha evne til å analysere og vurdere diakonale utfordringer og diakonal praksis i et tverrfaglig perspektiv,
- ha evne til å finne fram til og anvende teori i møte med diakonale utfordringer,
- ha evne til å analysere og vurdere diakonal praksis relatert til fellesskapsbyggende arbeid i en kirkelig kontekst
- ha evne til å analysere og vurdere diakonens rolle som leder i møte med utfordringene fra praksisfeltet.

LITTERATUR

I dette delemne vil det hvert semester deles ut lister med anbefalt litteratur knyttet til de problemstillingene og temaene som reises i PBL-undervisningen. Studentene oppfordres også til å selv finne fram til egnet litteratur. Det er også lagt opp til at en bruker litteratur som hører til andre emner og delemner. Dette er ikke å betrakte som pensum i vanlig forstand, men som støttelitteratur i PBL-arbeidet (se ”studiekrav” ovenfor).

DIA521 Diakonale praksisstudier I I (15 studiepoeng)

UNDER REVIDERING

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

Praksis inngår som en del av den totale undervisningen i emnet DIA521. Praksis gjennomføres med oppfølging og veiledning av godkjent veileder. Denne praksisperioden er på totalt 6 uker. Studenten kan velge mellom følgende arenaer for praksis:

- Diakoni i menighet
- Diakoni i institusjon/organisasjon
- Diakoni i misjon/bistandsarbeid

I emnet inngår en fase med forberedelse til praksis, og etterarbeid der erfaringer fra praksis bearbeides. Forarbeidet har som målsetting å gi en erfaringsnær forberedelse til de utfordringer studentene vil møte i praksis. Den konkrete utformingen av forarbeidet vil derfor måtte variere alt etter den kontekst man velger for sin praksis. Etterarbeidet har som målsetting å styrke studentens evne til kritisk refleksjon over sammenhenger mellom teori og konkret praksis. Med basis i dette bearbeides forståelsen av diakoniens innhold og den prosess der studenten utvikler sin egen selvforståelse som diakon.

Både forarbeid og bearbeiding vil skje i en gruppebasert undervisning som tilstreber interaksjon og integrasjon mellom teori, praksiserfaringer og studentenes egne skriftlige arbeider.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: DIA511, DIA501, PT501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- delta og ha godkjent frammøte i forarbeidet til praksis.
- utarbeide en individuell plan som beskriver de ulike læringsmålene praksisstudiet skal inneholde og som studenten vil prioritere ut fra eget læringsbehov.
- gjennomføre og få godkjent praksis hvor studenten må ha godkjent frammøte.
- skrive en praksisrapport på inntil 3000 ord. Rapporten skal inneholde en presentasjonsdel og en fordypningsdel. I den første delen gis en presentasjon av og refleksjon over den sosiale kontekst som praksisen finner sted innenfor. I andre del analyseres og drøftes en konkret side ved den diakonale praksis i lys av egne erfaringer og teori.

- delta i bearbeiding av praksiserfaringene i eget seminar hvor studenten må ha godkjent frammøte.
- gjennomføre minimum to praktiske øvelser knyttet til studiestedenes gudstjeneste- og andaktsliv.
- gi respons til medstudentenes praktiske øvelser.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Mål og innhold

MÅL

Praksisstudiet har som felles mål å

- gi kjennskap til diakonens arbeid
- gi trening i å utvikle ferdigheter i forhold til diakoniens karakter og utfordringer,
- Reflektere over egne erfaringer i lys av teori,
- utfordre til refleksjon omkring begrunnelser for handlinger,
- stimulere til større bevissthet om egne holdninger og eget verdigrunnlag.

SUPPLERENDE LITTERATUR

Deles ut i undervisningen.

DIA522 Diakonale praksisstudier II (5 studiepoeng)

UNDER REVIDERING

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Mastergrad i diakoni.

DIA522 må velges av de som ikke har valgt diakoni i menighet som arena for praksis i DIA521 eller ønsker å velge en ytterligere fordypningspraksis i menighet, institusjon eller misjon. Ved valg av dette emnet blir valgemner redusert med 5 studiepoeng.

Praksis inngår som en del av den totale undervisningen i emnet DIA522. Praksis gjennomføres med oppfølging og veiledning av godkjent veileder. Denne praksisperioden er på totalt 3 uker.

I emnet inngår en fase med forberedelse til praksis – se DIA521 for nærmere beskrivelse.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	-	-	Kjerneemne

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For å studere dette emnet må man først - eller samtidig – fullføre: DIA521, DIA512, DIA502.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal

- delta og ha godkjent frammøte i forarbeidet til praksis.
- gjennomføre og få godkjent praksis hvor studenten må ha godkjent frammøte.
- skrive et refleksjonsnotat på 3-4 sider.

Vurdering

Emnet har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått» / «ikke bestått».

Mål og innhold

MÅL

Praksisstudiet har som felles mål å

- gi kjennskap til diakonens arbeid
- gi trening i å utvikle ferdigheter i forhold til diakoniens karakter og utfordringer,
- Reflektere over egne erfaringer i lys av teori,
- utfordre til refleksjon omkring begrunnelser for handlinger,
- stimulere til større bevissthet om egne holdninger og eget verdigrunnlag.

SUPPLERENDE LITTERATUR

Deles ut i undervisningen.

Pentekostale emner

PEN571 Ledelse, etikk og spiritualitet (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Master i kristendomskunnskap, studieretning pentekostal teologi, og Master i teologi, studieretning pentekostal teologi.

Dette kurset gir en praktisk og kritisk innføring i sammenhengen mellom spiritualitet, etikk og organisasjonsledelse fra et pentekostalt perspektiv. Kurset tar sikte på å stimulere studenten til å livslang læring av holdninger og ferdigheter som danner grunnlaget for etisk og dynamisk transformasjonsledelse.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne*	-	-	-	Alternativt kjerneemne*	-

* Gjelder bare for de som har studieretning Pentekostal teologi.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Utarbeides av studieadm. etter hvert.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- Delta i minst 75 % av undervisningen
- Definere og gjennomføre et læringsprosjekt i egen hverdag eller organisasjon relatert til kursets mål, med minimum 30 timers omfang. Prosjektbeskrivelsen skal inneholde målsettinger og retningslinjer som skal kunne danne grunnlaget for veiledning og tilbakemelding med minimum 3 timers varighet
- Levere en læringslogg
- Skrive en oppgave på inntil 3000 ord
- Delta i evalueringen av studietilbudet delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudene er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semesteret

Vurdering

Emnet PEN571 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Dersom alle studiekravene er innfridd går oppgaven til vurderingsmappen. Vurderingsmappen gis karakter (A-F).

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- Kjennskap til fundamentale dimensjoner ved kristen spiritualitet
- God kunnskap om pentekostal spiritualitet
- Kunnskap om organisasjonpsykologiske perspektiver på transformasjonsledelse
- Kunnskap om teologiske perspektiver på karismatisk lederskap
- God kunnskap om utvalgte etiske perspektiver på lederskap
- Evne til å reflektere teologisk over sammenhengen mellom ledelse, spiritualitet og etikk
- Evne til å anvende denne kunnskapen i forhold til forståelsen av sin egen ledelsespraksis, og for eget behov av livslang læring

LITTERATUR

Hovedlitteratur

- Bass, Bernard M. og Paul Steidlmaier: «Ethics, character and authentic transformational leadership behaviour» i *The Leadership quarterly : an international journal of political, social and behavioral science* 10, nr. 2 (1999), s. 181-218.
- Carroll, Jackson W.: «Et utvalg» i *As one with authority : reflective leadership in ministry*. Louisville, Ky.: Westminster/Knox, 1991, s. 34-60, 97-133.
- Cartledge, David: «Et utvalg» i *The apostolic revolution : the restoration of apostles and prophets in the assemblies of God in Australia*. Chester Hill: Paraclete Institute, 2000, s. 165-228
- Clinton, Robert J. og Richard W. Clinton: «The life cycle of a leader» i *Leaders on leadership : wisdom, advice, and encouragement on the art of leading God's people/* redaktør George Barna. Ventura, Calif., U.S.A.: Regal Books, 1997, s. 149-182
- Ford, Leighton: «Helping leaders to grow» i *Leaders on leadership : wisdom, advice, and encouragement on the art of leading God's people/* redaktør George Barna. Ventura, Calif., U.S.A.: Regal Books, 1997, s. 123-148
- Hauerwas, Stanley: «Vision, story, and character» i *The Hauerwas reader/* redaktør James Fodor, et al. Durham, N.C.: Duke University Press, 2001, s. 165-170
- Hayford, Jack: «The character of a leader» i *Leaders on leadership : wisdom, advice, and encouragement on the art of leading God's people/* redaktør George Barna. Ventura, Calif., U.S.A.: Regal Books, 1997, s. 61-80
- Heuser, Roger og Byron Klaus: «Charismatic leadership theory : a shadow side confessed» i *Pneuma : the journal of the Society for Pentecostal Studies* 20, nr. 2 (1998), s. 161-174
- Land, Steven J.: «Et utvalg» i *Pentecostal spirituality : a passion for the Kingdom*. Sheffield: Sheffield Academic Press, 1993, s. 13-223
- McGrath, Alister E.: «Et utvalg» i *Christian spirituality : an introduction*. Malden, Mass.: Blackwell, 1999, s. 1-24
- Miller, Donald E.: «Et utvalg» i *Reinventing American Protestantism : Christianity in the new millennium*. Berkeley, Calif.: University of California Press, 1999, s. 80-107
- Spears, Larry C.: «Introduction: tracing the past, present and future of servant leadership» i *Focus on leadership : servant-leadership for the twenty-first century/* redaktør Larry C. Spears, et al. New York: Wiley, 2002, s. IX-XII, 1-16
- Stanley, Paul D. og J. Robert Clinton: «Et utvalg» i *Connecting : the mentoring relationships you need to succeed in life*. Colorado Springs, Colo.: NavPress, 1992, s. 11-100
- Volf, Miroslav: «Et utvalg» i *After our likeness : the church as the image of the Trinity*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1998, s. 221-257

- Wagner, C. Peter: «The importance of prayer in leading people» i *Leaders on leadership : wisdom, advice, and encouragement on the art of leading God's people*/ redaktør George Barna. Ventura, Calif., U.S.A.: Regal Books, 1997, s. 281-295
- Yukl, Gary A.: «Et utvalg» i *Leadership in organizations*. 5. utg. Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 2002, s. 80-111, 240-268, 401-441

PEN502 Systematisk teologi : Åpenbaring, trinitet, pneumatologi og fornuft (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Master i kristendoms-kunnskap – studieretning pentekostal teologi og i Master i teologi, studieretning pentekostal teologi.

PEN502 er en pentekostal variant av emnet ST501.

Emnet består av to delemner: *A. Åpenbaring og trinitet* (6 sp) og *B. Tro og fornuft* (4 sp)

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne*	-	-	-	Alternativt kjerneemne*	-

* Gjelder bare for de som har studieretning Pentekostal teologi.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- skrive et referat eller gi en analyse av et kapittel i en lærebok eller en kildetekst,
- gi respons på andre studenters framlegg,
- legge fram et utkast med tema, problemstilling og materiale for oppgaven,
- skrive en litt større oppgave (semesteroppgave). Tema fastsettes i samråd med faglærer. Omfang 2800-4000 ord,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet PEN502 har som *primær vurderingsform* mappevurdering der studenten må oppfylle alle studiekravene. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av semesteroppgaven som går til vurderingsmappen.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med *sekundær vurderingsform*.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

A. ÅPENBARING OG TRINITET (6 SP)

Dette delemnet er den dogmatiske komponenten i emnet «åpenbaring, trinitet og fornuft».

Arbeidet med dette emnet skal gi studenten god innsikt i dogmatisk arbeidsmåte, med forankring i utvalgte temaer. Delemnet sikter i forlengelsen av dette på å utvikle forståelse av forholdet mellom åpenbaringen og Skriften i kristen teologi. Emnet skal videre gi innsikt i trinitarisk gudsforståelse og drøfte de konsekvenser et trinitarisk perspektiv har for andre punkter i dogmatikken. Delemnet gir også en innføring pentekostal pneumatologi.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i problemfeltet knyttet til forholdet mellom Guds åpenbaring og Skriften, inklusive problemer knyttet til Skriftens normativitet for teologien og troen, og i hva dette innebærer for tolkning og bruk av Skriften i dogmatikken,
- innsikt i hva det vil si at Bibelens ene, personlige og levende Gud ifølge kristen tro er Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd, og hva trinitetslæren betyr for forståelsen av kristendommen som monoteistisk religion,
- innsikt i de grunnleggende pneumatologiske perspektiver i pentekostal teologi
- evne til å reflektere over hva et trinitarisk perspektiv innebærer for kristen tro og teologi som helhet og for de enkelte lærepunkter.

B. TRO OG FORNUFT (4 SP)

Dette delemnet er den religionsfilosofiske komponenten i emnet. Studiet her skal omfatte en prinsipiell drøfting av forholdet mellom tro og fornuft, og utvalgte spørsmål knyttet til religionsforståelse, gudstro og forståelse av forholdet mellom religiøs tro, livssyn og moral.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i forholdet mellom tro og fornuft, herunder hvilken rolle oppfatninger om dette spiller i et teologisk stadium,
- innsikt i hvordan fenomenet religion kan forstås allment, og om religionens stilling i relasjon til gjeldende kulturelle forutsetninger,
- innsikt i konflikten mellom gudstro (teisme) og ateisme, samt i spørsmålet om filosofiske problemer som teismens posisjon i dag reiser,
- innsikt i hva teodicéproblemet innebærer,
- innsikt i forholdet mellom ulike religioner og livssyn med henblikk på spørsmålet om sannhet og virkelighetsforståelse, samt hvordan man kan vurdere situasjonen for religiøse, livssynsmessige og kulturelle minoriteter i et filosofisk perspektiv.

LITTERATUR

Litteraturen faller i to deler, oversiktslitteratur til hver av de to delemnene og supplerende tekster.

Delemne A

Oversiktslitteratur til delemne A:

Jenson, Robert W.: *Systematic theology*. Bind 1. Oxford: Oxford University Press, 1997.

Kärkkäinen, Veli-Matti: «Et utvalg» i *Toward a pneumatological theology : Pentecostal and ecumenical perspectives on ecclesiology, soteriology, and theology of mission*/ redaktør Amos Yong. Lanham, Md.: University Press of America, 2002, s. 3-38, 65-134, 167-190, 217-239

Kärkkäinen, Veli-Matti: *Pneumatology : the Holy Spirit in ecumenical, international, and contextual perspective*. Grand Rapids, Mich.: Baker Academic, 2002

Vanhoozer, Kevin J.: «Does the trinity belong in a theology of world religions» i *First theology : God, Scripture & hermeneutics*. Downers Grove, Ill.: InterVarsity Press, 2002, s. 45-70

Supplerende litteratur til delemne A:

«Et utvalg» i *Systematic theology*. rev. utg/ redaktør Stanley M. Horton. Springfield, Mo.: Logion Press, 1995, s. 375-455

Torrance, Thomas F.: *The Trinitarian faith : the evangelical theology of the ancient Catholic Church*. Edinburgh: T. & T. Clark, 1988

Delemne B

Oversiktslitteratur til delemne B

Abraham, William J.: *An introduction to the philosophy of religion*. Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, 1985

eller

Andersen, Svend, Niels Grønkjær og Troels Nørager: *Religionsfilosofi : kristendom og tenkning*. København: Gads forlag, 2002

eller

Wigen, Tore: *Religion, livssyn og fornuft : innføring i utvalgte religionsfilosofiske emner, med drøftingsoppgaver og fagordliste*. Midlertidig utg. Oslo: MFs litteraturtjeneste, 2003

Henriksen, Jan-Olav: *The reconstruction of religion : Lessing, Kierkegaard, and Nietzsche*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 2001

Joest, Wilfried: *Fundamentaltheologie : theologische Grundlagen- und Methodenprobleme*. 3. durchgesehene und erg. Aufl. utg, 1988

Pojman, Louis P., red. *Philosophy of religion : an anthology*. 4th. utg. Belmont, Calif.: Wadsworth, 2003

Stump, Eleonore og Michael J. Murray, redaktører. *Philosophy of religion : the big questions*. Malden, Mass.: Blackwell Publishers, 1999

Taliaferro, Charles: *Contemporary philosophy of religion*. Malden, Mass.: Blackwell, 1998

Van Huyssteen, Wentzel: *The shaping of rationality : toward interdisciplinarity in theology and science*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1999

Wigen, Tore: *Religionsfilosofi : en bok om tro og fornuft og livets mening*. Oslo: Luther, 1993

Metodistiske emner

MTE571 Metodistisk spiritualitet med røtter i Østkirken (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Disiplinbasert master i teologi, studieretning metodistisk teologi.

MTD571 skal tydeliggjøre sammenhengen mellom den fromhetstradisjon som vokste frem i den østlige del av kirken og den metodistiske. Både østkirken og metodistkirken uttrykker sin fromhetsforståelse gjennom teologien, gudstjenesten og individuell spiritualitet.

Emnet består av tre delemner: *A. Østkirkelig fromhetstradisjon*, *B. Metodistisk fromhetstradisjon* og *C. Dialog mellom østlig og metodistisk tradisjon*.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	-	-	-	Alternativt kjerneemne*	-

* Kun for de som har studieretningen Metodistisk teologi

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov og kapasitet. Studieveileder vil gi nærmere informasjon.

Studiekrav

Studenten skal

- delta i 75 prosent av undervisningen.
- levere referat og drøfting av et kapittel fra pensum (omfang, maks 1000 ord). Referatet presenteres i gruppen som innledning til samtale
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet MTD571 har som *primær vurderingsform* hjemmeoppgave (1 uke). Hjemmeoppgaven skal være på inntil 4000 ord over oppgitt emne. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne. Det er en forutsetning at studiekravene er oppfylt for å bli vurdert med karakter.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med *sekundær vurderingsform*.

Hjelpemidler: Ved klausurprøve anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*.

Mål og innhold

A. ØSTKIRKELIG FROMHETSTRADISJON (4 SP)

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om østlig fromhetstradisjon slik den kommer til uttrykk innenfor dagens ortodokse kirke.
- god kunnskap om betydningen av ikonet og Jesusbønnen i østlig fromhetstradisjon.
- kjennskap til noen østkirkelige teologer som var kilde til John Wesleys teologi.

LITTERATUR

Andrén, Olof, *Makarios andliga homilier*. Artos bokförlag, Skellefteå 2001, s. 7-22, 55-82. (svært små sider, må regnes som ca 20 reelle sider).

Halldorf, Peter, *21 kirkefedre: historien om hvordan kristendommen ble til*. Luther Forlag, Oslo 2001, kap XI, s120 - 132 (Gregor av Nyssa). (12 sider)

Paavali, *Vår tro*, (ca 100 sider)

Stinissen, Wilfrid og en munk fra østkirken, *Navnet og nærværet: om Jesusbønnen*. Verbum, Oslo 1999. (100 sider)

Tollefsen, Torstein, *Teologi i farger*. Verbum, Oslo 2000. (ca 45 sider).

B. METHODISTISK FROMHETSTRADISJON (2 SP)

MÅL

Studiet skal gi

- god kunnskap om den teologiske bakgrunnen for en metodistisk fromhetstradisjon
- god kunnskap om hvordan metodistisk fromhet ble og blir praktisert

LITTERATUR

Outler, Albert C., John Wesley. Oxford University Press, New York 1964, «Part Two, kap. IV» The Fullness of Faith s. 251 – 305. (2 prekener og 2 traktater av John Wesley med introduksjoner av Outler). (55 sider).

Ruth, Lester, *Early Methodist Life and Spirituality: a Reader*. Kingswood Books, Abingdom Press, Nashville 2005, kap.3 Sanctification s.101 – 133, kap. 6 Worship and preaching s. 189 – 224. (68 sider)

Tucker, Karen B. Westerfield, *American Methodist Worship*. Oxford University Press, Oxford 2001, kap. 1 The Lord's Day: The Shape of Worship s.3 – 30; kap. 9 Devotion and Discipleship s. 224 – 238; kap. 12 American Methodist Worship: Memory and Modernization s. 270 – 281. (55 sider)

C. DIALOG MELLOM ORTODOKS OG METHODISTISK TRADISJON (4 SP)

MÅL

Studiet skal gi

- kjennskap til hvordan dialogen mellom ortodoks og metodistisk tradisjon har forløpt.
- kunnskap om hvordan ortodokse teologer tolker sammenhengen mellom ortodoks og metodistisk spiritualitet.

- kunnskap om hvordan metodistiske teologer tolker sammenhengen mellom ortodoks og metodistisk spiritualitet.

LITTERATUR

Kimbrough, S T Jr. (ed.), *Orthodox and Wesleyan Spirituality*. St. Vladimir's Seminary Press, Crestwood 2002. (280 sider).

Tverrfaglige emner

TE501 Betydningen av Jesu død og oppstandelse (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

Med utgangspunkt i gamle og nye innvendinger mot kirkens tradisjonelle forståelse av Jesu død og oppstandelse, studeres dette emnet gjennom fornyet arbeid med de bibelske basistekstene og deres begreps- og billedverden. Et sentralt mål for dette studiet vil være å undersøke hvordan ny innsikt i de bibelske tekstenes forståelsesmodeller for Jesu død og oppstandelse vil kunne utfordre så vel kirkens tradisjonelle modeller, som innvendingene mot disse. Det vil også være viktig å utvikle evne til å aktualisere og levendegjøre så vel bibelske som tradisjonelle modeller i vår kulturkontekst.

Dette emnet er tverrfaglig og består elementer fra: *A. Det gamle testamente*, *B. Det nye testamente* og *C. Teologihistorie og systematisk-teologi*

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	-	-	-	Fordypnings-emne	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet krever at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: HE151, HE152, GT501, GR151 og NT501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til undervisningen (ressursforelesninger og PBL-grupper):

- delta i PBL-gruppens arbeid i alle emnets PBL-sekvenser (3-5 sekvenser). Hvor mange PBL-sekvenser fastsettes for hvert semester.
- skrive notat (400-800 ord, ca.1-2 sider) ut fra individuelle læringsmål til hver PBL-sekvens. De individuelle læringsmålene skal fordeles slik at studenten får arbeidet med ulike teologiske disipliner i løpet av emnet.
- ha godkjente gruppeprodukter fra hver PBL-sekvens, samt godkjent deltakelse i gruppa i hver sekvens. Det innebærer å ha bidratt aktivt til gruppas felles sluttprodukt i hver PBL-sekvens inklusive evt. framføring (PBL-oppgaven definerer kravene til gruppas sluttprodukt for hver enkelt oppgave). Sluttprodukter og deltakelse vurderes av PBL-gruppens veileder ved slutten av hver PBL-sekvens.

- delta i eventuelle obligatoriske ekskursjoner, observasjoner og evt. andre arbeidsmåter (som kan erstatte 1-2 PBL-sekvenser) med eventuelle rapporter, refleksjonsnotater e.l. (vil tilsvare notat i forbindelse med PBL-sekvens i omfang). Hvilke arbeidsformer og dokumentasjonsformer og i hvilket omfang fastsettes for hvert semester.
- ha godkjent eventuell kortinnlevering (4 timer) i emnets fellespensum. Slik kortinnlevering kan erstatte en PBL-sekvens. Dette fastsettes for hvert semester.
- delta i evalueringen av studietilbudet dersom emnet gjøres til gjenstand for evaluering.

Hjelpemidler: Ved kortinnleveringen er alle hjelpemidlene tillatt.

Vurdering

Emnet TE501 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Avsluttende vurdering gjøres på grunnlag av en vurderingsmappe. Vurderingsmappen skal inneholde:

- bekreftelse på at studiekravene er innfridd,
- to til tre individuelle PBL-notater (i to eksemplarer). Hvor mange fastsettes på grunnlag av antall PBL-sekvenser hvert semester. Notatene kan bearbeides helt til innlevering av vurderingsmappen. Notatene i vurderingsmappen må ikke overstige 1000 ord.
- bekreftelse på godkjente sluttprodukter fra PBL-gruppa for hver PBL-sekvens
- eventuell kortinnlevering eller rapport fra ekskursjon e. l. kan inngå i vurderingsmappen. Det er ikke anledning til å bearbeide kortinnleveringen dersom den ble bestått. Dette fastsettes av fakultetet for hvert semester.
- erklæring om selvstendig arbeid

Karakterene (A-F) settes på grunnlag av individuelle PBL-notater og eventuell kortinnlevering/rapport.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å identifisere teologiske problemstillinger i en situasjon fra det kirkelige praksisfeltet (i vid forstand) som berører temaet «betydningen av Jesu død og oppstandelse», hente inn relevant teologisk kunnskap og å anvende teologiske innsikter i stillingtagen til utfordringer fra praksisfeltet,
- evne til å sette relevant teologisk kunnskap i forhold til konkrete livsproblemer og situasjoner fra praksisfeltet når det gjelder ”betydningen av Jesu død og oppstandelse”,
- evne til samhandling og faglig samarbeid i arbeidsgruppe,
- innsikt i eksegetisk arbeid med de bibelske tekstene og forestillingene som er sentrale i bibelmaterialets egen tolkning av Jesu død og oppstandelse,
- kjennskap til hvilke hovedmodeller den kristne tradisjon har utviklet til forståelse av frelsesbetydningen av Jesu død, og av oppstandelsen,
- kjennskap til eldre og nyere innvendinger mot tradisjonell kirkelig lære om dette emnet,
- evne til å vurdere hvordan forestillinger og tanker i de to forrige punktene forholder seg til bibelmaterialet,
- evne til å vurdere den egne kirkelige tradisjon, og mulighetene for ny innsikt gjennom kjennskap til andre tradisjoner,
- evne til å «oversette» bibelske og tradisjonelle bilder og tanker, ikke bare språklig, men også kulturelt, til vår situasjon.

LITTERATUR

Sonoffer og stedfortredende død i Det gamle testamente:

Hebraisk tekst: *Lev 16 (eventuelt utdrag) og 23,26-32*

Tekst norsk oversettelse: *Tjenersangene i Jesaja-boken*

Janowski, B.: *Gottes Gegenwart in Israel. Beiträge zur Theologie des Alten Testaments*, Neukirchen-Vluyn: Neukirchener Verlag, 1993, hoveddel III: «Gottesknecht und Sündenbock - Konzeptionen der Stellvertretung». Denne hoveddelen omfatter: «Zur Einführung» (s. 283-84); kap. 9: «Azazel und der Sündenbock. Zur Religionsgeschichte von Leviticus 16,10.21f» (s. 285-302) og kap. 10: «Er trug unsere Sünden. Jesaja 53 und die Dramatik der Stellvertretung» (s. 303-26). (No. oversettelse ved John-Arne Jensen, «Herrens tjener og sydebukken- Forståelser av stedfortredende soning»).

Lang, B.: «kippær», i: Botterweck, G.J.; Ringgren, H.; Fabry, H.-J. (Hrsg.): *Theologisches Wörterbuch zum Alten Testament*, Bd. IV, sp. 303-18. Engelsk overs. «kippær», i: Botterweck, G.J.; Ringgren, H.; Fabry, H.-J. (eds.): *Theological Dictionary of the Old Testament*, Vol VII, 288-303

Milgrom, J.: *Leviticus 1-16* (The Anchor Bible 3), New York: Doubleday, 1991, s. 254-61 (til syndofferet hos P) og s. 1009-84 (til Lev 16)

Milgrom, J.: *Leviticus 23-27* (The Anchor Bible 3B), New York: Doubleday, 2001, s. 2019-27 (til Lev 23, 26-32)

Tolkningen av Jesu død og oppstandelse i Det nye testamente:

Gresk tekst: *Mark 10,35-45; Joh 19,16-37; Rom 3,21-26; 4,18-25; 2 Kor 5,14-21; Åp 5,7-14*

Bauckham, R.: «God who raises the Dead: The Resurrection of Jesus and Early Christian Faith in God» i: Avis, P.: *The Resurrection of Jesus*, Darton, Longman, Todd: London 1993, s.136-154 (19 sider).

Carroll, J.T. and Green, J.B.: *The Death of Jesus in early Christianity*, Hendrickson: Peabody 1995, s.163-279 (ca. 110 sider)

Dunn, J.D.G.: «Paul's understanding of the death of Jesus as sacrifice», i: Sykes, S.W. (ed.), *Sacrifice and Redemption: Durham Essays in Theology*, CUP: Cambridge 1990, 35-56. (15 sider).

Gerhardsson, B.: *Kristi oppstandelse*, Novapress: Lund 2001, s.9-100, 120-137, 145-158 (ca. 120 sider)

Eldre og nyere tolkninger i den kristne tradisjon:

Anselm: «Cur Deus homo», i: *Teologiske tekster*, Aarhus 1989, s. 109-135 (13 sider).

Braaten, C.E.: «The Person of Jesus Christ», i: Braaten, C.E. and Jenson, R.W. (eds.): *Christian Dogmatics I*, Philadelphia 1984, s. 517-569 (52 sider).

Forde, G.O.: «Reconciliation with God» og «Atonement as Actual Event», i: Braaten, C.E. and Jenson, R.W. (eds.): *Christian Dogmatics*, II, Philadelphia 1984, s. 65-77 og 79-99 (32 sider).

Jesustolkningar i dag - tio teologer om kristologi, Stockholm 1995, s. 55-142 (87 sider).

Luther, M.: «Rationis Latomianae confutation» (1521), i: *Teologiske tekster*, Aarhus 1989, s. 203-224 (10 sider).

Luther, M.: «To påskeprekener», i: Lønning, I; Hjelde, S. og Rasmussen, T. (utg.): Martin Luther: *Verker i utvalg, VI*, Oslo 1983, s. 43-53 og 71-84 (23 sider).

I tillegg skal studenten som bidrag til PBL-arbeidet lese 100 til 200 sider valgfri litteratur. Forslag til anbefalt litteratur vil her bli gitt i tilknytning til PBL-oppgavene.

TE502 Etikk og antropologi (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

Med utgangspunkt i situasjoner fra praksisfeltet på områdene «politisk og økonomisk fordeling» og «relasjonalt og samliv» studeres dels et fellespensum med emner fra prinsipiell etikk, antropologi og bibelhermeneutikk, dels de ulike teologiske disipliners arbeid med disse to livsområdene. Det forutsettes at PBL-gruppene evner å finne fram til relevant kunnskap fra hele det teologiske fagfeltet i forhold til situasjonene fra praksisfeltet. Også samfunnsfaglige og kulturfaglige perspektiver vil være relevante for teologiens og kirkens arbeid med områdene. Situasjonene hentes fra det kirkelige praksisfeltet vidt forstått, d.v.s. ikke bare situasjoner fra kirkelig/pastoral praksis, men også situasjoner hvor kirken/teologien utfordres og kan agere i forhold til kultur og samfunn.

Dette emnet er tverrfaglig og består elementer fra: *A. Det gamle testamente*, *B. Det nye testamente*, *C. Kirkehistorie*, *D. Systematisk-teologi* og *E. Praktisk teologi*

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	-	-	-	Fordypnings-emne	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: GT501, NT501, KH501 og ST501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert vårsemester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	ST502	Moralfilosofi, religionspedagogikk...	reduseres dette emnet med	2 sp
Med	ST504	Kultur og menneskesyn	reduseres dette emnet med	2 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til undervisningen (ressursforelesninger og PBL-grupper):

- delta i PBL-gruppens arbeid i alle emnets PBL-sekvenser (3-5 sekvenser). Hvor mange PBL-sekvenser fastsettes for hvert semester.
- skrive notat (400-800 ord, ca.1-2 sider) ut fra individuelle læringsmål til hver PBL-sekvens. De individuelle læringsmålene skal fordeles slik at studenten får arbeidet med ulike teologiske disipliner i løpet av emnet.

- ha godkjente gruppeprodukter fra hver PBL-sekvens, samt godkjent deltakelse i gruppa i hver sekvens. Det innebærer å ha bidratt aktivt til gruppas felles sluttprodukt i hver PBL-sekvens inklusive evt. framføring (PBL-oppgaven definerer kravene til gruppas sluttprodukt for hver enkelt oppgave). Sluttprodukter og deltakelse vurderes av PBL-gruppens veileder ved slutten av hver PBL-sekvens.
- delta i eventuelle obligatoriske ekskursjoner, observasjoner og evt. andre arbeidsmåter (som kan erstatte 1-2 PBL-sekvenser) med eventuelle rapporter, refleksjonsnotater e.l. (vil tilsvare notat i forbindelse med PBL-sekvens i omfang). Hvilke arbeidsformer og dokumentasjonsformer og i hvilket omfang fastsettes for hvert semester.
- ha godkjent eventuell kortinnlevering (4 timer) i emnets fellespensum. Slik kortinnlevering kan erstatte en PBL-sekvens. Dette fastsettes for hvert semester.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Hjelpemidler: Ved kortinnleveringen er alle hjelpemidlene tillatt.

Vurdering

Emnet TE502 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Avsluttende vurdering gjøres på grunnlag av en vurderingsmappe. Vurderingsmappen skal inneholde:

- bekreftelse på at studiekravene er innfridd,
- to til tre individuelle PBL-notater (i to eksemplarer). Hvor mange fastsettes på grunnlag av antall PBL-sekvenser hvert semester. Notatene kan bearbeides helt til innlevering av vurderingsmappen. Notatene i vurderingsmappen må ikke overstige 1000 ord.
- bekreftelse på godkjente sluttprodukter fra PBL-gruppa for hver PBL-sekvens
- eventuell kortinnlevering eller rapport fra ekskursjon e. l. kan inngå i vurderingsmappen. Det er ikke anledning til å bearbeide kortinnleveringen dersom den ble bestått. Dette fastsettes av fakultetet for hvert semester.
- erklæring om selvstendig arbeid

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av individuelle PBL-notater og eventuell kortinnlevering/rapport.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- evne til å identifisere teologiske problemstillinger i en situasjon fra det kirkelige praksisfeltet (i vid forstand) som berører områdene «politisk og økonomisk fordeling» eller «relasjonalt og samliv», hente inn relevant teologisk kunnskap og å anvende teologiske innsikter i stillingtagen til utfordringer fra praksisfeltet,
- evne til å sette relevant teologisk kunnskap i forhold til konkrete livsproblemer og situasjoner fra praksisfeltet når det gjelder «politisk og økonomisk fordeling» og «relasjonalt og samliv»,
- evne til samhandling og faglig samarbeid i arbeidsgruppe,
- innsikt i følgende emner fra prinsipiell etikk: begrunnelser i kristen etikk og i annen etikk, bruk av ulike normative teorier i kristen etikk, forholdet mellom empiri og norm i kristen etikk, kriterier for bruk av bibelsk materiale i kristen etikk,
- innsikt i teologisk antropologisk forståelse av mennesket som fellesskapsvesen,

- innsikt i hermeneutiske problemstillinger omkring bruk av etisk relevant bibelmateriale,
- god kunnskap om systematisk-teologiske (særlig etiske), praktisk-teologiske, historiske, empiriske og bibelfaglige perspektiver på områdene «politisk og økonomisk fordeling» og «relasjonalt og samliv».

LITTERATUR

Prinsipiell etikk

Asheim, I.: *Mer enn normer. Grunnlagsetikk*, Oslo, Universitetsforlaget, 1994, s.49-173, 193-218.

Teologisk antropologi

Henriksen, J-O.: *Imago Dei. Den teologiske konstruksjonen av menneskets identitet*, Oslo, Gyldendal akademisk, 2003, s.98-133, 159-206, 214-221, 325-345.

Bibelhermeneutikk

Hays, R.B.: *The Vision of the New Testament. Community, Cross, New Creation. A Contemporary Introduction to New Testament Ethics*, Edinburgh, T&T Clark, 1996, s.187-312.

Totalt utgjør fellespensummet ca. 375 sider, eller vel halvparten av dette emnets totale pensum.

I tillegg til fellespensum arbeider PBL-gruppene med litteratur til de to områdene

- «Politisk og økonomisk fordeling» og
- «Relasjonalt og samliv».

Litteraturen skal belyse disse områdene fra ulike faglige perspektiver, både fra teologien og fra kultur- og samfunnsfag. Følgende faglige perspektiver bør være representert i gruppas arbeid:

- Bibelfaglige perspektiver (GT og NT)
- Kirkehistoriske perspektiver
- Systematisk-teologiske perspektiver
- Praktisk-teologiske perspektiver
 - der det er naturlig også Misjonsvitenskapelige og Religionsvitenskapelige perspektiver

I tillegg bør en hente inn relevante

- Historiske perspektiver
- Kulturfaglige perspektiver
- Empiriske/samfunnsvitenskapelige perspektiver

En liste med anbefalt litteratur til dette arbeidet vil bli utdelt i forbindelse med PBL-arbeidet. Studenten oppfordres også til selv å finne fram til relevant litteratur som benyttes i arbeidet med PBL-oppgavene.

En forutsetter at hver student i PBL-arbeidet samlet leser ca. 325 sider i forbindelse med de individuelle læringsmål til PBL-oppgavene.

TE503 Spiritualitet og ekklesiologi (10 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

Med utgangspunkt i det kirkelige praksisfelt studeres ulike problemstillinger knyttet til tema-områdene spiritualitet og ekklesiologi. Det legges vekt på å se de to temaområdene i sammenheng slik at de gjensidig belyser og forutsetter hverandre. Spiritualitet er her primært forstått som den åndelige praksis som er forankret i kirkens fellesliv, og som leves ut og konkretiseres i det troende menneskets personlige fromhetsliv. Tilsvarende vil arbeidet med de ekklesiologiske problemstillinger særlig relateres til kirkens åndelige og sakramentale forankring.

Dette emnet er tverrfaglig og består elementer fra: *A. Det gamle testamente, B. Det nye testamente, C. Kirkehistorie, D. Systematisk-teologi og E. Praktisk teologi*

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	-	-	-	-	Fordypnings-emne	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører/ar samtidig følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: GT501, NT501, KH501 ST501, PT501, PT502, PT503 og PT504.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til undervisningen (ressursforelesninger og PBL-grupper):

- delta i PBL-gruppens arbeid i alle emnets PBL-sekvenser (3-5 sekvenser). Hvor mange PBL-sekvenser fastsettes for hvert semester.
- skrive notat (400-800 ord, ca.1-2 sider) ut fra individuelle læringsmål til hver PBL-sekvens. De individuelle læringsmålene skal fordeles slik at studenten får arbeidet med ulike teologiske disipliner i løpet av emnet.
- ha godkjente gruppeprodukter fra hver PBL-sekvens, samt godkjent deltakelse i gruppa i hver sekvens. Det innebærer å ha bidratt aktivt til gruppas felles sluttprodukt i hver PBL-sekvens inklusive evt. framføring (PBL-oppgaven definerer kravene til gruppas sluttprodukt for hver enkelt oppgave). Sluttprodukter og deltakelse vurderes av PBL-gruppens veileder ved slutten av hver PBL-sekvens.
- delta i eventuelle obligatoriske ekskursjoner, observasjoner og evt. andre arbeidsmåter (som kan erstatte 1-2 PBL-sekvenser) med eventuelle rapporter, refleksjonsnotater e.l.

(vil tilsvare notat i forbindelse med PBL-sekvens i omfang). Hvilke arbeidsformer og dokumentasjonsformer og i hvilket omfang fastsettes for hvert semester.

- ha godkjent eventuell kortinnlevering (4 timer) i emnets fellespensum. Slik kortinnlevering kan erstatte en PBL-sekvens. Dette fastsettes for hvert semester.
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Hjelpemidler: Ved kortinnleveringen er alle hjelpemidlene tillatt.

Vurdering

Emnet TE503 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Avsluttende vurdering gjøres på grunnlag av en vurderingsmappe. Vurderingsmappen skal inneholde:

- bekreftelse på at studiekravene er innfridd,
- to til tre individuelle PBL-notater (i to eksemplarer). Hvor mange fastsettes på grunnlag av antall PBL-sekvenser hvert semester. Notatene kan bearbeides helt til innlevering av vurderingsmappen. Notatene i vurderingsmappen må ikke overstige 1000 ord.
- bekreftelse på godkjente sluttprodukter fra PBL-gruppa for hver PBL-sekvens
- eventuell kortinnlevering eller rapport fra ekskursjon e.l. kan inngå i vurderingsmappen. Det er ikke anledning til å bearbeide kortinnleveringen dersom den ble bestått. Dette fastsettes av fakultetet for hvert semester.
- erklæring om selvstendig arbeid

Karakteren (A-F) settes på grunnlag av individuelle PBL-notater og eventuell kortinnlevering/rapport.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- evne til gjennom analyse av det kirkelige praksisfelt å identifisere teologiske problemstillinger som berører temafeltet ekklesiologi og spiritualitet,
- evne til å innhente og anvende relevant teologisk kunnskap i forhold til konkrete problemer og situasjoner fra praksisfeltet,
- evne til samhandling og faglig samarbeid i arbeidsgruppe,
- innsikt i den kristne spiritualitetens forankring i Det gamle og Det nye testamente,
- god kunnskap om ulike fromhetstradisjoner i kirkens historie,
- innsikt i ulike utforminger av nåtidig pastoral spiritualitet og deres ekklesiologiske kontekst.

LITTERATUR

Cunningham, L.S. & Egan, K.J.: *Christian Spirituality. Themes from the Tradition*, Paulist Press, 1996 (unntatt kap. 10) (180 s)

Tjørhom, O.: *Kirken – troens mor. Et økumenisk bidrag til en luthersk ekklesiologi*, Verbum forlag: Oslo 1999.(250 s.)

Williams, R.: *The Wound of Knowledge. Christian Spirituality from the New Testament to St. John of the Cross*, Cowley Publications, Cambridge 1990, kap 7, «The Sign of the Son of Man», s 140-161.

I tillegg til fellespensum på 450 s. arbeider PBL-gruppene med annen litteratur som belyser temafeltet ut fra ulike faglige perspektiver. Følgende faglige perspektiver bør være representert i gruppas arbeid:

- Bibelfaglige perspektiver (GT og NT)

- Kirkehistoriske perspektiver

- Systematisk-teologiske perspektiver

- Praktisk-teologiske perspektiver

 - der det er naturlig også Misjonsvitenskapelige og Religionsvitenskapelige perspektiver

En liste med anbefalt litteratur til dette arbeidet vil bli utdelt i forbindelse med PBL-arbeidet. Studentene oppfordres også til selv å finne fram til relevant litteratur som benyttes i arbeidet med PBL-oppgavene.

En forutsetter at hver student i PBL-arbeidet samlet leser ca. 250 sider i forbindelse med de individuelle læringsmål til PBL-oppgavene.

TE504 Evangelisk-luthersk bekjennelse og kristendomsforståelse (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

Hensikten med dette emnet er at studenten skal tilegne seg en grunnleggende, helhetlig forståelse av hva en evangelisk-luthersk kristendomsforståelse innebærer i dag. For å nå dette målet skal studenten skaffe seg godt kjennskap til de lutherske bekjennelsesskriftenes teologi, og kunne drøfte deres betydning og bruk i vår kulturelle og økumeniske situasjon. Da er det også viktig at bekjennelsesskriftene tolkes ut fra sin historiske kontekst på reformasjonstiden, bl.a. i sammenheng med Luthers teologi, og på bakgrunn av oldkirkens dogmedannelse.

Dette emnet er tverrfaglig og består elementer fra: *A. Kirkehistorie*, og *B. Systematisk-teologi*.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	-	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet TE504 har bare én *vurderingsform*, klausurprøve (4 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Hjelpemidler: Ved klausurprøven anvendes hjelpemidlene beskrevet i *Vedlegg 1, Liste E*

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i forholdet mellom de oldkirkelige symboler og reformasjonstidens bekjennelsesskrifter,
- god kunnskap om den historiske kontekst for tilblivelsen av Confessio Augustana (CA),

- innsikt i det teologiske innhold i den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter med særlig vekt på CA, og den bærende struktur i CA,
- innsikt i hvordan skriftautoriteten blir gjort gjeldende i den lutherske reformasjon,
- god kunnskap om hovedlinjene i den historiske prosess i reformasjonsårhundret som førte Europa fra én kristenhet til flere konfesjonskirker,
- evne til å drøfte hvordan en helhetlig evangelisk-luthersk kristendomsforståelse kan utformes i dag,
- evne til å drøfte hvordan evangelisk-luthersk kristendomsforståelse profileres i noen utvalgte økumeniske læresamtaler i vår tid og hvordan en ut fra de evangelisk-lutherske bekjennelsesskrifter kan bidra til en økumenisk kristendomsforståelse i vår tid,
- evne til å drøfte hva konfesjonell forpliktelse innebærer i en økumenisk og pluralistisk tid, og hvordan en konfesjonell og økumenisk holdning kan praktiseres i norsk kirkevirkelighet i dag.

LITTERATUR

Kildetekster i oversettelse

Luther, M.: «Om Kristi nattverd, tredje del» i: Hjelde, S. et al. (utg.): *Martin Luther: Verker i utvalg b. V*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag 1982, 223-230.

Følgende tekster fra

Mæland, J.O. (red.): *Konkordieboken. Den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Oslo: Lunde Forlag 1985:

«Confessio Augustana», s. 26-59.

Luther, M.: «Den Lille Katekisme», s.278-295.

«Konkordieboken» fortale og «Epitome» art. I-VI, s. 3-13; 388-403.

«Schmalkaldiske artikler» Del I og Del II, 1 og 2, s. 235-242.

Trientkonsilets dekret og canones om rettferdiggjørelsen

Bloch-Hoell, N.: «Tridentinerkonsilets rettferdiggjørelseslære. Dekreter og canones i norsk oversettelse med kort innledning» i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 36 (1965), 91-104.

To økumeniske avtaler mellom Den norske kirke (eller De lutherske kirker) og andre kirker fra nyeste tid, som:

Felleserklæring om rettferdiggjørelseslæren, Oslo: Mellomkirkelig Råd 1997, 7-20.

Fellesuttalelsen fra Porvoo - med Porvooverklæringen. Oslo: Mellomkirkelig Råd 1994, 9-41.

Nattverden - Herrens måltid. Uttalelse fra den Katolsk-Lutherske samtalegruppen i Norge. Oslo: Kirkens Informasjonstjeneste 1982, 1-10.

Nådens fellesskap: rapport fra samtalen mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke: sluttrapport med forslag til avtale, Oslo: Kirkens informasjonstjeneste 1994, s.15-27

Hovedlitteratur

Grane, L.: *Confessio Augustana: Oversættelse med noter*. København: Gyldendal 1963 eller senere utg, s. 7-19, 27-117, 128-146.

Oftestad, B.T.: *Tro og politikk: en reformasjonshistorie*, Oslo 2001, s. 101-158; 177-184

Sannes, K.O.: *Prolegomena til dogmatiken*, MF 1983, 128-159

Tidsskrift for teologi og kirke, nr.3, 2002 (temanummer om resepsjon av økumeniske avtaler: Porvoo-avtalen, Nådens Fellesskap og Felleserklæring om rettferdiggjørelsen)

Supplerende litteratur

Mildenberger, F.: *Theology of the Lutheran Confessions*. Philadelphia: Fortress Press 1986.

- Pöhlmann, H.G. et al.: *Theologie der lutherischen Bekenntnisschriften*. Gütersloh: Kaiser Verlag 1996.
- Sannes, K.O.: «Joint declaration - enighet mellom katolikker og lutheranere om rettferdigjøreleslæren?» i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 68 (1997), 97-110.
- Sannes, K.O.: «Karakteristikk og vurdering av 'Porvoo-erklæringen' som økumenisk dokument» i: *Tidsskrift for Teologi og Kirke* 68 (1997), 83-96.

TE505 Fra tekst til preken (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Profesjonsstudiet i teologi.

Dette studieemnet har konkret form som et ukentlig «tekst- og prekenverksted» (TPV) som pågår gjennom hele studiesemesteret og i alle semester. Tekstverkstedet er åpent for alle studenter, men studenter som tar sikte på cand. theol.-graden, må dokumentere godkjent deltakelse i tekstverkstedet i ett semester etter å ha fullført PT, GT, NT og ST på 50X-nivå..

Dette emnet er tverrfaglig og består elementer fra: *A. Det gamle testamente, B. Det nye testamente, C. Kirkehistorie, D. Systematisk-teologi og E. Praktisk teologi*

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Kjerneemne	Fordypnings-emne	Fordypnings-emne	-	-	Fordypnings-emne	-

Emnet kan ikke tas som enkeltemne.

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: GT501, NT501, KH501 og ST501.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert høstsemester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent frammøte gjennom ett semester (75 %),
- skrive et framlegg bestående av en preken med tilhørende eksegetiske, systematiske, hermeneutiske og homiletiske forarbeider. Forarbeidene skal ha et omfang på min. 1.500 ord. Prekenen skal fremføres i seminaret,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

TE505 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å oppfylle alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått»/ «ikke bestått».

Mål og innhold

TE505 har et dobbelt sikte: dels å gi praktisk øving i den type tekst- og prekenarbeid som presten bør og vil ta med seg i sin tjeneste som predikant, dels å virke integrerende mellom de

ulike fagdisiplinene som, hver på sin måte, utrunder teologen til kreativt og ansvarlig arbeid med tekster i forkynnelsen.

Den viktigste side ved arbeidsmåten i TE505 er en tverrdisiplinær eller flerdisiplinær tilnærming til tekst- og prekenarbeidet. Dette kommer konkret til uttrykk ved at lærere fra samtlige av teologiens disipliner vil delta i TE505, som faste lærere eller gjestelærere, og at lærerne vil bli utfordret til også å gå inn i andre fagområders spørsmål enn sitt eget. Tilsvarende utfordringer vil bli gitt studenten, i forhold til egen spesialisering.

Arbeidsformen vil være seminarets eller samtalegruppens, med utgangspunkt i en valgt prekentekest, for eksempel prekentekest for kommende søndag i kirkeåret.

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i hermeneutiske problemstillinger i forhold til prekenarbeidet ,
- evne til å integrere førkritisk og kritisk lesning av bibeltekster i prekenarbeidet.

LITTERATUR

- Achtemeier, Elizabeth, «The Canon as the Voice of the Living God,» i: Carl E. Braaten / Robert W. Jenson (eds.), */Reclaiming the Bible for the Church, /* Grand Rapids, Michigan /Cambridge, U.K: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1995, s. 119-130
- Barton, John, *Understanding Old Testament Ethics. Approaches and Explorations, /*Louisville - London: Westminster John Knox Press, 2003, ch. 5: «Virtue in the Bible,» s. 65-74 og ch. 7: «Ethics in Isaiah of Jerusalem,» s. 130-144
- Childs, Brevard S., «On Reclaiming the Bible for Christian Theology,» i: Carl E. Braaten / Robert W. Jenson (eds.), *Reclaiming the Bible for the Church, /* Grand Rapids, Michigan /Cambridge, U.K: Wm. B. Eerdmans Publishing Co., 1995, s. 1-17
- Fra skrivebord til prekestol. Det nye testamente- eksegetisk metode og prekenforberedelse.* Oslo 1986: Den norske kirkes presteforening.
- Goldnigway. J.(2000): «Biblical Narrative and Systematic Theology», i Green, J.B. og Max Turner (red.)(2000): *Between two Horizons. Spanning New Testament Studies & Systematic Theology*, 123-142. Grand Rapids: Erdmans.
- Henriksen, J.-O. (red.)(1994): *Tegn, tekst og tolk. Teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid.* Oslo: Universitetsforlaget. (artiklene av Ulstein om reformasjonen og evt Henriksens utblikk)
- Jenson, R.W. (1995): «Hermeneutics and the life of the church», I Braaten, C.E. og R.W. Jenson (red.): *Reclaiming the Bible for the church.*, 89-105. Grand Rapids: Erdmans.
- Liefeld, Walter L: *From text to sermon*
- Nordhaug, H.(2000): *-så mitt hus kan bli fullt: en bok om prekenen*, s. 171-225. Oslo: Luther.

Supplerende litteratur

- Barton. J. (red.)(1998): *The Cambridge companion to biblical Interpretation.* Cambridge: Cambridge University Press
- Davies, E.F. og R.B. Hays (red.)(2003): *The art of reading Scripture.* Grand Rapids: Erdmans
- Dietrich, W og U. Luz (red.)(2002): *The Bible in a world context: an experiment in contextual hermeneutics.* Grand Rapids: Erdmans
- Gulddal, J. og M. Møller (1999): *Hermenutikk: en antologi om forståelse.* København: Gyldendal.
- Hägg, Göran (2005): *Praktisk retorikk.* Oslo: Hegnar media
- Jor, Finn E (2003): *Ordenes herre: en innføring i praktisk retorikk.* Oslo: Gyldendal Akademisk

- Marshall, I.H., K. J. Vanhoozer og S.E. Porter (2004): *Beyond the Bible: moving from Scripture to theology*. Grand Rapids: Baker Academic.
- Sæbø, M. (1978): *Gjennom alle tider. Det gamle testamente i kirken*. Oslo: Land og Kirke / Gyldendal Norsk Forlag; særlig «Det gamle testamente i vår forkynnelse i dag,» s. 13-27; «Om prekener over historiske tekster,» s. 31-34; «Om prekener over profetiske tekster,» s. 78-80; «Om prekener over Salme-tekster,» s. 154-155
- Sæbø, Magne (red.)(1976-1979): *Så sier kirkens Herre*, Bd. I-III. Oslo: Land og Kirke / Gyldendal Norsk Forlag; utvalgte kapitler og tekstgjennomgåelser.

Metodeemner

MET501 Metodelære: Bibelfaglig variant, Det gamle testamente (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Profesjonsstudiet i teologi, Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap (alle studieretningene), Master i teologi og Lektorprogrammet.

MET501 forbereder og støtter opp om arbeidet med avhandlingen innenfor Det gamle testamente.

Emnet består av to delemner: *A. Fellesdel* (1 sp) og *B. Metodespesifikk del for Det gamle testamente* (4 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: EXPHIL101, EXFAC101, GT501, BIB501, alternativt GT502.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	MET502	Metodelære: Bibelfaglig variant, NT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET503	Metodelære: Kirkehistorisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET504	Metodelære: ST/hermeneutisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET505	Metodelære: ST/empirisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET506	Methodology	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET508	Metodelære: Fagdidaktisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent frammøte på metodeundervisningen
- skrive en oppgave (inntil 2000 ord) som drøfter teoretiske eller metodiske spørsmål med relevans for avhandlingen i lys av pensumlitteraturen. Oppgaven gis og godkjennes av veileder eller annen faglærer,

- levere en foreløpig beskrivelse (400-600 ord) av avhandlingens tema og problemstilling,
- gjennomføre obligatorisk søkerkurs,
- gjennomføre obligatorisk skrivekurs
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet MET501 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å bestå alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes med «bestått»/«ikke bestått».

Fagrådsleder kan etter begrunnet søknad innvilge at emnet tas uten krav om tilstedeværelse. Studiekravene avtales da i det enkelte tilfelle.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i metodiske, faghistoriske og hermeneutiske rammer for arbeid med en avhandling i Det gamle testamente.

LITTERATUR

Barton, J.: *Reading the Old Testament. Method in Biblical Study*, London: Darton, Longman and Todd, New Edition 1996, s. 1-60, 77-103, 121-129, 140-246

Baker, D.W. and Arnold, B.T. (Ed.): *The Face of Old Testament Studies. A Survey of Contemporary Approaches*, Grand Rapids: Baker Books, 1999, Chap. 5 (= s. 116-144), Chap. 6 (= s. 145-175), Chap. 7 (= s. 176-206). Chap. 8 (= s. 207-235), Chap. 9 (= s. 236-265), Chap. 15 (= s. 421-451)

Pettersen, Tove: *Skriv : fra idé til fagoppgave*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996.

MET502 Metodelære: Bibelfaglig variant, Det nye testamente (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Profesjonsstudiet i teologi, Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap (alle studieretningene), Master i teologi og Lektorprogrammet. MET502 forbereder og støtter opp om arbeidet med avhandlingen innenfor Det nye testamente.

Emnet består av to delemner: *A. Fellesdel* (1 sp) og *B. Metodespesifikk del for Det nye testamente* (4 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	-	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: EXPHIL101 og EXFAC101.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	MET501	Metodelære: Bibelfaglig variant, GT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET503	Metodelære: Kirkehistorisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET504	Metodelære: ST/hermeneutisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET505	Metodelære: ST/empirisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET506	Methodology	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET508	Metodelære: Fagdidaktisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent frammøte på metodeundervisningen (både metodespesifikk del og fellesdel)
- skrive en oppgave (inntil 2000 ord) som drøfter teoretiske eller metodiske spørsmål med relevans for avhandlingen i lys av pensumlitteraturen. Oppgaven gis og godkjennes av veileder eller annen faglærer,

- levere en foreløpig beskrivelse (400-600 ord) av avhandlingens tema og problemstilling,
- gjennomgå obligatorisk søkerkurs,
- gjennomføre obligatorisk skrivekurs
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet MET502 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å bestå alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes til «bestått»/«ikke bestått».

Fagrådsleder kan etter begrunnet søknad innvilge at emnet tas uten krav om tilstedeværelse. Studiekravene avtales da i det enkelte tilfelle.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i metodiske, faghistoriske og hermeneutiske rammer for arbeid med en avhandling i Det nye testamente.

LITTERATUR

Green, J.B. (ed.): *Hearing the New Testament, Strategies for Interpretation*, Grand Rapids, Carlisle: Eerdmans and Pater Noster Press 1995, s.1-36, 90-126, 222-427

Pettersen, Tove: *Skriv : fra idé til fagoppgave*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996.

MET503 Metodelære: Kirkehistorisk variant (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Profesjonsstudiet i teologi, Disiplinbasert Master i kristendomskunnskap (alle studieretningene), Master i teologi, Lektorprogrammet og Master i diakoni.

MET503 forbereder og støtter opp om arbeidet med avhandlingen innenfor kirkehistorie. Den kirkehistoriske varianten skal gi studenten innsikt i historievitenskapelig grunnlagsrefleksjon og metode, og hvordan man anvender historisk metode i konkret vitenskapelig arbeid. Videre skal studenten få innsikt i noen av kirkehistoriefagets særlige grunnlagsproblemer.

Emnet består av to delemner: *A. Fellesdel* (1 sp) og *B. Metodespesifikk del for kirkehistorie* (4 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektorprogrammet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	-	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: EXPHIL101 og EXFAC101.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	MET501	Metodelære: Bibelfaglig variant, GT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET502	Metodelære: Bibelfaglig variant, NT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET504	Metodelære: ST/hermeneutisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET505	Metodelære: ST/empirisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET506	Methodology	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET508	Metodelære: Fagdidaktisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent frammøte på metodeundervisningen (både metodespesifikk del og fellesdel)

- skrive en oppgave (inntil 2000 ord) som drøfter teoretiske eller metodiske spørsmål med relevans for avhandlingen i lys av pensumlitteraturen. Oppgaven gis og godkjennes av veileder eller annen faglærer,
- levere en foreløpig beskrivelse (400-600 ord) av avhandlingens tema og problemstilling,
- gjennomgå obligatorisk søkerkurs,
- gjennomføre obligatorisk skrivekurs
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet MET503 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å bestå alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes med «bestått»/«ikke bestått».

Fagrådsleder kan etter begrunnet søknad innvilge at emnet tas uten krav om tilstedeværelse. Studiekravene avtales da i det enkelte tilfelle.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- kjennskap til historievitenskapens faghistorie, fagstruktur og egenart,
- kjennskap til særskilte kirkehistoriske grunnlagsproblemer, særlig fagdisiplinens doble tilknytning til teologien og til historievitenskapen, og betydningen av kirkehistorien for teologiens historiske dimensjon,
- kjennskap til historievitenskapelig metode og hvordan den kan anvendes i teologisk sammenheng,
- evne til å anvende historisk metode i gjennomføring av en kirkehistorisk avhandling.

LITTERATUR

- Berge, Lars Johan: «Kirkehistorisk forskning som kirkelig og vitenskapelig intensjonsfellesskap» i *Tidsskrift for teologi og kirke*, nr. 2 (1994), s. 107-122.
- Hovland, Thor Halvor: «Kirkehistorie og universalhistorie: kirkehistoriske grunnlagsproblemer sett i lys av nyere historieteologi» i *Tidsskrift for teologi og kirke*, nr. 3 (1997), s. 183-203.
- Kjeldstadli, Knut: «Kap. 1-18 og 21» i *Fortida er ikke hva den en gang var : en innføring i historiefaget*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1999, s. 15-269, 303-315.
- Pettersen, Tove: *Skriv : fra idé til fagoppgave*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996.
- Schumacher, Jan: «Hjelpevitenskap for systematikken eller praktisk-teologisk teoriarbeid? ; noen refleksjoner om kirkehistoriens plass og rolle» i *Ung teologi : teologisk tidsskrift*, nr. 2 (1984), s. 21-28.
- Schumacher, Jan: «Å fortelle en historie : kirkehistoriens formproblem» i *Ung teologi : teologisk tidsskrift*, nr. 2 (1985), s. 49-62.
- Seip, Jens Arup: *Om å skrive hovedoppgave : historie*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1988.

MET504 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Profesjonsstudiet i teologi, Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap (alle studieretningene), Master i teologi og Lektorprogrammet.

MET504 forbereder og støtter opp om arbeidet med avhandlingen innenfor systematisk teologi og praktisk teologi.

Den systematisk/hermeneutiske varianten skal gi metodisk innsikt og bakgrunn i arbeidet med avhandlinger innen systematisk teologi og praktisk teologi. I avhandlinger der empirisk metode blir benyttet, anbefales i stedet MET505.

Emnet består av to delemner: *A. Fellesdel* (1 sp) og *B. Metodespesifikk del for systematisk teologi/hermeneutisk variant* (4 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	-

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: EXPHIL101 og EXFAC101.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	MET501	Metodelære: Bibelfaglig variant, GT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET502	Metodelære: Bibelfaglig variant, NT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET503	Metodelære: Kirkehistorisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET505	Metodelære: ST/empirisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET506	Methodology	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET508	Metodelære: Fagdidaktisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent frammøte på metodeundervisningen (både metodespesifikk del og fellesdel)

- skrive en oppgave (inntil 2000 ord) som drøfter teoretiske eller metodiske spørsmål med relevans for avhandlingen i lys av pensumlitteraturen. Oppgaven gis og godkjennes av veileder eller annen faglærer,
- levere en foreløpig beskrivelse (400-600 ord) av avhandlingens tema og problemstilling,
- gjennomgå obligatorisk søkerkurs,
- gjennomføre obligatorisk skrivekurs
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet MET504 har bare én *vurderingsform*, hjemmeoppgave. Studenten lager en foreløpig beskrivelse som diskuteres i kurset. Etter kurset skrives så en oppgave, og avsluttende vurdering baseres på denne. Emnet vurderes til «bestått»/«ikke bestått».

Fagrådsleder kan etter begrunnet søknad innvilge at emnet tas uten krav om tilstedeværelse. Studiekravene avtales da i det enkelte tilfelle.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- innsikt i elementer, perspektiver og metodiske enkeltkrav som inngår i vitenskapelig arbeid med et systematisk-teologisk tema,
- innsikt i det hermeneutiske og kontekstuelle ved det teologiske fagarbeid,
- ha evne til å anvende systematisk metode i gjennomføringen av en oppgave på 500-nivå.

LITTERATUR

Asheim, Ivar: «Kap. I» i *Hva betyr holdninger? : studier i dydsetikk*. Oslo: Tano Aschehoug, 1997, s. 9-39

Asheim, Ivar: «Kap. IV.1» i *Mer enn normer : grunnlagsetikk*. Oslo: Universitetsforlaget, 1994, s. 155-173.

Gravem, Peder: «Et utvalg» i *KRL - et fag for alle? : KRL-faget som svar på utfordringer i en flerkulturell enhetsskole*. Vallset: Oplandske bokforlag, 2004, s. 1-14, 343-365.

Hegstad, Harald: «Introduksjon» i *Transcendens og inkarnasjon : troserkjennelsens problem i Leiv Aalens teologi*. Oslo: Solum, 1993, s. 1-10.

McGrath, Alister E.: «Kap. 1-4 og 6» i *The Genesis of doctrine : a study in the foundations of doctrinal criticism*. Grand Rapids, Mich.: Eerdmans, 1997, s. 1-102, 172-200.

Pettersen, Tove: *Skriv : fra idé til fagoppgave*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996.

MET505 Metodelære: Systematisk/empirisk variant (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Profesjonsstudiet i teologi, Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap (alle studieretningene), Master i teologi, Lektorprogrammet og Master i diakoni.

MET505 forbereder og støtter opp om arbeidet med avhandlingen innenfor systematisk teologi, religionssosiologi og praktisk teologi.

Den systematisk/empiriske varianten skal gi metodisk innsikt og bakgrunn i arbeidet med avhandlinger der empirisk metode blir benyttet.

Emnet består av to delemer: *A. Fellesdel* (1 sp) og *B. Metodespesifikk del for systematisk teologi/empirisk variant* (4 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne	Fordypnings-emne	Alternativt kjerneemne	-	Alternativt kjerneemne	Alternativt kjerneemne

Forkunnskaper: For studier på 500-nivå må man ha fullført relevante studier i KRL på 100- og 200-nivå. Man bør også ha fullført relevante studier på 200-nivå innenfor en 80-gruppe (KRL grunnstudier og fordypningsstudier).

Fakultetet anbefaler at man fullfører følgende emner eller tilsvarende før man studerer dette emnet: EXPHIL101 og EXFAC101.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	MET501	Metodelære: Bibelfaglig variant, GT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET502	Metodelære: Bibelfaglig variant, NT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET503	Metodelære: Kirkehistorisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET504	Metodelære: ST/hermeneutisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET506	Methodology	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET508	Metodelære: Fagdidaktisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- ha godkjent frammøte på metodeundervisningen (både metodespesifikk del og fellesdel)

- skrive en oppgave (inntil 2000 ord) som drøfter teoretiske eller metodiske spørsmål med relevans for avhandlingen i lys av pensumlitteraturen. Oppgaven gis og godkjennes av veileder eller annen faglærer,
- levere en foreløpig beskrivelse (400-600 ord) av avhandlingens tema og problemstilling,
- gjennomgå obligatorisk søkerkurs,
- gjennomføre obligatorisk skrivekurs
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet MET505 har bare én *vurderingsform*, hjemmeoppgave. Studenten lager en foreløpig beskrivelse som diskuteres i kurset. Etter kurset skrives så en oppgave, og avsluttende vurdering baseres på denne. Emnet vurderes til «bestått»/«ikke bestått».

Fagrådsleder kan etter begrunnet søknad innvilge at emnet tas uten krav om tilstedeværelse. Studiekravene avtales da i det enkelte tilfelle.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- grunnleggende kjennskap til empirisk metode med relevans for avhandlingsarbeidet,
- kjennskap til hvordan empiriske metoder kan anvendes i teologisk sammenheng, og hvordan slike metoder kan inngå i systematisk-teologisk og praktisk-teologisk arbeid,
- evne til å anvende empirisk metode i gjennomføringen av en oppgave på 500-nivå.

LITTERATUR

Felleslitteratur

Hegstad, Harald: «Feltarbeid som teologisk metode» i *Ung teologi : teologisk tidsskrift* 30, nr. 1 (1997), s. 77-87.

Pettersen, Tove: *Skriv : fra idé til fagoppgave*. Oslo: Ad notam Gyldendal, 1996.

Ven, Johannes A. van der: «Et utvalg» i *Practical theology : an empirical approach*. Kampen: Kok Pharos, 1993, s. 33-156.

og enten (kvalitativ variant):

Repstad, Pål: *Mellom nærhet og distanse : kvalitative metoder i samfunnsfag*. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 1998.

eller (kvantitativ variant):

Holme, Idar Magne og Bernt Krohn Solvang: «Et utvalg» i *Metodevalg og metodebruk*. 3. utg. Oslo: Tano, 1996, s. ikke oppgitt.

MET508 Metodelære: fagdidaktisk variant (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap, studieretning KRL fagdidaktikk.

MET508 skal forberede studenten for avhandlingsarbeidet ved å innføring i vitenskapelig skrivemåte og hjelp til å søke etter relevant avhandlingslitteratur. Emnet gir også innføring i relevante metoder for eget avhandlingsarbeid.

Emnet består av to delemner: A: *Fellesdel* (2 sp) og B: *Metodespesifikk del* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjons- studiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms- kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor- program- met	Erfaringsbasert Master i kristendoms- kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	-	-	Kjerneemne	-	-

Forkunnskaper: Se egne opptakskrav til studieprogrammet.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys normalt etter behov og kapasitet. Studieveileder vil gi nærmere informasjon.

Studiepoengsreduksjon

Studenter som tar emnet sammen med emner som helt eller delvis overlapper, får redusert omfanget av godskrevne poeng for dette emnet. Oversikt over reduksjon med ulike kombinasjoner:

Med	MET501	Metodelære: Bibelfaglig variant, GT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET502	Metodelære: Bibelfaglig variant, NT	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET503	Metodelære: Kirkehistorisk variant	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET504	Metodelære: ST/hermeneutisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET505	Metodelære: ST/empirisk	reduseres dette emnet med	4 sp
Med	MET506	Methodology	reduseres dette emnet med	4 sp

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- delta i et obligatorisk skrivekurs,
- delta i et obligatorisk søkekurs,
- levere et notat ved starten av kurset om avhandlingens tema (inntil 500 ord),
- skrive en mappeoppgave over oppgitt emne (1500 ord) i vitenskapsteori/metodeteori,
- delta i et obligatorisk seminar om relevante metoder for eget avhandlingsarbeid.

Vurdering

Emnet MET508 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, dvs å bestå alle studiekravene i samlemappen. Emnet vurderes med «bestått»/«ikke bestått».

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- utvikle evne til å skrive og arbeide med en avhandlingstekst,
- ha evne til å finne relevant litteratur i et vitenskapelig bibliotek,
- starte arbeidet med avgrensingen av eget avhandlingsprosjekt,
- ha innsikt i relevante metoder for egen avhandling.

LITTERATUR

Felleslitteratur

Dysthe, Olga, Frøydis Hertzberg og Torlaug Løkensgard Hoel: *Skrive for å lære. Skrivning i høyere utdanning*. Oslo: Abstrakt forlag as 2000 eller tilsvarende.

Pettersen, Tove: *Skriv: fra idé til fagoppgave*, Ad Notam Gyldendal, 2. opplag Oslo 2003

Metodelitteratur:

Velges i samråd med faglærer

VIT501 Vitenskapsteori (5 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammet Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap, studieretning KRL fagdidaktikk.

VIT501 gir en innføring i vitenskapsteoretiske problemstillinger med særlig vekt på kommunikasjonslogikk. I tillegg gir emnet en kort innføring i hermeneutiske problemstillinger fra opplysningstiden til vår egen tid.

Emnet består av to delemner: *A. Fellesdel* (2 sp) og *B. Metodespesifikk del* (3 sp).

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjons- studiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms- kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor- program- met	Erfaringsbasert Master i kristendoms- kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	-	Fordypningsemne	-	Kjerneemne	-	-

Forkunnskaper: Se egne opptakskrav til studieprogrammet.

Undervisningstilbud

Undervisning i emnet tilbys etter behov.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

Studenten skal i tilknytning til seminarundervisningen:

- delta i minst 75% av undervisningen,
- skrive 2 mappeoppgaver på inntil 1500 ord over oppgitte emner,
- delta i evaluering av studietilbudene, dersom tilbudet er gjort til gjenstand for evaluering i det aktuelle semester.

Vurdering

Emnet VIT501 har som *primær vurderingsform* mappevurdering, der studenten må oppfylle alle studiekravene. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av mappeoppgavene, som teller likt.

Studieveileder kan etter begrunnet søknad innvilge *sekundær vurderingsform* som er klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Når emnet ikke undervises og det samtidig er gitt anledning til å avlegge eksamen, vurderes emnet med klausurprøve (6 timer). Karakteren (A-F) settes på grunnlag av denne.

Mål og innhold

MÅL

Studenten skal ha

- ha kjennskap til sentrale vitenskapsteoretiske problemstillinger,
- ha god kunnskap om kommunikasjonslogikk,
- ha god kunnskap om utvalgte vitenskapsteoretiske problemstillinger i pedagogikken
- ha kjennskap til hermeneutiske problemstillinger fra opplysningstiden til vår egen tid

LITTERATUR

- Henriksen, Jan-Olav, *Tegn, tekst og tolk. Teologisk hermeneutikk i fortid og nåtid*, Universitetsforlaget 1994, s. 95-116, 168-227, 251-274.
- Rokstad, Konrad: «Argumentasjon og saklighet» i *Kommunikasjonslogikk. Elementære forutsetninger for saklig meningsutveksling*, Gyldendal Akademisk, Oslo 2001, s.99-150.
- Skjerveheim, Hans, «Et grunnproblem i pedagogisk filosofi», i Skjerveheim, H., *Mennesket*, Universitetsforlaget, Oslo 2002, s.103-117.
- Skjerveheim, Hans, «Det instrumentalistiske mistaket», i Skjerveheim, H., *Mennesket*, Universitetsforlaget, Oslo 2002, s.130-137.
- Thurén, Torstein, *Vitenskapsteori for nybegynnere*, Universitetsforlaget, Oslo 1993.

Avhandlingsemner

AVH501 Mastergradsavhandling (30 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Disiplinbasert master i kristendomskunnskap, Disiplinbasert master i teologi, Disiplinbasert master i kirkelig undervisning (kateket), Erfaringsbasert Master i kristendomskunnskap, Master i Diakoni og Lektorprogrammet.

Mastergradsavhandlingen skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid innenfor et avgrenset område. Arbeidet med avhandlingen skal styrke studentens faglige grunnlag for yrkesutøvelse og gi opplæring til forskning.

En mastergradsavhandling kan være en selvstendig undersøkelse bygd på kildemateriale, eller den kan være en vurderende analyse av andres forskning. Den kan være frittstående eller del av et større forskningsprosjekt hvor flere er engasjert. Valg og vinkling av emne skal tilpasses de overordnede målene for mastergradsstudiet.

Alle studenter som skriver avhandling, skal ha avtale med en veileder (jfr. instruks for veiledningsforhold.) Veilederen skal bl.a. godkjenne emnet for avhandlingen. Studenten tar selv initiativ for å finne en veileder. Veilederen skal normalt ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-programmet	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
Alternativ kjerneemne	Alternativ kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Kjerneemne	Alternativ kjerneemne	Kjerneemne

Forkunnskaper: Før en kan levere avhandling til bedømmelse må ett av emnene MET501-505 være bestått og normalt de øvrige emnene i studieprogrammet (gjelder ikke for Profesjonsstudiet i teologi).

Undervisningstilbud

Emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å levere en mastergradsavhandling til endelig vurdering må den enkelte student

- underskrive en avtale med veileder,
- sørge for at veileder godkjenner emnet for mastergradsavhandlingen,
- levere utkast som redegjør for emne, problemstilling og materiale for avhandlingen innen en gitt frist,
- delta på minst ett avhandlingseminar,
- levere melding om tidspunktet avhandling planlegges levert,
- levere avhandling. Før levering må de øvrige studiekravene være oppfylt.

Utfyllende bestemmelser

Emnet for avhandlingen velges av studenten i samråd med veileder. Veileders godkjenning av emne innebærer at det ligger innenfor studieprogrammets fagfelt og er egnet for en avhandling på 500-nivå. Godkjenningen skjer på fastsatt skjema. Skjema med veilederens godkjenning av arbeidstittel leveres til studieadministrasjonen ved studieveileder som har ansvar for masteravhandlingene.

Når avhandlingen leveres til eksamenskonsulenten (se prosedyre for innlevering), skal den være skrevet på maskin eller PC. Den leveres inn i fire eksemplarer. 2 skal være med kandidatnummer (www.studweb.no) og 2 skal være med navn. Den med navn skal i biblioteket. Den bør helst ikke være innbundet.

Eventuell beskjed om utlånsklausul (dvs. at oppgaven bare kan lånes ut og brukes med forfatterens samtykke) må gis på eget skjema sammen med tittel på avhandlingen (hovedmål og engelsk, evt sidemål) ved innleveringen.

Innen 3 uker etter innlevering skal det gis beskjed til studenten om oppgaven er godkjent.

Vurdering

Emnet AVH501 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av mastergradsavhandlingen.

AVH502 Mastergradsavhandling (55 studiepoeng)

Emnet er et *kjerneemne* i studieprogrammene Disiplinbasert master i kristendomskunnskap, studieretning og Disiplinbasert master i teologi.

Mastergradsavhandlingen skal være et selvstendig vitenskapelig arbeid innenfor et avgrenset område. Arbeidet med avhandlingen skal styrke studentens faglige grunnlag for yrkesutøvelse og gi opplæring til forskning.

En mastergradsavhandling kan være en selvstendig undersøkelse bygd på kildemateriale, eller den kan være en vurderende analyse av andres forskning. Den kan være frittstående eller del av et større forskningsprosjekt hvor flere er engasjert. Valg og vinkling av emne skal tilpasses de overordnede målene for mastergradsstudiet.

Alle studenter som skriver avhandling, skal ha avtale med en veileder (jfr. instruks for veiledningsforhold.) Veilederen skal bl.a. godkjenne emnet for avhandlingen. Studenten tar selv initiativ for å finne en veileder. Veilederen skal normalt ha doktorgrad eller tilsvarende kompetanse.

Plassering i studieprogram

Emnet kan inngå i følgende studieprogram på masternivå der det er angitt:

Profesjonsstudiet i teologi	Disiplinbasert Master i kristendoms-kunnskap	Disiplinbasert Master i kirkelig undervisning	Lektor-program-met	Erfaringsbasert Master i kristendoms-kunnskap	Master i teologi	Master i Diakoni
-	Alternativ kjerneemne	-	-	-	Alternativ kjerneemne	-

Forkunnskaper: Før en kan levere avhandling til bedømmelse må ett av emnene MET501-505 være bestått og de øvrige emnene i studieprogrammet.

Undervisningstilbud

Emnet tilbys normalt hvert semester.

Studiepoengsreduksjon

Emnet har ingen studiepoengsreduksjon mot andre emner.

Studiekrav

For å levere en mastergradsavhandling til endelig vurdering må den enkelte student

- underskrive en avtale med veileder,
- sørge for at veileder godkjenner emnet for mastergradsavhandlingen,
- levere utkast som redegjør for emne, problemstilling og materiale for avhandlingen innen en gitt frist,
- delta på minst ett avhandlingseminar,
- levere melding om tidspunktet avhandling planlegges levert,
- levere avhandling. Før levering må de øvrige studiekravene være oppfylt.

Utfyllende bestemmelser

Emnet for avhandlingen velges av studenten i samråd med veileder. Veileders godkjenning av emne innebærer at det ligger innenfor studieprogrammets fagfelt og er egnet for en avhandling på 500-nivå. Godkjenningen skjer på fastsatt skjema. Skjema med veilederens godkjenning av arbeidstittel leveres til studieadministrasjonen ved studieveileder som har ansvar for masteravhandlingene.

Når avhandlingen leveres til eksamenskonsulenten (se prosedyre for innlevering), skal den være skrevet på maskin eller PC. Den leveres inn i fire eksemplarer. 2 skal være med kandidatnummer (www.studweb.no) og 2 skal være med navn. Den med navn skal i biblioteket. Den bør helst ikke være innbundet.

Eventuell beskjed om utlånsklausul (dvs. at oppgaven bare kan lånes ut og brukes med forfatterens samtykke) må gis på eget skjema sammen med tittel på avhandlingen (hovedmål og engelsk, evt sidemål) ved innleveringen.

Innen 3 uker etter innlevering skal det gis beskjed til studenten om oppgaven er godkjent.

Vurdering

Emnet AVH502 har bare én *vurderingsform*, mappevurdering, det vil si å oppfylle alle studiekravene. Karakteren (A-F) settes på grunnlag av mastergradsavhandlingen.

Vedlegg 1: Oversikt over hjelpemidler ved skriftlig eksamen

LISTE A (Hebraisk tekstutgave)

HE151

Tekstutgåver:

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967 [eller senere].

LISTE B (Hebraiske og greske tekstutgaver)

HE152

Tekstutgaver:

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, red. *Synopsis quattuor evangeliorum : locis parallelis evangeliorum apocryphorum et patrum adhibit*. Editio 15. revisa . Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996.

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

Huck, Albert og Heinrich Greeven, redaktører. *Synopse der drei ersten Evangelien : mit Beigabe der johanneischen Parallelstellen*. 13. Aufl., völlig neu bearb. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1981.

Rahlfs, Alfred, red. *Septuaginta : id est Vetus testamentum Graece, iuxta LXX interpretes*. 6. Aufl. Stuttgart: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, 1950.

LISTE C (Greske tekstutgaver)

GR151 (for NT609 se LISTE H)

Tekstutgaver:

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

LISTE D – Fullstendig liste over hjelpemidler til bibelfag med norsk overs

GT501, GT502, NT501, NT502, NT503 (FDID/MET)

Tekstutgaver:

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

- Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.
- Aland, Kurt, red. *Synopsis quattuor evangeliorum : locis parallelis evangeliorum apocryphorum et patrum adhibitis*. Editio 15. revisa . Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996.
- Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.
- Huck, Albert og Heinrich Greeven, redaktører. *Synopse der drei ersten Evangelien : mit Beigabe der johanneischen Parallelstellen*. 13. Aufl., völlig neu bearb. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1981.
- Rahlfs, Alfred, red. *Septuaginta : id est Vetus testamentum Graece, iuxta LXX interpretes*. 6. Aufl. Stuttgart: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, 1950.

I alle tekstutgaver tillates

- innholdsregister
- understrekning av lesemåter i apparatet
- en strek under henvisningsbokstaver(-tegn) oppe i teksten som signaliserer en slik understrekning
- tilføyelse av lesemåter eller konjekturen som ikke finnes i apparatet, også angivelse av grunnlag eller motivering for disse, dog slik at man herunder kun nytter de vanlige tegn, bokstaver eller termini som forekommer i apparat og tekst i de godkjente tekstutgaver.

Det er tillatt å bruke markeringstusj i teksten istedenfor understrekning. I tekstutgaver av Det gamle testamente kan det i margen være avmerket den tradisjonelle kildeondring ved hjelp av vanlige bokstavtegn og eventuelt ved bruk av forskjellige farger. Understrekning i flere farger tillates der hvor flere kilder forekommer på samme linje. I synopser kan det være avmerket særstoff/fellesstoff, f.eks. vedbruk av forskjellige farger, men uten bruk av ord, bokstaver eller tall.

Konkordanser:

- Even-Shoshan, Avraham: *A New Concordance of the Bible : Thesaurus of the Language of the Bible, Hebrew and Aramaic : Roots, Words, Proper Names, Phrases and Synonyms*, Jerusalem: Kiryat Sefer Publishing House, 1990.
- Hatch, Edwin og Henry A. Redpath: *A concordance to the Septuagint and the other Greek versions of the Old Testament (including the Apocryphal books)*. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1954.
- Kohlenberger, John R., James A. Swanson og Edward W. Goodrick: *The exhaustive concordance to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1995.
- Lisowsky, Gerhard og Leonhard Rost: *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament : nach dem von Paul Kahle in der Biblia Hebraica edidit Rudolf Kittel besorgten Masoretischen Text ; unter verantwortlicher Mitwirkung von Leonhard Rost ausgearbeitet und geschrieben*. 2. Aufl. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1958.
- Mandelkern, Solomon: *Veteris Testamenti concordantiae Hebraicae atque Chaldaicae*. 9. editio aucta atque emendate. Tel Aviv, 1971.
- Morrish, George: *A concordance of the Septuagint : giving various readings from Codices Vaticanus, Alexandrinus, Sinaiticus, and Ephraemi, with an appendix of words from Origen's Hexapla, etc., not found in the above manuscripts*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1976.

Schmoller, Alfred: *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament : Text nach Nestle*. 7. verm. Aufl. mit Vergleich des Sprachgebrauchs der Septuaginta und Beifügung der Wiedergabe der griechischen Stichworte in der Vulgata. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1938.

Leksika:

Bauer, Walter og Frederick William Danker: *A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press, 2000.

Brown, Francis, S. R. Driver, Charles A. Briggs og Wilhelm Gesenius: *The new Brown, Driver, and Briggs Hebrew and English lexicon of the Old Testament*. Lafayette, Ind.: Associated Publishers and Authors, 1981.

Gesenius, Wilhelm og Frants Buhl: *Wilhelm Gesenius' hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*. 16. Aufl. Leipzig: Vogel, 1915.

Holladay, William L., Ludwig Köhler og Walter Baumgartner: *A concise Hebrew and Aramaic lexicon of the Old Testament*. Leiden,: Brill, 1971.

Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *Lexicon in Veteris Testamenti libros : Wörterbuch zum hebräischen Alten Testament in deutscher und englischer Sprache*. (3. opplag) Leiden: Brill, 1995, eller i engelsk oversettelse Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Leiden: Brill, 2001.

I leksika og konkordans tillates understrekning av ord og tall. Flere farger kan brukes. I leksika og konkordans tillates også alfabetregister.

Bibel i oversettelse:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen med apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1994, 1. utg. (eller senere) [= NO 94]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1988, 1. utg. (eller senere)

LISTE E (Liste for emner innenfor KH, ST og PT)

KH501, ST501, TE504, De fleste fordypningsemner på 600-nivå

Tekstutgaver:

Aland, Barbara, red. *The Greek New Testament*. 4th rev. ed. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, Erwin Nestle, Barbara Aland og Eberhard Nestle, redaktører. *Novum Testamentum Graece*. 27. rev. Aufl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993.

Aland, Kurt, red. *Synopsis quattuor evangeliorum : locis parallelis evangeliorum apocryphorum et patrum adhibit*. Editio 15. revisa . Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1996.

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

Huck, Albert og Heinrich Greeven, redaktører. *Synopse der drei ersten Evangelien : mit Beigabe der johanneischen Parallelstellen*. 13. Aufl., völlig neu bearb. Tübingen: J.C.B. Mohr, 1981.

Rahlfs, Alfred, red. *Septuaginta : id est Vetus testamentum Graece, iuxta LXX interpretes*. 6. Aufl. Stuttgart: Privilegierte Württembergische Bibelanstalt, 1950.

I alle tekstutgaver tillates

- innholdsregister
- understrekning av lesemåter i apparatet
- en strek under henvisningsbokstaver(-tegn) oppe i teksten som signaliserer en slik understrekning
- tilføyelse av lesemåter eller konjekturen som ikke finnes i apparatet, også angivelse av grunnlag eller motivering for disse, dog slik at man herunder kun nytter de vanlige tegn, bokstaver eller termini som forekommer i apparat og tekst i de godkjente tekstutgaver.

Det er tillatt å bruke markeringstusj i teksten istedenfor understrekning. I tekstutgaver av Det gamle testamente kan det i marginen være avmerket den tradisjonelle kildeondring ved hjelp av vanlige bokstavtegn og eventuelt ved bruk av forskjellige farger. Understrekning i flere farger tillates der hvor flere kilder forekommer på samme linje. I synopser kan det være avmerket særstoff/fellesstoff, f.eks. vedbruk av forskjellige farger, men uten bruk av ord, bokstaver eller tall.

Konkordanser:

Even-Shoshan, Avraham: *A New Concordance of the Bible : Thesaurus of the Language of the Bible, Hebrew and Aramaic : Roots, Words, Proper Names, Phrases and Synonyms*, Jerusalem: Kiryat Sefer Publishing House, 1990.

Hatch, Edwin og Henry A. Redpath: *A concordance to the Septuagint and the other Greek versions of the Old Testament (including the Apocryphal books)*. Graz: Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, 1954.

Kohlenberger, John R., James A. Swanson og Edward W. Goodrick: *The exhaustive concordance to the Greek New Testament*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1995.

Lisowsky, Gerhard og Leonhard Rost: *Konkordanz zum hebräischen Alten Testament : nach dem von Paul Kahle in der Biblia Hebraica edidit Rudolf Kittel besorgten Masoretischen Text ; unter verantwortlicher Mitwirkung von Leonhard Rost ausgearbeitet und geschrieben*. 2. Aufl. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1958.

Mandelkern, Solomon: *Veteris Testamenti concordantiae Hebraicae atque Chaldaicae*. 9. editio aucta atque emendata. Tel Aviv, 1971.

Morrish, George: *A concordance of the Septuagint : giving various readings from Codices Vaticanus, Alexandrinus, Sinaiticus, and Ephraemi, with an appendix of words from Origen's Hexapla, etc., not found in the above manuscripts*. Grand Rapids, Mich.: Zondervan, 1976.

Schmoller, Alfred: *Handkonkordanz zum griechischen Neuen Testament : Text nach Nestle*. 7. verm. Aufl. mit Vergleich des Sprachgebrauchs der Septuaginta und Beifügung der Wiedergabe der griechischen Stichworte in der Vulgata. Stuttgart: Württembergische Bibelanstalt, 1938.

Leksika:

Bauer, Walter og Frederick William Danker: *A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature*. 3rd ed. Chicago: University of Chicago Press, 2000.

Brown, Francis, S. R. Driver, Charles A. Briggs og Wilhelm Gesenius: *The new Brown, Driver, and Briggs Hebrew and English lexicon of the Old Testament*. Lafayette, Ind.: Associated Publishers and Authors, 1981.

Gesenius, Wilhelm og Frants Buhl: *Wilhelm Gesenius' hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*. 16. Aufl. Leipzig: Vogel, 1915.

Holladay, William L., Ludwig Köhler og Walter Baumgartner: *A concise Hebrew and Aramaic lexicon of the Old Testament*. Leiden,: Brill, 1971.

Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *Lexicon in Veteris Testamenti libros : Wörterbuch zum hebräischen Alten Testament in deutscher und englischer Sprache*. (3. opplag) Leiden: Brill, 1995, eller i engelsk oversettelse Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Leiden: Brill, 2001.

I leksika og konkordans tillates understrekning av ord og tall. Flere farger kan brukes. I leksika og konkordans tillates også alfabetregister.

Bibel i oversettelse:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen med apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1994, 1. utg. (eller senere) [= NO 94]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1988, 1. utg. (eller senere)

Andre hjelpemidler:

Berg, Arthur og Jens Olav Mæland, redaktører. *Konkordieboken : den evangelisk-lutherske kirkes bekjennelsesskrifter*. Ny norsk oversettelse utg. Oslo: Lunde, 1985.

Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche : herausgegeben im Gedenkjahr der Augsburgischen Konfession 1930. 9. Aufl. utg. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1982.

Haraldsø, Brynjar: *Årstallsliste til kirkehistorien*. Oslo: Luther, 1983.

Johnstad, Gunnar: *Ord i Bibelen*. [Oslo]: Det norske bibelselskap, 1987.

LIST F (Literature permitted during written examinations)

NT504, NT505, NT506, ST507, ST508, MV601, MV602, TE601, TE607

Text editions

NESTLE, E.; ALAND, K. (eds.), *Novum Testamentum Graece*. Stuttgart 1979 and later

ALAND, K. (a.o.) (ed.), *The Greek New Testament*, Münster 1975 and later (also edition with dictionary)

Bible translations

The Holy Bible (New International Version) or other versions (RSV, NRSV, NIV, NEB, NAB or equivalent)

A Bible translated into the local language of the student

Synopsis

ALAND, K. (Ed.), *Synopsis of the Four Gospels, Greek-English Edition of the Synopsis Quattuor Evangeliorum*, UBS, Stuttgart 1979

Concordance

KOHLBERG III, J.R.; GOODRICK, E.W., *The NIV Handy Concordance*, London 1996

SCHMOLLER, O., *Handkonkordanz zum Neuen Testament*, Stuttgart 1973

Encyclopedia

DANKER; F.W., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, Chicago and London 2000

Dictionaries

Dictionaries from English, German, French to any local language may be used

Other

KOLB.R and WENGERT,T.J.: *The Book of Concord. The Confessions of the Evangelical Lutheran Church*. Minneapolis: Augsburg Fortress, 2000.

Die Bekenntnisschriften der evangelisch-lutherischen Kirche : herausgegeben im Gedenkjahr der Augsbургischen Konfession 1930. 9. Aufl. utg. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 1982.

Additions, remarks, underlinings etc. are not permitted.

Question regarding permission to bring other tools for the exams must be directed to the Student Counsellor.

LISTE G (Hebraisk fordypning)

GT618

Tekstutgaver:

Elliger, K., W. Rudolph og Rudolf Kittel, redaktører. *Biblia Hebraica Stuttgartensia quae antea ediderat R. Kittel*. Ed. funditus renovata ed. Stuttgart: Deutsche Bibelstiftung, 1967.

Leksika:

Brown, Francis, S. R. Driver, Charles A. Briggs og Wilhelm Gesenius: *The new Brown, Driver, and Briggs Hebrew and English lexicon of the Old Testament*. Lafayette, Ind.: Associated Publishers and Authors, 1981.

Gesenius, Wilhelm og Frants Buhl: *Wilhelm Gesenius' hebräisches und aramäisches Handwörterbuch über das Alte Testament*. 16. Aufl. Leipzig: Vogel, 1915.

Holladay, William L., Ludwig Köhler og Walter Baumgartner: *A concise Hebrew and Aramaic lexicon of the Old Testament*. Leiden,: Brill, 1971.

Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *Lexicon in Veteris Testamenti libros : Wörterbuch zum hebräischen Alten Testament in deutscher und englischer Sprache*. (3. opplag) Leiden: Brill, 1995, eller i engelsk oversettelse Köhler, Ludwig og Walter Baumgartner: *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament*, Leiden: Brill, 2001.

LISTE H (Gresk fordypning)

NT609

Tekstutgaver:

NESTLE, E./ALAND, K.(red.): *Novum Testamentum Graece*, Stuttgart 1979 og senere

ALAND, K.(m.fl.) (red.): *The Greek New Testament*, Münster 1975

RALPHS, A. (red.): *Septuaginta I-II*, Stuttgart 8/1935

Leksika:

BAUER, W.: *Griechisch-Deutsches Woerterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der übrigen urchristlichen Literatur*, Berlin/New York 1971

GINGRICH, F.W./DANKER, F.W.: *A Greek-English Lexicon of the New Testament and other Early Christian Literature*, Chicago 1979

LISTE I (100-/200-nivå)

100- /200-nivå, DIA501

Bibel i oversettelse:

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1978, 2. utg. 1985 (eller senere) [= NO 78/85]

Bibelen med apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1994, 1. utg. (eller senere) [= NO 94]

Bibelen, Oslo: Bibelselskapet 1930 (bokm.) / 1938 (nyn) [= NO 30 / NN 38]

Bibelen, Oslo: Norsk Bibel 1988 (bokm.) / 1994 (nyn.) [= NB 88 / NN 94]

Apokryfene, Oslo: Bibelselskapet 1988, 1. utg. (eller senere)

Tilsvarende internasjonale utgaver kan godkjennes av studieadministrasjonen etter søknad. Før eksamen skal tillegg som ordforklaringer og tidstabell være klippet bort eller forsvarlig plombert.

Synopse:

G. Johnstad (red.): *Evangeliesynopse*, Oslo: Bibelselskapet 1993

Bibelordbok i følgende utgaver:

G. Johnstad: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1987, til NO 78/85 bokmål

O. Grip: *Ord i Bibelen*, Oslo: Bibelselskapet 1992, til NO 78/85 nynorsk

K.G.: *Bibel-ordbok*, Oslo: Arne Gimnes 1934 eller senere, til NO 30

E. Lehmann: *Ordbok for det Nye testamentet*, Oslo: Lutherstiftelsen 1955, til NT av NN 38

A. Kvalbein: *Bibelord. Ord, navn og begreper i Den hellige skrift*, Oslo: Norsk Bibel 1992, til NB 88

To av de nevnte bibelutgaver samt synopsen lånes ut. Bibelordbøker og eventuelt andre bibelutgaver må studentene selv bringe med på eksamen. Hjelpemidler skal være helt uten understrekninger og notater.

Stikkordsregister

A

AVH501 Mastergradsavhandling	157
AVH502 Mastergradsavhandling	158
Avhandling	143; 145; 147; 149; 151; 153; 157; 158

B

BIB501 Bibelfag	30
Bibelfag	12; 16; 20; 22; 24; 30; 97

D

Det gamle testamente	12; 16; 30; 128; 131; 134; 140; 143
Det nye testamente	20; 22; 24; 26; 28; 30; 128; 131; 134; 140; 145
DIA501 Bibelforståelse og etikk	97
DIA502 Diakoni i bibelsk og historisk perspektiv	100
DIA503 Diakoniens teologi	102
DIA511 Diakoni I: Sjelesorg og kulturforståelse	104
DIA512 Diakoni II: Kirke og samfunn	108
DIA513 Diakoni III: Ledelse og menighetsbygging	111
DIA521 Diakonale praksisstudier I	115
DIA522 Diakonale praksisstudier II	117
Diakonikk	49; 97; 100; 102; 104; 108; 111; 115; 117

E

Etikk	40; 97; 131
-------	-------------

F

Fagdidaktikk KRL	26; 91; 93; 95; 153; 155
------------------	--------------------------

G

GR151 Gresk	7
GT501 Det gamle testamente 1	12
GT502 Det gamle testamente 2	16

H

HE151 Bibelhebraiske grunnelementer	3
HE152 Bibelhebraiske tekster	5
Hjelpemidler til skriftlig eksamen	160

K

KH501 Kirkehistorie: Nyere kirke- og teologihistorie og misjons-historie	33
Kirkehistorie	33; 128; 131; 134; 137; 140; 147
Kirkelig undervisning	49; 53; 68; 71; 73; 75
Kultur og menneskesyn	43; 45; 47

L

LA151 Middelalderlatin	10
------------------------	----

M

Mastergradsavhandling	157; 158
MET501 Metodelære: Bibelfaglig variant, Det gamle testamente	143
MET502 Metodelære: Bibelfaglig variant, Det nye testamente	145
MET503 Metodelære: Kirkehistorisk variant	147
MET504 Metodelære: Systematisk/hermeneutisk variant	149
MET505 Metodelære: Systematisk/empirisk variant	151
MET508 Metodelære: fagdidaktisk variant	153
Metodelære	143; 145; 147; 149; 151; 153; 155
Metodistisk teologi	28; 125
MTE571 Metodistisk spiritualitet med røtter i Østkirken	125

N

NT501 Det nye testamente 1	20
NT502 Det nye testamente 2	22
NT503 Det nye testamente – bibelteologi	24
NT503FDID Det nye testamente – bibelteologi	26
NT503MET Det nye testamente – bibelteologi	28

P

PEN502 Systematisk teologi : Åpenbaring, trinitet, pneumatologi og fornuft	122
PEN571 Ledelse, etikk og spiritualitet	119
Pentekostal teologi	119; 122
Praksis	115; 117
Praktisk teologi	49; 53; 57; 60; 62; 68; 71; 73; 75; 81; 83; 85; 87; 89; 100; 102; 104; 108; 111; 115; 117; 119; 125; 131; 134; 140; 151
Psykologi	87; 89
PT501 Kirkekunnskap og trosformidling	49
PT502 Forkynnelse og gudstjenesteliv med menighetspraksis	53
PT504 Stiftspraksis/pastoral praksis i menighet. Muntlighet og personlig uttrykk	60
PT505 Menighetsbygging og prestetjeneste	62
PT510 Sjelesorg	68
PT511 Kateketikk 1	71
PT512 Kateketikk 2	73
PT513 Menighetsbygging og katekettjeneste	75

R

Religionsfilosofi	36
Religionspedagogikk	91; 93; 95
RP501 Fagdidaktikk	91
RP502 Oppdragelse, kultur og pluralisme	93
RP503 Didaktikk	95
RPSY501 Religionspsykologi grunnlagsteori: fagforståelse og fagtradisjoner	87
RPSY502 Religionspsykologi 2: Klinisk religionspsykologi	89
RS501 Religionssosiologi 1	81
RS502 Religionssosiologi 2	83
RS503 Religionssosiologi 3	85

S

Sosiologi	81; 83; 85
Språk	3; 5; 7; 10
ST501 Systematisk teologi: Åpenbaring, trinitet og fornuft	36
ST502 Moralfilosofi, religionspedagogikk og religionsfenomenologi	40
ST503 Postmodernitet som kulturfenomen	43
ST504 Kultur og menneskesyn	45
ST505 Kulturanalyse	47
Systematisk teologi	36; 40; 43; 45; 47; 122; 128; 131; 134; 137; 140; 149; 151

T

TE501 Betydningen av Jesu død og oppstandelse	128
TE502 Etikk og antropologi	131
TE503 Spiritualitet og ekklesiologi	134
TE504 Evangelisk-luthersk bekjennelse og kristendomsforståelse	137
TE505 Fra tekst til preken	140
Tverrfaglige emner	128; 131; 134; 137; 140

V

VIT501 Vitenskapsteori	155
------------------------	-----